GDYŃSKA GRUPA URBANISTYCZNA s.j.

Mariusz Fudala, Tomasz Płocke
81-305 Gdynia, ul. Poznańska 10
NIP: 586-20-29-659
ggu.fudala@gmail.com

PLAN OGÓLNY GMINY TERESPOL

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zespół Autorski:

mgr inż. arch. Mariusz Fudala
– główny projektant planu, uprawnienia urbanistyczne nr 1609, osoba kierująca zespołem autorskim dokumentu

mgr inż. arch. Tomasz Płocke
– uprawnienia budowlane do projektowania w specjalności architektonicznej bez ograniczeń nr 01/Gd/00

Tymoteusz Lachowicz – projektant, opracowania komputerowe GIS

inż. Igor Mańkowski – projektant, opracowania komputerowe GIS

inż. Joanna Czarnecka – projektant

mgr Anna Szczypińska-Woźniak – projektant

2026

SPIS RZECZY

1. WPROWADZENIE 5

1.1 Zespół autorski 5
1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania 5
1.3 Cel opracowania 6
1.4 Zakres opracowania 7
1.5 Uwagi wstępne 10
1.6 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy 12
1.7 Materiały wejściowe 13

2. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA TERENU OBJĘTEGO PLANEM 14

2.1 Użytkowanie i charakterystyka zainwestowania terenu 14

3. CECHY I STRUKTURA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO 18

3.1 Jednostki fizycznogeograficzne, ukształtowanie terenu 18
3.2 Budowa geologiczna, gleby 19
3.3 Hydrografia, wody powierzchniowe i podziemne 24
3.4 Złoża kopalin, obszary i tereny górnicze 37
3.5 Warunki klimatyczne 41
3.6 Elementy biotyczne- szata roślinna i świat zwierzęcy 45

4. ŚRODOWISKO KULTUROWE I KRAJOBRAZ 47

4.1 Walory środowiska kulturowego 47
4.2 Walory krajobrazowe i przyrodnicze, powiązania obszaru opracowania z otoczeniem 61

5. DIAGNOZA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA 65

6. PRAWNA OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU, INNE UWARUNKOWANIA PRAWNE 93

7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM 151

8. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO 152

9. ZAPISY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TERESPOL 155

10. OBOWIĄZUJĄCE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO 159

11. PROGNOZA ZMIAN W ŚRODOWISKU PRZY BRAKU PLANU OGÓLNEGO 161

12. OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I INNYCH USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO 162

12.1 Cel opracowania projektu planu ogólnego 162
12.2 Ustalenia projektu planu ogólnego 163
12.3 Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym 177
12.4 Istotne dla projektu planu ogólnego zapisy zawarte w ustawach 185
12.5 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego 187

13. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA KOMPONENTY ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU 187

13.1 Oddziaływanie na rzeźbę terenu i gleby 187
13.2 Oddziaływanie na warunki podłoża 188
13.3 Oddziaływanie na warunki wodne 188
13.4 Oddziaływanie na szatę roślinną, świat zwierzęcy oraz obszary chronione i obszary Natura 2000 190
13.5 Oddziaływanie na stan higieny atmosfery, klimat lokalny i akustyczny 192
13.6 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną 193
13.7 Oddziaływanie na ludzi 194
13.8 Oddziaływanie na krajobraz 194

13.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne 195
13.10 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne 195
13.11 Podsumowanie 195

14. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO 198

15. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE 198

16. ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO 198

17. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA 199

18. STRESZCZENIE 201

19. MATERIAŁY WYKORZYSTANE PRZY SPORZĄDZANIU OPRACOWANIA 210

1. WPROWADZENIE

Ocena wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko jest obarczona wysokim stopniem niepewności. Charakter potencjalnych oddziaływań może nie być zależny bezpośrednio od ustaleń planu ogólnego. Ciągle nie są także rozpoznane do końca konsekwencje działalności człowieka w środowisku. Prognoza wpływu ustaleń planu ogólnego na środowisko z samej swojej istoty zawiera więc oceny hipotetyczne, oparte bardziej na prawdopodobieństwie i zasadach logicznego wnioskowania niż konkretnych wyliczeniach dla realizowanych w przyszłości zamierzeń. Prognoza, analizując skutki najsilniej obciążające środowisko (także sytuacje awaryjne), pełni rolę informacyjną i ostrzegawczą w stosunku do późniejszych etapów projektowania inwestycji, wskazując, jakie problemy z zakresu ochrony środowiska muszą być w ich trakcie brane pod uwagę i rozwiązywane, a także czym może grozić brak odpowiednich rozwiązań. Na etapie projektu planu ogólnego sygnalizuje się dopiero możliwość wystąpienia zagrożeń w przyszłości, ale mogą one nie wystąpić lub mieć inny (łagodniejszy) charakter, o ile podejmie się odpowiednie działania zapobiegawcze na dalszych etapach projektowania dopuszczonych przedsięwzięć. Prognoza może też wskazać preferowane z punktu widzenia ochrony środowiska sposoby realizacji planu ogólnego oraz działania, których nie można zawrzeć w ustaleniach planu ze względu na jego specyfikę prawną.

Sporządzenie planu ogólnego gminy – zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) – ma na celu przede wszystkim, w oparciu o istniejące uwarunkowania, określenie:

- stref planistycznych,
- gminnych standardów urbanistycznych,

oraz dodatkowo określenie:

- obszarów uzupełnienia zabudowy,
- obszary zabudowy śródmiejskiej.

Prognoza ma na celu identyfikację przewidywanych ewentualnych skutków wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko, ocenę zaproponowanych w nim rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, a także ich zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska.

1.1 Zespół autorski

Zespół Autorski: mgr inż. arch. Mariusz Fudala
mgr inż. arch. Tomasz Płocke
Tymoteusz Lachowicz
inż. Igor Mańkowski
inż. Joanna Czarnecka
mgr Anna Szczypińska-Woźniak

1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania

- Uchwała Nr XXXI/307/23 Rady Gminy Terespol z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Terespol;
- Umowa na opracowanie projektu planu ogólnego gminy Terespol, na zlecenie Gminy Terespol;

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko;
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1.3 Cel opracowania

Celem niniejszego opracowania jest oszacowanie wpływu na środowisko ustaleń planu ogólnego. Podstawowym celem prognozy opracowywanej równocześnie z projektem planu ogólnego, jest poszukiwanie i wskazanie możliwości rozwiązań planistycznych najkorzystniejszych dla stanu środowiska i zdrowia ludzi poprzez:

- identyfikację i ocenę najbardziej prawdopodobnych wpływów na biofizyczne i zdrowotne komponenty środowiska określonego obszaru, jakie może wywołać realizacja dyspozycji przestrzennych zawartych w projekcie planu,
- dyskusję i współpracę autora prognozy z autorem projektu planu ogólnego celem eliminacji rozwiązań i ustaleń niemożliwych do przyjęcia ze względu na ewentualne negatywne skutki dla środowiska lub zagrożenie dla zdrowia mieszkańców,
- pełne poinformowanie podmiotów planu ogólnego, tj. wnioskodawców, społeczność lokalną i organa samorządu o skutkach wpływu ustaleń planu ogólnego dla środowiska przyrodniczego.

Zadanie to wymaga interdyscyplinarnej analizy procesów i zjawisk zachodzących w środowisku, przy uwzględnieniu zmian w szeroko rozumianym otoczeniu (niezwiązanym z planem), na które składa się system prawny, postęp cywilizacyjny i techniczny, zachowania i przemiany świadomości społeczności lokalnej itp.

Analizy przeprowadzone w ramach prognozy oparto na założeniach, że stanem odniesienia dla prognozy są:

- istniejący stan środowiska przyrodniczego i zagospodarowania terenu, określony w podstawowym opracowaniu ekofizjograficznym,
- ustalenia obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Terespol,
- ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ocenę możliwych przemian komponentów środowiska przeprowadzono w oparciu o analizę ich funkcjonowania w istniejącej strukturze przestrzennej. Kolejnym krokiem jest analiza przyszłego funkcjonowania środowiska pod wpływem przemian, jakie zajdą wskutek realizacji ustaleń planu ogólnego. Etapem końcowym jest ocena skutku, czyli wynikowego stanu komponentów środowiska, powstałego na skutek przemian w jego funkcjonowaniu, spowodowanych realizacją ustaleń planu ogólnego oraz sformułowanie propozycji zmian lub alternatywnej wersji ustaleń, wynikających z troski o osiągnięcie możliwie korzystnego stanu środowiska w warunkach projektowanego zagospodarowania przestrzennego obszaru.

W prognozie oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego uwzględniono:

- uwarunkowania przyrodnicze wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- uwarunkowania przyrodnicze wynikające z podstawowego opracowania ekofizjograficznego;

- ocenę zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru objętego planem ogólnym i terenów przyległych;
- ocenę charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku obszaru włączonego w granice projektu planu ogólnego oraz terenów bezpośrednio przyległych;
- ocenę odporności środowiska na degradację oraz zdolność do jego regeneracji;
- ocenę zachowania walorów krajobrazowych;
- prognozę dalszych zmian w środowisku przy aktualnym jego użytkowaniu;
- uwarunkowania ekofizjograficzne i szczegółowe wytyczne do projektu planu ogólnego;
- wpływ realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- ocenę oddziaływań powodowanych realizacją ustaleń analizowanego planu ogólnego na obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Prognoza zostanie przedłożona do publicznego wglądu wraz z projektem planu ogólnego. Przyjęty uchwałą przez Radę Gminy Terespol plan ogólny będzie przepisem gminy, obowiązującym po ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

1.4 Zakres opracowania

Analizowany obszar obejmuje teren gminy Terespol o łącznej powierzchni 141 km^2. Gmina Terespol położona jest w południowo- wschodniej części województwa lubelskiego, na terenie powiatu bialskiego, w której skład wchodzi 25 sołectw: Bohukały, Kobylany, Koroszczyn, Kolonia Dobratycze, Kolonia Ogrodniki, Krzyczew, Kukuryki, Kuzawka, Lebiedziew, Lachuty Duże, Lachuty Małe, Łęgi, Łobaczew Duży, Łobaczew Mały, Małaszewicze, Małaszewicze Duże, Małaszewicze Małe, Michałów, Murawiec-Żuki, Neple, Podolanka, Polatycze, Samowicze, Starzynka, Zastawek .

Terespol jest gminą przygraniczną, leżącą przy granicy Polski z Białorusią. Gmina Terespol od zachodu graniczy z gminą Zalesie oraz Gminą Miejsko-Wiejską Piszczac, od południa z gminą Kodeń i od północy z Gminą Rokitno. Od wschodu gmina wiejska Terespol otacza odrębną jednostkę samorządową, jaką jest miasto Terespol, które z kolei przez granicę państwową sąsiaduje z miastem białoruskim Brześć. Przez gminę Terespol przepływa rzeka Bug, która stanowi naturalną granicę z Białorusią.

Pod względem komunikacyjnym gmina leży w Europejskim Korytarzu Transportowym, który współtworzą: międzynarodowa trasa E30 relacji Lizbona-Paryż-Warszawa-Moskwa oraz linia kolejowa E-20 Paryż-Moskwa.

W dniu 24 września 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688), w której to głównym założeniem jest wprowadzenie nowego aktu planowania przestrzennego jakim jest plan ogólny gminy. Plan ogólny docelowo zastąpić ma studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, które z mocy ustawy utraci moc w dniu 31 grudnia 2025 r. Swoim zasięgiem obejmować będzie cały obszar

gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu.

Plan ogólny będzie podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny stanowić będzie akt prawa miejscowego.

Uchwała o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego gminy Terespol rozpoczyna procedurę planistyczną określoną w art. 13i ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.).

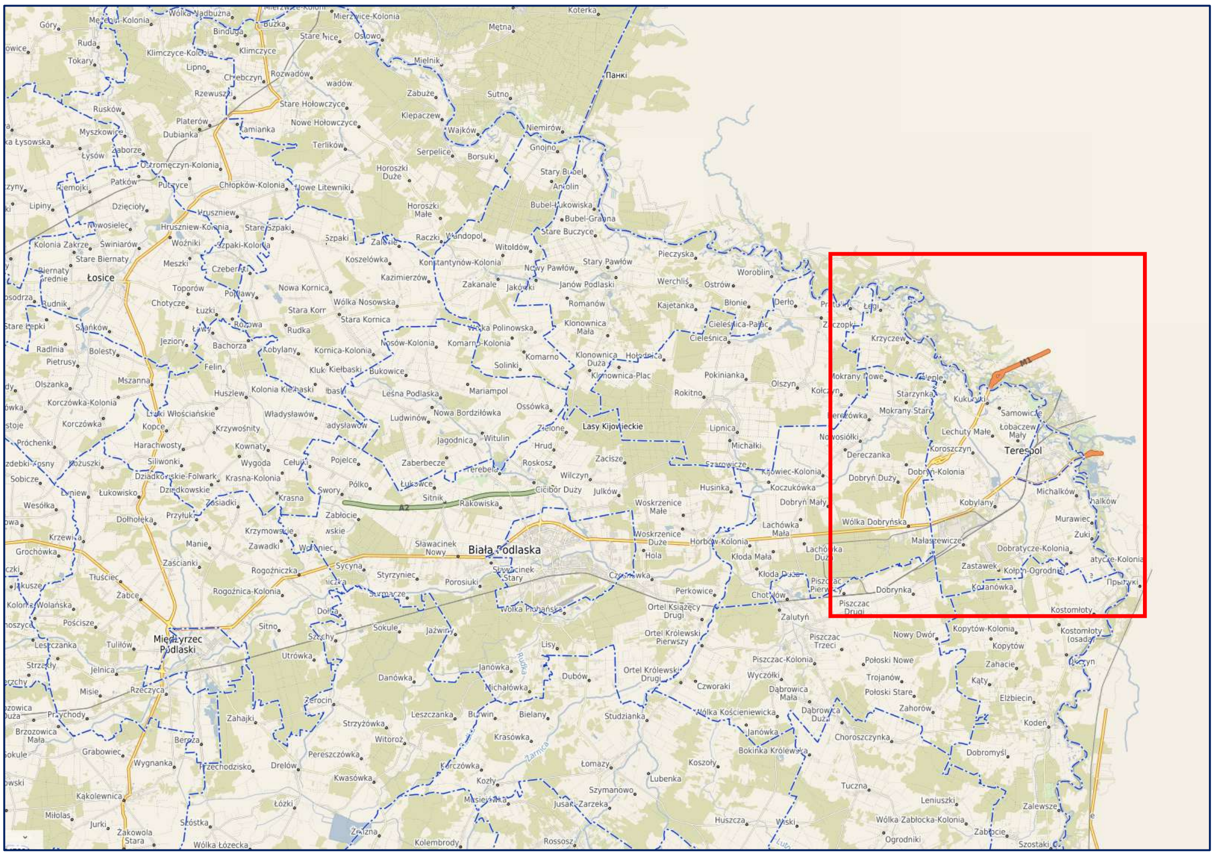
Przedmiotem opracowania planu będzie zmiana warunków i zasad zagospodarowania działek w kierunku dostosowania do aktualnych potrzeb rozwojowych Gminy, a także ustalenie nowych zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, w tym: zmiana warunków zagospodarowania nieruchomości wraz ze zmianą przeznaczenia niektórych terenów. Przewidywane rozwiązania planistyczne nie będą naruszać kierunków rozwoju przyjętych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol oraz w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z obliczeniami wykonanymi na podstawie „*w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów*" zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wynosi 1 288, tj. dla tylu przyszłych mieszkańców należy zapewnić tereny pod zabudowę mieszkaniową (lub z jej udziałem).

Wskaźnik zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie ma na celu dostosowanie ilości terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową do rzeczywistego zapotrzebowania, które występuje w danej gminie (ustawodawca nie uwzględnił dodatkowych okoliczności, które mogą wpływać na rzeczywiste zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie, dlatego wynik obliczeń należy traktować jako nieprecyzyjny i wstępny).

Granice obszaru objętego planem
źródło: https://ugterespol.bip.lubelskie.pl/index.php?id=300&action=details&document_id=2013713

Położenie obszaru objętego planem w regionie
źródło: https://terespol.e-mapa.net/

1.5 Uwagi wstępne

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem obowiązującej procedury prowadzącej do zatwierdzenia planu ogólnego, zgodnie z wymaganiami Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego jest objęta procedurą przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - Dział IV – *strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, rozdział l - dokumenty wymagające przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko*;

Art. 46. - *przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:*

1) *koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego*.

Zakres prognozy został określony w art. 51 Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

1. *Organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47, sporządza prognozę oddziaływania na środowisko.*

2. *Prognoza oddziaływania na środowisko, 1) zawiera:*

- *a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,*
- *b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,*
- *c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,*
- *d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,*
- *e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;*
- *f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy*;

2) określa, analizuje i ocenia:

- *a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,*
- *b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,*
- *c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,*
- *d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,*
- *e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:*
  - *różnorodność biologiczną,*
  - *ludzi,*
  - *zwierzęta,*
  - *rośliny,*
  - *wodę,*
  - *powietrze,*
  - *powierzchnię ziemi,*
  - *krajobraz,*
  - *klimat,*
  - *zasoby naturalne,*
  - *zabytki,*
  - *dobra materialne,*
  - *z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.*

3) przedstawia:

- *a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,*

b) *biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.*

Zgodnie z art. 52.1. Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko: I*nformacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem,*

2. *W prognozie oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 51 ust. 1, uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.*

W świetle obowiązującej Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (art. 53) *Organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47, uzgadnia z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i 58, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dokonuje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o uzgodnienie.*

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu planu ogólnego gminy Terespol został uzgodniony z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo nr WSTI.411.10.2024.MK z dnia 03.07.2024r.) oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Białej Podlaskiej (pismo nr ONS-NZ.7016.4.19.2024 z dnia 15.07.2024r.).

W niniejszym opracowaniu uwzględniono powyższe wymagania dostosowując zakres przedstawionych problemów do specyfiki projektu planu ogólnego (szczegółowość dokumentu, cechy środowiska i planowane funkcje).

1.6 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego zawiera charakterystykę struktury i stanu środowiska, przedstawia istotne z punktu widzenia ochrony środowiska ustalenia projektu planu oraz ocenia oddziaływanie projektu planu na środowisko, a także określa sposoby łagodzenia ewentualnych zagrożeń powodowanych przez planowane zagospodarowanie. Opracowanie zakończone jest syntezą uwzględniającą wnioski dotyczące realizacji ustaleń projektu planu ogólnego.

W opracowaniu prognozy oddziaływania na środowisko zastosowano następujące metody prognozowania:

- analiza dostępnych materiałów kartograficznych i literatury, w tym raportów stanu środowiska opracowanych dla poszczególnych zagadnień,

- diagnozy stanu środowiska w oparciu o prace terenowe i zebrane wcześniej materiały,
- identyfikacja obszarów problemowych wymagających szczególnego rozpatrzenia,
- analogia do podobnych terenów, o podobnym zainwestowaniu, itp.

Zapoznano się z zapisami obowiązujących planów miejscowych oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w zakresie przeznaczenia analizowanych terenów oraz uwarunkowaniami przyrodniczymi, które decydowały o przeznaczeniu poszczególnych ich fragmentów. Przeprowadzono wizję terenową obszaru objętego projektem planu ogólnego, obejmującą m.in. elementy środowiska przyrodniczego.

Podstawą prognozowania skutków realizacji ustaleń planu ogólnego była szczegółowa analiza jego zapisów pod kątem zmian przestrzennych zmierzających do lokalizacji nowych lub modyfikacji istniejących źródeł oddziaływania na środowisko. Następnie identyfikowano poszczególne czynniki oddziaływania na środowisko związane z wprowadzeniem zmian w strukturze funkcjonalno- przestrzennej obszaru objętego planem. Przy ustaleniu ich potencjalnego oddziaływania na środowisko wykorzystano dotychczasowe doświadczenia empiryczne i dane z literatury.

Oceniając planowane przeznaczenie terenu odnoszono je do stanu zachowania poszczególnych elementów środowiska, ich odporność na zmiany i przekształcenia. Szczególną uwagę zwrócono na jednoznaczność zapisów, które decydować będą o jakości środowiska i standardy zamieszkiwania na tych terenach. Starano się ocenić poszczególne oddziaływania w różnym czasie ich trwania, co pozwoliło na w miarę precyzyjne określenie i wskazanie środków łagodzących lub niwelujących skutki powstałych zmian w środowisku.

1.7 Materiały wejściowe

Prognoza została opracowana w oparciu o:

- projekt planu ogólnego opracowany przez Gdyńską Grupę Urbanistyczną w kwietniu 2025 roku,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol,
- Podstawowe opracowanie ekofizjograficzne gminy Terespol (tekst jednolity z 2024r.),
- stosowne akty prawne,
- dokumenty strategiczne,
- obowiązujące plany miejscowe wraz prognozami oddziaływania na środowisko dla terenów w granicach gminy Terespol,
- wizję terenową obszaru objętego ustaleniami planu ogólnego,
- dokumentację fotograficzną, zdjęcia lotnicze, źródła kartograficzne,
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.),
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.),
- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.),
- ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 82),
- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r. poz. 463),

- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 112),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 22 czerwca 2017 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2017 r, poz. 1416 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j.Dz. U. z 2022 r. poz. 2380),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1713).

2. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA TERENU OBJĘTEGO PLANEM

2.1 Użytkowanie i charakterystyka zainwestowania terenu

Administracyjnie omawiany obszar położony jest w południowo- wschodniej części województwa lubelskiego. Swoim zasięgiem obejmuje teren gminy Terespol o powierzchni 141m^2.

Granice obszaru objętego planem przebiegają następująco:

- od północy – wzdłuż granicy państwa z Białorusią poprzez rzekę Bug,
- od wschodu – wzdłuż rzeki Bug (stanowiącej granicę państwa z Białorusią) oraz poprzez granicę administracyjną miasta Terespol,
- od południa – granicą administracyjną gminy Kodeń,
- od zachodu – granicą administracyjną gmin Rokitno, Zalesie, Piszczac.

Funkcjonalnie plan obejmuje gównie tereny niezainwestowane, tj. lasy, tereny zieleni i rekreacji, tereny rolnicze, nieużytki, tereny porolne ugorowane. Tereny wielofunkcyjne oraz tereny aktywności gospodarczej, skupiają się wzdłuż głównych układów komunikacyjnych (główne miejscowości: Kobylany, Małaszewicze, Polatycze, Koroszczyn, Łobaczew, Lechuty, Morderowicze, Leple, Krzyczew, Bohukały, Lebiedziew).

Tereny wielofunkcyjne są w części zainwestowane w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, jak również zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami towarzyszącymi.

Obsługę komunikacyjną gminy Terespol zapewnia system dróg o znaczeniu międzynarodowym, krajowym, regionalnym, powiatowym i lokalnym. Na terenie Gminy Terespol krzyżują się transeuropejskie trasy ruchu tranzytowego. Z zachodu na wschód przebiega droga międzynarodowa E-30 oraz z północy na południe droga wojewódzka (tzw. „Nadbużanka") łącząca Siedlce z Zosinem przez Łosice, Janów Podlaski, Terespol, Włodawę, Dorohusk, droga krajowa DK nr 2 (relacji Warszawa - Siedlce - Terespol) oraz droga krajowa DK nr 68 (trasa ta łączy przejście graniczne z Białorusią w Kukurykach z drogą krajową nr 2 w Wólce Dobryńskiej). Na terenie gminy znajdują się dwa międzynarodowe drogowe przejścia graniczne, Koroszczyn-Kukuryki oraz Terespol.

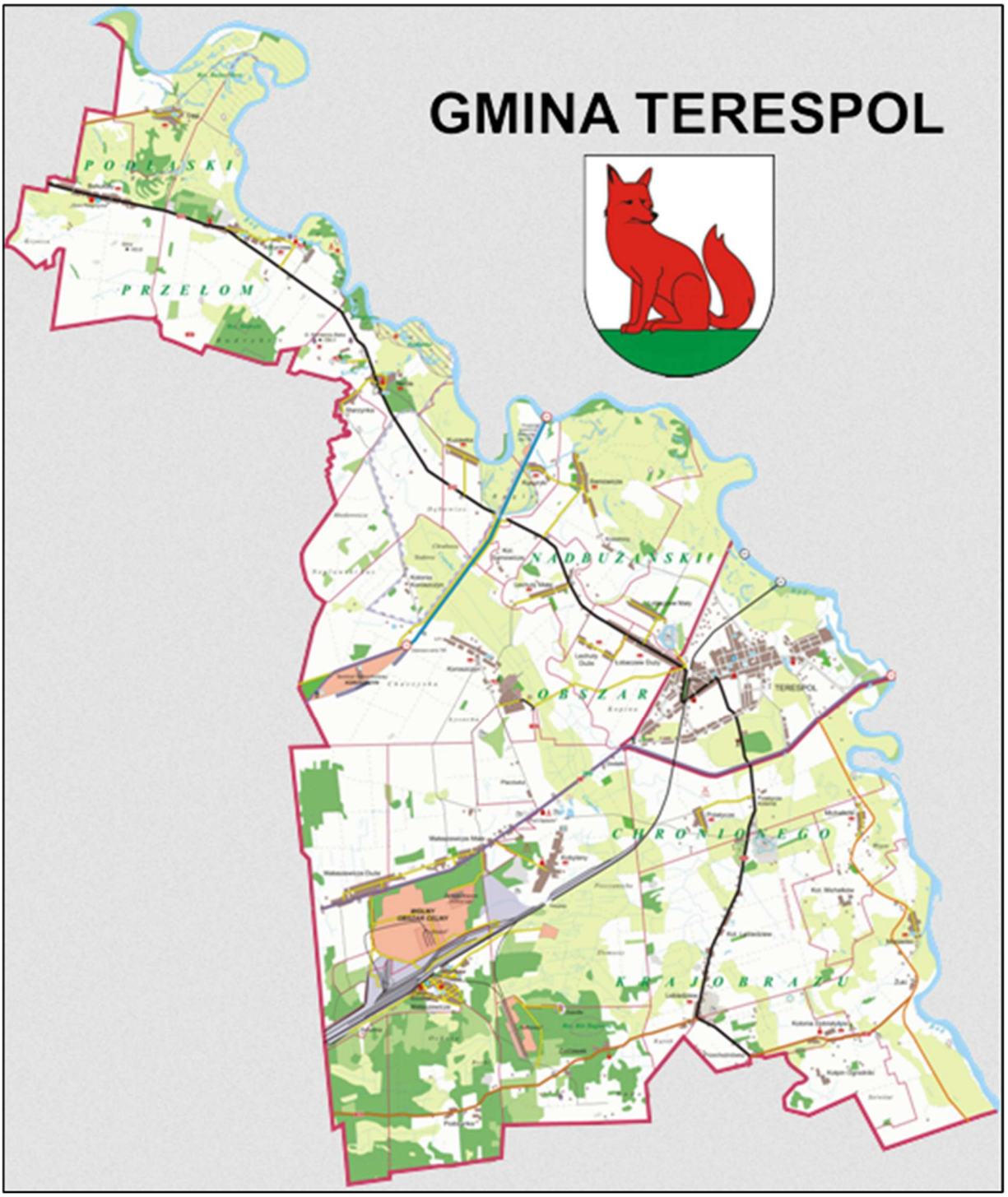
Podstawową sieć drogową uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Sieć drogowa w gminie jest rozwinięta w stopniu dobrym. Przez teren Gminy Terespol przebiegają wszystkie kategorie dróg, drogi krajowe o długości 18,8 km, drogi wojewódzkie – 21,4 km, drogi powiatowe 29,6 km oraz drogi gminne – 110,7 km. Na terenie gminy planowane jest przeprowadzenie autostrady A2.

Istotne dla regionu jest połączenie kolejowe, tj. linia kolejowa nr 2 relacji Warszawa - Łuków - Terespol. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa E 20 łącząca Berlin z Moskwą. Ważną rolę gospodarczą o znaczeniu międzynarodowym odgrywa „Port Przeładunkowy PKP" oraz kolejowe przejście graniczne Terespol- Brześć (Centrum Logistyki).

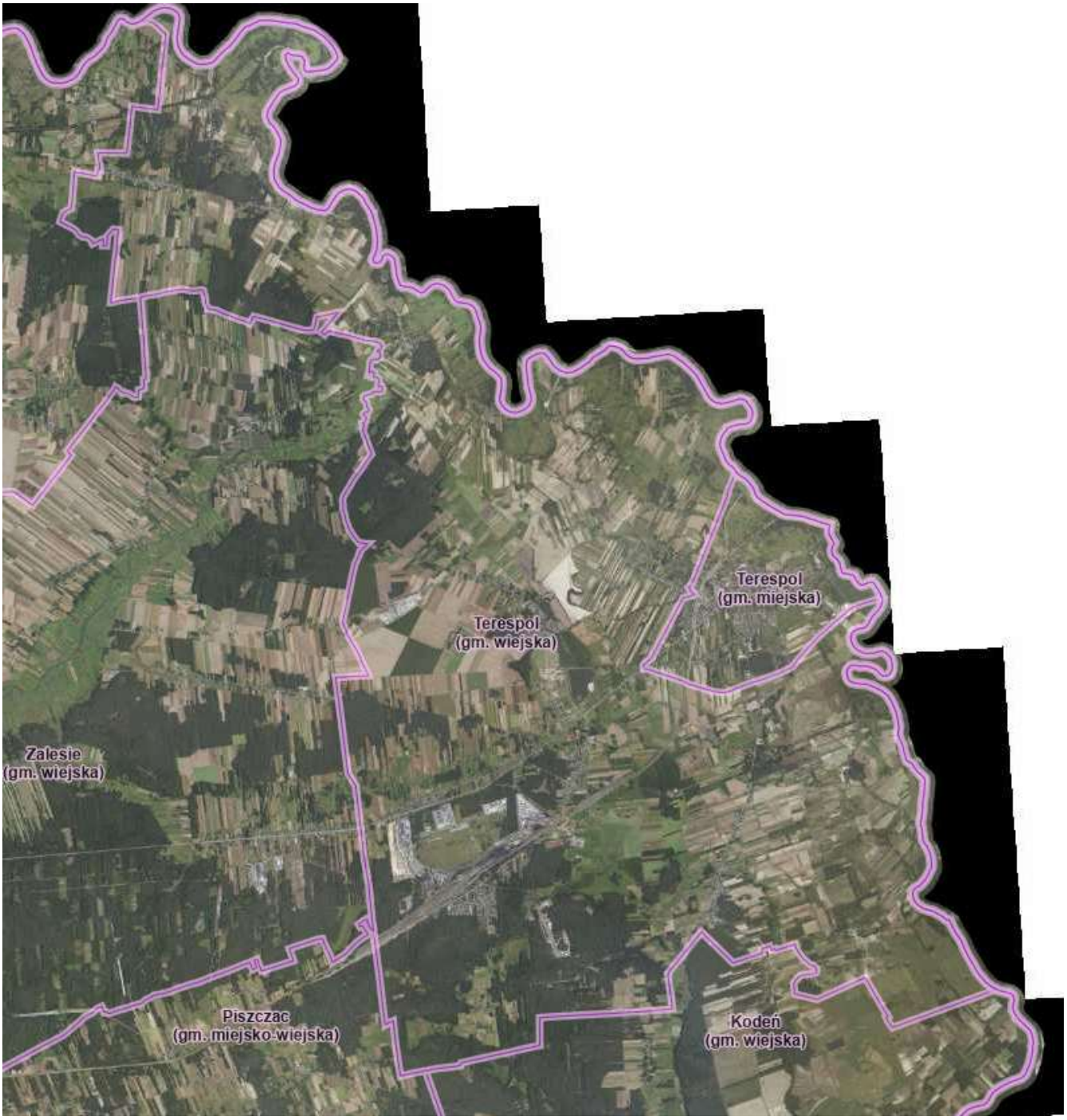
W pobliżu Wolnego Obszaru Celnego w miejscowości Małaszewicze Małe, trasa kolejowa przebiega przez „suchy" kolejowy Port Przeładunkowy. Port stanowi jeden z najważniejszych tego typu obiektów w Polsce i pełni ważną rolę w wymianie międzynarodowej opartej na kolei. Na jego terenie stykają się tory typu europejskiego (1435 mm szerokości) i rosyjskiego (1520 mm szerokości). w latach 90-tych XX w. obiekt podlegał modernizacji i przebudowie.

W Małaszewiczach, trasy: drogowa od północy, a kolejowa od południa, otaczają teren Wolnego Obszaru Celnego, sąsiadującego bezpośrednio z Kolejowym Portem Przeładunkowym. WOC został utworzony w 1993 r. na powierzchni 166,41 ha celem ułatwienia międzynarodowej wymiany towarowej i obsługi ładunków w tranzycie. Na terenie WOC może być prowadzona działalność gospodarcza o charakterze przemysłowym, usługowym i handlowym, z wyłączeniem handlu detalicznego. Infrastruktura techniczna jest wykonana w ok. 60%. Teren ten posiada własne bocznice kolejowe, sieci wodociągowe, energetyczne, kanalizacyjne, główną drogę przystosowaną do ruchu ciężkiego, sieć telefoniczną. Na terenie Wolnego Obszaru Celnego Małaszewicze działają firmy m.in.: ADAMPOL, GASPOL natomiast w jego sąsiedztwie: DAROCHA, TRASA, TRANSBET i ALEKSANDRA i kilka innych.

Na południe od portu PKP, w miejscowości Zastawek, zlokalizowana jest Baza Paliw Nr 22 „Naftobazy" obecnie PERN Baza Paliw nr 22 w Małaszewiczach. Zakład również posiada własne bocznice kolejowe.

Użytkowanie obszaru objętego planem
źródło: https://gminaterespol.pl

Schemat użytkowania terenów obszaru objętego planem
źródło: https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Otwory-i-punkty-badawcze

Układ przestrzenny gminy charakteryzuje się ogólną harmonią, miejscowo zakłóconą przez rozproszenie struktur osadniczych. Przez obszar gminy przebiega fizjograficznie droga krajowa nr 7, jednak krajobraz w dużej mierze zachował swoje naturalne cechy. Wsie mają charakterystyczny, dawny pasmowy układ z widocznym rozproszeniem zabudowy. Dominuje zabudowa jednorodzinna w układach wolnostojących oraz zagrodowa, choć funkcja rolnicza gospodarstw stopniowo zanika. Nadal występuje zabudowa siedliskowa oddalona od zwartej zabudowy wsi, a w kilku miejscach pojawiła się zabudowa o charakterze produkcyjno-przemysłowym.

Istniejąca struktura osadnicza powinna wyznaczać kierunki dalszego rozwoju zgodnie z zasadami określonymi w Studium, przy jednoczesnym dbaniu o zachowanie walorów krajobrazowych. Choć na terenie gminy formalnie nie występują obiekty przyrodnicze objęte ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody, to ochroną planistyczną powinny być objęte elementy środowiska takie jak doliny cieków, oczka wodne, zalesienia i zadrzewienia.

3. CECHY I STRUKTURA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

3.1 Jednostki fizycznogeograficzne, ukształtowanie terenu

Gmina Terespol, w/g regionalizacji fizycznogeograficznej opracowanej przez J. Kondrackiego i A. Rychlinga, leży w obrębie dwóch mezoregionów: Równiny Kodeńskiej i Podlaskiego Przełomu Bugu. Wymienione mezoregiony, wraz z innymi jednostkami tworzą makroregion Polesie Zachodnie zwanym również Podlasiem. Przynależność gminy do dwóch jednostek fizjograficznych świadczy o odrębności przyrodniczo-krajobrazowej, której wizualnym odzwierciedleniem jest wyraźne zróżnicowanie ukształtowania terenu. Część północna o większym zróżnicowaniu hipsometrycznym i większych wysokościach względnych, wykazują wyraźną odrębność krajobrazową od niemal płaskiej równinnej części południowej. Elementem wspólnym dla obu mezoregionów jest rozległa płaska dolina Bugu z meandrującą rzeką Bug, wzdłuż której przebiega granica państwowa z Białorusią.

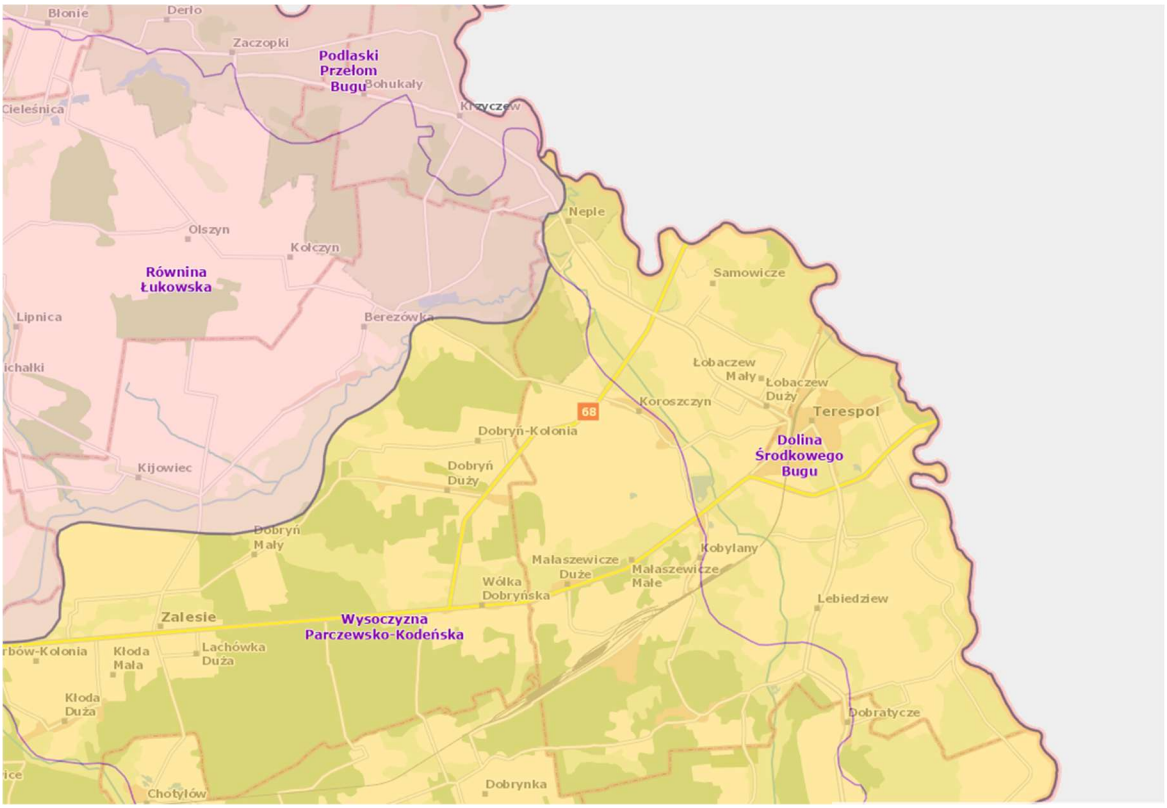
Uwarunkowania przyrodnicze mezoregionów, oceniane dla potrzeb zagospodarowania przestrzennego, wynikają z fizjonomii krajobrazu będącego syntezą ukształtowania terenu, nagromadzonych zasobów i walorów przyrody oraz jego pokrycia antropogenicznego. Należy podkreślić, iż specyfika i unikalny charakter krajobrazu w skali kraju wynika z rozległej doliny Bugu i nieuregulowanej, dziko płynącej rzeki Bug.

Przy udziale pracowników Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego – dr Jana Borzyszkowskiego, mgr inż. Małgorzaty Bidłasik i mgr inż. Izabeli Grzegorczyk – powstała nowa mapa podziału fizycznogeograficznego Polski[1]. Mapa powstała w odpowiedzi na potrzebę dostosowania przebiegu granic do bardziej szczegółowych opracowań w większych skalach, w tym nowego narzędzia ochrony krajobrazu, jakim jest audyt krajobrazowy.
Efektem współpracy interdyscyplinarnego zespołu naukowego pod kierunkiem prof. Jerzego Solona z IGiPZ PAN jest zweryfikowany i zaktualizowany podział fizycznogeograficzny Polski.
Celem pracy było uszczegółowienie i doprecyzowanie przebiegu granic jednostek podziału fizycznogeograficznego Polski do skali 1:50 000, co wiązało się z analizą przestrzennego zróżnicowania środowiska oraz zebraniem opracowań z różnych ośrodków naukowych

[1] źródło: https://ios.edu.pl/aktualnosci/nowy-podzial-fizycznogeograficzny-polski/

w spójną całość. Nowe granice zostały opracowane w oparciu o aktualne dane przestrzenne naszego kraju, w tym dane geologiczne, geomorfologiczne i wysokościowe.

Zgodnie z nowym podziałem fizycznogeograficznym Polski, obszar opracowania położony jest w zasięgu Wysoczyzny Parczewsko- Kodońskiej i Doliny Środkowego Bug. Północna część gminy Terespol (rejon wsi Bohukały i Krzyczew), zlokalizowana jest w Podlaskim Przełomie Bugu oraz Równinie Łukowskiej.

Regiony fizyczno-geograficzne w rejonie obszaru opracowania źródło:https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/home/webmap/viewer.html?layers=d5b0848edcf348f39292dd8c72c507bd)

Rzeźba terenu jest zasadniczo mało zróżnicowana i równinna. Jedynie w północnej części występują niewielkie falistości. Tam też znajdują się dwa najwyżej położone punkty w gminie, są to: Góra (163,6 m n.p.m.) i Góra Kamienna Baba (159,3 m n.p.m.). Charakterystyczne dla krajobrazu gminy są również: lasy, stosunkowo rzadka sieć osadnicza i tereny podmokłe związane z dolinami trzech rzek: Bugu, Czapelki i Krzny.

Dolina Bugu zajmuje wschodnią część gminy. Moreny czołowe występują w kilku ciągach, wyraźnie widoczne są w rejonie Koroszczyna i Nepli.

3.2 Budowa geologiczna, gleby

Gmina Terespol leży w zachodniej części prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Wykazuje ona zróżnicowanie budowy geologicznej jak i rzeźby terenu. Powierzchnia stropowa platformy zbudowana jest z archaicznych zmetamorfizowanych

skał krystalicznych na których zalegają młodsze formacje geologiczne. Dla porządku można podać, iż powierzchnia spągowa paleozoiku obniża się ku północo-zachodowi i zalega na głębokości około 1450 m. Stare formacje geologiczne nie mają jednak żadnego wpływu na zagospodarowanie przestrzenne obszaru. Na uwagę zasługują tylko utwory górnej jury, wykształcone w postaci wapieni skalistych i margli. Mają one strukturę szczelinową i stanowią zasadnicze piętro wodonośne dla zaopatrzenia w wodę mieszkańców z wodociągów głębinowych. Powierzchnię poczwartorzędową budują morskie osady kredy górnej oraz margli i śródlądowe osady trzeciorzędu.

Dla potrzeb planistycznych zasadnicze znaczenie mają utwory czwartorzędowe, pokrywające szczelnym płaszczem cały obszar gminy. Są one reprezentowane przez plejstocen, zwany również neoplejstocenem i holocen. Miąższość osadów czwartorzędowych jest zróżnicowana i waha się w granicach od kilkudziesięciu metrów w północnych rejonach gminy do ponad 100 m na południu gminy. Osady czwartorzędowe są produktami akumulacji okresu zlodowaceń oraz interglacjalnej erozji i denudacji materiału naniesionego w okresie lodowcowym. W okresie plejstocenu nastąpiło kilka zlodowaceń. Najstarszym utworem plejstocenu jest glina zwałowa, powstała po wytopieniu lądolodu, zawierająca głazy i głaziki. Występuje głównie wzdłuż zachodniej granicy gminy, a także w rejonie Koroszczyna
i Krzyczewa. Jej miąższość waha się w granicach od kilku do kilkudziesięciu metrów. Kolejnymi osadami plejstocenu są piaski i żwiry wodnolodowcowe (okolice Lebiedziewa) oraz piaski lodowcowe z głazami (okolice Koroszczyna i Małoszewicz), a także piaski, żwiry i głazy moren czołowych (Krzyczew i na południe od miejscowości Bohukały). Ostatnim zlodowaceniem w okresie plejstocenu było zlodowacenie północno-podlaskie w czasie, którego w dalszym ciągu trwała denudacja i tworzyły się deluwia osadów lodowcowych, a rejonie powstałej doliny Bugu i dolinach jego dopływów powstała coraz większa ilość osadów rzecznych (mułki, piaski i żwiry rzeczne, głównie w rejonach miejscowości Bohukał i Krzyczewa). Miąższość osadów rzecznych w okolicy Terespola waha się w granicach 7 – 9 m.

Na przełomie plejstocenu i holocenu wykształciły się piaski eoliczne (okolice Nepli i Lebiedziewa) i wydmy, a na zboczach słabo zarysowanych wysoczyzn rozwijały się deluwialne piaski i gliny (okolicy Zastawka).

Na początku holocenu przeważają procesy wietrzenia, denudacji i erozji, a w okresie późniejszym zaczynają dominować procesy akumulacji, reprezentowane przez żwiry, piaski i mady rzeczne. Miąższość tych utworów, budujących taras zalewowy wynosi 6 – 8 m (Bohukały, Lebiedziew, Podolanka). Na uwagę zasługują mady rzeczne o miąższości 1 – 6 m, będące efektem częstych wylewów Bugu, niosącego znaczne ilości drobnej zawiesiny z lessowych obszarów Wołynia i Wyżyny Lubelskiej. Ponadto w okresie holocenu wykształciły się: namuły humusowe (okolice Terespola), torfy (okolice miejscowości Łęgi, Małaszewicze Duże i Małe, Starzyna) o miąższości 1,1 – 2,3 m, a w rejonie miejscowości: Kolonia Polatycze, Bohukały, Łobaczew wykształciły się mułki, piaski i kreda jeziorna o miąższości od 0,5 do 2,1 m.

Rzeźbę terenu tworzą charakterystyczne formy lodowcowe i wodnolodowcowe w postaci rozmytych osadów i form w południowej części gminy i mniej zniszczonych form morenowych i sandrowych na pozostałym obszarze. Głównymi jednostkami geomorfologicznymi, występującymi na obszarze gminy są: dolina Bugu oraz wysoczyzna, którą budują strefy moren czołowych i fluwioglacjalne poziomy akumulacyjne.

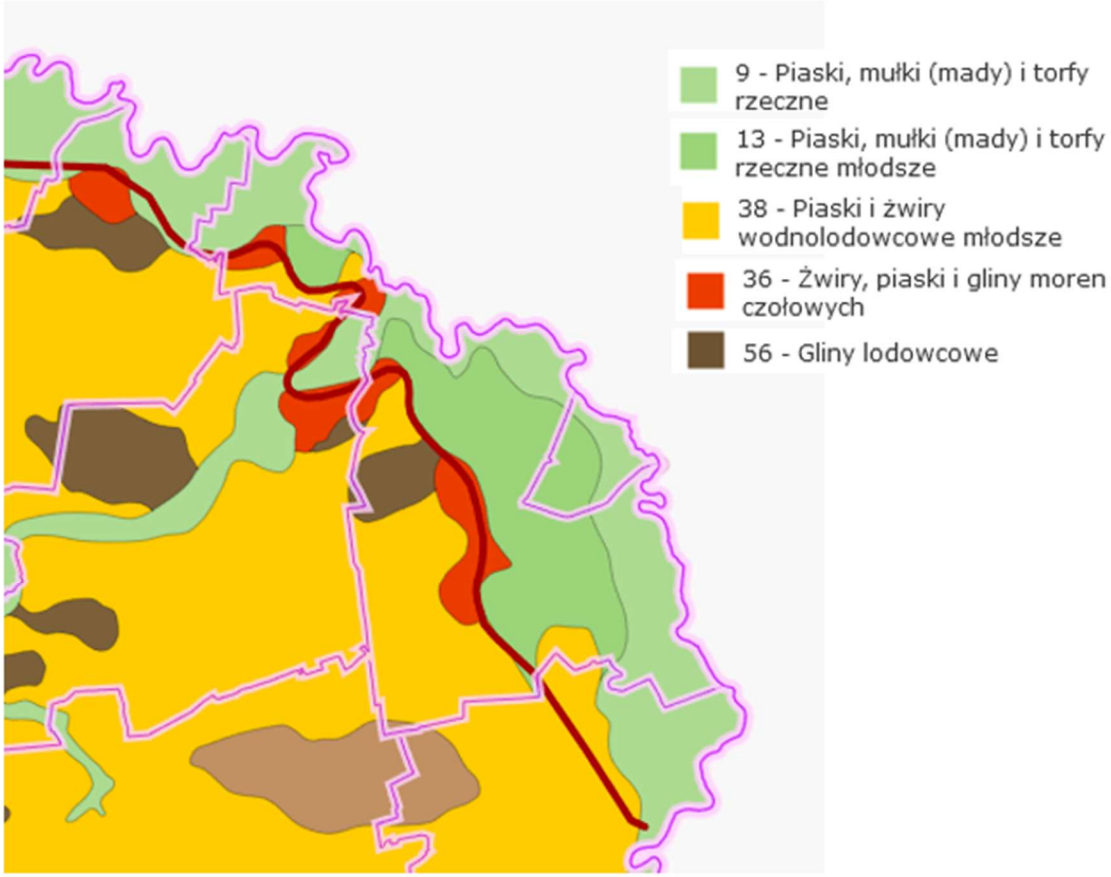
Do drugorzędnych form rzeźby terenu należy zaliczyć ujściowy odcinek rzeki Krzny i słabo zarysowana dolina rzeki Czapelki.

Wschodnią część gminy stanowi obniżenie doliny Bugu o szerokości około 5 km i przebiega bardzo zbliżonym do południkowego. Stanowi ona zasadniczą oś morfologiczną i hydrologiczną nie tylko gminy Terespol, ale i całego regionu. W dolinie wyróżnia się aż pięć tarasów, wśród których najistotniejsze znaczenie ma taras współczesnej rzeki dzikiej oraz taras madowy rzeki meandrującej. Pierwszy z nich występuje w strefie przykorytowej Bugu i średnio wyniesiony jest od 1 do 2,5 m ponad poziom rzeki. Zbudowany jest z piasków różnoziarnistych frakcji korytowej. Pokrywa powodziowa ma miąższość około 1 m i składa się z przewarstwiających się piasków pylastych i pyłów. Lokalnie na utwory nanoszone powodzią są nałożone piaski korytowe, tworzące nasypy. Odcięte ramiona koryta Bugu są wypełnione namułami organicznymi. Drugim ważnym tarasem jest taras madowy o wysokości 2 – 3 m nad poziom rzeki, zbudowany z osadów piaszczystych frakcji korytowej i przykryty serią osadów powodziowych (gliny i gliny piaszczyste). Na powierzchni tarasu madowego występują starorzecza o przebiegu kulistym, wypełnione namułem organicznym, torfem. Po stronie wklęsłej starorzeczy lokalnie występują wydmy. Oprócz starorzeczy o regularnych łukach, występują nieregularne, kręte rynny. Stanowią one korytarz przepływowe wód powodziowych. Ważny jest również taras zastoiskowy, obejmujący znaczne obszary gminy, zbudowany z piasków drobno i średnioziarnistych, pyłów i iłów. Miąższość tych utworów może wahać się w granicach od 6 do 36 m. Zajmują one znaczną część obniżenia doliny Bugu.

Drugą główną jednostką geomorfologiczną w gminie jest wysoczyzna, na którą składają się strefy moren czołowych i fluwioglacjalne poziomy akumulacyjne. Największy obszar zajmuje morena czołowa w rejonie Koroszczyna. Przeważają tu piaski ze żwirem, z lokalnymi przewarstwieniami mułków i gliny zwałowej, a w południowej części moreny czołowej przeważają głównie gliny zwałowe. Drugi ciąg moreny czołowej występuje na północ od Krzny na linii Mokrany – Neple. Zbudowany jest z piasków, żwirów i glin zwałowych. Natomiast fluwioglacjalne poziomy akumulacyjne występują na południu gminy w rejonie Dobrotycz, Zastaek, Małaszewicz. Największy obszar piasków fluwioglacjalnych występuje w rejonie Małaszewicze – Kobylany. Obszar ten zbudowany jest ze żwirów i piasków od drobnoziarnistych do gruboziarnistych. W stropie występuje warstwa piasków pylastych i pyłów miąższości 0,5 – 2,0 m z warstwą otoczaków w spągu. Zwierciadło wody gruntowej zalega na głębokości 2,0 – 6,0 m z tendencja do niewielkich wahań lokalnych.

Zarówno w dolinie Bugu jak i w strefie moreny czołowej, występują drobne oczka powytopiskowe. Warto również podkreślić, iż lokalnie występuje kurzawka.

Obszar gminy ma charakter płaskiej równiny i spadkach terenu w granicach do 3%. Tylko lokalnie mogą one wynosić więcej niż 5%. Deniwelacje terenu wynoszą zaledwie 35,5 m. Najwyżej wyniesiona jest Góra o rzędnej 163,3 m (na południe od miejscowości Bohukały), a najmniej położoną częścią gminy jest ujście rzeki Krzny do Bugu o rzędnej 128 m npm. Z uwagi na płaskość terenu, na obszarze gminy nie wyodrębniają się w sposób zdecydowany, ekspozycje terenów. Jedynie na styku doliny i obszaru wysoczyznowego słabo zarysowują się tereny o ekspozycji wschodniej i północnej (rejon Nepli i Krzyrzewa).

Budowa geologiczna w rejonie opracowania na podstawie mapy geologicznej
źródło: https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Mapy-geologiczne

Cała wschodnia i częściowo centralna część gminy Terespol, położona na wschód od drogi relacji Małaszewicze Duże – Kobylany – Koroszczyn. Generalnie zbudowana jest z gruntów piaszczysto-żwirowo-madowych o małokorzystnych i niekorzystnych warunkach budowlanych. Ponadto płytko zalegający poziom wód gruntowych na tym terenie (od 0 do 2 m) wykazuje duże wahania okresowe, związane z wiosennymi wezbraniami powodziowymi i deszczami nawalnymi). Ponadto w dorzeczu Czapelki występują torfy i grunty bagienne, które również charakteryzują się złymi warunkami budowlanymi (są to grunty nienośne). Również niekorzystny pod względem budowlanym jest ujściowy odcinek rzeki Krzny (grunty organiczne). Najkorzystniejsze warunki gruntowo-wodne (budowlane) występują w północnej części gminy (na zachód i południowy wschód od miejscowości Krzyczew). Na pozostałym obszarze gminy występują średnio i małokorzystne grunty budowlane, oceniane dla potrzeb urbanistycznych.

Decydującym czynnikiem wpływającym na typ gleby jest skała macierzysta, na której jest ona wykształcona. Występujące na terenie gminy gleby wykształciły się z utworów wodnolodowcowych, glin zwałowych i częściowo z pyłów i osadów aluwialnych. W dolinach rzecznych Bugu, Czapetki, Krzny występują mady i gleby bagienne. Drugą grupą gleb pod względem udziału procentowego w ogólnym areale gruntów ornych są gleby piaskowe, różnych typów genetycznych (bielicowe, rdzawe, brunatne kwaśne). Obejmują one zachodnie rejony gminy, za wyjątkiem części centralnej, gdzie

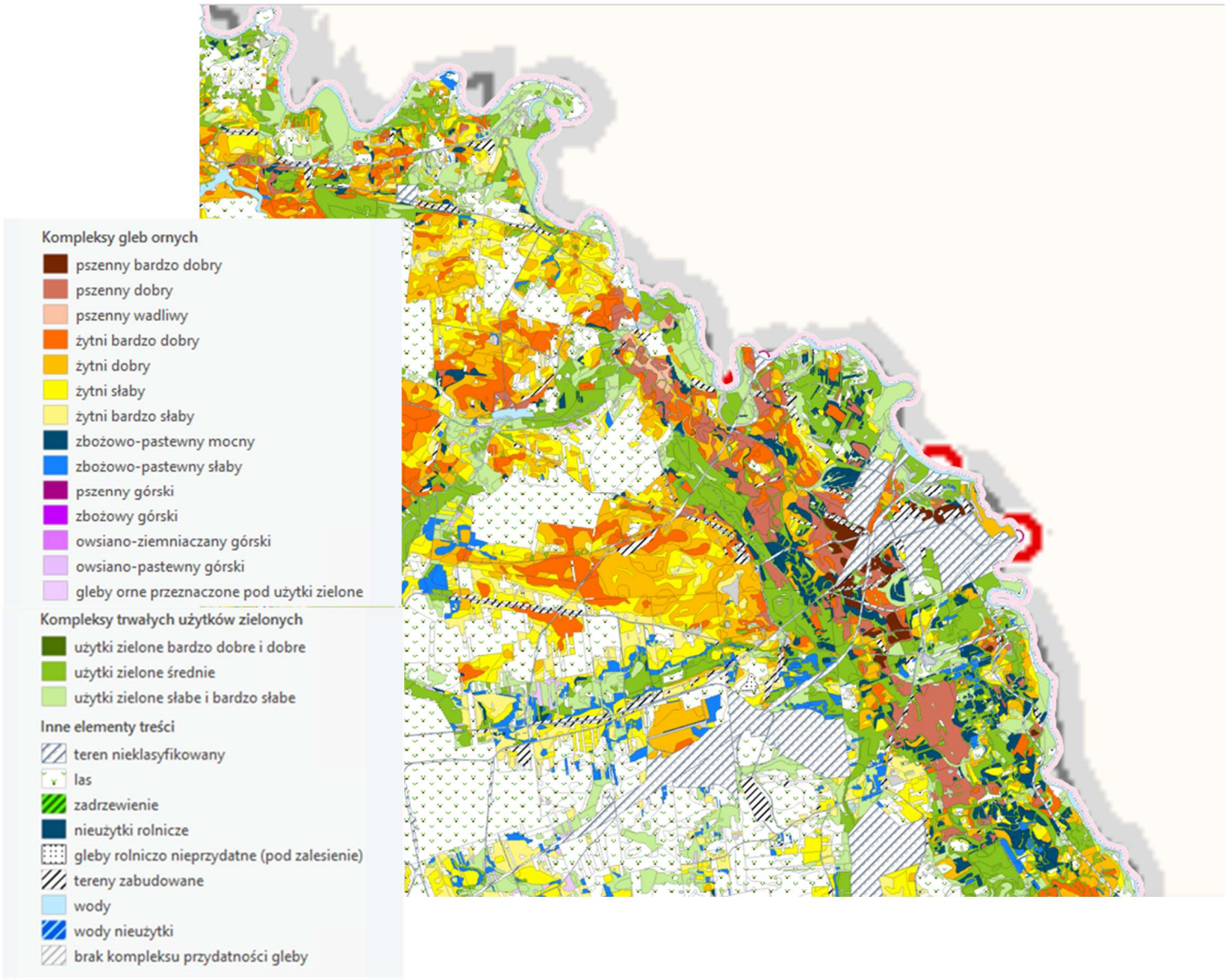
występuje duży płat gleb brunatnych, wyługowanych i kwaśnych. Na uwagę zasługują czarne ziemie, występujące w górnym odcinku doliny Czapelki. Są one użytkowane jako użytki zielone.

Przydatność rolnicza gleb na terenie gminy jest ograniczana rzeźbą terenu wpływającą na powolny spływ wód, meandrowanie rzek i zabagnienie szerokich dolin rzecznych. W okresach roztopów wiosennych i długotrwałych opadów często występuje stagnacja wód, niekorzystnie oddziaływująca na wegetację roślin uprawowych i utrudniająca prace polowe.

Z punktu widzenia potrzeb planowania przestrzennego istotniejsza jest bonitacja gleb, ponieważ klasy gleb stanowią prawną ich ochrony. Pod tym względem zdecydowanie przeważają gleby klasy IV (IVa i IVb) i V. Duży udział mają grunty orne w klasie III (IIIa i IIIb). W gminie nie występują grunty klasy I, a grunty klasy II to zaledwie 0,1% ogółu gruntów ornych. Natomiast grunty klas najsłabszych (V, VI i VIz) mają swój udział na poziomie 10,3% ogółu gruntów ornych. Podobnie przedstawia się sytuacja w użytkach zielonych. Przeważa III i IV klasa, stanowiąc łącznie 80,1%. Pozostałe użytki zielone, poza klasą VI która zajmuje 17,4% ogółu ich powierzchni, mają znaczenie marginalne.

Z uwagi na płaskość terenu i małe spadki, zjawisko erozji gleb występuje w stopniu umiarkowanym tylko w północnych rejonach gminy.

Warunki geotechniczne gruntu są na terenie gminy bardzo zróżnicowane. Północna i wschodnia (na wschód od rzeki Czapelki) część gminy cechuje się złymi warunkami budowlanymi. Jest to obszar doliny rzeki Bug. Również dolina rzeki Czapelki, ze względu na występowanie torfów i gruntów bagiennych, charakteryzuje się złymi warunkami dla posadowienia budynków. Resztę obszaru gminy cechuje dobre lub dostateczne warunki budowlane.

Mapa glebowo- rolnicza rejonu opracowania
źródło:https://mapy.geoportal.gov.pl/imapnext/imap/index.html?moduleId=modulRol&mapview=52.088414%2C23.508833%2C100000s

3.3 Hydrografia, wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe, reprezentowane są przez trzy rzeki: Bug, Krznę i Czapelkę oraz nieliczne bezimienne strumienie i rowy melioracyjne, a także różnego rodzaju zbiorniki i oczka wodne. Wszystkie rzeki mają charakter nizinny.
Częstym zjawiskiem jest okresowe wylewanie rzek, zwłaszcza wiosną. Coroczne wylewy rzek po obfitych opadach śniegu i obfitych zimach.

Bug wypływa z Wyżyny Podlaskiej na Ukrainie. Jego całkowita długość wynosi 772 km, z czego w Polsce 578,2 km, a odcinek graniczny rzeki, między Polską a Ukrainą i Białorusią wynosi 363 km. W granicach administracyjnych gminy, rzeka płynie korytem naturalnym o długości 41,6 km. Koryto Bugu jest ostatnią duża rzeką w Polsce, która zachowała swój naturalny bieg. Konsekwencją tego są liczne wyspy, łachy, zakola i starorzecza zwane również „burzyskami".

Rzeka Krzna, będąca największym lewobrzeżnym dopływem Bugu, bierze swój początek ze źródeł położonych w pobliżu miejscowości Jagodno. Całkowita długość Krzny wynosi 116 km z czego zaledwie 3,7 km przypada na gminę Terespol. Oznacza to, iż na terenie gminy znajduje się jedynie odcinek ujściowy Krzny.

Rzeka Czapelka, prawostronny dopływ Krzny, zaczyna się w pobliżu wsi Choroszczynka. Od wsi Kopytów płynie ku północy, równolegle do Bugu. Długość rzeki wynosi 32,5 km, w tym 15,2 km w granicach gminy.

W południowo-wschodniej części gminy występuje dobrze rozwinięty system kanałów i rowów melioracyjnych. W gminie Terespol szczególną uwagę zwracają zbiorniki wodne, służące zatapianiu beczek z ogórkami, chociaż w ostatnich latach wieloletnia tradycja kiszenia ogórków powoli zanika.

System wałów przeciwpowodziowych chroni, niestety, tylko miasto Terespol i miejscowości położone na południe od niego. Niezbędne są dalsze zabezpieczenia przeciwpowodziowe, obejmujące również północne rejony gminy.

W południowo-wschodniej części gminy znajduje się gęsta sieć kanałów i rowów melioracyjnych. Całkowita ich długość to 46 km. Na terenie gminy funkcjonują trzy zbiorniki rekreacyjne położone w Kobylanach.

Czystość wód powierzchniowych jest słaba. Większość odcinków rzecznych nie mieści się w żadnej klasie czystości. Niemniej 95% zanieczyszczeń Bugu, głównej rzeki gminy pochodzi ze strony Białorusi i Ukrainy. Rzeki Czapelka i Krzna zanieczyszczana są już u swych źródeł, w gminach sąsiadujących z gminą Terespol. Przyczyną zanieczyszczania wód tkwi przede wszystkim w nieuregulowanej gospodarce ściekowej. Na terenie gminy występują: oczyszczalnia gminna, przyzakładowe i indywidualne oczyszczalnie ścieków.

Jednolite części wód powierzchniowych w granicach opracowania
Źródło: Opracowanie własne na postawie https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpPGW

W granicach opracowania wyodrębniono następujące jednolite części wód powierzchniowych rzecznych JCWP:

- RW200012267145533 – Bug od Włodawki do granicy w Niemirowie,
- RW20001626714499 – Krzna od Krzny Południowej do ujścia,
- RW2000152671439929 – Dopływ spod Kolonii Dobratycze,
- RW200015267144989 – Czapelka.

RW200012267145533 - Bug od Włodawki do granicy w Niemirowie

1. INFORMACJE PODSTAWOWE	
Kategoria JCWP	JCWP RW - jednolita część wód powierzchniowych rzecznych
Nazwa JCWP	Bug od Włodawki do granicy w Niemirowie
Kod JCWP	RW200012267145533
Typ JCWP	RwN - Wielka rzeka nizinna
Rzeczywista długość JCWP [km]	164.76
Powierzchnia zlewni JCWP [km2]	9978.97
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły
Region wodny	region wodny Bugu
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Białej Podlaskiej, Zarząd Zlewni w Sokołowie Podlaskim
Nadzór wodny	Nadzór wodny w Siemiatyczach, Nadzór wodny we Włodawie
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	RDOŚ w Białymstoku; RDOŚ w Lublinie; RDOŚ w Warszawie
Województwo (TERYT)	lubelskie (06); mazowieckie (14); podlaskie (20)
Powiat (TERYT)	bialski (0601); hajnowski (2005); siemiatycki (2010); włodawski (0619); łosicki (1410)
Gmina (TERYT)	Dubicze Cerkiewne (2005052); Hajnówka (2005062); Hanna (0619022); Janów Podlaski (0601052); Kodeń (0601062); Konstantynów (0601072); M. Terespol (0601021); M. Włodawa (0619011); Mielnik (2010052); Nurzec-Stacja (2010072); Rokitno (0601122); Sarnaki (1410052); Sławatycze (0601142); Terespol (0601162); Włodawa (0619062); Zalesie (0601192)
Czy JCWP uległa zmianie (powstała w wyniku podzielenia lub scalenia JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021))?	zmieniona (scalone)
Kod i nazwa JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021)	RW2000212663939 (Bug od Włodawki do Grabara); RW2000212663999 (Bug od Grabara do Krzny); RW2000212665533 (Bug od Krzny do Niemirowa)
Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)	
Stan/potencjał ekologiczny	słaby stan ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	BZT5, fosfor fosforanowy (V); fitoplankton, makrobezkręgowce, ichtiofauna
Stan chemiczny	stan chemiczny poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren; bromowane difenyloetery, rtęć
Stan (ogólny)	zły stan wód

6. PRESJE DETERMINUJĄCE STAN WÓD	
Rodzaj użytkowania obszaru zlewni JCWP (% powierzchni zlewni)	
Tereny zurbanizowane	4
Tereny użytkowane rolniczo	65
Tereny leśne	25
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWP	BIO_FIZ (na elementy biologiczne zależne od fizykochemii), BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM (na elementy chemiczne), CHEM_B (na elementy chemiczne (biota)), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione)
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP	
Główne źródło presji troficznych	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe)
Główne źródło presji zasalających	nie dotyczy
Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających	nie dotyczy
Główne źródło presji hydromorfologicznych	nie dotyczy
Główne źródło presji chemicznych	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona

Źródło: http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW200012267145533

RW20001626714499 - Krzna od Krzny Południowej do ujścia

1. INFORMACJE PODSTAWOWE	
Kategoria JCWP	JCWP RW - jednolita część wód powierzchniowych rzecznych
Nazwa JCWP	Krzna od Krzny Południowej do ujścia
Kod JCWP	RW20001626714499
Typ JCWP	Rz_org - Rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk
Rzeczywista długość JCWP [km]	69.47
Powierzchnia zlewni JCWP [km2]	412.61
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły
Region wodny	region wodny Bugu
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Białej Podlaskiej
Nadzór wodny	Nadzór wodny w Łukowie, Nadzór wodny w Białej Podlaskiej
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	RDOŚ w Lublinie
Województwo (TERYT)	lubelskie (06)
Powiat (TERYT)	Biała Podlaska (0661); bialski (0601); radzyński (0615)
Gmina (TERYT)	Biała Podlaska (0601032); Drelów (0601042); Kąkolewnica (0615042); M. Biała Podlaska (0661011); M. Międzyrzec Podlaski (0601011); Międzyrzec Podlaski (0601102); Piszczac (0601112); Rokitno (0601122); Terespol (0601162); Zalesie (0601192)
Czy JCWP uległa zmianie (powstała w wyniku podzielenia lub scalenia JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021))?	zmieniona (scalone)
Kod i nazwa JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021)	RW200024266459 (Krzna od Krzny Południowej do Klukówki); RW200024266499 (Krzna od Klukówki do ujścia)
Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)	
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany stan ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	fosfor fosforanowy (V); makrofity
Stan chemiczny	stan chemiczny poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten; bromowane difenyloetery, rtęć
Stan (ogólny)	zły stan wód

6. PRESJE DETERMINUJĄCE STAN WÓD	
Rodzaj użytkowania obszaru zlewni JCWP (% powierzchni zlewni)	
Tereny zurbanizowane	7
Tereny użytkowane rolniczo	58
Tereny leśne	33
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań - JCWP	BIO_FIZ (na elementy biologiczne zależne od fizykochemii), CHEM (na elementy chemiczne), CHEM_B (na elementy chemiczne (biota)), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione)
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP	
Główne źródło presji troficznych	odpływ miejski (wody opadowe)
Główne źródło presji zasalających	nie dotyczy
Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających	nie dotyczy
Główne źródło presji hydromorfologicznych	prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne,
Główne źródło presji chemicznych	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona

Źródło: http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW20001626714499

RW200015267144989 – Czapelka

1. INFORMACJE PODSTAWOWE	
Kategoria JCWP	JCWP RW - jednolita część wód powierzchniowych rzecznych
Nazwa JCWP	Czapelka
Kod JCWP	RW200015267144989
Typ JCWP	P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk
Rzeczywista długość JCWP [km]	78.49
Powierzchnia zlewni JCWP [km2]	189.49
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły
Region wodny	region wodny Bugu
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Białej Podlaskiej
Nadzór wodny	Nadzór wodny w Białej Podlaskiej
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	RDOŚ w Lublinie
Województwo (TERYT)	lubelskie (06)
Powiat (TERYT)	bialski (0601)
Gmina (TERYT)	Kodeń (0601062); M. Terespol (0601021); Piszczac (0601112); Terespol (0601162); Tuczna (0601172); Zalesie (0601192)
Czy JCWP uległa zmianie (powstała w wyniku podzielenia lub scalenia JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021))?	bez zmian
Kod i nazwa JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021)	RW2000232664989 (Czapelka)
Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)	
Stan/potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	azot ogólny, azot amonowy, fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrobezkręgowce
Stan chemiczny	stan chemiczny poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	nie dotyczy; bromowane difenyloetery, rtęć, heptachlor
Stan (ogólny)	zły stan wód

6. PRESJE DETERMINUJĄCE STAN WÓD	
Rodzaj użytkowania obszaru zlewni JCWP (% powierzchni zlewni)	
Tereny zurbanizowane	6
Tereny użytkowane rolniczo	63
Tereny leśne	30
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWP	BIO_FIZ (na elementy biologiczne zależne od fizykochemii), BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM_B (na elementy chemiczne (biota)), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione)
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP	
Główne źródło presji troficznych	nawożenie i depozycja oraz odpływ miejski (wody opadowe)
Główne źródło presji zasalających	nie dotyczy
Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających	nie dotyczy
Główne źródło presji hydromorfologicznych	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne,
Główne źródło presji chemicznych	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane);
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona

Źródło: http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW200015267144989

RW2000152671439929 - Dopływ spod Kolonii Dobratycze

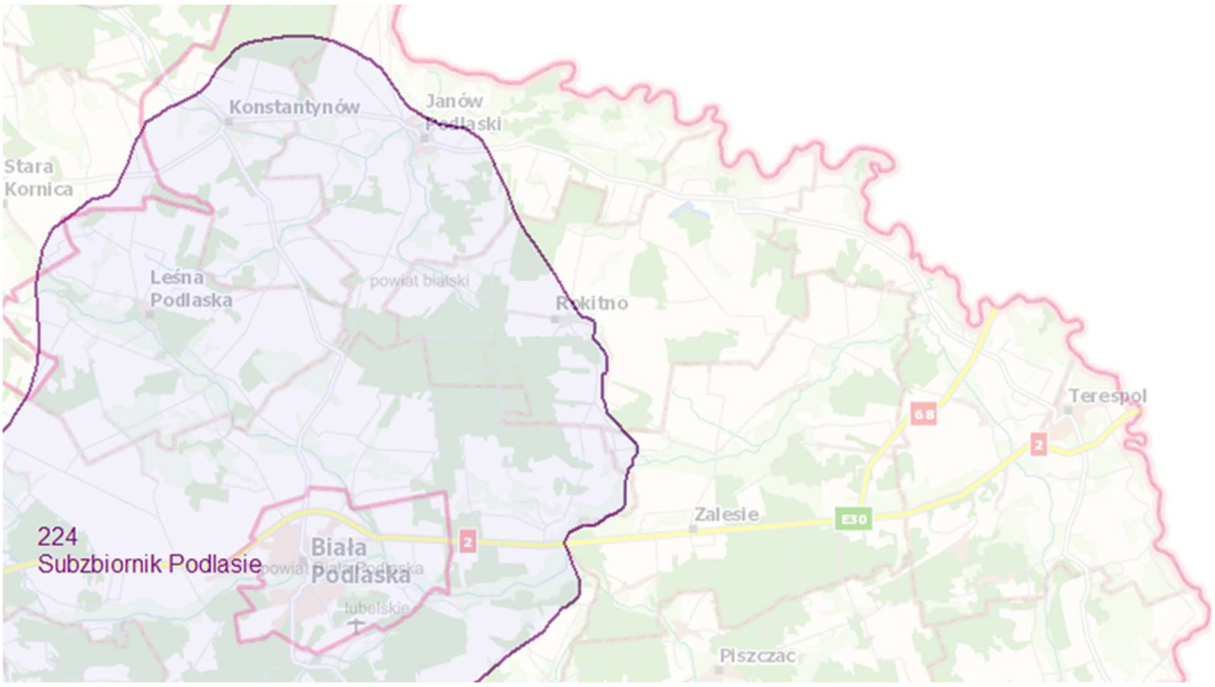
1. INFORMACJE PODSTAWOWE	
Kategoria JCWP	JCWP RW - jednolita część wód powierzchniowych rzecznych
Nazwa JCWP	Dopływ spod Kolonii Dobratycze
Kod JCWP	RW2000152671439929
Typ JCWP	P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk
Rzeczywista długość JCWP [km]	23.30
Powierzchnia zlewni JCWP [km2]	41.78
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły
Region wodny	region wodny Bugu
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Białej Podlaskiej
Nadzór wodny	Nadzór wodny we Włodawie
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	RDOŚ w Lublinie
Województwo (TERYT)	lubelskie (06)
Powiat (TERYT)	bialski (0601)
Gmina (TERYT)	Kodeń (0601062); M. Terespol (0601021); Terespol (0601162)
Czy JCWP uległa zmianie (powstała w wyniku podzielenia lub scalenia JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021))?	bez zmian
Kod i nazwa JCWP w poprzednim cyklu planistycznym (2016-2021)	RW20002326639929 (Dopływ spod Kol. Dobratycze)
Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)	
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany stan ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	przewodność, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V), węglowodory ropopochodne; fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce, ichtiofauna
Stan chemiczny	stan chemiczny poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren; nie dotyczy
Stan (ogólny)	zły stan wód

6. PRESJE DETERMINUJĄCE STAN WÓD	
Rodzaj użytkowania obszaru zlewni JCWP (% powierzchni zlewni)	
Tereny zurbanizowane	8
Tereny użytkowane rolniczo	88
Tereny leśne	5
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWP	BIO_FIZ (na elementy biologiczne zależne od fizykochemii), BIO_HM (na elementy biologiczne zależne od hydromorfologii), CHEM (na elementy chemiczne), FIZ (na elementy fizykochemiczne), OCH (na obszary chronione)
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWP	
Główne źródło presji troficznych	odpływ miejski (wody opadowe)
Główne źródło presji zasalających	ścieki przemysłowe i komunalne
Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających	ścieki przemysłowe i komunalne
Główne źródło presji hydromorfologicznych	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne,
Główne źródło presji chemicznych	rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo;
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona

Źródło: http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW2000152671439929

Wody podziemne

Gmina Terespol leży poza obszarem ochrony wód podziemnych tj. poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP).

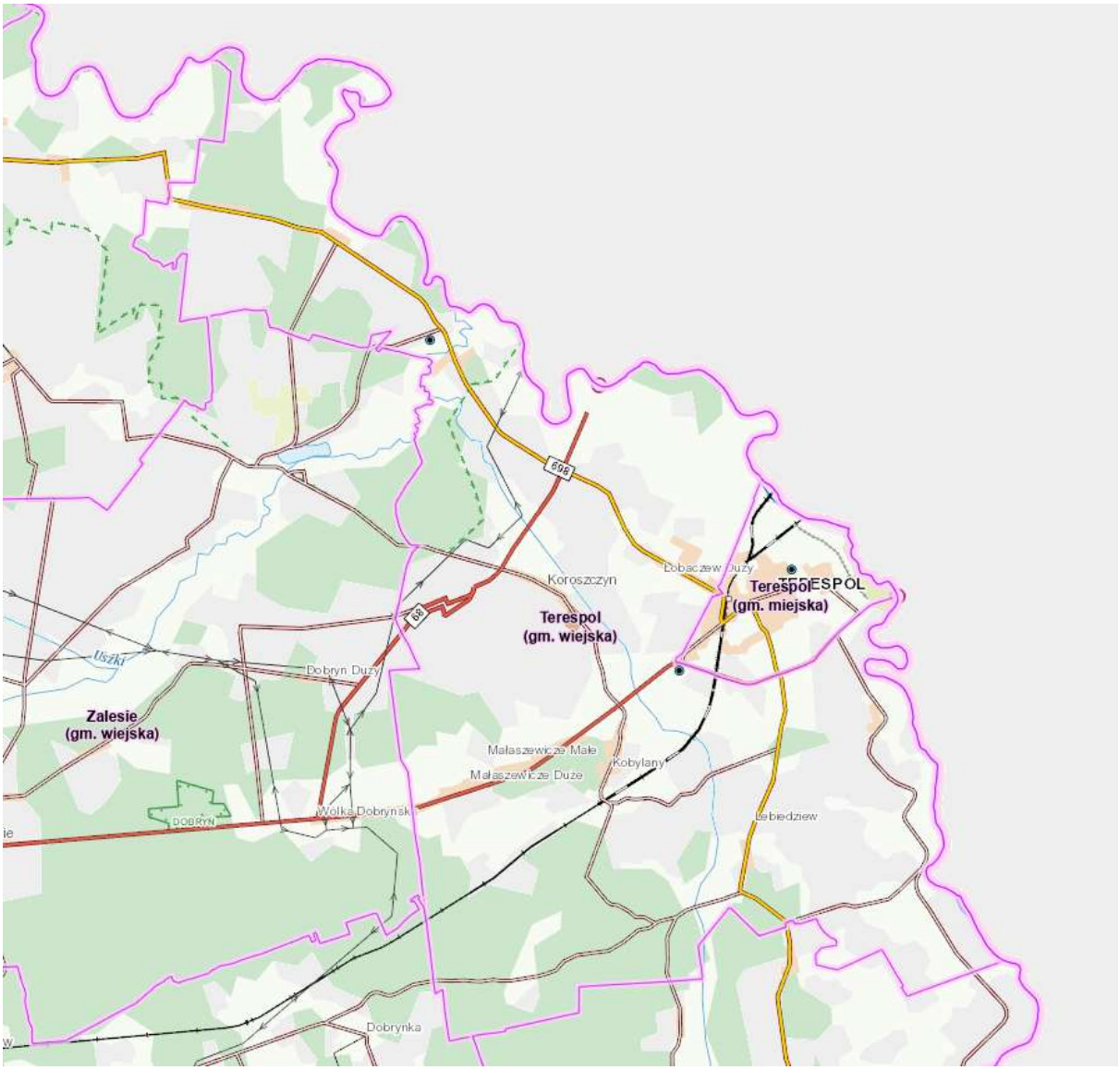

Lokalizacja obszaru objętego planem na tle GZWP
źródło: http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/

Na omawianym obszarze występują trzy zasadnicze piętra wodonośne: czwartorzędowe, trzeciorzędowe i jurajsko-kredowe. Piętro czwartorzędowe charakteryzuje się dużą zmiennością miąższości od 18,5m w rejonie Koroszczyna do ponad 60 m w rejonie Dobrynia Dużego. Z uwagi na występujące uwarunkowania geologiczne, wyodrębniają się dwie warstwy wodonośne. Pierwszy poziom wodonośny w obrębie piasków drobnoziarnistych i piasków pylastych, zalega na głębokości około 21 – 26 m i ulega okresowym niewielkim wahaniom w zależności od intensywności opadów atmosferycznych. Drugi poziom wodonośny, związany z utworami piaszczystymi, zalegającymi pod serią glin zwałowych, iłów i mułków, w okolicach terminalu, zalega na głębokości 17 – 21 m[2].

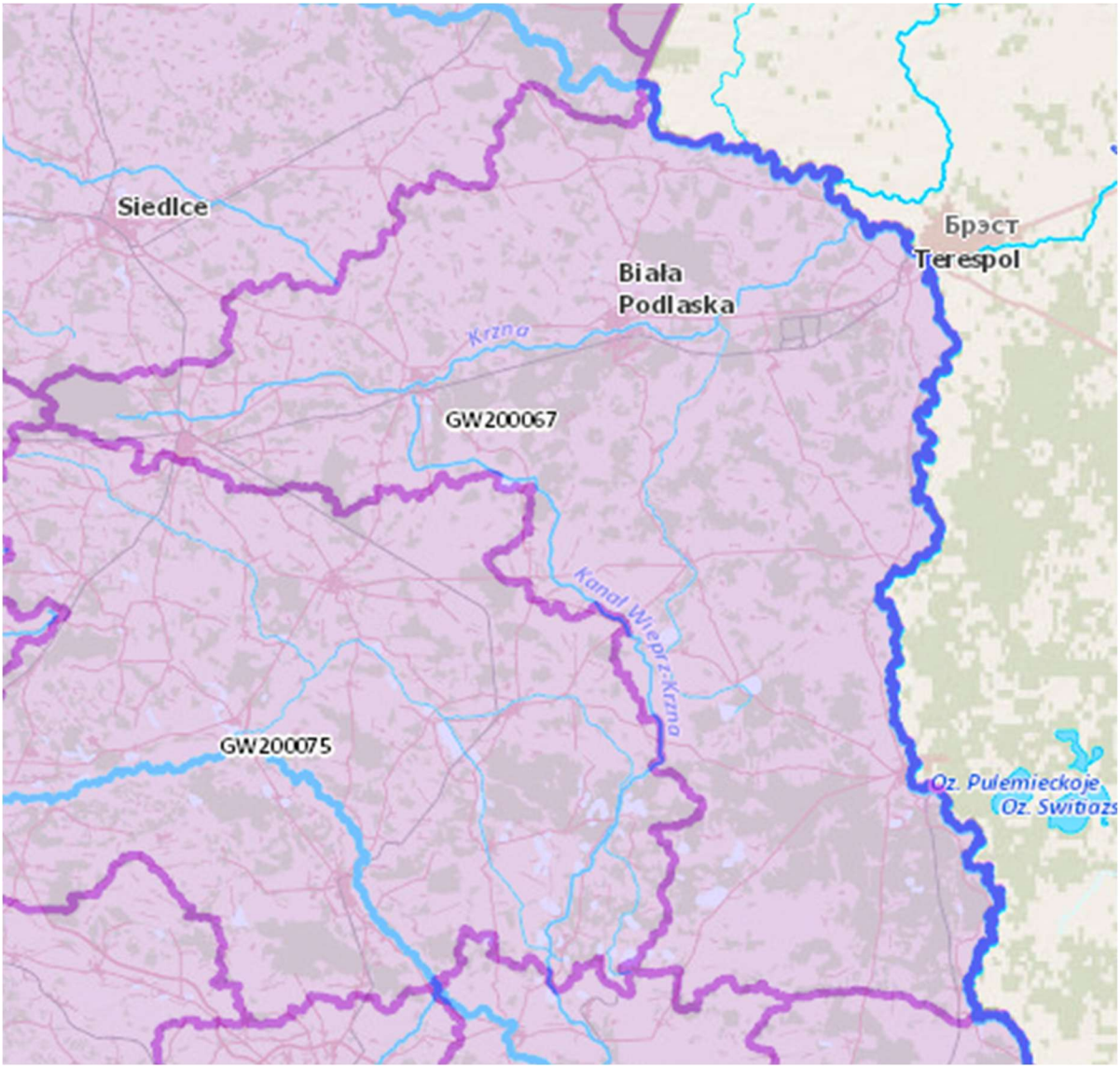
Wody piętra trzeciorzędowego, zalegające w osadach miocenu i oligocenu (piaski drobne i pylaste). Zwierciadło wody w rejonie Koroszczyna występuje na głębokości około 17,5 m. Osady wodonośne piętra trzeciorzędowego, charakteryzują się małą wydajnością ze względu na niekorzystne uziarnienie wodonośca i występowanie frakcji pylastej i ilastej.

[2] Gminny Program Rewitalizacji Gminy Terespol na lata 2024-2030

Lokalizacja punktów monitorujących wody podziemne
źródło: https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Wody-podziemne

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych Gmina Terespol znajduje się w JCWPd nr GW200067 obszaru dorzecza Wisły, region Bugu. Podział obowiązujący w latach 2022-2027 zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły - Dz.U.2023.300.

Granice JCWPd nr GW200067
Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpPGW

Numer JCWPd	67
Kod JCWPd	GW200067
Powierzchnia JCWPd [km2]	5200.81
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły
Region wodny	Bugu
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	RZGW w Lublinie
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Białej Podlaskiej;Zarząd Zlewni w Sokołowie Podlaskim
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	RDOŚ w Białymstoku, RDOŚ w Lublinie, RDOŚ w Warszawie
Obszar bilansowy	Wieprz, Wisła (P) od Wilgi do Kanału Żerańskiego, Bug graniczny (L) z Leśną i Pulwą, Bug od granicy do cofki Zbiornika Zegrzyńskiego
Rejony wodnogospodarcze	Zlewnia Górnego Świdra po Starogród, Bystrzyca N C14, Górna Krzna, Brok Górny, Hanna , Dolna Krzna , Nurzec, Górny Liwiec, Piwonia B12, Świnka B9, Tyśmienica C13, Włodawka, Zielawa, Wełnianka, Uherka
Województwo (TERYT)	lubelskie (06), mazowieckie (14), podlaskie (20)
Powiat (TERYT)	powiat Biała Podlaska (0661), powiat bialski (0601), powiat chełmski (0603), powiat parczewski (0613), powiat radzyński (0615), powiat siedlecki (1426), powiat siemiatycki (2010), powiat włodawski (0619), powiat łosicki (1410), powiat łukowski (0611), powiat łęczyński (0610)
Gmina (TERYT)	Biała Podlaska (0601032), Biała Podlaska (0661011), Cyców (0610012), Drelów (0601042), Dębowa Kłoda (0613012), Hanna (0619022), Hańsk (0619032), Huszlew (1410012), Jabłoń (0613022), Janów Podlaski (0601052), Kodeń (0601062), Komarówka Podlaska (0615052), Konstantynów (0601072), Kąkolewnica (0615042), Leśna Podlaska (0601082), Mielnik (2010052), Milanów (0613032), Międzyrzec Podlaski (0601011), Międzyrzec Podlaski (0601102), Olszanka (1410032), Piszczac (0601112), Podedwórze (0613052), Puchaczów (0610052), Radzyń Podlaski (0615062), Rokitno (0601122), Rossosz (0601132), Sarnaki (1410052), Sawin (0603102), Sosnowica (0613072), Sosnówka (0601152), Stanin (0611072), Stara Kornica (1410062), Stary Brus (0619042), Stoczek Łukowski (0611082), Sławatycze (0601142), Terespol (0601021), Terespol (0601162), Trzebieszów (0611092), Tuczna (0601172), Ulan-Majorat (0615072), Urszulin (0619052), Wierzbica (0603122), Wisznice (0601182), Wiśniew (1426112), Wohyń (0615082), Wola Uhruska (0619072), Wyryki (0619082), Włodawa (0619011), Włodawa (0619062), Zalesie (0601192), Zbuczyn (1426132), Łomazy (0601092), Łosice (1410023), Łuków (0611011), Łuków (0611052)
Powiązanie JCWPd z JCWP	RW200015267144834 9;RW20001526714352;RW200015267144881 9;RW200015267144852 9;-LW40074;RW200015267144884 9;RW200015267144529 9;RW200015267143729;RW2000152-67144869;LW30725;RW20001026714463;RW200010267144159;RW200010267144189;RW20-0010267144271;RW20001026714449;RW200011267144289;RW20001126714469;RW200015-267143949;RW20001226714359;RW200012267145533;RW200015267143992 9;RW2000152-48235;RW200015248525 5;RW20001526714389;RW200015267143932;RW20001526714354-9;RW200015267143631 9;RW200015267143638;RW200015267144549;RW20001526714364-99;RW200015267143652;RW200015267143669;RW200015267143689 9;RW200015267144729-29;RW200015267144819 3;RW200015267144849;RW200015267144989;RW200015267145512-29;RW200015267145529;RW20001626714369;RW20001626714419;RW20001626714429;R-W200016267144889;RW20001626714489;RW20001626714499;LW30728;LW30718

2. OCENA STANU JCWPd	
Czy JCWPd jest monitorowana?	Tak
Ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MGMiŻŚ z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148)	
Stan chemiczny	dobry
Stan ilościowy	dobry
Stan JCWPd	dobry
Wskaźniki determinujące stan JCWPd	
Stan chemiczny	nie dotyczy

Stan ilościowy	nie dotyczy
Przyczyna stanu słabego	
Warunki naturalne – charakter geogeniczny	nie dotyczy
Antropopresja	
Wpływ na stan chemiczny	nie dotyczy
Wpływ na stan ilościowy	nie dotyczy
Identyfikator punktu pomiarowego wykorzystanego na potrzeby oceny stanu	212; 345; 476; 527; 530; 531; 1390; 1977; 2164; 2166; 2167; 2193; 2520; 4125; 4126; 4127; 4128; 4130; 4221; 4644; 4651; 5735; 6457; 6554; 6557; 6564; 6803; 6804; 6823; 7310; 7709

3. PRESJE DETERMINUJĄCE STAN JCWPd	
Rodzaj użytkowania JCWPd (pobór wód podziemnych)	
Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych – stan na rok 2018	
[tys. m3/rok]	16697.66
% w JCWPd	100,00%
Pobór odwodnieniowy – stan na rok 2018	
[tys. m3/rok]	nie dotyczy
% w JCWPd	nie dotyczy
Razem [tys. m3/rok] – stan na rok 2018	16697.66
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [tys. m3/rok] – stan na rok 2018	104579.07
% wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania	16
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd	presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	chemiczna
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona

4. OBSZARY CHRONIONE WYMIENIONE W ZAŁ. IV RDW	
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	TAK - JCWPd przeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi
Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	
Typ obszarów	Liczba obszarów w JCWPd
Parki narodowe	1
Rezerwaty przyrody	14
Parki krajobrazowe	5
Natura 2000 - OSO	3
Natura 2000 - SOO	9
Obszary chronionego krajobrazu	5
Zespoły przyrodniczo-kraobrazowe	0
Stanowiska dokumentacyjne	0
Użytki ekologiczne	33
Pomniki przyrody	2

5. CELE ŚRODOWISKOWE DLA JCWPd	
Cele środowiskowe	
Stan chemiczny	dobry stan chemiczny
Stan ilościowy	dobry stan ilościowy
Postęp w osiąganiu celów środowiskowych JCWPd w okresie 2011-2019 (porównanie wyników oceny stanu JCWPd z 2012, 2016 i 2019 roku)	
2012	
Stan ilościowy	dobry
Stan chemiczny	słaby
2016	
Stan ilościowy	dobry
Stan chemiczny	dobry
2019	
Stan ilościowy	dobry
Stan chemiczny	dobry
Wymagania dla stanu chemicznego	
Podstawa wymagania	Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny jednolitych części wód podziemnych [Dz. U. 2019, poz. 2148] oraz Metodyka oceny stanu jednolitych części wód podziemnych
Testy klasyfikacyjne	
Test C.1- ogóna ocena stanu chemicznego	Wartości graniczne III klasy jakości wód zgodnie z załącznikiem 1 do rozporzadzenia MGiŻŚ z dnia 11 października 2019 r., przy uzwględnieniu powierzchni obszaru o stwierdzonym porzekroczeniu wartości progowych
Test C.2 - ocena wpływu ingresji i ascenzji wód słonych lub innych zdegradowanych na stan wód podziemnych	Dotyczy obszarów, w których warunki geologiczne i hydrogeologiczne, przy istniejącym poborze, sprzyjają zachodzeniu procesów ascenzji lub ingresji. Wartości kryterialne: PEW < 1875 uS/cm; Chlorki < 187,5 mg/l; Siarczany < 187,5 mg/l; Sód < 150 mg/l + zidentyfikowany trend wzrostowy PEW lub Cl lub Na lub SO4
Test C.3 - ochrona ekosystemów lądowych zależnych od wód podziemnych	Dotyczy ekosystemów zależnych od wód podziemnych w obszarach występowania presji antropogenicznej.Wartości kryterialne w teście: 1. Dla siedlisk dla siedlisk 7210, 7220,7230, 91DO, 91XX: NH4<1,1 mg/l; NO3< 12 mg/l; NO2<0,03 mg/l; HPO4<0,5 mg/l; K<9 mg/l; 2. dla siedlisk 6410, 6510, 65XX, 91E0-4 i 91F0: NH4<1,4 mg/l; NO3< 15 mg/l; NO2<0,03 mg/l; HPO4<1 mg/l; K<15 mg/l. a w przypadku ich przekroczenia, niestwierdzenie złego stanu zachowania ekosystemów lądowych zależnych od wód podziemnych w zakresie wskaźnika "specyficzna struktura i funkcje siedliska przyrodniczego" (dane PMŚ - Monitoring Gatunków i Siedlisk Przyrodniczych).
Test C.4 – ochrona stanu wód powierzchniowe	Dotyczy punktów monitoringowych reprezentatywnych dla warstw wodonośnych będących w bezpośrednim kontakcie hydraulicznym z wodami powierzchniowymi. Kryterium oceny: JCWPd nie ma znaczącego negatywnego wpływu na stan ekologiczny lub chemiczny JCWP będących z nią w bezpośredniej więzi hydraulicznej.
Test C.5 – ochrona wód podziemnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi	Wartości kryterialne: normy jakości określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dn. 11 grudnia 2017 r. i Dyrektywie Wód Pitnych 98/83/WE
Wymagania dla stanu ilościowego	
Podstawa wymagania	Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny jednolitych części wód podziemnych [Dz. U. 2019, poz. 2148] oraz Metodyka oceny stanu jednolitych części wód podziemnych
Testy klasyfikacyjne	
Test I.1- bilans wodny	% wykorzystania zasobów dostępnych w JCWPd (<70%)
Test I.2 - ocena wpływu ingresji i ascenzji wód słonych lub innych zdegradowanych na stan wód podziemnych	Dotyczy obszarów, w których warunki geologiczne i hydrogeologiczne, przy istniejącym poborze, sprzyjają zachodzeniu procesów ascenzji lub ingresji. Wartości kryterialne: PEW < 1875 uS/cm; Chlorki < 187,5 mg/l; Siarczany < 187,5 mg/l; Sód < 150 mg/l + zidentyfikowany trend wzrostowy PEW lub Cl lub Na lub SO4

6. ODSTĘPSTWA OD OSIĄGNIĘCIA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH	
Odstępstwo z tytułu art. 4.4 RDW - odstępstwo czasowe	
Wskaźniki stanu wód, dla których uzasadnione jest odstępstwo w zakresie terminu osiągnięcia celów środowiskowych	
Stan chemiczny	nie dotyczy
Stan ilościowy	nie dotyczy
Termin osiągnięcia celów środowiskowych	nie dotyczy
Rodzaj odstępstwa	nie dotyczy
Uzasadnienie odstępstwa	nie dotyczy
Czy warunki naturalne umożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r.?	
Uzasadnienie (dotyczy przypadków, gdy warunki naturalne uniemożliwiają terminowe osiągnięcie celów środowiskowych)	nie dotyczy
Odstęstwo z tytułu art.4.5 RDW – mniej rygorystyczny cel	
Wskaźnik/grupa wskaźników, dla którego nie może nastąpić dalsze pogorszenie stanu wód (brak konieczności osiągnięcia wartości odpowiadającej stanowi dobremu)	
Stan chemiczny	nie dotyczy
Stan ilościowy	nie dotyczy
Rodzaj odstępstwa	nie dotyczy
Uzasadnienie odstępstwa	nie dotyczy
Warunki naturalne będące trwałą przyczyną nieosiągnięcia celów środowiskowych	nie dotyczy
Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych	nie dotyczy
Wyjaśnienie braku alternatywnego sposobu zaspokojenia potrzeby społeczno-ekonomicznej	nie dotyczy

Źródło: http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=GW200067

3.4 Złoża kopalin, obszary i tereny górnicze

Zagadnienie surowców naturalnych ma istotne znaczenie w zagospodarowaniu przestrzennym, ze względu na obowiązek ochrony terenów udokumentowanych złóż przed zagospodarowaniem kubaturowym. Obowiązek taki wynika z ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

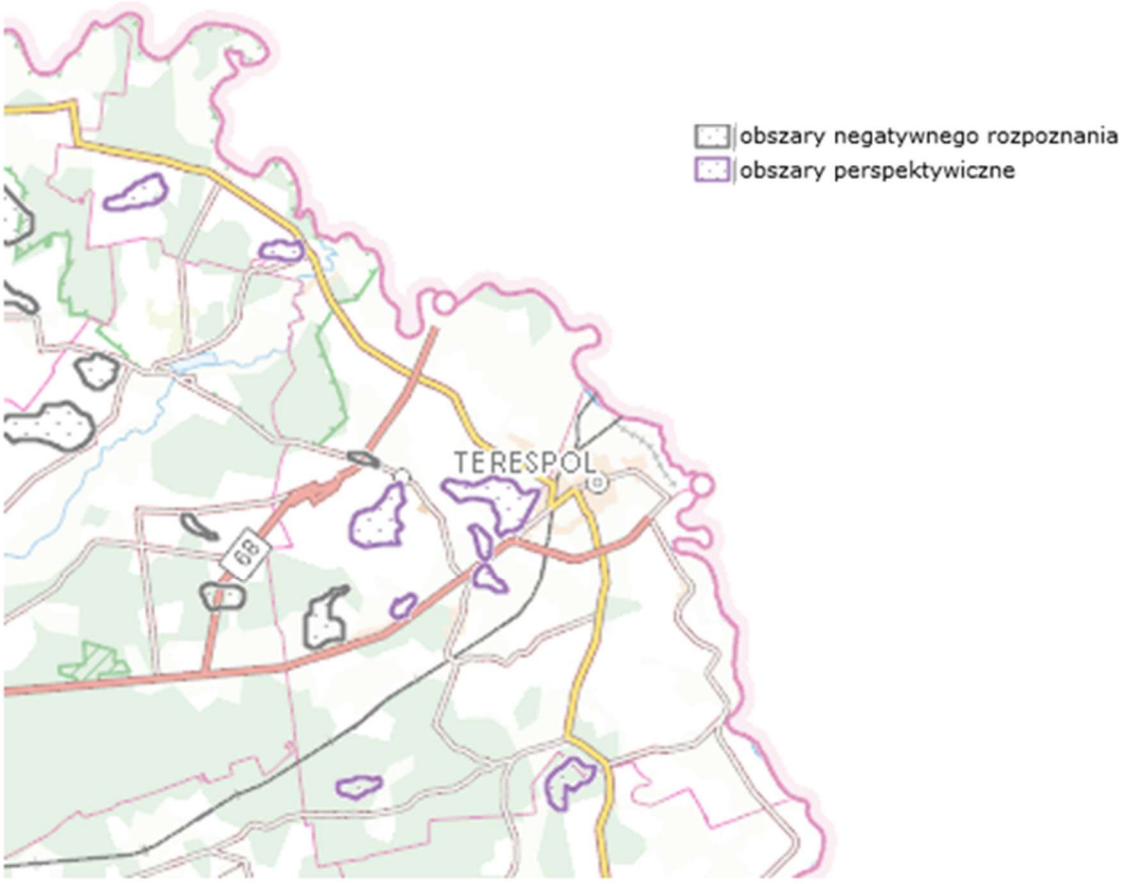
Kopaliny pospolite, występujące na terenie gminy, to piaski i żwiry oraz torfy. Torfy w gminie mają duże powierzchnie i miąższości, mogące zbilansować nakłady poniesione na udostępnienie złoża. Są to torfy słabo nadające się do wykorzystania gospodarczego, jedynie jako nawóz lub ściółka. Warunki geologiczne w gminie nie rokują by nastąpiła tu eksploatacja złóż torfów. Na pozostałym obszarze gminy prowadzona może być co najwyżej eksploatacja kruszywa budowlanego na terenach sandrowych. Złoża eksploatowane są na podstawie koncesji. Dla obszarów eksploatacji zostały wyznaczone obszary i tereny górnicze.

Poniżej zamieszczono wykaz udokumentowanych złóż według listy złóż kopalin (Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, marzec 2025 r.).

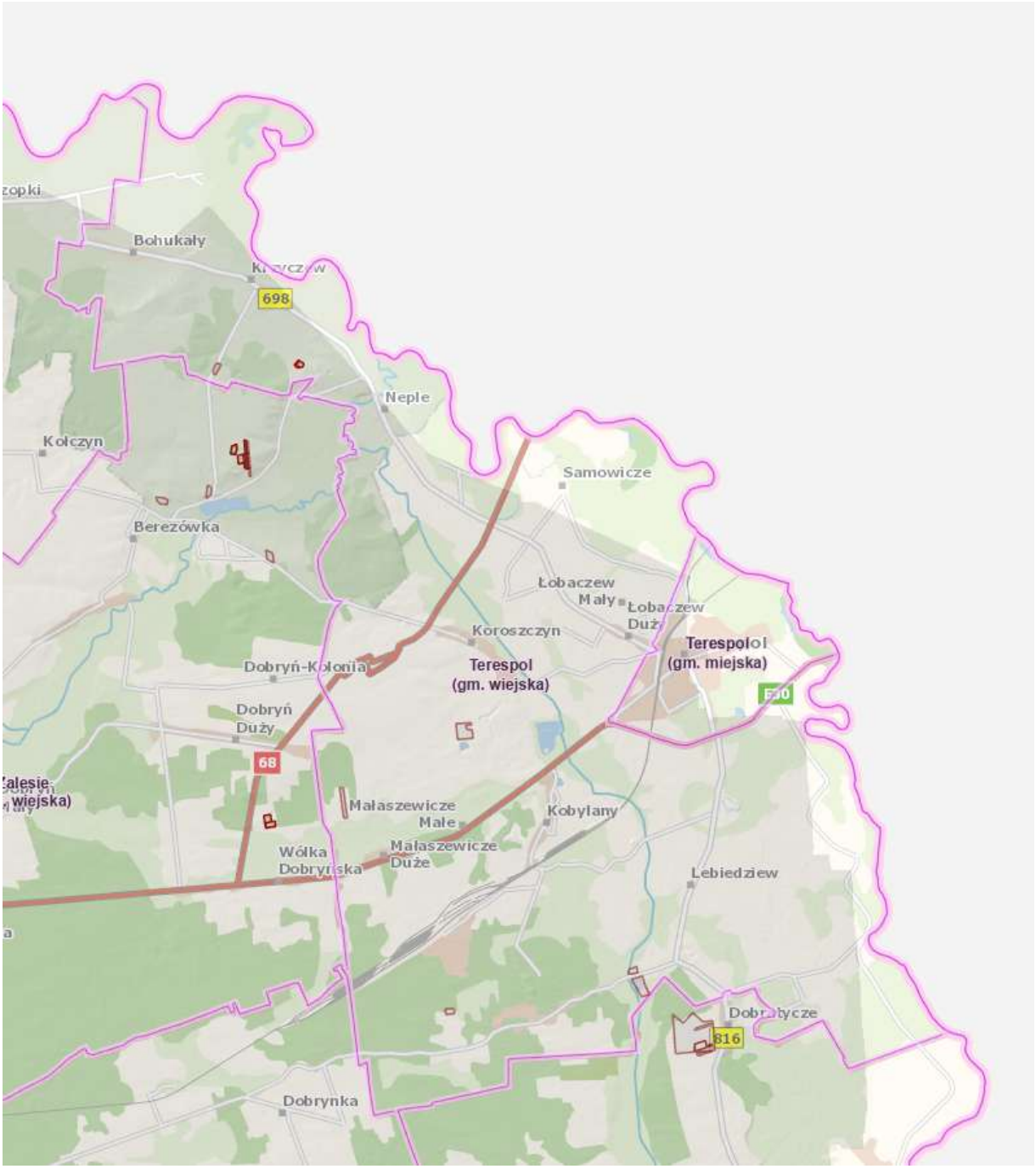
Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:
KN – kruszywo naturalne

Kod	*ID*	*Nazwa złoża*	*Opis położenia*	*Użytkownicy*
KN	*10461*	*Krzyczew*	*Krzyczew, dz. 788, 789*	*P. Sławomir Sebastianiuk,Sklep Spoż.-Przem.*
KN	*15311*	*Krzyczew dz. 358*	*Krzyczew, dz. 358*	*Wawryniuk W., Krzyczew*
KN	*6737*	*Lebiedziew*	*Lebiedziew, cz. dz. 573, 574, 575, 576, 577, 578*	*Zarząd Gminy Terespol, "EKO-BUG" sp. z o.o.*
KN	*19529*	*Lebiedziew I*	*Lebiedziew, cz. dz. 284*	*EKO-BUG Sp. z o.o.*
KN	*19499*	*Małaszewicze Duże*	*Małaszewicze Duże, dz. 191*	*ALWIKOR Sp. z o.o.*
KN	*6736*	*Małaszewicze Małe*	*Małaszewicze Małe, cz. dz. 330, 332*	*Zarząd Gminy Terespol*
KN	*7577*	*Małaszewicze Małe I*	*Małaszewicze Małe, cz. dz. 300/2, 301/1, 301/2, 302, 303/1, 303/2*	*Zarząd Gminy Terespol, "EKO-BUG" sp. z o.o.*
KN	*21572*	*Podolanka*	*Podolanka, dz. 65/26, 65/33, 67*	*KRAWPOL K. Krawczyk, Kobylany*

źródło: https://baza.pgi.gov.pl/resources.html?type=surowce-zloza&id=19499

Perspektywiczne obszary występowania kopalin w rejonie opracowania
źródło: https://emgsp.pgi.gov.pl/emgsp/

Udokumentowane złoża, tereny i obszary górnicze na terenie gminy Terespol
źródło: https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Z%C5%82o%C5%BCa

Teren i obszar górniczy został wyznaczony na terenie złoża Krzyczew. Koncesja jest ważna do 2040 roku (porównaj tab. poniżej).

Lista obszarów górniczych na terenie gminy Terespol według Rejestru Obszarów Górniczych (Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, kwiecień 2025r.).

Nazwa przestrzeni	*Typ*	*Nr w rejestrze*	*Status*	*Położenie*	*Złoże*	*Data wyznaczenia OG*
Małaszewicze Małe	*OG*	*I/1/2*	*zniesiony*	*Małaszewicze Małe*	*Małaszewicze Małe*	*1996-02-23*
Małaszewicze Małe I	*OG*	*10-3/9/822*	*zniesiony*	*Małaszewicze Małe, dz. 300/2, 301/1, 301/2, 302, 303/1, 303/2*	*Małaszewicze Małe I*	*2015-10-08*
Małaszewicze Małe I	*OG*	*I/1/20*	*zniesiony*	*Małaszewicze Małe, dz. 300/2, 301/1, 301/2, 302, 303/1, 303/2*	*Małaszewicze Małe I*	*1997-08-08*
Lebiedziew	*OG*	*I/1/3*	*zniesiony*	*Lebiedziew*	*Lebiedziew*	*1996-02-23*
Krzyczew	*OG, TG*	*10-3/11/1038*	*aktualny*	*Krzyczew, dz. nr 788, 789*	*Krzyczew*	*2020-05-11*

źródło: http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=5

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze art. 6.1. ***obszarem górniczym*** *– jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji;* ***terenem górniczym*** *– jest przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego.*

Art. 104.1. Obszary i tereny górnicze uwzględnia się:

1) określając ustalenia planu ogólnego gminy;

2) w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

4. Plan, o którym mowa w ust. 2, niezależnie od wymagań określonych odrębnymi przepisami, powinien zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu:

1) wykonania działalności określonej w koncesji;

2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;

3) ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych.

5. Plan, o którym mowa w ust. 2, może w szczególności określić:

1) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego ruch zakładu górniczego może być zabroniony bądź może być dozwolony tylko w sposób zapewniający należytą ochronę tych obiektów lub obszarów;

2) obszary wyłączone z zabudowy bądź takie, w granicach których zabudowa jest dozwolona tylko po spełnieniu odpowiednich wymagań; koszt spełnienia tych wymagań ponosi przedsiębiorca.

Eksploatacja odkrywkowa złóż powinna się odbywać zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego.

3.5 Warunki klimatyczne

Klimat jest jednym z głównych komponentów środowiska przyrodniczego. Współtworzą go zmienne fizyczne stany atmosfery, które nazywamy pogodą. Z kolei pogodę charakteryzują elementy meteorologiczne (temperatura, opady, usłonecznienie, zachmurzenie, wiatr, wilgotność powietrza i inne).

Podstawowymi procesami klimatotwórczymi w skali globalnej są: promieniowanie słoneczne, obieg wody i cyrkulacja atmosfery.

Decydującą rolę w kształtowaniu pogody w gminie Terespol, jak i w całym regionie, odgrywają przeważające masy powietrza polarno-morskiego i kontynentalnego. W ogólnej cyrkulacji stanowią one aż 90% wszystkich mas powietrza napływających nad ten obszar. Lubelszczyzna leży więc w strefie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego z dominacją cyrkulacji polarno-morskiej z wyraźniej zaznaczającym się kontynentalizmem we wschodnich rejonach województwa.

Konsekwencją takiego położenia jest duża zmienność stanów pogody, na który największy wpływ mają fronty atmosferyczne. Średnio w roku przemieszczają się one 134 razy. Oznacza to, iż średnio co trzeci dzień jest dniem zmiany pogody pod wpływem przemieszczania się frontów. Cyrkulacja atmosferyczna (napływające masy powietrza) sterowana jest głównie (w skali globalnej) układami barycznymi (niż islandzki, wyż syberyjski i wyż azorski). Warunkują one również kierunki i prędkość wiatru.

Przy pogodzie wyżowej (antycyklonalnej) największe różnice pomiędzy głównymi elementami rzeźby terenu (wierzchowina, zbocze, dno doliny) występują w wielkości nagrzania najniższych warstw powietrza i wartościach gradientów pionowych. Największe różnice temperatury między wierzchowiną a dnem dolin Bugu i Tyśmienicy występują w godzinach wieczornych. Różnica temperatur wahała się w granicach od 2 do 6ºC na poziomie 5 cm nad gruntem. Natomiast na poziomie 150 cm różnica ta wynosi około 1ºC. W nocy poziomy wierzchowinowe są znacznie cieplejsze od obu dolin rzecznych. Różnice temperatur dochodzą do 6–7 ºC. Uprzywilejowane pod względem termicznym są zbocza południowe, a w godzinach popołudniowych nieco cieplejsze od wierzchowin są zbocza południowo-zachodnie i zachodnie. Różnice w nagrzaniu najniższych warstw powietrza w godzinach przedpołudniowych i popołudniowych między stokami a wierzchowiną mogą wynosić nawet do 6 ºC. Tereny o ekspozycji południowej i zachodniej otrzymują średnio w roku ponad 110% sumy promieniowania całkowitego przypadającego na jednostkę powierzchni poziomej. Zbocza te na skutek silniejszej insolacji tracą wcześniej pokrywę śnieżną niż inne tereny.

Obszary wierzchowinowe są dobrze przewietrzone, ale jednocześnie charakteryzują się większymi prędkościami wiatru.

Powietrze zalegające w dnach dolin rzecznych rzecznych, głównie jednak w dolinie Bugu oraz w obniżeniach terenowych i dnach suchych dolin rzecznych ma większą wilgotność względną. Różnice z wierzchowiną mogą dochodzić do 20% w przypowierzchniowej warstwie terenu.

Duża zmienność mas powietrza w ciągu roku powoduje duże kontrasty termiczne, wyrażone wyższymi amplitudami temperatur powietrza. Natomiast w skali lokalnej ważnym modyfikatorem geomorfologicznym różnicującym elementy meteorologiczne jest dolina Bugu. Średnia temperatura powietrza w latach 1951-1990 wyniosła 7,2 ºC, podczas gdy w latach: 1997 – 7,4 ºC, a w roku 1998 – 7,8 ºC. Średnia temperatura z wielolecia dla okresu ciepłego (IV – X) wynosi 13,2 ºC, a dla okresu chłodnego (XI – III) -1,2 ºC. Średnia temperatura lata, przekracza 17,2 ºC, a zimy (XII – II) jest niższa od -3. ºC Jesień, około 7,8 ºC jest cieplejsza od wiosny około 7 ºC. Cechą charakterystyczną gminy Terespol tak jak i Polski wschodniej są dłuższe i chłodniejsze niż w innych regionach kraju pory roku, lato i zima. Warto zauważyć, iż średnia temperatura z wielolecia 1951-1990 wynosząca 7,2 ºC, uległa podwyższeniu w latach 1995-2000 do 7,7 ºC. Jest to wyraźny symptom ocieplania się klimatu. W gminie Terespol przymrozki wiosenne często występują jeszcze w maju, a sporadycznie zdarzają się i w czerwcu.

W Polsce zdecydowanie przeważają opady letnie nad opadami zimowymi. W Terespolu, w okresie wielolecia 1951-1990 wynosiły one: powyżej 210 mm latem i w granicach 90 mm zimą przy średniej rocznej w granicach 550 mm. Opady jesieni, wynoszące około 120 mm są tylko nieco wyższe nad opadami wiosny, które wahają się w granicach 110 mm. Czerwiec i sierpień są bardziej deszczowe od lipca. Średnia suma opadów atmosferycznych w okresie wegetacyjnym (IV – X) waha się w granicach 400 mm. Jest to wartość charakterystyczna dla całej północno-wschodniej Lubelszczyzny. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 82 dni w roku.

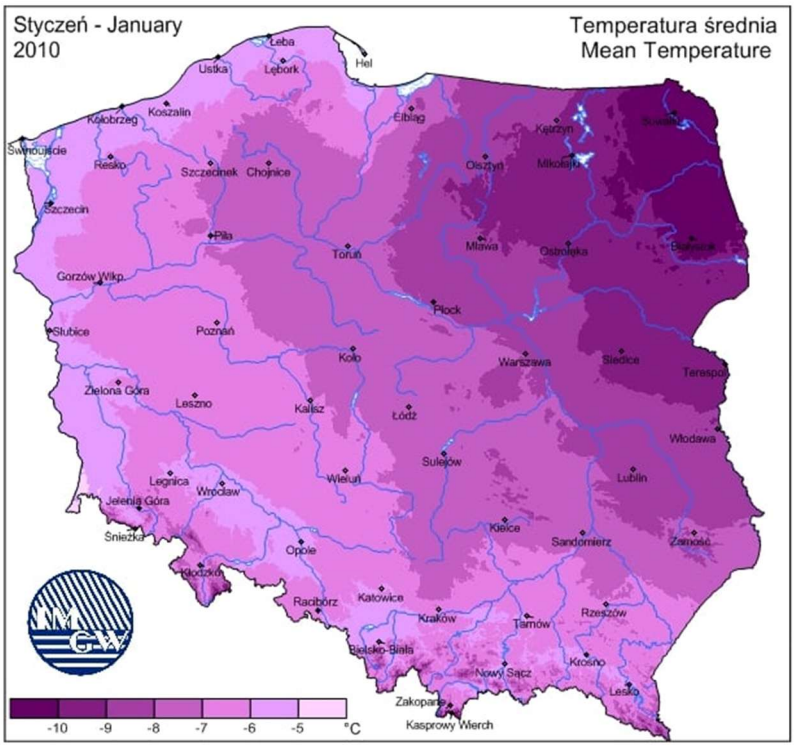
Z punktu widzenia potrzeb urbanistycznych ważnym elementem meteorologicznym są uwarunkowania anemologiczne. Według danych meteorologicznych, pochodzących ze stacji meteorologicznej w Terespolu wynika, iż zdecydowanie przeważają wiatry z sektora zachodniego (kierunki: W, WWN i NNW) przy dużym udziale wiatrów z sektora wschodniego (kierunki: E, EES i SSE). Zimą zmniejsza się dominacja wiatrów z sektora zachodniego, a zwłaszcza z kierunków EES i SSE. Cisze atmosferyczne stanowią około 14,2 %, natomiast średnia prędkość wiatru waha się w granicach 3,7 m/s. Zimą przeważają wiatry o prędkościach powyżej 4 m/s. Częstość występowania wiatrów o prędkościach przekraczających 10 m/s średnio w roku wynosi około 20 %. Porównując dane ze stacji meteorologicznej w Terespolu z danymi ze stacji meteorologicznej w Białej Podlaskiej, należy podkreślić, iż dominującym kierunkiem wiatrów w Białej Podlaskiej jest kierunek południowo-zachodni (SW – około 20%) przy dużym udziale wiatrów z kierunków: południowo-wschodniego (SE – około 16,5%) i południowego (S – około 15,7%). Znaczne różnice występują również w częstości występowania cisz atmosferycznych. W Białej Podlaskiej stanowią one zaledwie 8,5 %.

Warto również przytoczyć inne dane meteorologiczne, charakteryzujące wybrane elementy meteorologiczne.

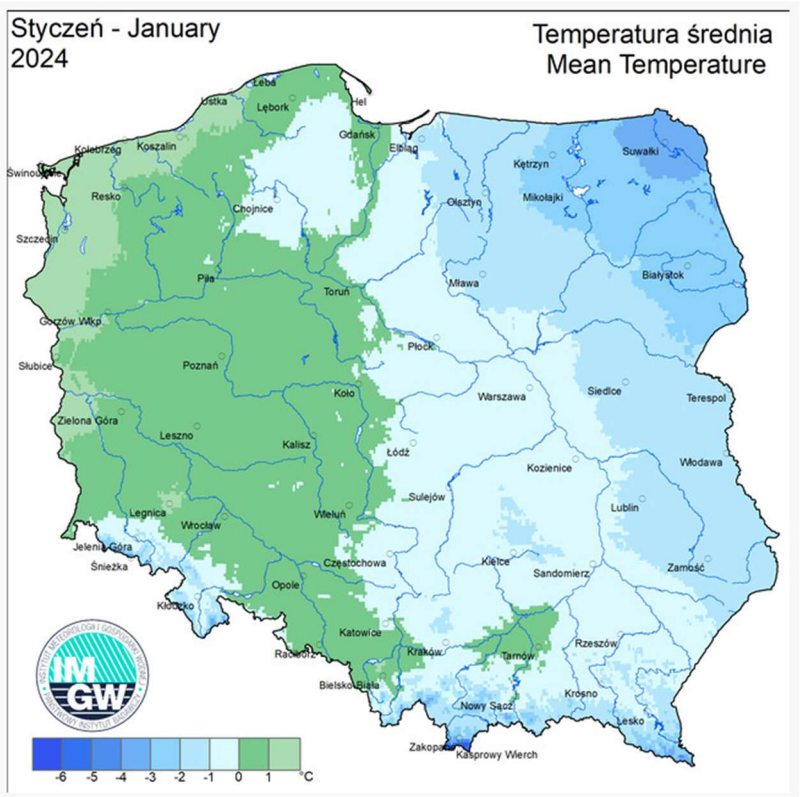
Największe zachmurzenie nieba występuje późną jesienią i zimą, natomiast wiosna i lato to okres największego usłonecznienia. W ciągu roku notuje się około 40 dni pogodnych, około 100 dni pochmurnych i około 30 dni z mgłą. Liczba dni z deszczem waha się w granicach 130. Burze notuje się około 30 dni w roku. Najbardziej burzowymi miesiącami są: czerwiec, lipiec i sierpień. W

pozostałych porach roku występują one bardzo rzadko. Średnie sumy promieniowania całkowitego wynoszą około 94 kcal/cm^2/rok.

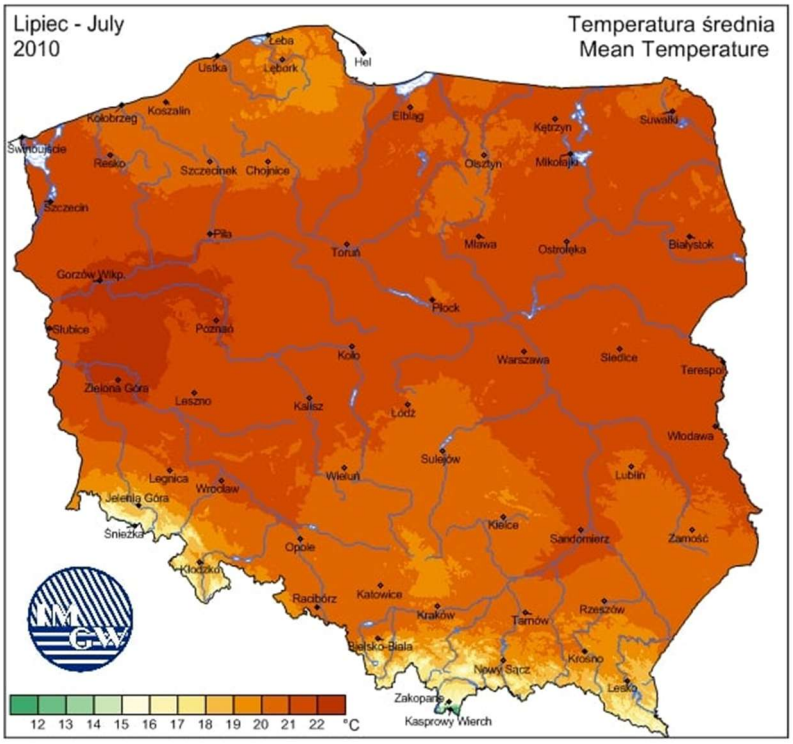
Na zakończenie należy podkreślić, iż przytoczone dane mają charakter informacyjny i nie spełniają roli monografii klimatycznej gminy. Natomiast z punktu widzenia potrzeb planowania przestrzennego najważniejszymi elementami meteorologicznymi są: prędkość i kierunek wiatru, temperatura i wilgotność powietrza, ponieważ są to elementy modyfikowane przez czynniki lokalne i wpływają na warunki lokalizacji poszczególnych funkcji w terenie. W gminie Terespol największym modyfikatorem geomorfologicznym topoklimatu jest dolina Bugu, charakteryzująca się większą wilgotnością powietrza i występowaniem inwersji termicznej oraz jest miejscem gromadzenia się mas chłodnego powietrza i mgieł. Są to cechy małokorzystne dla stałego przebywania ludzi.

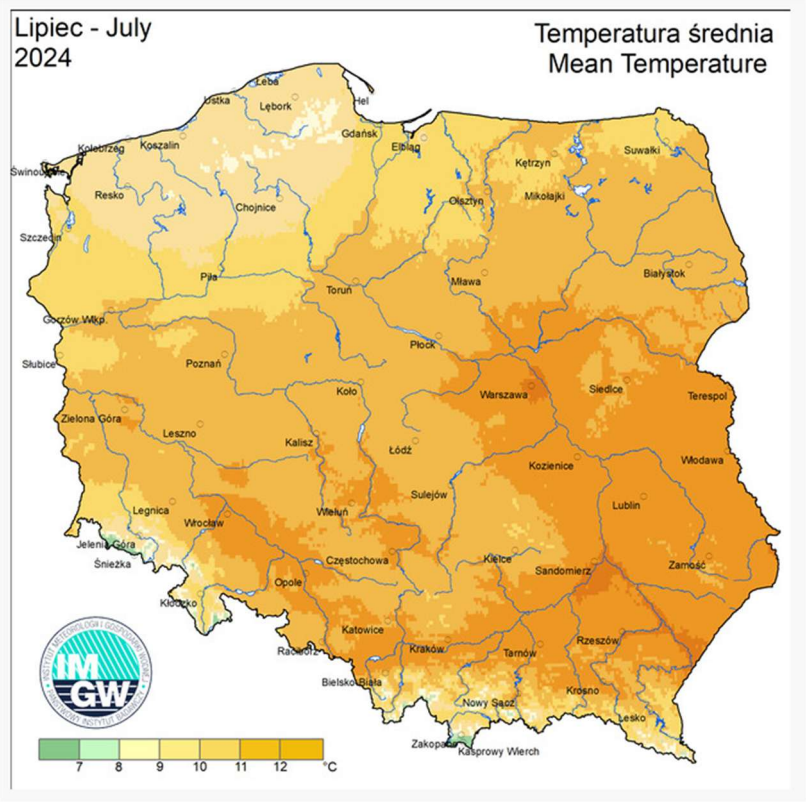
Temperatura średnia w styczniu w 2010r.
źródło: https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps/#Mean_Temperature/Monthly/2010/1/Winter

Temperatura średnia w styczniu w 2024r.
źródło: https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps/#Mean_Temperature/Monthly/2010/1/Winter

Temperatura średnia w lipcu w 2010r.
źródło: https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps/#Mean_Temperature/Monthly/2010/1/Winter

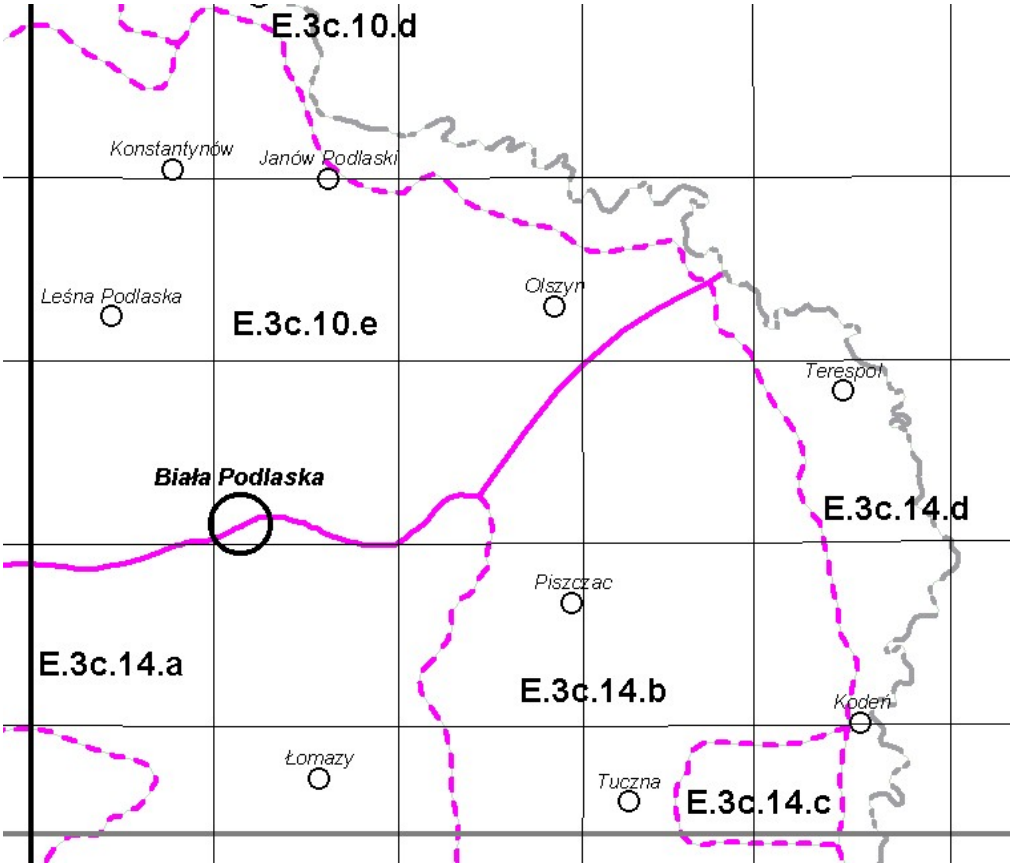
Temperatura średnia w lipcu w 2024r.
źródło: https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps/#Mean_Temperature/Monthly/2010/1/Winter

Reasumując, na terenie gminy występuje klimat kontynentalny, choć obszar gminy cechuje duża zmienność warunków klimatycznych. w przebiegu rocznym układy mas powietrza powodują duże kontrasty termiczne z wyższymi niż przeciętne amplitudami temperatur, skróceniem wiosny i jesieni oraz wydłużeniem lata i zimy. Cechą charakterystyczną jest występowanie dużych ilości opadów latem, czyli w okresie małego zachmurzenia, a małych ilości opadów zimą, przy dużym zachmurzeniu. Maksimum opadowe przypada zwykle w lipcu, zaś minimum w styczniu. Długość zalegania pokrywy śnieżnej jest zmienna. Zwykle pojawia się w listopadzie, a zanika w marcu.

3.6 Elementy biotyczne- szata roślinna i świat zwierzęcy

Obszar omawiany w podziale geobotanicznym Polski według J. M. Matuszkiewicza należy do Krainy Południowomazowiecko-Podlaskiej, Podkrainy Południowopodlaskiej, głównie Okręgu Polesia Podlaskiego (E.3c.14.d). Fragment Gminy (porównaj mapę poniżej) położony jest w zasięgu Okręgu Sarnackiego (E.3c.10.c) oraz Doliny Bugu "ujście Krzny - Granne" (E.3c.10.d)[3].

[3] https://www.igipz.pan.pl/Regiony-geobotaniczne-zgik.html

Podział geobotaniczny
Źródło: https://www.igipz.pan.pl/Regiony-geobotaniczne-zgik.html

W grupie biotycznych elementów środowiska przyrodniczego omówiono szatę roślinną i świat zwierząt[4], ponieważ stanowią one determinanty w zagospodarowaniu przestrzennym. Szczegółową charakterystykę fauny i flory zawiera „Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza gminy Terespol" opracowana w Biurze Badań Biologicznych „Przyroda" w Siedlcach przez zespół autorski: mgr Marek Wierzba, mgr Paweł Marciniuk, dr Małgorzata Piotrowska.

Gmina Terespol charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem szaty roślinnej i świata zwierząt. Wynika ono z bogactwa rzeźby terenu i różnorodności warunków siedliskowych. Najbogatsza pod względem florystycznym, jest środkowa i północna część gminy w strefie bezpośrednio przyległej do Bugu.

W poszczególnych częściach gminy występują poniższe typy zbiorowisk roślinnych:

- część północna gminy i obszary wzdłuż Bugu — lasy łęgowe, olsy i zbiorowiska wierzb;
- na zachód od wsi Bohukały, Budrykach oraz Neplowskim Lesie — wielogatunkowe lasy liściaste;
- zachodnia i północno-zachodnia część gminy — bory;
- północna część gminy na obrzeżach boru mieszanego oraz sporadycznie w rejonach zabudowań gospodarskich, i na zboczach dolin rzecznych — zarośla tarninowo-głogowe;
- w rejonach zbiorników wodnych, rzek, stawów, rowów melioracyjnych — różne zbiorowiska wodne;

[4] Opracowano na podstawie Ekofizjografia podstawowa gminy (tekst ujednolicony 2024r.)

- północ gminy — łąki wilgotne;
- wzdłuż Bugu, Czapelki i jej kanałów — łąki świeże.

Cechą charakterystyczną gminy Terespol, wynikająca z obecności na jej terenie trzech rzek i rozległych terenów podmokłych łąk i starorzeczy - naturalnych miejsc lęgowych i żerowania wielu gatunków ptaków - jest bogactwo awifaunistyczne. w lasach spotyka się gatunki drapieżne, a na terenach rolnych gatunki związane z takimi siedliskami (przepiórka, srokosz i błotniak łąkowy. Na terenie gminy bardzo licznie występuje bocian biały. Jego najcenniejsze siedliska występują w dolinie Bugu. Na terenie gminy zanotowano występowanie 118 gatunków ptaków, w tym 112 lęgowych.

Gminę charakteryzuje niska lesistość. Lasy zajmują 2264 ha, czyli około 16% powierzchni gminy. w ogólnej powierzchni lasów 58,79% to lasy państwowe, 38,96% lasy prywatne, a 2,25% lasy wspólnot gruntowych i gminy. Lasy prywatne charakteryzuje niekorzystne zjawisko geometrycznego zawężenia działek geodezyjnych, co utrudnia prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej.

W składzie gatunkowym występują: sosna, dąb, grab, modrzew, buk, jesion, klon, wiąz, jawor, olsza, brzoza, akacja, topola, osika, wierzba, lipa. Dominuje sosna, w części południowo-zachodniej występuje ze świerkiem, zaś w środkowo-zachodniej z dębem (bór mieszany).

Wzdłuż doliny Bugu rozciągają się lasy wodochronne. Na terenie gminy nie występują szkółki leśne. Tempo zalesiania gruntów prywatnych jest bardzo niskie.

Na terenie gminy prowadzona jest gospodarka łowiecka, funkcjonuje tu 5 obwodów łowieckich. Gatunki zwierzyny łownej występującej na tym terenie to: kuropatwy, zające, bażanty, dziki, kuny, lisy.

4. ŚRODOWISKO KULTUROWE I KRAJOBRAZ

4.1 Walory środowiska kulturowego

Ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami definiuje pojęcie krajobrazu kulturowego, którym jest „przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze”. Na zasoby dziedzictwa kulturowego gminy Terespol składają się obiekty stanowiące świadectwo minionej epoki oraz posiadające wartość historyczną, artystyczną lub naukową, w tym zabytki nieruchome, zabytki ruchome, stanowiska archeologiczne. Ocalałe, znaczące elementy krajobrazu kulturowego, stanowią o pamięci historycznej, tożsamej dla regionu.

W tym znaczeniu stanowi on przedmiot ochrony, której formy określają w różnym stopniu cztery ustawy, a mianowicie:

1. ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
2. ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
3. ustawa o ochronie przyrody,
4. ustawa prawo ochrony środowiska.

Podstawowe formy ochrony zabytków według Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. stanowią:

1. wpis do rejestru zabytków;

2. wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
3. uznanie za pomnik historii;
4. utworzenie parku kulturowego;
5. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na obszarze Gminy Terespol funkcjonują dwa z wyżej wymienionych form ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków oraz ustalenia ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami rejestr zabytków prowadzi wojewódzki konserwator zabytków, który zgodnie z przytoczoną powyżej ustawą, jako jedyny organ ochrony zabytków posiada kompetencje wpisywania zabytków do rejestru. Wpis zabytku do rejestru zabytków dokonywany jest na mocy decyzji administracyjnej, w księdze rejestru zabytków, określanej w zależności od kategorii zabytku właściwym symbolem:

- księga A – zabytki nieruchome,
- księga B – zabytki ruchome,
- księga C – zabytki archeologiczne.

Na terenie gminy występuje kilka typów krajobrazu[5]. Są to:

- KRAJOBRAZ KULTUROWY HARMONIJNY, który tworzą grunty orne, łąki, w niewielkim stopniu lasy, sady i zagajniki. Ten typ dominuje na południowym wschodzie, w części centralnej gminy, w części północnej na południe od Bohukał i Krzyczewa.
- KRAJOBRAZ SEMINATURALNY, tworzony przez łąki, bagna, lasy sosnowe i brzozowo-olchowe. Występuje w południowo-zachodniej części gminy, rozciąga się wzdłuż rzek, na północ od Terespola i między Łęgami i Bohukałami.
- KRAJOBRAZ NATURALNY, tworzony przez lasy. Występuje w dolinie Bugu (łęgi), na terenach parku krajobrazowego i rezerwatów przyrody oraz na krańcach południowo-zachodnich gminy.
- KRAJOBRAZ KULTUROWY ZURBANIZOWANY — tworzony przez tereny osiedleńcze. Największy obszar tego typu występuje w Małaszewiczach Dużych.
- KRAJOBRAZ KULTUROWY ZDEGRADOWANY — tworzony głównie przez obiekty i tereny przemysłowe, produkcyjne, infrastruktury technicznej itp. Występuje w rejonie linii kolejowej, portu przeładunkowego w Małaszewiczach i Terminalu Koroszczyn.
- KRAJOBRAZ STANOWIĄCY ELEMENT PRZESTRZENI CHRONIONEJ obejmuje Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu" i Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu.

Wartościowy kulturowo element krajobrazu gminy, jakim są obiekty dawnej twierdzy Brześć, mimo częściowej ochrony konserwatorskiej, wciąż nie posiada kompleksowego programu ochrony.

[5] Gminny Program Rewitalizacji Gminy Terespol na lata 2024-2030

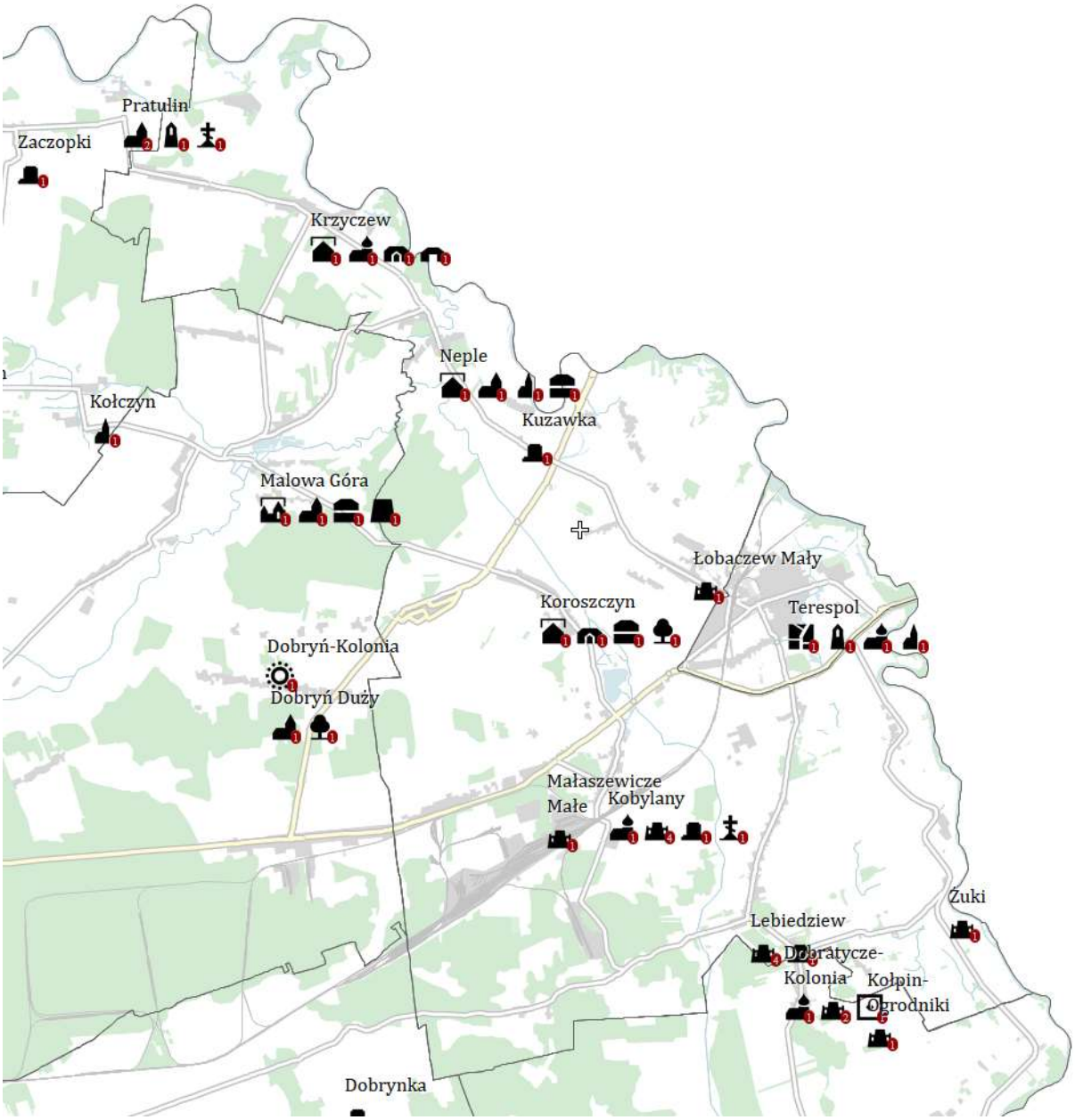
Ze względu na położenie w dolinie rzeki Bug, większość terenów gminy przedstawia wysoką wartość przyrodniczą. Zjawiskiem sprzyjającym ochronie środowiska jest niska gęstość zaludnienia obszaru. Równocześnie jednak występuje groźny czynnik o destrukcyjnym wpływie — funkcje gospodarcze rozwijające się wokół przejść granicznych oraz perspektywa przyszłej urbanizacji.

W rejestrze zabytków województwa lubelskiego wpisane są 24 obiekty budownictwa i architektury z obszaru gminy Terespol. Gminna ewidencja zabytków zawiera w swoim spisie 58 takich obiektów. z kolei spis zabytków, o którym mowa w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 1999 r., zawiera 92 pozycje.
Samorząd nie posiada lokalnego dokumentu dotyczącego diagnozy i kierunków ochrony środowiska kulturowego gminy, czyli ani studium wartości kulturowych, ani gminnego programu ochrony zabytków. Zabytki położone na terenie gminy są objęte Powiatowym Programem Opieki nad Zabytkami Powiatu Bialskiego na lata 2020 – 2023[6].

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Gminy mają dbać między innymi o „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie", a także zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków". Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska", czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:
1. zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
2. inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków
3. inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

[6] Gminny Program Rewitalizacji Gminy Terespol na lata 2024-2030

Lokalizacja obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków- gmina Terespol
Źródło: https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/

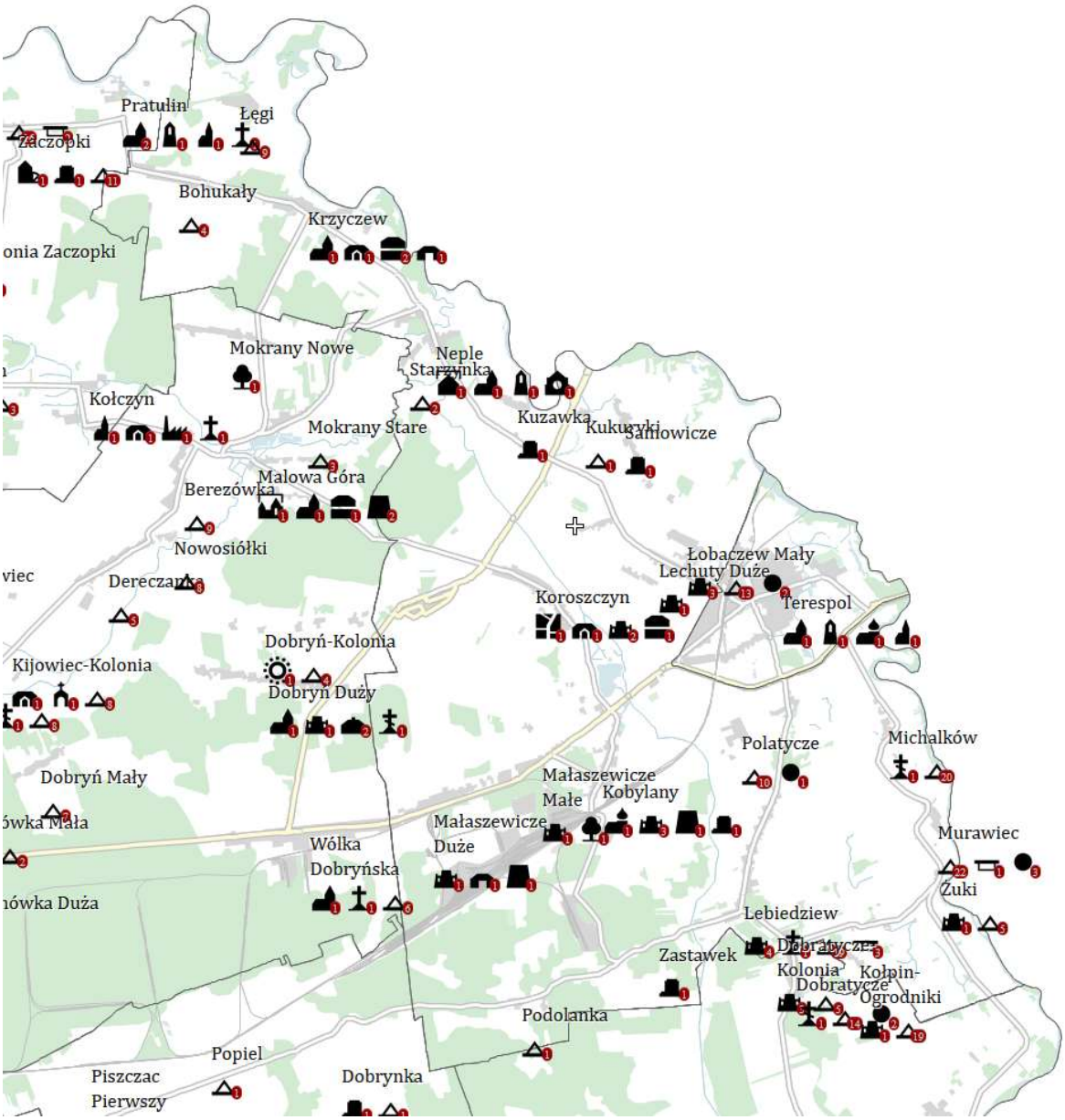
Wykaz zabytków z terenu Gminy Terespol wpisanych do rejestru zabytków (źródło: GEZ Gminy Terespol):

l.p.	obiekt/obecna funkcja	okres powstania	położenie / adres	numer rejestru	decyzja wpisu do rejestru
DOBRATYCZE KOLONIA					
1	dzieło międzyfortowe Kolonia Dobratycze - w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (B5)	1914 - 1915	dz. ew. nr 99/2-5, 100, 101	A/1380 (d. A/197)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-448/24/92
2	dzieło międzyfortowe Struga - bateria w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (B3)	1914 - 1915	dz. ew. nr 129/1-2, 130, 131,132	A/1381 (d. A/199)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-450/26/92
DOBRATYCZE KOLONIA, LEBIEDZIEW					
3	fort Lebiedziew w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FE)	l. 10 – te XX wieku, zak. rob. 1912	dz. ew. nr 447,448 Lebiedziew, dz. ew. nr 92 Dobratycze Kolonia	A/1379 (d. A/200)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-491/27/92
KOBYLANY					
4	cerkiew prawosławna pw. Opieki Matki Bożej wraz z cmentarzem przycerkiewnym i otaczającym drzewostanem	4 ćw. XIX w., po 1875 r. – cerkiew XIX - cmentarz	nr budynku: 65 dz. ew. nr 570	A/1119 (d. A/283)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 18.11.1997 znak PSOZ-1348/1/97
5	wieża obserwacyjna w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FCe)	przyp. pocz. XX w.	dz. ew. nr 863/1	A/1386 (d. A/196)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 18.11.1997 znak PSOZ-447/23/92
6	fort Kobylany w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FD)	l. 10 – te XX wieku, zak. rob. 1912	dz. ew. nr 403/1	A/1385 (d. A/201)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-452/28/92

7	fort Koroszczyn w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FC)	l. 10 – te XX wieku, zak. rob. 1912	dz. ew. nr 88, 95, 1012/1	A/1388 (d. A/203)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-454/30/92
8	dzieło międzyfortowe Kobylany II, magazyn w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FCd)	1914 - 1915	dz. ew. nr 229	A/1387 (d. A/207)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-458/34/92
9	cmentarz wojenny rosyjski z I wojny światowej wraz z drzewostanem	okres I Wojny Światowej (1915 – 1916)	dz. ew. nr 227/2	A/1347 (d. A/253)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 22.02.1996 znak PSOZ-133/1/96
KOŁPIN-OGRODNIKI					
10	grupa fortowa Żuki - zespół baterii w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FFa)	1914 r.	dz. ew. nr 268, 269/2, 271, 272/1, 272/2	A/1384 (d. A/209)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-460/36/92
KOROSZCZYN					
11	zespół dworsko-parkowy: - dwór z otaczającym zadrzewionym terenem w granicach ogrodzenia - park z podjazdem i alejkami - d. oficyna – ob. dom mieszkalny - teren d. sadu	przed 1860 r.	dz. ew. nr: 909/2,909/5, 919, 920	A/685 (d. A/133, A/685)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 30.11.1973 znak K1.IV-7/44/73 decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 31.12.1983 znak KL.VII-5340/31/83
KRZYCZEW					
12	d. cerkiew unicka, ob. kaplica rzymskokatolicka pw~ św~ Jerzego wraz z otaczającym cmentarzem	1683 r.	dz. ew. nr 73/2	A/1406 (d. A/175)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 20.12.1988 znak KL.VII-5340/45/88

13	zespół dworski: - dwór - oficyna - park	I poł. XIX w.	dz. ew. nr: 74, 75/1, 75/2, 694	A/214	decyzja WKZ w Lublinie z dnia 14.02.1967 znak K1.V-7/45/67
KUZAWKA					
14	cmentarz wojenny żołnierzy polskich z 1920 r. z otaczającym drzewostanem	1920 r.	dz. ew. nr 65	A/1310 (d. A/249)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 08.12.1995 znak PSOZ-1007/2/95
LEBIEDZIEW					
15	fort Terespol w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FA)	pomiędzy 1870 – 1885 r.	dz. ew. nr 140	A/1376 (d. A/206)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-457/33/92
16	dzieło międzyfortowe Borek - magazyn w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FDc)	1914 – 1915 r.	dz. ew. 214, 215, 216, 217/1, 217/2	A/1378 (d. A/208)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-459/35/92
17	dzieło międzyfortowe Lebiedziew – bateria w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (B2)	1914 – 1915 r.	dz., ew. 312, 313, 314, 354/4, 353/1	A/1377 (d. A/210)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-461/37/92
ŁOBACZEW MAŁY					
18	fort Łobaczew w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FB)	pomiędzy 1870 – 1885 r.	dz. ew. nr 472	A/1382 (d. A/205)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-456/32/92
MAŁASZEWICZE MAŁE					
19	dzieło międzyfortowe Kobylany I – magazyn w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FCc)	1914 – 1915 r.	dz. ew. nr 386	A/1389 (d. A/202)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-453/29/92

NEPLE					
20	kościół paraf. rzymskokat. pw. Podwyższenia Krzyża Św. z wyposażeniem wnętrza i otaczającym drzewostanem	1769 r.	ul. Kościelna 5A dz. ew. nr 147	A/29	decyzja WKZ w Lublinie z dnia 08.04.1966 znak K1.V-7/34/66
21	zespół dworsko-parkowy: - skarbczyk - altana - tzw. biwak - kaplica dworska - park	- ok. 1820 r. - poł. XIX w. - l. 20 XIX w. - 1829 r. - XIX w.	dz. ew. nr 24/1-2, 25/1-2, 26/1-2, 26/4-6, 27/1, 27/3-7 p 27/9, 28 – 31, 32/1, 32/4-5, 33/1-2, 34/1-2, 64	A/163	decyzja WKZ w Lublinie z dnia 27.01.1967 znak K1.V-7/23/67
ZASTAWEK					
22	cmentarz mahometański	2 poł. XVIII w.	dz. ew. nr 294	A/180	orzeczenie GKZ Woj. Lubelskiego z dnia 10.09.1959 znak K1.V-7/21/59
ŻUKI					
23	fort Żuki z kanałem fortecznym w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FF)	1914 - 1915	dz. ew. nr 23, 36 – 37, 51 - 53	A/1383 (d. A/198)	decyzja WKZ w Białej Podlaskiej z dnia 17.08.1992 znak PSOZ-449/25/92

Ewidencja zabytków- gmina Terespol
Źródło: https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/

Wykaz zabytków z terenu Gminy Terespol w ewidencji zabytków (źródło: GEZ Gminy Terespol):

l.p.	obiekt/obecna funkcja	okres powstania	**położenie /** **adres**
DOBRATYCZE KOLONIA			
1	cerkiew pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Pańskiego	ok. 1900 r. w ob. formie ok. 1928 r.	dz. ew. nr 86/3
KOBYLANY			
2	cmentarz prawosławny	pocz. XIX w.	dz. ew. nr 409
KOROSZCZYN			
3	cmentarz przydworski	zał. XIX w.	dz. ew. nr 418/1
4	cmentarz prawosławny	koniec XIX w.	dz. ew. nr 411, 715/1
5	dzieło międzyfortowe Koroszczyn – magazyn w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FCa)	1914-1915 r.	dz. ew. nr: 455/1, 455/3, 455/4, 351
KRZYCZEW			
6	cmentarz rzymskokatolicki	ok. poł. XIX wieku	dz. ew. nr: 840
LEBIEDZIEW			
7	cmentarz prawosławny	2 poł. XIX (ok. 1870 r.)	dz. ew. nr 446
8	wał międzyfortowy w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FEb)	1914-1915 r.	dz. ew. nr 317, 324, 363-366, 371
LECHUTY DUŻE			
9	dzieło międzyfortowe Lechuty Duże – bateria w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FBc)	1914-1915 r.	dz. ew. nr 119/1
ŁOBACZEW MAŁY			
10	dzieło międzyfortowe „BUG” – bateria w zespole fortów twierdzy brzeskiej (FBC)	1914-1915 r.	dz. ew. nr 346, 347/3, 348/2, 349
11	dzieło międzyfortowe Łobaczew Mały – bateria II w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	1914-1915 r.	dz. ew. nr 80, 415, 341-346, 347/1-2, 348/1, 349-352
MAŁASZEWICZE MAŁE			
12	park w Małaszewiczach Małych	XIX w.	dz. ew. nr 75, 130
MAŁASZEWICZE DUŻE			

13	dzieło międzyfortowe Małaszewicze Duże – bateria w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (FDa)	1914-1915 r.	dz. ew. nr 712, 713/1
14	magazyn wojskowy lotniczy Małaszewicze Duże – magazyn (FDe)	okres II Wojny po 1941 r.	dz. ew. nr 490/1
MICHALKÓW			
15	cmentarz rzymskokatolicki	XIX w.	dz. ew. nr 106
NEPLE			
16	cmentarz rzymskokatolicki	k. XIX w.	dz. ew. nr 111
17	dworek biały w zespole dworsko-parkowym	k. XIX w. ok. 1915r.	nr domu: Parkowa 22 B, dz. ew. nr 25/1
18	kuchnia dworska w zespole dworsko-parkowym	1820, 1919 r.	nr domu: Parkowa 14, dz. ew. nr 27/5
19	spichlerz w zespole dworsko-parkowym	pocz. XX w.	nr domu: Parkowa 15, dz. ew. nr 27/7
20	dzieło międzyfortowe Morderowicze – magazyn w zespole fortów twierdzy brzeskiej (FCb)	1914-1915 r.	dz. ew. nr 563/1
21	dzwonnica w zespole kościelnym parafii pw. Podwyższenia Krzyża Św.	II poł XIX w.	dz. ew. nr 147
22	krzyż kamienny - baba	V-X w.	dz. ew. nr 777
SAMOWICZE			
23	cmentarz epidemiczny	pocz. XIX w.	Samowicze
GMINA TERESPOL			
24	Twierdzy Brzeskiej	1871 - 1915	gmina Terespol

OBIEKTY ARCHEOLOGICZNE

Na terenie gminy Terespol znaleziono ślady osadnictwa z czasów prehistorycznych. Osadnictwo prehistoryczne i wczesnośredniowieczne skupiało się przede wszystkim na stokach doliny rzeki Krzny, szczególnie przy ujściu do Bugu oraz na piaszczystych „wyspach" położonych w obrębie doliny Bugu. Najliczniej reprezentowane jest osadnictwo z okresu epoki kamienia, brązu i wczesnej epoki żelaza. Brak jest śladów rozwoju osadnictwa w okresie rzymskim. Natomiast odkryto pozostałości osadnictwa z okresu słowiańskiego i wczesnośredniowiecznego.

Na terenie gminy Terespol zidentyfikowano 169 stanowisk archeologicznych.

TRADYCYJNA ZABUDOWA WIEJSKA

Zabytkowy charakter posiada wiele obiektów drewnianej zabudowy chłopskiej, głównie domów, ale także zabudowań gospodarczych. Najwięcej tego rodzaju obiektów zachowało się we wsiach Łęgi, Krzyczew, Samowicze i Bohukały. Większość obiektów ma konstrukcję wieńcową, kryta była dachami dwuspadowymi i ustawiana kalenicą w kierunku drogi. Najcenniejsze obiekty tego typu znajdują się w Bohukałach, Kobylanach, Koroszczynie, Krzyczewie, Kuzawce, Lebiedziewie, Lechutach Małych, Łęgach, Łobaczewie Dużym, Michalkowie, Murawcu, Samowiczach i Starzynce.

ZESPOŁY PARKOWO-DWORSKIE

Na terenie gminy znajdują się trzy zabytkowe zespoły dworsko-parkowe:

- Zespół dworsko-parkowy w Neplach,
- Zespół dworsko-parkowy w Koroszczynie,
- Zespół dworsko-parkowy w Krzyczewie.

TWIERDZA BRZEŚĆ

Wybuch powstania listopadowego w Polsce oraz zmiany polityki rosyjskiej wobec Austrii i Prus w połowie XIX w. skłoniły władze carskie do budowy systemu twierdz obronnych na terenie Polski. w skład tego systemu weszły obiekty w Warszawie, Modlinie, Dęblinie i Brześciu. Budowę twierdzy brzeskiej rozpoczęto na przełomie 1832 i 1833 r. z rozkazu cara Mikołaja I. Zaprojektował ją gen. inż. Opperman. Głównym celem budowy było zamknięcie jedynej strategicznej przeprawy przez Bug w kierunku Polesia. Pod budowę cytadeli wybrano rzeczną wyspę na Bugu otoczoną trzema przedmościami: Kobryńskim, Wołyńskim, Terespolskim.
W obrębie fortecy o promieniu 1,2 km znalazły się dwa miasta — lewobrzeżny Terespol i prawobrzeżny Brześć. Do twierdzy należał rozległy warowny obszar o powierzchni 200 km^2 w 1915 r. Budowa twierdzy na długie lata (około 80) narzuciła ostre wymogi urbanistyczno - przestrzenne okolicznym terenom. Oba miasta zostały przesunięte w stosunku do swego pierwotnego położenia. w odległości 5 km od cytadeli zakazano budowy urządzeń wodnych, kopalni, wysokich budynków, wież, rozbudowy parków i lasów. w latach 70-tych do Brześcia doprowadzono 4 linie kolejowe. Rozpoczęto budowę dróg bojowych promieniście zbiegających się w kierunku twierdzy. Założono nowe wsie, gdzie przesiedlano mieszkańców Błotkowa, Lechut i Łobaczewa. w przededniu i wojny światowej ranga twierdzy była przyrównywana do umocnień w Verdun, Antwerpii, Metzu, Przemyślu.
Do dzisiaj rzadkie osadnictwo, brak większych obiektów i ukierunkowane drogi wokół miasta Terespol są świadectwem funkcjonowania dawnych restrykcyjnych wojskowych przepisów. Jak również nowe ulicowe wsie zakładane wzdłuż promieniście wytyczonych dróg — zgodnie z zasadą utrzymania czystego pola obserwacji z twierdzy i kulisowego usytuowania w stosunku do fortów.
Budowa twierdzy trwała nieprzerwanie od 1833 r. do 1915 r. Powstały w tym czasie trzy pierścienie umocnień w odległościach od cytadeli odpowiednio - 3-5 km, 6-8 km i 10 km. Ostateczny obwód twierdzy osiągał 30 km.
Na dawnym Przedmościu Terespolskim można zidentyfikować ponad 40 obiektów Twierdzy Brześć. 31 zachowanych obiektów znajduje się na terenie gminy wiejskiej Terespol. Wśród nich można wyróżnić: forty starego i nowego typu, półstałe forty piechoty, polowe bateria artyleryjskie, magazyny-prochownie, koszary obronne, wały międzyfortowe, wieżę obserwacyjną, drogi rokadowe.
W 2001 roku na zlecenie Generalnego Konserwatora Zabytków opracowano dokument pt. „Przedmoście Terespolskie Twierdzy Brześć. Studium Ochrony i Zagospodarowania Obiektów i

Terenów Pofortecznych" (autorstwa G. i Ł. Michalskich). z kolei w 2007 r. staraniem GOK w Koroszczynie zrealizowano projekt „Twierdza Brześć — wspólne dziedzictwo historyczno-kulturowe" który miał na celu zapoznanie i zbliżenie instytucji, działających na rzecz promocji turystyki i ochrony zabytków, oraz zainicjowanie cyklicznych polsko- białoruskich wydarzeń kulturalnych oraz turystycznych związanych z unikatowym w skali Europy Obiektami Zespołu Fortów Twierdzy Brzeskiej. Mimo tych inicjatyw, dotychczasowa rewitalizacja obiektów i ich turystyczne udostępnienie jest minimalne.

KULTURA RELIGIJNA

Ze względu na różnorodność narodowości i kultur, jakie zamieszkiwały w przeszłości obszar gminy Terespol, współistniały obok siebie różne religie pozostawiając w przestrzeni gminy materialne ślady swojej obecności. Kultywowano tu tradycji rzymsko-katolicką, unicką, prawosławną, żydowską i muzułmańską. Obecnie na terenie gminy funkcjonują parafie rzymsko-katolickie (5):

- Św. Trójcy w Terespolu (świątynia poza granicami gminy),
- Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Małaszewiczach,
- Św. Podwyższenia Krzyża Św. w Neplach,
- Św. Apostołów Piotra i Pawła w Pratulinie (świątynia poza granicami gminy),
- Św. Stanisława Kostki w Wólce Dobryńskiej (świątynia poza granicami gminy)

i prawosławne (3):

- Św. Jana Teologa w Terespolu (świątynia poza granicami gminy),
- Św. Matki Boskiej Opiekunki (Pokrowy) w Kobylanach,
- Św. Podwyższenia Krzyża Św. w Dobratyczach Kol.

Żydzi

Pierwsze wzmianki o osiedlaniu się Żydów na terenie Terespola pochodzę z 1535 r. w Błotkowie zamieszkało wtedy kilku Żydów brzeskich. Kolejne osiedlenia miały miejsce w połowie XVII w., gdy właścicielem Terespola był Jerzy Flemming. w okresie międzywojennym społeczność żydowska nie była liczna, a została poddana niemal całkowitej eksterminacji w okresie okupacji hitlerowskiej. Na terenie gminy nie zachowały się żadne obiekty związane z religią i kulturą żydowską.

Islam

Islam na terenie gminy reprezentowany był przez społeczność Tatarską. Pojawiła się ona na tych terenach za czasów panowania króla Jana III Sobieskiego, który nadawał Tatarom ziemie i pozwalał osiedlać się na terenie Rzeczypospolitej. Społeczność tatarska była najliczniejsza na początku XIX w., liczyła wtedy 400-500 osób, skupionych w 40 rodach, z których 9 żyło w Lebiedziewie, a 7 w Małaszewiczach.

Tatarzy terespolscy pozostawili po sobie zabytkowy cmentarz w Zastawku, tzw. mizar. Jest on nieczynny od czasów I wojny światowej. Położony jest na wzgórzu porośniętym drzewami. Zachowało się około 50 tablic nagrobnych, nierzadko bogato zdobionych wschodnią ornamentyką. Najstarszy datowany jest na 1704 r. Napisy z końca XIX w. i początku XX w. są w języku rosyjskim. Ostatnie pochówki miały tu miejsce tuż przed i wojną światową.

Prawosławie

Na terenie gminy Terespol znajdują się obecnie dwie cerkwie prawosławne w Kobylanach i w Dobratyczach Kol. oraz trzy cmentarze tego wyznania. Murowana cerkiew p.w. Matki Boskiej Opiekunki (Pokrowy) w Kobylanach została zbudowana w 1890 r. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków.
Cmentarz prawosławny w Lebiedziewie został założony w II połowie XIX w. (około 1870 r.). Najstarszy nagrobek datowany jest na 1882 r. Na cmentarzu znajduje się groby z końca XIXw. i połowy XX w. oraz dwa pochówki żołnierzy WP z 1939 r. Cmentarz wymaga uporządkowania i renowacji.
Cmentarz prawosławny w Kobylanach założono na początku XIX w. Początkowo był to cmentarz unicki. Najstarszy nagrobek datowany jest na 1848 r. Łącznie jest tu ponad 40 grobów.
Cmentarz prawosławny w Koroszczynie został założony pod koniec XIX w. Najstarszy nagrobek pochodzi z 1908 r. Ciekawostką miejsca jest grób radzieckiego lotnika zestrzelonego w 1944 r.

Wyznanie rzymsko-katolickie
Dwa z trzech katolickich kościołów w gminie Terespol są wpisane do rejestru zabytków.
Drewniany kościół p.w. Św. Jerzego w Krzyczewie jest dawną cerkwią unicką, wybudowaną w 1683 r. Od 1875 r. świątynia była cerkwią prawosławną, a kościołem katolickim stała się w 1919 r. Ciekawostką kościoła jest to, że stoi tuż przy skarpie, wąskiej na tym odcinku, doliny Bugu, czyli tuż przy granicy państwa.
Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Neplach został wybudowany w 1769 r. z fundacji rodziny Ursyn-Niemcewiczów. Kościół jest ceglany z drewnianą więźbą dachową krytym blachą ocynkowaną dachem. w ściany kościoła wmurowano pamiątkowe tablice inskrypcyjne lgnacego Stanisława i Franciszka Ursyna Niemcewicza.
Nie wpisanym do rejestru zabytków jest Kościół pw. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Małaszewiczach wybudowany w 1990 roku. Budowa kościoła trwała od 1987 r. do 1990 r., architektem świątyni był Waldemar J. Niścior.

Na terenie gminy znajdują się także liczne cmentarze:
- Cmentarz wojenny z 1920 r. w Kuzawce. Jest wpisany do rejestru zabytków. Pochowano na nim ciała niezidentyfikowanych żołnierzy WP poległych w 1920 r.
- Cmentarz katolicko-prawosławny w Krzyczewie założony około połowy XIX w. Położony przy drodze wojewódzkiej nr 698 Terespol Janów Podlaski. Najstarszy nagrobek datowany jest na 1895 r.
- Cmentarz katolicki w Krzyczewie. Początkowo był cmentarzem unickim. Założono go przy unickiej cerkwi w 1683 r. Najstarszy nagrobek datowany jest na 1832 r. Oprócz tego są jeszcze dwa inne nagrobki z i połowy XIX w. Położony jest na skarpie nadbużańskiej.
- Cmentarz katolicki w Michalkowie. Najstarszy nagrobek ma datę z 1901 r. Na cmentarzu znajduje się mogiła zbiorowa żołnierzy rosyjskich z 1915 r. i pięć grobów żołnierzy polskich z czasów wojny polsko-bolszewickiej z 1920 r.
- Cmentarz katolicki w Neplach założony w końcu XIX w. Pierwotnie był prawosławny, później katolicki. Najstarszy nagrobek pochodzi z 1920 r.
- Cmentarz przydworski w Koroszczynie został założony w XIX w. Początkowo był cmentarzem unickim, potem prawosławnym, ostatecznie katolickim. Najstarszy nagrobek pochodzi z połowy XIX w. Cmentarz wymaga pilnej renowacji.
- Cmentarz katolicki w Małaszewiczach z pocz. lat 90.

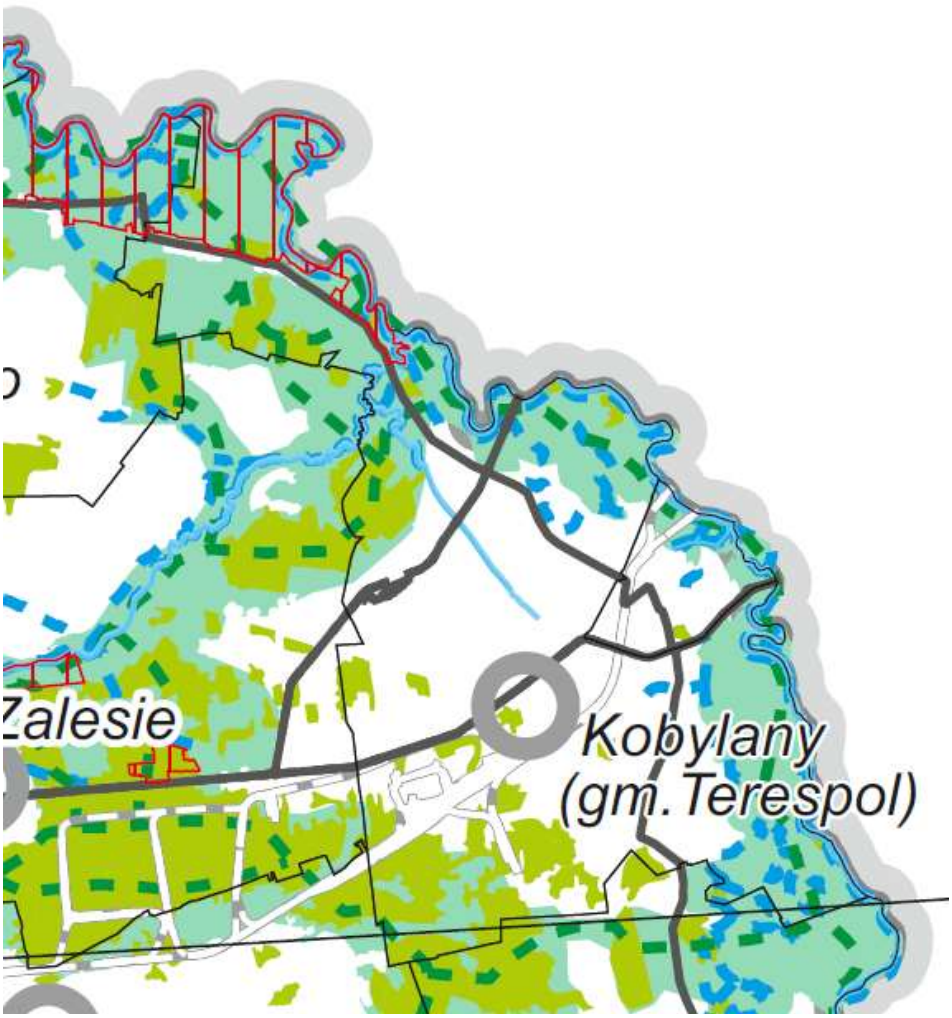
4.2 Walory krajobrazowe i przyrodnicze, powiązania obszaru opracowania z otoczeniem

Na podstawie „Projektu korytarzy ekologicznych łączących sieć Natura 2000 w Polsce", wykonanego pod kierownictwem prof. W. Jędrzejewskiego (Instytut Biologii Ssaków PAN), podjęto prace w celu weryfikacji granic i dostosowania korytarzy do uwarunkowań regionalnych. Wskazano obszary węzłowe jako najcenniejsze tereny pod względem przyrodniczym, cechujące się wysoką różnorodnością biologiczną, obejmujące duże kompleksy leśne oraz akweny z przyległymi obszarami podmokłymi. Obszary węzłowe powiązano zarówno przestrzennie, jak i funkcjonalnie korytarzami łącznikowymi, charakteryzującymi się urozmaiconą strukturą przyrodniczą, co sprzyja przemieszczaniu się organizmów.

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia.

Na terenie gminy Terespol znajdują się obszary cenne przyrodniczo o randze regionalnej i lokalnej, stanowiące zarazem sieć powiązań przyrodniczych:

- Jako węzeł ekologiczny o znaczeniu regionalnym zakwalifikowano dolinę rzeki Bug oraz Krzny,
- Sieć ekologiczną o znaczeniu lokalnym tworzą, między innymi, zbiorowiska łąkowe w dolinach rzek oraz tereny leśne.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego- Powiązania przyrodnicze źródło: https://umwl.bip.lubelskie.pl/?id=935&action=details&document_id=1035314

Ekologiczne elementy rangi subregionalnej i lokalnej tworzą przede wszystkim płaty zbiorowisk leśnych i semileśnych, w tym porastające tereny hydrogeniczne w lokalnych zagłębieniach terenu, zbiorniki wodne wraz ze zbiorowiskami wodnymi i towarzyszącymi szuwarowymi, śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia, szpalery i aleje drzew występujące wzdłuż dróg oraz cieków i rowów melioracyjnych.

O walorach krajobrazowych decydują czynniki naturalne w postaci przypowierzchniowej budowy geologicznej (głównie czwartorzędowej), rzeźba terenu (cechy morfometryczne w skali całej

gminy i w skali lokalnej), elementy pokrycia naturalnego (lasy i różne formy zieleni) oraz czynniki antropogeniczne, mające swój wyraz w historycznym i współczesnym zagospodarowaniu terenu.

O charakterystyce krajobrazu naturalnego, w głównej mierze stanowią: rzeźba terenu, wody i szata roślinna. Dwa ostatnie elementy są najbardziej podatne na procesy przekształceń i antropopresją, a zmiany w nich zachodzące, decydują o kierunkach ewolucji krajobrazu. Ze zjawisk lądowej części hydrosfery, na fizjonomię krajobrazu najbardziej wpływają wody powierzchniowe, a z podziemnych – zaskórne – główny czynnik sprawczy funkcjonowania ekosystemów łąkowo-pastwiskowych. Z szaty roślinnej najbardziej wyrazistym elementem krajobrazu są lasy. Obecnie krajobrazy naturalne, zwane również pierwotnymi, praktycznie nie istnieją, ponieważ niemal wszędzie pozostał ślad działalności antropogenicznej. Na obszarze gminy terenami najmniej przekształconymi jest strefa nadbużańska, bezpośrednio przyległa do koryta rzeki Bug. Zaproponowane na tym terenie obiekty do objęcia ochroną prawną, w tym również obiekty NATURA 2000 można uznać, iż pod względem krajobrazowym zbliżone są do krajobrazów pierwotnych. Warto podkreślić, iż naturalne przekształcenia krajobrazu stały się czynnikiem krajobrazotwórczym, wzbogacającym obecne walory krajobrazowe. Do najbardziej wyrazistych zmian tego typu w krajobrazie gminy należy zaliczyć zmiany przebiegu koryta rzeki Bug w XIX w. i po 1945 roku. W wyniku odcięcia meandrów w rejonie miejscowości Kukuryki doszło do powstania jednego z największych starorzeczy. Dzisiaj są one świadkami, obok meandrów, dawnego biegu rzeki i cechami charakterystycznymi krajobrazu nadbużańskiego.

Kolejnym elementem antropogenicznych przekształceń krajobrazu naturalnego na omawianym obszarze były ogromne wylesienia z XIX w., które zostały wyhamowane dopiero w okresie międzywojennym. Wynikały one z dużej presji osadniczej w XIX w. i z tym związanego rozwoju rolnictwa. Obecnie, przy odpowiedniej polityce UE pojawia się szansa znaczących dolesień. Szansę taką wzmacniają przesłanki emocjonalne osłabiające, niemal genetycznie zakodowane, poczucie „głodu ziemi".

Uznając, iż krajobraz naturalny jest wizualną emanacją środowiska przyrodniczego, można przyjąć, iż krajobraz kulturowy jest wyrazem środowiska geograficznego, tzn. środowiska przekształconego przez człowieka i utrzymywanego tylko dzięki jego stałym zabiegom. Krajobraz doliny Bugu zachował wiele cech krajobrazu naturalnego. Biorąc pod uwagę synantropizację krajobrazu, w sześciostopniowej skali, dolinie Bugu można przypisać poziom 2, czyli bardzo mało przekształcony przez człowieka. Panujący tu typ krajobrazu kulturowego, określany jest jako harmonijny. Polega to na tym, iż dotychczasowy rozwój rolnictwa wpisywał się harmonijnie w cechy krajobrazu naturalnego.

Oczywiście, realizacja inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki gminy (terminal w Koroszczynie czy stacja przeładunkowa w Małaszewiczach, a w przyszłości realizacja autostrady) naruszają wspomnianą harmonię. Oceniając walory krajobrazowe w skali lokalnej na plan pierwszy wysuwa się forma architektoniczna terminalu. Dalsze duże inwestycje, w tym obszarze pogłębiać będą dysharmonię krajobrazu rolniczego. Wychodząc jednak z założenia, iż wspomniane inwestycje są niezbędne dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy, można przyjąć, iż rozwój ten wymaga nowej jakości. W przyszłości, o walorach estetycznych, a tym samym i subiektywnej percepcji krajobrazu, z pewnością zadecydują, poza formą architektoniczną obiektów, również różne formy zieleni ozdobnej towarzyszącej. Z biegiem czasu terminal zostanie zaakceptowany jako charakterystyczna dominanta krajobrazowa przejścia

granicznego w Koroszczynie, a zieleń wysoka złagodzi skalę obiektów w płaskim rolniczym krajobrazie.

Oceniając walory krajobrazowe gminy, warto podkreślić, iż nie powstał w ostatnich kilkudziesięciu latach żaden charakterystyczny wzorzec architektury wiejskiej, jak również nie upowszechniły się nielicznie zachowane wzorce starej architektury drewnianej.

W podsumowaniu należy podkreślić, iż krajobraz jest funkcją zachodzących przemian cywilizacyjnych i nie może być wartością stałą. Ważne jest aby kreowanie nowych form zagospodarowania i form architektury współczesnej nie odbywało się kosztem ukształtowanej przez stulecia harmonii krajobrazu. Wprowadzanie nowych form zagospodarowania stanowić powinno nową jakość akceptującą się z otoczeniem i akceptowaną przez społeczność gminy. Zasadniczą rolę w kreowaniu jakości przestrzeni odgrywał będzie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i od ustaleń tego planu zależeć będą walory krajobrazowe gminy. Mówiąc o krajobrazie nie można nie wspomnieć o założeniach dworsko-parkowych (Krzyczew, Neple, Koroszczyn) i zespole fortecznym Twierdzy Brześć. Cennym elementem krajobrazu jest również Aleja Marzeń, stanowiąca dawny trakt handlowy, prowadzący do przeprawy przez Bug.

Unikatowość krajobrazu nadbużańskiego została doceniona i przed wieloma laty utworzono dwa obszary prawnie chronione tj. Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu oraz Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu. W obrębie tych obszarów występuje presja rozwoju zabudowy letniskowej. Jest to problem wymagający dużej rozwagi i jednoznacznych rozstrzygnięć w planie.

Audyt krajobrazowy

Audyt krajobrazowy został wprowadzony do polskiego systemu planowania przestrzennego w 2015 roku ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. z 2015r., poz. 774). Na mocy ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (dalej jako UPZP) w 2019 roku zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz.U. 2019 poz. 394; dalej Rozporządzenie), które zostało znowelizowane w 2022r. (Dz.U. z 2022r., poz. 2308; tekst jednolity został opublikowany w Dz.U. z 2024r. poz. 537).
Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym audyt krajobrazowy sporządzany jest dla obszaru całego województwa nie rzadziej niż raz na 20 lat. Celem audytu jest identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa i wskazanie wśród nich krajobrazów priorytetowych, poprzedzone określeniem cech charakterystycznych wszystkich krajobrazów, a następnie oceną ich wartości.
W audycie krajobrazowym wskazuje się krajobrazy występujące na obszarze województwa i lokalizację krajobrazów priorytetowych oraz granice:

- parków kulturowych,
- parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu,
- obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO (MaB) lub obszarów i obiektów proponowanych do umieszczenia na tych listach.

W ramach audytu krajobrazowego identyfikuje się zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych i krajobrazów w obrębie wymienionych powyżej obszarów lub obiektów oraz określa się rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony tych krajobrazów. W rekomendacjach i wnioskach można wskazać obszary, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody lub zabytków oraz obszary dotychczas objęte formami ochrony przyrody, które ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony. W obrębie krajobrazów priorytetowych wskazuje się także lokalne formy architektoniczne zabudowy.

Zgodnie z UPZP wyniki audytu krajobrazowego uwzględniane są w dokumentach planistycznych na wszystkich poziomach. Na podstawie art. 39 ust. 3 UPZP, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się m. in. rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym. W opracowywanym na poziomie gminnym planie ogólnym, uwzględnia się rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe (art. 13b pkt 5 UPZP). Projekt planu ogólnego podlega uzgodnieniu z zarządem województwa w zakresie uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym (art. 13i ust. 3 pkt 5 lit. b tiret 3 UPZP).
W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które również podlegają uzgodnieniu z zarządem województwa w zakresie uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym (art. 17 pkt 6 lit. b tiret 10 UPZP), określa się obowiązkowo granice krajobrazów priorytetowych (art. 15 ust. 1 pkt 7 UPZP)[7].

Zgodnie z Obwieszczeniem Zarządu województwa Lubelskiego z dnia 5 kwietnia 2022r. przystąpiono do sporządzania projektu Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego (w związku z Uchwałą Nr LXXXIII/1734/2016 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 16 lutego 2016r. w sprawie wykonania Audytu krajobrazowego województwa lubelskiego).

Na dzień sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego gminy Terespol (stan na grudzień 2025r.), nie został opublikowany Audyt krajobrazowy województwa lubelskiego.

5. DIAGNOZA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA

Z analizy terenu objętego opracowaniem wynika, że teren posiada korzystne uwarunkowania fizjograficzne dla zabudowy (zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym gminy Terespol).

Aktualny stan środowiska obszaru opracowania wynika z naturalnych uwarunkowań takich jak odporność elementów środowiska i przebieg procesów w nim zachodzących oraz z charakteru, długotrwałości i natężenia oddziaływań antropogenicznych. Ogólnie stan przekształceń środowiska jest umiarkowany. Wyróżnia się kilka czynników wpływających na aktualny stan środowiska omawianego terenu. Zostały one omówione poniżej w odniesieniu do podstawowych komponentów abiotycznych środowiska.

[7] https://mbpr.pl/audyt-krajobrazowy/

Wody podziemne

W województwie lubelskim zasoby podziemne stanowią podstawowy rezerwuar wody wykorzystywanej do celów komunalnych i przemysłowych. Naturalna odporność wód podziemnych uwarunkowana jest stopniem izolacji od powierzchni terenu i systemem krążenia wód. Przyczyną pogarszania się stanu wód jest przenikanie substancji pochodzących spoza warstw wodonośnych, które łączy się z ogniskami zanieczyszczeń o różnorodnym charakterze przestrzennym, tj. od punktowego (doły chłonne, śmietniki, otwory wiertnicze o złym stanie technicznym) do wielkoprzestrzennego (chemizacja rolnictwa, zabudowa nieskanalizowana). Największe obszarowo strefy wód znacznie zanieczyszczonych występują w rejonach zurbanizowanych, gdzie kumulują się zanieczyszczenia pochodzące z wielu ognisk.

Monitoring jakości wód podziemnych to system oceny stanu i oceny zmian stanu chemicznego wód podziemnych polegający na prowadzeniu powtarzalnych pomiarów i badań w wybranych, reprezentatywnych punktach pomiarowych, a także interpretacji wyników tych badań w aspekcie ochrony środowiska wodnego.

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych (Program PMŚ). Monitoring wód podziemnych jest w Polsce prowadzony w sieciach: krajowej, regionalnych i lokalnych.

Przedmiotem monitoringu do roku 2015 było 161 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), w latach 2016-2021 były 172 jednolite części wód podziemnych, a od roku 2022 obowiązuje podział na 174.

Wyniki badań i ocen wykonywanych w ramach monitoringu jakości wód podziemnych służą do optymalizacji działań związanych z ochroną i gospodarowaniem zasobami wód podziemnych, mających na celu utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wód podziemnych; są także wykorzystywane na potrzeby wypełniania obowiązków sprawozdawczych wobec Komisji Europejskiej wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej) (Dz. Urz. WE L 327 z 22.12.2000, str. 1), dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu (tzw. dyrektywy „córki") (Dz. Urz. UE L 372 z 27.12.2006, str. 19) oraz dyrektywy Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (tzw. dyrektywy azotanowej)(Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1)[8].

W procedurze przeprowadzania działań monitoringowych jednostką bilansową jest jednolita część wód podziemnych (JCWPd), definiowana jako objętość wód w warstwach wodonośnych, które są lub mogą być źródłem wody do spożycia znaczącym w zaopatrzeniu ludności lub istotnym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

[8] https://mjwp.gios.gov.pl/

Wody podziemne należą do zasobów, którymi trzeba rozporządzać w sposób zrównoważony. Korzystanie z nich nie może znacząco pogarszać stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych, ściśle zależnych od zasobów podziemnych, jak również nie może istotnie pogarszać warunków zaopatrzenia ludności w wodę do picia. Zagrożenia jakości wód podziemnych związane są z prawie każdą formą działalności gospodarczej człowieka, stąd ochrona ich musi być realizowana poprzez szereg przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w podstawowych działach gospodarki województwa, tj. rolnictwie, przemyśle, gospodarce komunalnej oraz komunikacji i transporcie.

Działania ochronne na terenach rolniczych, w tym hodowlanych, powinny w szczególności obejmować:

- racjonalizację nawożenia użytków rolnych oraz wykorzystania środków ochrony roślin,
- budowę właściwych systemów utylizacji ścieków i odpadów,
- budowę obiektów i zabezpieczeń eliminujących lub ograniczających negatywny wpływ hodowli oraz umożliwiających racjonalne wykorzystanie nawozów organicznych na użytkach rolnych,
- racjonalizację systemów rolniczego wykorzystania ścieków,
- racjonalne kształtowanie elementów krajobrazu rolniczego (pasy zadrzewień śródpolnych) oraz systemów melioracyjnych i urządzeń gospodarki wodnej,
- racjonalną gospodarkę zasobami wód podziemnych,
- właściwe zabezpieczenie studni kopanych i wierconych oraz likwidowanie studni nieużytkowanych.

Ochrona wód podziemnych w gospodarce komunalnej powinna być zapewniona przez stosowanie właściwych rozwiązań w zakresie utylizacji ścieków i odpadów. Najważniejsze znaczenie ma budowa zbiorczych systemów kanalizacyjnych, przy priorytetowej realizacji inwestycji w miejscach najistotniejszych z punktu widzenia ochrony ujęć i użytkowych poziomów wodonośnych.

W zakresie odpadów ochronie wód podziemnych służą wszelkie działania ograniczające ilość składowanych odpadów, w tym selektywna zbiórka czy gospodarcze wykorzystanie - odzysk. Lokalizacja składowisk winna być wyznaczana w oparciu o kryteria hydrogeologiczne, z zastosowaniem właściwych rozwiązań w zakresie zabezpieczenia obiektów w trakcie eksploatacji oraz po jej zakończeniu. Do działań ograniczających zagrożenie dla wód podziemnych należy również przyjąć stosowanie właściwych systemów gromadzenia i utylizacji osadów ściekowych z oczyszczalni ścieków (gromadzenie na uszczelnionym podłożu, utylizacja na właściwie zabezpieczonym składowisku).

W zakresie komunikacji i transportu zasadniczy problem to zapewnienie ochrony wód podziemnych w rejonach intensywnie eksploatowanych dróg, w tym budowanych autostrad. Działania ochronne winny być zróżnicowane, przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak:

- strefy ochronne ujęć wód i GZWP,
- znaczenie lokalnych użytkowych zbiorników wód podziemnych,
- warunki izolacji użytkowych poziomów wód podziemnych.

W strefach, gdzie jest to niezbędne, powinny być zastosowane następujące działania:

- uszczelnienie podłoża za pomocą środków technicznych (folie, grunty mineralne),
- zbieranie spływów opadowych z dróg i poboczy oraz odprowadzanie ich poza strefę ochronną i/lub skuteczne oczyszczanie,

- ekranowanie hydrauliczne eliminujące bądź ograniczające rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń,
- ekranowanie drogi i jej najbliższego otoczenia za pomocą ekranów zieleni bądź sztucznych barier ograniczających rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń na dalsze otoczenie drogi,
- stabilizacja warunków hydrogeochemicznych środowiska gruntowego w strefie powierzchniowej w celu ograniczenia migracji skumulowanych zanieczyszczeń do wód podziemnych. Jako inne obiekty zagrażające wodom podziemnym należy wskazać stacje paliw przy trasach komunikacyjnych, które winny być właściwie zabezpieczone (szczelność zbiorników i rurociągów, systemy monitoringowe). Niezbędne jest również wyeliminowanie składowania środków zimowego utrzymania dróg na nieuszczelnionym podłożu.

W skali kraju duże znaczenie dla podejmowania działań w zakresie gospodarki wodnej mają oceny stanu zasobów i jakości wód zmieniających się pod wpływem eksploatacji, uruchamiania nowych dróg krążenia wód podziemnych oraz przenikania z powierzchni zanieczyszczeń. Monitoring spełnia rolę nie tylko prewencyjną, informując o pojawiających się nowych zagrożeniach zasobów wód, ale również służy do oceny skuteczności podejmowanych środków zaradczych. O wynikach monitoringu informowane jest również społeczeństwo, nie tylko za pośrednictwem administracji samorządowej, lecz poprzez publikowanie i rozpowszechnianie za pośrednictwem internetu wyników badań i ocen dotyczących wód podziemnych - na stronach PIG, GIOŚ i WIOŚ.

Przyczyną pogarszania się stanu wód podziemnych jest najczęściej przenikanie substancji obcych, pochodzących ze ścieków, odpadów, nawozów sztucznych, środków ochrony roślin oraz emisji pyłowo-gazowych. Pochodzą one spoza warstwy wodonośnej i łączy się je z ogniskami zanieczyszczeń, które wobec różnorodnego charakteru przestrzennego można zróżnicować na:
- punktowe (np. doły chłonne, śmietniki, studnie i otwory wiertnicze o złym stanie technicznym),
- liniowe lub pasmowe (np. drogi, kanały i rurociągi),
- małopowierzchniowe (np. składowiska odpadów, hałdy, osadniki ściekowe i pola irygacyjne),
- wielkoprzestrzenne (np. chemizacja rolnictwa, emisja pyłów i gazów, zabudowa nieskanalizowana).

<u>Zagrożenie dla jakości wód podziemnych stanowią:</u>
- intensywna eksploatacja zasobów wód podziemnych, w tym przekraczanie ilości ujmowanej wody,
- zanieczyszczenia pochodzące od zakładów przemysłowych - szczególnie od zakładów nieczynnych, które pozostawiły niezabezpieczone składowiska odpadów przemysłowych,
- zanieczyszczenia związane z eksploatacją składowisk odpadów komunalnych, zwłaszcza składowisk nielegalnych lokalizowanych na terenach wyrobisk górniczych,
- rozwój rolnictwa oraz związane z tym stosowanie nawozów sztucznych,
- niewłaściwie zabezpieczone stacje paliw oraz bazy paliw,
- zwiększone zapotrzebowanie na wodę w związku z rozwijającą się turystyką, zwłaszcza budową hoteli i pensjonatów wyposażonych w baseny,
- zasolenie wód podziemnych powodowane wdzieraniem się zasolonych wód morskich do warstw wodonośnych na terenach nadmorskich,
- odprowadzanie nieoczyszczonych wód opadowych,
- używanie nieeksploatowanych studni głębinowych jako zbiorników na nieczystości,
- niezabezpieczenie studni nieczynnych,
- zrzuty nieoczyszczonych ścieków do gruntu lub wód powierzchniowych, wylewiska ścieków,

• zanieczyszczone wody powierzchniowe,
• szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu oraz obszary o zwartej zabudowie,
• duże fermy hodowlane oraz gospodarstwa rolne.

Ochrona wód podziemnych w gospodarce komunalnej polega m.in. na:

- prawidłowej utylizacji ścieków, tj. skanalizowanie odbioru ścieków, oczyszczanie ścieków w oczyszczalniach, prowadzenie prawidłowej gospodarki odpadami ściekowymi zabezpieczającej przed odciekami,
- prawidłowej lokalizacji i eksploatacji składowisk odpadów komunalnych, tj. ograniczenie ilości składowanych odpadów – zwiększenie stopnia odzysku, lokalizacja poza GZWP, badania wpływu składowisk na stan wód podziemnych, w przypadku wpływu prowadzenie działań naprawczych,
- ochrona ujęć wód podziemnych, tj. wydzielanie stref ochrony bezpośredniej i pośredniej, racjonalne wykorzystywanie zasobów, prawidłowa eksploatacja studni głębinowych, likwidacja studni wyłączonych z eksploatacji.

Zgodnie z danymi Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanymi w ramach „Państwowego Monitoringu Środowiska" (marzec 2023) stan chemiczny oraz ilościowy JCWPd nr GW200067 oceniono jako dobry.

Nazwa dorzecza	Numer JCWPd	Numer UE JCWPd	Liczba kompleksów	Powierzchnia	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego na lata 2022-2027
Wisła	67	PLGW200067	2	5200.81	niezagrożona

STAN CHEMICZNY						
Test C.1 - Ogólna ocena stanu chemicznego	Test C.2 - ingresja i ascenzja	Test C.3 - Ochrona ekosystemów lądowych zależnych od wód podziemnych	Test C.4 - Ochrona wód powierzchniowych	Test C.5 - Ochrona wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi	OCENA STANU CHEMICZNEGO	Wiarygodność oceny stanu chemicznego
dobry DW	dobry DW	dobry DW	dobry DW	dobry WW	**dobry**	**dostateczna**

STAN ILOŚCIOWY						OCENA STANU JCWPd	Wiarygodność oceny stanu JCWPd
Test I.1 - Bilans wodny	Test I.2 - ingresja i ascenzja	Test I.3 - Ochrona ekosystemów lądowych zależnych od wód podziemnych	Test I.4 - Ochrona wód powierzchniowych	OCENA STANU ILOŚCIOWEGO	Wiarygodność oceny stanu ilościowego		
dobry DW	dobry DW	dobry DW	b.d.	dobry	dostateczna	dobry	dostateczna

Podsumowanie wyników oceny stanu JCWPd za rok 2022
Źródło: dane Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska"(marzec 2023).

Wody powierzchniowe

Decydujący wpływ na jakość wód powierzchniowych mają zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł punktowych, do których należą:
- źródła komunalne (nieszczelne zbiorniki bezodpływowe ścieków komunalnych, brak infrastruktury komunalnej),
- źródła przemysłowe (zakłady przemysłowe odprowadzające ścieki do wód za pomocą własnych systemów kanalizacyjnych).

Celem wykonywania badań[9] jest dostarczenie wiedzy o stanie wód, koniecznej do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniem. Działania te powinny zapewnić ochronę przed eutrofizacją spowodowaną wpływem źródeł bytowo-komunalnych i rolniczych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego. Monitoring wód powierzchniowych jako element gospodarowania wodami dostarcza zarządzającemu wodami danych o jakości wód, w określonym zakresie i odpowiednim czasie umożliwiającym wykorzystanie ich w kolejnych pracach planistycznych, sporządzanych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami. Uzyskanie spójnego i kompletnego obrazu stanu lub potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz stanu wód w badanych jednolitych częściach wód powierzchniowych jest wypełnieniem obowiązków zapisanych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) w art. 8 Dyrektywy 2000/60/WE.

Wyniki badań, oprócz realizacji wyżej określonego celu podstawowego, służą także do wypełnienia przez Polskę obowiązków sprawozdawczych wobec Komisji Europejskiej (raporty, o których mowa w Ramowej Dyrektywie Wodnej 2000/60/WE oraz dyrektywie 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych), a także zobowiązania Polski wynikające ze współpracy z Komisją Helsińską oraz Europejską Agencją Środowiska.

[9] https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88

Monitoring diagnostyczny i operacyjny przeprowadza się w punkcie pomiarowo-kontrolnym reprezentatywnym dla ocenianej JCWP. Badania w ramach monitoringu badawczego i monitoringu obszarów chronionych prowadzone są w miejscu zależnym od występowania badanego zjawiska/zdarzenia/skażenia oraz od umiejscowienia danego obszaru chronionego.

Zakres i częstotliwość pomiarów i badań wskaźników w ramach poszczególnych rodzajów monitoringu ustala się dla każdego punktu pomiarowo-kontrolnego zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem monitoringowym z uwzględnieniem aktualnego wykazu JCWP określającego status, typologię, cele środowiskowe, zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych oraz rodzaj presji oddziaływującej na JCWP. Tworzenie nowej sieci monitoringowej polega na weryfikacji sieci istniejącej w poprzednim 6-letnim cyklu gospodarowania wodami. Sieć punktów pomiarowo kontrolnych, na które składają się reprezentatywne punkty diagnostyczne i operacyjne, stanowi podstawę oceny stanu jednolitych części wód.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP) na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska. Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego (w przypadku silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych – ocena potencjału ekologicznego) oraz ocena stanu chemicznego. Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny to określenie jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga - dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio - stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał "dobry i powyżej dobrego". O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych).

W ocenie stanu ekologicznego specyficzną rolę mają hydromorfologiczne elementy jakości wód, które wraz z elementami fizykochemicznymi są elementami wspierającymi ocenę elementów biologicznych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną obserwacje stanu elementów hydromorfologicznych służą jedynie potwierdzeniu bardzo dobrego stanu lub maksymalnego potencjału ekologicznego wód powierzchniowych. Oznacza to, że w sytuacji, gdy stan wód na podstawie elementów biologicznych i wspierających je elementów fizykochemicznych jest oceniony jako bardzo dobry, niespełnienie przez elementy hydromorfologiczne kryteriów stanu bardzo dobrego powoduje obniżenie stanu ekologicznego wód. Analogicznie jest dla maksymalnego potencjału ekologicznego. W tym przypadku jednak to niemożliwe do eliminacji przekształcenia hydromorfologiczne stanowią o uznaniu wód za silnie zmienione lub sztuczne, więc ich stopień, np. drożność przepławek w barierach poprzecznych, może decydować o określeniu potencjału ekologicznego jako maksymalny lub niższy. W sytuacji, gdy stan ekologiczny lub potencjał ekologiczny został oceniony na podstawie elementów biologicznych i wspierających je elementów fizykochemicznych

jako poniżej bardzo dobrego lub maksymalnego, stan elementów hydromorfologicznych nie ma wpływu na ocenę stanu lub potencjału ekologicznego, tzn. przyjmuje się, że z definicji odpowiada on stanowi elementów biologicznych.

Poniżej przedstawiono wyniki z przeprowadzonej przez GIOŚ „Klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2023”[10] dla JCWP w granicach opracowania:

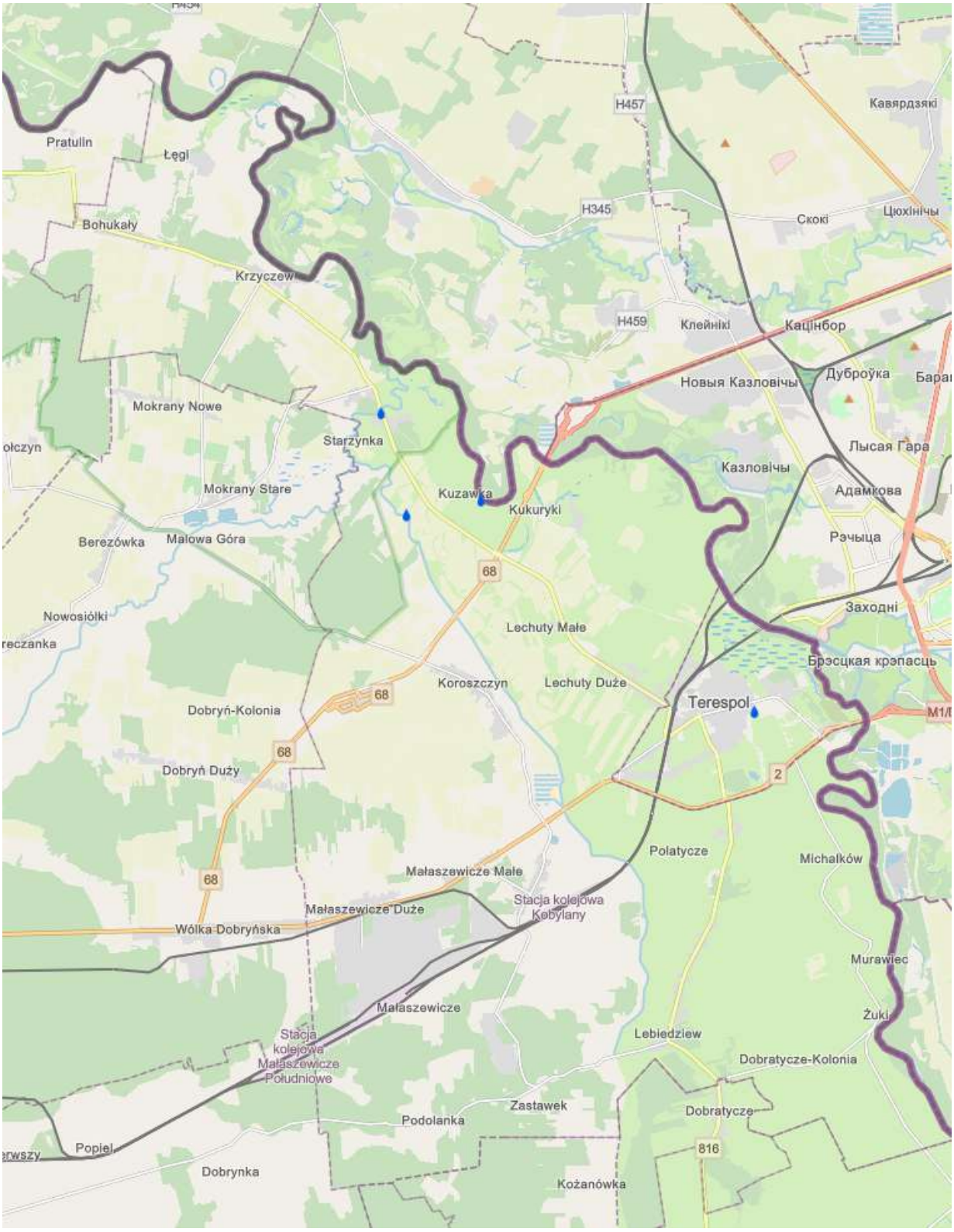
– RW200012267145533 – Bug od Włodawki do granicy w Niemirowie,
– RW20001626714499 – Krzna od Krzny Południowej do ujścia,
– RW2000152671439929 – Dopływ spod Kolonii Dobratycze,
– RW200015267144989 – Czapelka.

Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych				Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			
		Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	PoM	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	PoM	Klasa
6	7	42	43	44	45	171	172	173	174
PLRW2000152671439929	Dopływ spod Kolonii Dobratycze					2023	2023	0,333637	>2
PLRW20001626714499	Krzna od Krzny Południowej do ujścia	2023	2023	0,381707	3	2023	2023	0,449955	>2
PLRW200015267144989	Czapelka	2023	2023	0,000000	5	2023	2023	0,376130	>2

Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasa elementów biologicznych				Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)			
		Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	PoM	Klasa	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	PoM	Klasa
6	7	42	43	44	45	171	172	173	174
PLRW200012267145533	Bug od Włodawki do granicy w Niemirowie					2023	2023	0,056144	1

Klasa elementów biologicznych i fizykochemicznych JCWP w gminie Terespol
Źródło: https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/367

[10] https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88

Punkty pomiarowe JCWP w gminie Terespol
Źródło: https://wody.gios.gov.pl/pjwp/maps/

Zaopatrzenie w wodę[11]

[11] Raport o stanie Gminy Terespol za rok 2023

Wodociąg komunalny w Gminie Terespol ma długość 127,17 km. Wodę do sieci dostarcza Gminie Terespol ujęcie wody w Koroszczynie o wydajności 2 100 m^3 na dobę, eksploatacją zajmuje się spółka komunalna Eko-Bug. Spółka ma podpisanych 1 896 szt. umów na dostarczenie wody w gminie do gospodarstw indywidualnych i 61 szt. umów do instytucji i podmiotów gospodarczych.
Całkowita ilość wydobytej wody w 2023 r. to 291 680 m^3, z czego: 131 057 m^3 wody dostarczono do gospodarstw indywidualnych, 88 890 m^3 wody dostarczono podmiotom gospodarczym i instytucjom, pozostała ilość wody to sprzedaż gminom ościennym: Gmina Kodeń 12 844 m^3, Gmina Zalesie 15 349 m^3 oraz zużycie na potrzeby technologiczne i straty.

W roku 2023 wybudowano na terenie Gminy Terespol 6 szt. przyłączy wodociągowych. W 2023 r. wybudowano na Stacji Uzdatniania Wody w Koroszczynie trzeci zbiornik na wodę, o pojemości 150 m^3.

Infrastruktura kanalizacyjna[12]

Odprowadzanie ścieków bytowych w Gminie Terespol odbywa się siecią kanalizacji sanitarnej, o długości 54,64 km, do gminnej oczyszczalni w Koroszczynie.

W 2023 r. do oczyszczalni ścieków w Koroszczynie gospodarstwa indywidulane odprowadziły 56 470 m^3 ścieków bytowych/rok, natomiast podmioty prowadzące działalność gospodarczą oraz instytucje odprowadziły: Gmina Terespol 66 579 m^3 ścieków/rok, Gmina Zalesie 28 336 m^3, wozami asenizacyjnymi dowieziono 3 556 m^3 nieczystości ciekłych z posesji wyposażonych w zbiorniki szczelne i przydomowe oczyszczalnie ścieków. W 2023r. przeprowadzono kontrole wywozu nieczystości z 40 szt. posesji wyposażonych w zbiorniki szczelne oraz 75 szt. posesji wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

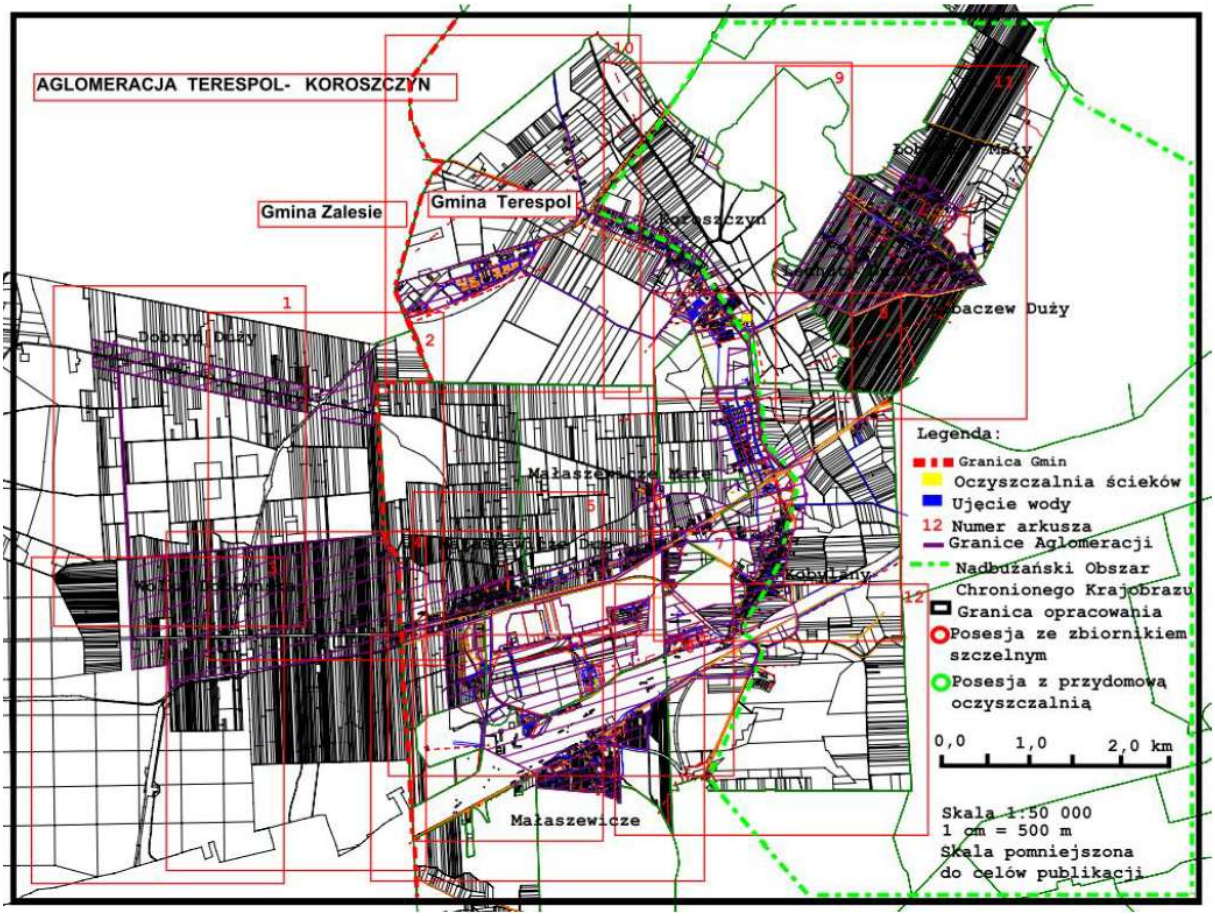
W roku 2023 wybudowano na terenie Gminy Terespol 7 szt. przyłączy kanalizacyjnych i 1 szt. przydomową oczyszczalnię ścieków. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje 627 szt. przydomowych czyszczalni ścieków i 516 szt. zbiorników bezodpływowych.

Na terenie gminy Terespol znajduje się aglomeracja wodno-ściekowa[13], obecnie *o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynoszącej 4547*, która funkcjonuje w oparciu o oczyszczalnię ścieków komunalnych w miejscowości Koroszczyn. Przepustowość oczyszczalni wynosi śr. db. = 465 m^3/db, Qmaxh = 43 m^3 /h. Została wyznaczona Uchwałą Nr XIV/156/21 RADY GMINY TERESPOL z dnia 29 czerwca 2021 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Terespol-Koroszczyn.

Aglomeracja Terespol-Koroszczyn obejmuje swoim zasięgiem tereny ośmiu miejscowości Gminy Terespol: Małaszewicze Małe, Małaszewicze Duże, Małaszewicze, Kobylany, Koroszczyn, Lechuty Duże, Łobaczew Duży, Łobaczew Mały oraz dwóch miejscowości Gminy Zalesie: Dobryń Duży, Wólka Dobryńska, objęte systemem sieci kanalizacyjnej. Dokumenty stanowiące podstawę do wyznaczenia aglomeracji to: Rozporządzenie nr 48 Wojewody Lubelskiego z dnia 25 października 2007 r. w sprawie wyznaczania aglomeracji Terespol –Koroszczyn, które wygasło z dniem 31 grudnia 2020

[12] Raport o stanie Gminy Terespol za rok 2023
[13] Opracowanie ekofizjograficzne gminy Terespol – Aneks z 2024r.

r., oraz wytyczne do tworzenia i zmiany aglomeracji – stworzone w 2019 r. przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zasięg aglomeracji wodno-ściekowej

Gospodarka odpadami[14]

W 2023 r. Gmina Terespol osiągnęła wszystkie wymagane ustawowo poziomy odzysku i recyclingu. Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w 2023 r. wynosi 1738,496 Mg. W masie zebranych odpadów komunalnych największy udział mają odpady komunalne zmieszane, których masa wyniosła: 357,976,380 Mg, oraz odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach o masie 229,1400 Mg. Masa odpadów opakowaniowych wyniosła 268,7600 Mg, masa odpadów ulegających biodegradacji wyniosła: 201,2766 Mg, masa popiołu zebranego od mieszkańców z palenisk domowych wyniosła: 281,7600 00 Mg. Wszystkie zebrane odpady z nieruchomości zamieszkałych jak również z instytucji z terenu Gminy Terespol zostały przekazane do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Białej Podlaskiej.

Przekształcenia litosfery

Gleby narażone są, podobnie jak wody i powietrze, na zanieczyszczenia pochodzące z działalności człowieka - czynnik antropogeniczny tj. infrastruktura techniczna lub jej brak, rozwój

[14] Raport o stanie Gminy Terespol za rok 2023

transportu samochodowego, emisja gazów i pyłów, nieprawidłowa gospodarka odpadami, stosowanie środków ochrony roślin i osadów ściekowych w rolnictwie. Wszelkie nagłe zmiany w składzie chemicznym gleb spowodowane zanieczyszczeniami środowiska przyrodniczego zmieniają właściwości biologiczne i ograniczają filtrujące i buforujące działanie gleby.

Obecny stan prawny w zakresie ochrony gruntów rolnych dostosowany został do wymogów stawianych nowym członkom Unii Europejskiej. Ochrona gruntów rolnych polega na:
– *ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,*
– *zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej,*
– *rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,*
– *zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.*

Do podstawowych przejawów przekształceń litosfery na obszarze opracowania należą:
- negatywne, niekontrolowane przekształcenia związane z występowaniem „dzikich" składowisk odpadów",
- zniszczenia geomechaniczne spowodowane realizacją liniowych elementów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej;
- przekształcenia w obrębie i w sąsiedztwie miejscowości, związane z lokalizacją na tych na terenach nowego zainwestowania mieszkaniowego, komunikacyjnego, usługowego;
- skutki rolniczego użytkowania ziemi – w wyniku rolniczego użytkowania terenów nastąpiło znaczne zintensyfikowanie procesów erozyjnych, prowadzące do degradacji gleb; z gospodarką rolną związana jest również degradacja gleb w wyniku nadmiernego osuszania terenów rolniczych oraz przekształceń fizyko-chemicznych gleb (m.in. związanych ze stosowaniem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin).

Degradacja powierzchni ziemi może być procesem naturalnym oraz spowodowanym działalnością człowieka. Degradacja naturalna spowodowana przez wodę, wiatr, lód lub mróz określana jest mianem degradacji geologicznej (głównie erozja wodna i wietrzna) i obejmuje przede wszystkim powierzchniową warstwę gleby, która wykazuje zachwianą równowagę biologiczną bez znaczących zmian chemicznych. Zabiegi agrotechniczne (czynnik antropogeniczny) niewłaściwie prowadzone powodują zjawisko erozji gleb, która jest efektem procesu spłukiwania. Do uruchomienia tego procesu dochodzi po przekroczeniu dla danego obszaru progu krytycznego, który zależy od wielu czynników np. morfometrii stoku, rodzaju podłoża, szaty roślinnej, intensywności opadów i ich ilości, sposobu zagospodarowania terenu.
Wszystkie tereny przekształcone w warstwie litosfery (zwłaszcza dotyczy to obecnych w gminie terenów górniczych) wymagają rekultywacji o kierunkach wynikających ze stopnia przekształcenia, charakteru środowiska przyrodniczego w otoczeniu oraz możliwości technicznych. W celu przeciwdziałania erozji gleb należy tak prowadzić prace rolnicze, aby minimalizowały one proces spłukiwania. Typy występujących tu gleb to typy strefowe, występujące w miejscach oddziaływania czynnika glebotwórczego na polach i w lasach, w zależności od rodzaju siedliska. Gleby te posiadają zróżnicowane zdolności buforowe. Gleby leśne są mniej odporne na degradację chemiczną i mechaniczną niż gleby rolne. Degradacja określana

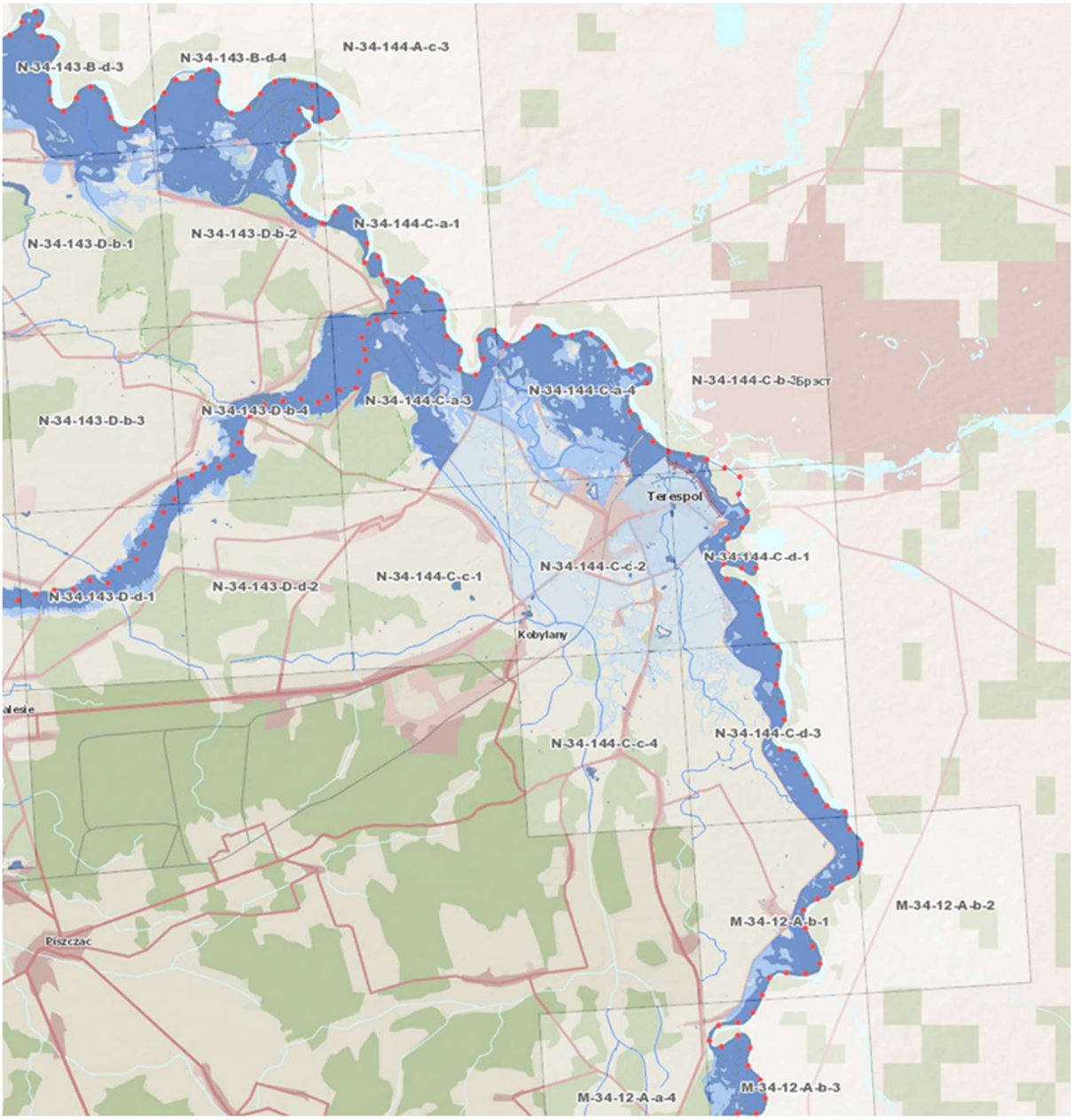
koniecznością wymiany gruntów dotyczy obiektów o silnym oddziaływaniu na środowisko: związanych z przemysłem lub składowaniem odpadów.

Ochrona przeciwpowodziowa

Ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017r. (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.) definiuje Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (art. 16 pkt 34) – rozumie się przez to:

a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
d) pas techniczny.

W obrębie gminy wskazano obszary zagrożenia powodziowego – na podstawie map zagrożenia powodziowego 1%.

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/

Zanieczyszczenia atmosfery

Zanieczyszczenia powietrza stanowią gazy, ciecze i ciała stałe obecne w powietrzu w ilościach, które mogą szkodliwie oddziaływać na zdrowie człowieka oraz pozostałe elementy środowiska (wodę, glebę, przyrodę ożywioną).

Głównym czynnikiem mającym wpływ na zanieczyszczenie powietrza na terenie gminy jest emisja gazów i pyłów powstających w trakcie spalania paliw stałych, płynnych i gazowych w lokalnych kotłowniach osiedlowych, kotłowniach zlokalizowanych w obiektach użyteczności publicznej i zakładowych oraz w budynkach mieszkalnych. Ma to miejsce w skupiskach zabudowy, w sezonie grzewczym, głównie w formach ukształtowania terenu sprzyjających stagnacji zanieczyszczeń (formy dolinne i zagłębienia terenu) oraz w określonych sytuacjach pogodowych (np. mgły). Ważnym

problemem jest również emisja substancji chemicznych z procesów spalania paliwa w silnikach samochodowych oraz poprzez ulatnianie lekkich frakcji węglowodorowych z ropy naftowej, paliw, smarów, ścierania nawierzchni dróg, opon czy okładzin ciernych w układach hamulcowych. Innym czynnikiem jest emisja niezorganizowana pyłu z terenów pozbawionych roślinności i dawnych wyrobisk surowców mineralnych, składowisk odpadów.

Największa ilość emitowanych do powietrza substancji zanieczyszczających powstaje w wyniku spalania paliw płynnych, stałych i gazowych w urządzeniach grzewczych. Do atmosfery przedostają się związki siarki, azotu i węgla w postaci tlenków i dwutlenków. W większości obiektów, w których prowadzone jest spalanie paliw, kotłownie nie posiadają dodatkowych urządzeń oczyszczających a emisja gazów odbywa się w sposób naturalny poprzez systemy kominowe. Zanieczyszczenia pochodzące z niskiej emisji koncentrują się lokalnie, a zważywszy na ich niepełne spalanie, są bardziej szkodliwe niż te powstające wskutek przemian w sektorze przemysłowym, wyposażonym w paleniska o wysokiej sprawności, gdzie procesy spalania przebiegają w wyższej temperaturze, a emitory wynoszą spaliny zdecydowanie wyżej niż w przypadku emisji niskiej, co ułatwia rozcieńczenie tych zanieczyszczeń.

Zgodnie z rozporządzeniem, oceny stanu czystości powietrza oraz klasyfikacji poszczególnych terenów pod kątem wielkości zanieczyszczenia, należy dokonywać dla obecności poniższych substancji w powietrzu:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi: pył zawieszony PM 10 i PM2,5, dwutlenek siarki SO_2, dwutlenek azotu NO_2, tlenek węgla CO, benzen, metale ciężkie (ołów, kadm, nikiel i arsen), ozon O_3; benzo(a)piren w aerozolach PM10;
- ze względu na ochronę roślin - SO_2 i NO_x oraz O_3 (poza obszarami zabudowanymi).

„W celu monitorowania i poprawy lubelskiego powierza Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął do realizacji dwa programy ochrony powietrza (tzw. POP-y), które obowiązują – oddzielnie – dla aglomeracji lubelskiej (obejmującej Lublin – miasto na prawach powiatu) oraz strefy lubelskiej (pozostałej części województwa).

W programach zostały wyznaczone obszary, gdzie występują przekroczenia dobowych stężeń pyłu PM10 (27 obszarów w strefie lubelskiej i 8 w aglomeracji) oraz PM2,5 (analogicznie: 18 i 1), a także średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu (193 i 26).

Dokumenty zawierają analizę przyczyn występowania zanieczyszczeń oraz możliwych sposobów ograniczenia emisji ze źródeł mających największy wpływ na jakość powietrza. Celem POP-ów jest określenie działań, które doprowadzą do osiągnięcia wymaganej jakości powietrza – działania naprawcze zakładają konieczność obniżenia emisji powierzchniowej pyłu zawieszonego PM10 w obszarach przekroczeń o ok. 23%, natomiast benzo(a)pirenu aż o 85%.”[15]

Na podstawie art. 91 ust. 9c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska przyjęto Uchwałę Nr XVII/291/2020 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej

[15] https://www.lubelskie.pl/polityka-ekologiczna/ochrona-powietrza/programy-ochrony-powietrza/

ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu". Obecnie obowiązuje Uchwała nr XLIX/716/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie przyjęcia Aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu" w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu,

Lublin, dnia 10 lipca 2023 r.

Poz. 4438

Elektronicznie podpisany przez:
Cezary Widomski; LUW
Data: 10.07.2023 13:30:50

UCHWAŁA NR XLIX/716/2023
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

z dnia 28 czerwca 2023 r.

w sprawie przyjęcia Aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu" w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu

Na podstawie art. 18 pkt 20 i art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 oraz z 2023 r. poz. 572) w związku z art. 91 ust. 9c i art. 92 ust. 1c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, 2687 oraz z 2023 r. poz. 877) - Sejmik Województwa Lubelskiego uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Sejmik Województwa Lubelskiego przyjmuje Aktualizację „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu" w zakresie pyłu PM2,5 (faza II) i benzo(a)pirenu.

2. Integralną część aktualizacji programu, o którym mowa w ust. 1, stanowi „Plan działań krótkoterminowych".

3. Program, o którym mowa w ust. 1, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Lubelskiego.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Sejmiku

Zgodnie z Wytycznymi Komisji Europejskiej do decyzji 2011/850/UE, przekroczenie normy jakości powietrza występuje wtedy, gdy wartość odpowiedniej statystyki (np. średniej rocznej) po zaokrągleniu do ilości miejsc znaczących, z jaką podana jest norma, przekracza wartość normowaną, np. poziom docelowy dla benzo(a)pirenu wynosi 1 ng/m^3 , jeżeli stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu

na stanowisku pomiarowym wynosi 1,50 ng/m^3 to zgodnie z ww. wytycznymi otrzymany wynik zaokrągla się do 2 ng/m^3 (co jest przekroczeniem normy), jeżeli stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu na stanowisku pomiarowym wynosi 1,49 ng/m^3 to otrzymany wynik zaokrągla się do 1 ng/m^3 (co nie jest przekroczeniem normy).

Informacje zawarte w Programie dotyczące gminy Terespol:

Obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM2,5 w II fazie w strefie lubelskiej w 2021 roku:

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej

Lp.	Kod obszaru przekroczeń	Lokalizacja (powiat, gmina)	Powierzchnia obszaru przekroczeń [km^2]	Klasyfikacja obszaru	Maksymalne stężenie [ng/m^3]	Liczba osób narażonych na oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza [osób]	Liczba dzieci poniżej 5 roku życia [osoby]	Liczba osób starszych > 65 roku życia [osoby]	Infrastruktura gdzie przebywają dzieci [osoby]	Infrastruktura gdzie przebywają osoby starsze [osoby]	Szacunkowa długość drogi [km]
74	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_74	Hrubieszów, pow. hrubieszowski	14,70	miejski	3,06	1 029	48	197	20	12	53,86
75	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_75	Izbica, pow. Krasnostawski, Stary Zamość, pow. zamojski	9,80	wiejski - regionalny	1,64	686	32	132	2	1	17,68
76	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_76	Krasnystaw, pow. krasnystawski	19,50	miejski	3,52	1 365	63	262	27	23	88,77
77	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_77	Fajsławice, pow. krasnystawski	4,90	wiejski - niedaleko miasta	1,69	343	16	66	1	0	19,08
78	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_78	Rejowiec, pow. chełmski	4,90	wiejski - niedaleko miasta	1,71	343	16	66	2	3	18,18
79	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_79	Chełm, pow. chełmski	48,70	miejski	3,95	3 409	156	653	82	73	252,33
80	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_80	Trawniki, pow. świdnicki	9,70	wiejski - regionalny	2,22	679	32	130	2	1	24,90
81	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_81	Włodawa, pow. włodawski	11,90	miejski	1,81	833	39	160	17	10	64,74
82	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_82	Wisznice, pow. bialski	4,80	wiejski - regionalny	1,50	336	16	65	4	3	17,53
83	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_83	Łomazy, pow. bialski	4,80	wiejski - niedaleko miasta	1,72	336	16	65	1	0	9,65
84	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_84	Piszczac, Zalesie, pow. bialski	14,30	wiejski - niedaleko miasta	1,95	1 001	46	192	4	2	36,94
85	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_85	Biała Podlaska, pow. bialski	62,00	miejski	5,36	4 340	199	831	74	5	226,27
86	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_86	Biała Podlaska, pow. bialski	9,50	podmiejski	1,96	665	31	128	74	5	11,75
87	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_87	Terespol, pow. bialski	9,50	wiejski - niedaleko miasta	2,93	665	31	128	2	3	33,90
88	PL_06_2021_PL0602_BaP_a_88	Janów Podlaski, pow. bialski	4,80	wiejski - niedaleko miasta	2,66	336	16	65	2	3	14,53

Liczba emisyjnych źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych niemieszkalnych w gminach strefy lubelskiej określona na podstawie bazy CEEB:

Jednostka terytorialna	Liczba źródeł na paliwo stałe (kotły i miejscowe ogrzewacze) [szt.]	Liczba kotłów na paliwo stałe [szt.]	Liczba kotłów niespełniających wymogów 3 klasy lub brak informacji o klasie [szt.]	Liczba kotłów spełniających wymogi klasy 3 [szt.]	Liczba kotłów spełniających wymogi klasy 4 [szt.]	Liczba kotłów spełniających wymogi klasy 5 [szt.]	Liczba kotłów spełniających wymogi Ekoprojektu [szt.]	Liczba kotłów gazowych [szt.]	Liczba kotłów olejowych [szt.]
powiat bialski	**43 548**	**25 364**	**13 627**	**4 819**	**1 969**	**3 064**	**455**	**2 282**	**920**
Biała Podlaska - gmina wiejska	5 775	3 515	2 001	693	243	503	30	681	181
Drelów - gmina wiejska	2 173	1 355	721	341	88	148	52	63	19
Janów Podlaski - gmina wiejska	2 366	1 171	527	190	63	113	10	62	60
Kodeń - gmina wiejska	2 153	859	607	97	32	88	14	18	22
Konstantynów - gmina wiejska	1 372	850	489	182	62	100	6	169	15
Leśna Podlaska - gmina wiejska	1 456	948	311	194	112	156	35	58	31
Łomazy - gmina wiejska	2 295	1 343	953	182	96	108	9	29	18
Międzyrzec Podlaski - gmina wiejska	3 571	2 569	870	432	282	316	55	226	48
Międzyrzec Podlaski - miasto	3 065	2 155	1 055	571	203	236	54	676	148
Piszczac - gmina wiejska	2 957	1 935	1 089	418	147	244	14	69	29
Rokitno - gmina wiejska	1 649	679	343	96	38	65	22	16	13
Rossosz - gmina wiejska	1 021	555	277	142	71	57	5	4	15
Sławatycze - gmina wiejska	1 374	582	278	180	45	56	22	9	20
Sosnówka - gmina wiejska	1 388	546	252	98	72	66	6	12	6
Terespol - gmina wiejska	2 765	1 804	1 155	237	130	248	23	56	72
Terespol - miasto	1 750	1 291	707	219	64	237	58	45	138

Poziom redukcji emisji pyłu PM2,5 i benzo(a)pirenu z sektora komunalno-bytowego w gminach strefy lubelskiej osiągniętej w roku 2026 w wyniku realizacji uchwały antysmogowej zgodnie ze stanem złożonych deklaracji na dzień 13.01.2023 roku:

Powiat	Jednostka administracyjna	Wielkość redukcji emisji PM2,5 do powietrza do roku 2026 w wyniku realizacji uchwały antysmogowej [Mg]	Wielkość redukcji emisji BaP do powietrza do roku 2026 w wyniku realizacji uchwały antysmogowej [Mg]
bialski	Międzyrzec Podlaski - gmina wiejska	49,07	0,033
bialski	Międzyrzec Podlaski - miasto	41,65	0,028
bialski	Piszczac - gmina wiejska	55,28	0,037
bialski	Rokitno - gmina wiejska	15,48	0,01
bialski	Rossosz - gmina wiejska	14,06	0,01
bialski	Sławatycze - gmina wiejska	12,54	0,009
bialski	Sosnówka - gmina wiejska	12,79	0,009
bialski	Terespol - gmina wiejska	52,12	0,035
bialski	Terespol - miasto	31,9	0,022

Hałas akustyczny

Na klimat akustyczny przeważający wpływ ma hałas pochodzenia antropogenicznego występujący w środowisku. *Hałasem przyjęto nazywać wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, działające za pośrednictwem powietrza na organ słuchu i inne elementy organizmu ludzkiego (*definicja profesorów: Z. Engla, I. Maleckiego, J. Sadowskiego). Hałas ten można podzielić na dwie podstawowe kategorie: hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy itp.) oraz hałas przemysłowy.

Regulacje prawne badań i oceny stanu klimatu akustycznego to:

- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, art. 117,*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,*
- *Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 września 2021 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji,*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem.*

Z dniem 23 października 2012 roku weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska zmieniające dotychczasowe rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku z 14 czerwca 2007 roku (Dz.U. Nr 120 poz.826; opublikowano tekst jednolity Dz.U. z 2014r. poz. 112). Obowiązujące wcześniej rozporządzenie zawierało jedne z najostrzejszych norm w Unii Europejskiej. Dopuszczalne limity natężenia hałasu w ciągu dnia były określone na poziomie od 50 dB do 65 dB, a w nocy - od 45 dB do 55 dB. W aktualnym rozporządzeniu limity te zostały odpowiednio podniesione do 68 dB w ciągu dnia oraz do 60 dB w ciągu nocy.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego, w szczególności przez obniżenie hałasu przynajmniej do stanu normatywnego i utrzymywanie go na jak najniższym poziomie.

Przedział w dB	Skutki
Poniżej 35 dB	Nieszkodliwe dla zdrowia, mogą być jednak denerwujące lub przeszkadzać przy pracy wymagającej skupienia
Od 35 do 70 dB	Zmęczenie układu nerwowego, utrudniają komunikowanie się, zasypianie i wypoczynek
Od 70 do 85 dB	Znaczne obniżenie wydajności pracy, mogą być szkodliwe dla zdrowia i powodować uszkodzenie słuchu
Od 85 do 130 dB	Powodują liczne schorzenia organizmu, uniemożliwiają zrozumiałość mowy nawet z bliskiej odległości
Powyżej 130 dB	Trwałe uszkodzenie słuchu, wywołują drgania organów wewnętrznych

Oddziaływanie hałasu na organizm ludzki

Tab. 5.2. Dopuszczalny poziom hałasu – hałas drogowy [dB]

Lp.	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu dla dróg i linii kolejowych w dB			
		L_{AeqD} poziom krótko-okresowy dla pory dziennej	L_{AeqN} poziom krótko-okresowy dla pory nocnej	L_{DWN} poziom długo-okresowy	L_N poziom długookre-sowy dla wszystkich pór nocnych w roku
1	a) Strefa ochronna „A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	50	45
2	a) Teren zabudowy jednorodzinnej b) Tereny szpitali w mieście c) Tereny zabudowy związanej z czasowym prze-bywaniem dzieci i młodzieży	61	56	64	59
3	a) Tereny zabudowy wielorodzinnej b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	65	56	68	59
4	a) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	70	65

Tab. 5.3. Dopuszczalny poziom hałasu – hałas przemysłowy i komunalny [dB]

Lp.	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu dla pozostałych obiektów oraz działalność będąca źródeł hałasu w dB			
		L_{AeqD} poziom krótko-okresowy dla pory dziennej	L_{AeqN} poziom krótko-okresowy dla pory nocnej	L_{DWN} poziom długo-okresowy	L_N poziom długookre-sowy dla wszystkich pór nocnych w roku
1	a) Strefa ochronna „A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	45	40	45	40
2	a) Teren zabudowy jednorodzinnej b) Tereny szpitali w mieście c) Tereny zabudowy związanej z czasowym prze-bywaniem dzieci i młodzieży	50	40	50	40
3	a) Tereny zabudowy wielorodzinnej b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	55	45	55	45
4	a) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	55	45	55	45

Dopuszczalne poziomy hałasu drogowego oraz przemysłowego i komunalnego

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska realizuje zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w celu uzyskania danych i oceny oraz obserwacji zmian stanu akustycznego w środowisku. Uzyskane informacje służą zapewnieniu ochrony przed hałasem, realizowanej przez poprawne planowanie przestrzenne oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak mapy akustyczne i programy ochrony przed hałasem czy rozwiązania techniczne ukierunkowane na wyciszanie źródła emisji hałasu lub minimalizujące jego oddziaływanie.

Analizowane tereny są terenami częściowo rolnymi - nieklasyfikowanym akustycznie według wyżej wymienionego Rozporządzenia, a w obszarach zurbanizowanych terenem zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej, chronionym akustycznie. Głównym źródłem hałasu w obszarach opracowania są drogi krajowe, wojewódzkie, drogi dojazdowe, parkingi, linia kolejowa oraz zakłady przemysłowe.

Według „Oceny stanu klimatu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2022" (najświeższe opracowanie).

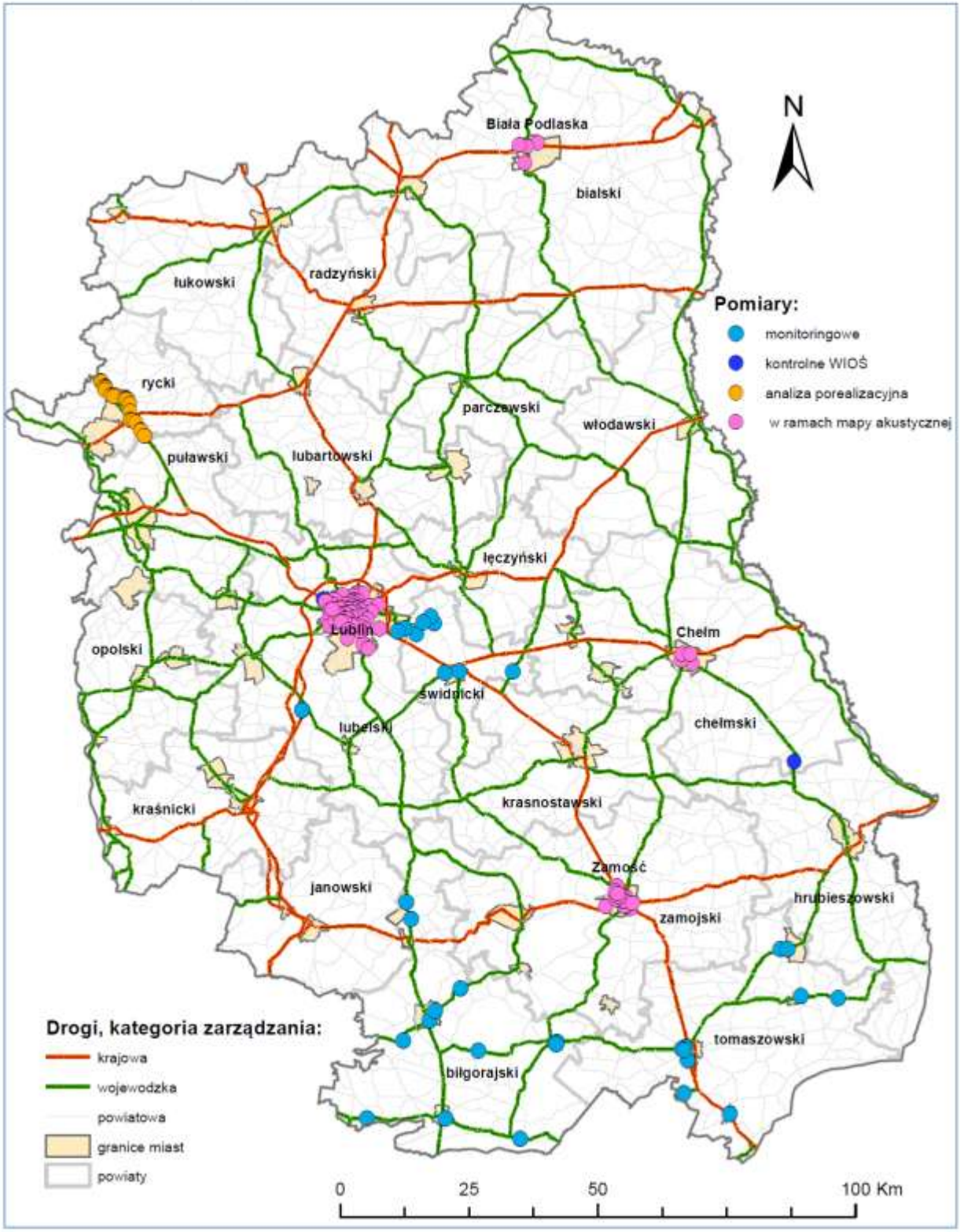
„W 2022 r. strategiczne mapy hałasu zrealizowano dla miasta Lublin - aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, oraz głównych dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 milionów

pojazdów w ciągu roku, tj. ok. 8200 poj./dobę. Strategiczne mapy hałasu zrealizowano według wspólnej metody oceny hałasu stosowanej w krajach członkowskich UE, określonej w Załączniku II do Dyrektywy 2002/49/WE - metody oceny na potrzeby ustalania wskaźników hałasu, o których mowa w art. 6 Dyrektywy 2002/49/WE, zwanej CNOSSOS-EU. Metoda ta służy do obliczania długookresowych wskaźników oceny hałasu, z uwzględnieniem zjawisk towarzyszących propagacji hałasu w środowisku, na podstawie modelu emisji hałasu z różnych źródeł."

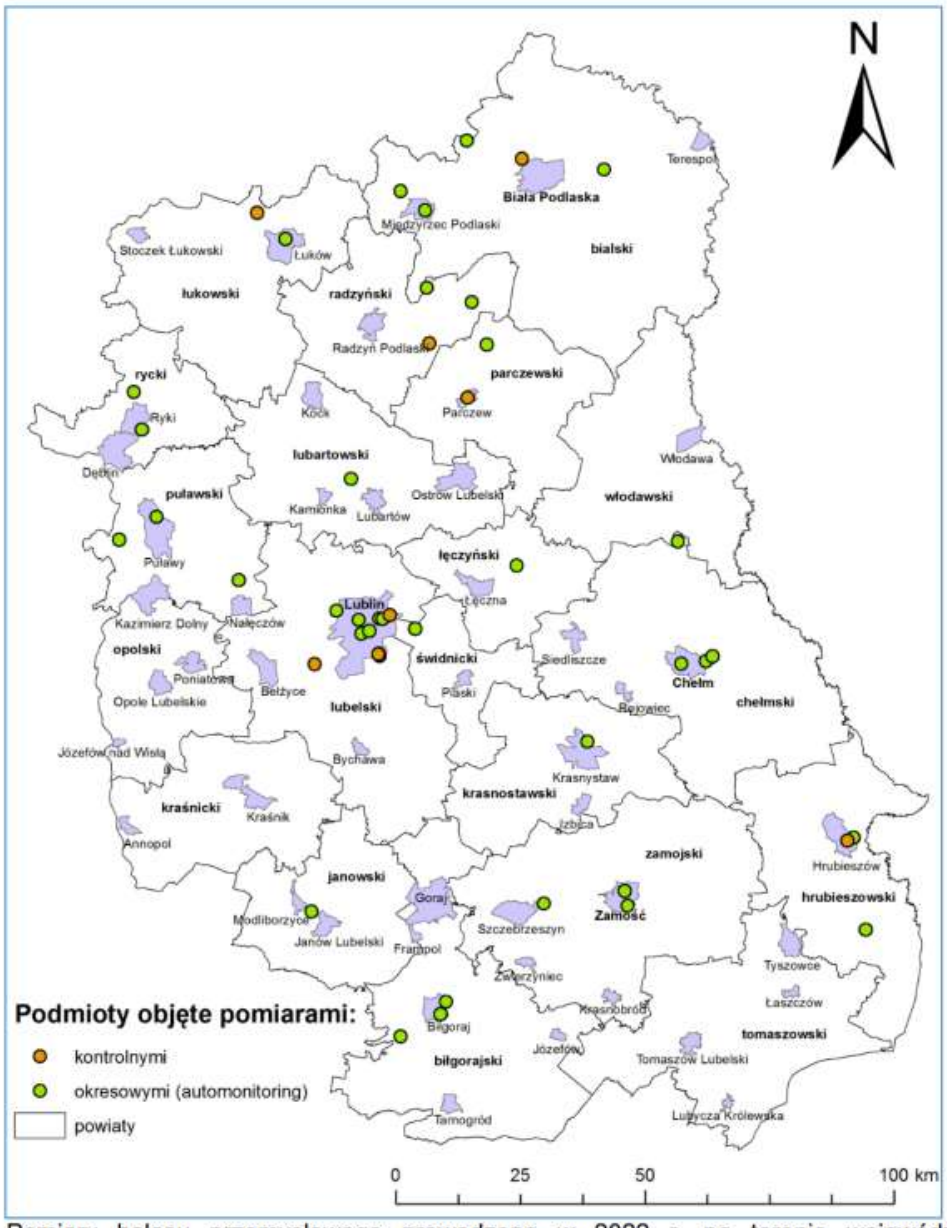
W gminie Terespol nie były prowadzone pomiary hałasu komunikacyjnego lub przemysłowego.

W podsumowaniu opracowania wskazano, że *„Badania prowadzone w 2022 r. w ramach monitoringu hałasu przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz zgromadzone wyniki pochodzące od prawnie zobowiązanych do ich przekazania podmiotów, a także zrealizowane w 2022 r. strategiczne mapy hałasu wykazały, że poziom zagrożenia, zwłaszcza hałasem drogowym, jest w dalszym ciągu znaczny. Na hałas przemysłowy narażona jest ludność mieszkająca w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów, ma więc on charakter lokalny i nie dotyka tak wielu osób, jak w przypadku hałasu drogowego. Na podstawie map strategicznych zrealizowanych w 2022 r. Marszałek Województwa Lubelskiego opracuje i uchwali kolejny program ochrony środowiska przed hałasem, którego celem będzie dostosowywanie poziomu hałasu do poziomu dopuszczalnego. Program zostanie uchwalony w 2024 r. i przekazany w formie streszczenia Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska na formularzu udostępnionym w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.*

1. Hałas drogowy

Mapa 1. Pomiary hałasu drogowego prowadzone w 2022 r. na terenie województwa lubelskiego *(źródło: PMŚ/GIOŚ, baza EHALAS)*

Mapa 2. Pomiary hałasu przemysłowego prowadzone w 2022 r. na terenie województwa lubelskiego *(źródło: PMŚ/GIOŚ, baza EHALAS)*

Źródło:https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/monitoring_halasu/stan_srodowiska/Ocena_stanu_akustycznego_lubelskie_2020.pdf

W podsumowaniu opracowania wskazano, że *„Badania prowadzone w 2022 r. w ramach monitoringu hałasu przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz zgromadzone wyniki pochodzące od prawnie zobowiązanych do ich przekazania podmiotów, a także zrealizowane w 2022 r. strategiczne mapy hałasu wykazały, że poziom zagrożenia, zwłaszcza hałasem drogowym, jest w dalszym ciągu znaczny. Na hałas przemysłowy narażona jest ludność mieszkająca w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów, ma więc on charakter lokalny i nie dotyka tak wielu osób, jak w przypadku hałasu drogowego. Na podstawie map strategicznych zrealizowanych w 2022 r. Marszałek Województwa Lubelskiego opracuje i uchwali kolejny program ochrony środowiska przed hałasem, którego celem będzie dostosowywanie poziomu hałasu do poziomu dopuszczalnego. Program zostanie uchwalony w 2024 r. i przekazany*

w formie streszczenia Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska na formularzu udostępnionym w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska."

Niekorzystny wpływ hałasu środowiskowego na stan zdrowia społeczeństwa wymaga działań zmierzających do jego ograniczenia. Działania podejmowane w celu poprawy klimatu akustycznego można podzielić na dwie kategorie:

1 - działania polegające na eliminacji źródeł uciążliwości hałasowej, do których można zaliczyć np.: właściwe planowanie urbanistyczne, operowanie naturalnym ukształtowaniem terenu jako naturalnym elementem ochrony przed hałasem, stosowanie w zakładach odpowiednich rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, wykorzystanie właściwej technologii budowy i modernizacji ekranów akustycznych wzdłuż tras komunikacyjnych, modyfikację istniejących nieruchomości, np. przez wymianę stolarki okiennej w lokalach;

2 - działania zmierzające do ograniczenia emisji hałasu u jego źródła, do których można zaliczyć np.: poprawę stanu nawierzchni istniejących sieci dróg, przeniesienie ruchu tranzytowego poza granice miast dzięki rozbudowanym sieciom obwodnic, optymalizację prędkości strumienia ruchu na terenie zabudowanym, rozbudowę alternatywnych form transportu, modyfikację taboru komunikacyjnego w miastach, racjonalne planowanie inwestycji w istniejących zakładach.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Na pole elektromagnetyczne (PEM) składają się pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego. Jego głównymi źródłami są linie wysokiego napięcia, stacje nadajnikowe telefonii komórkowej, radary, telefony komórkowe, urządzenia elektryczne itp. Do naturalnych źródeł pól elektromagnetycznych należy Ziemia oraz Słońce. Jak do tej pory nie ma doniesień o badaniach naukowych, które określałyby negatywny wpływ PEM, o wartościach nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych, na organizmy żywe, w tym na człowieka.

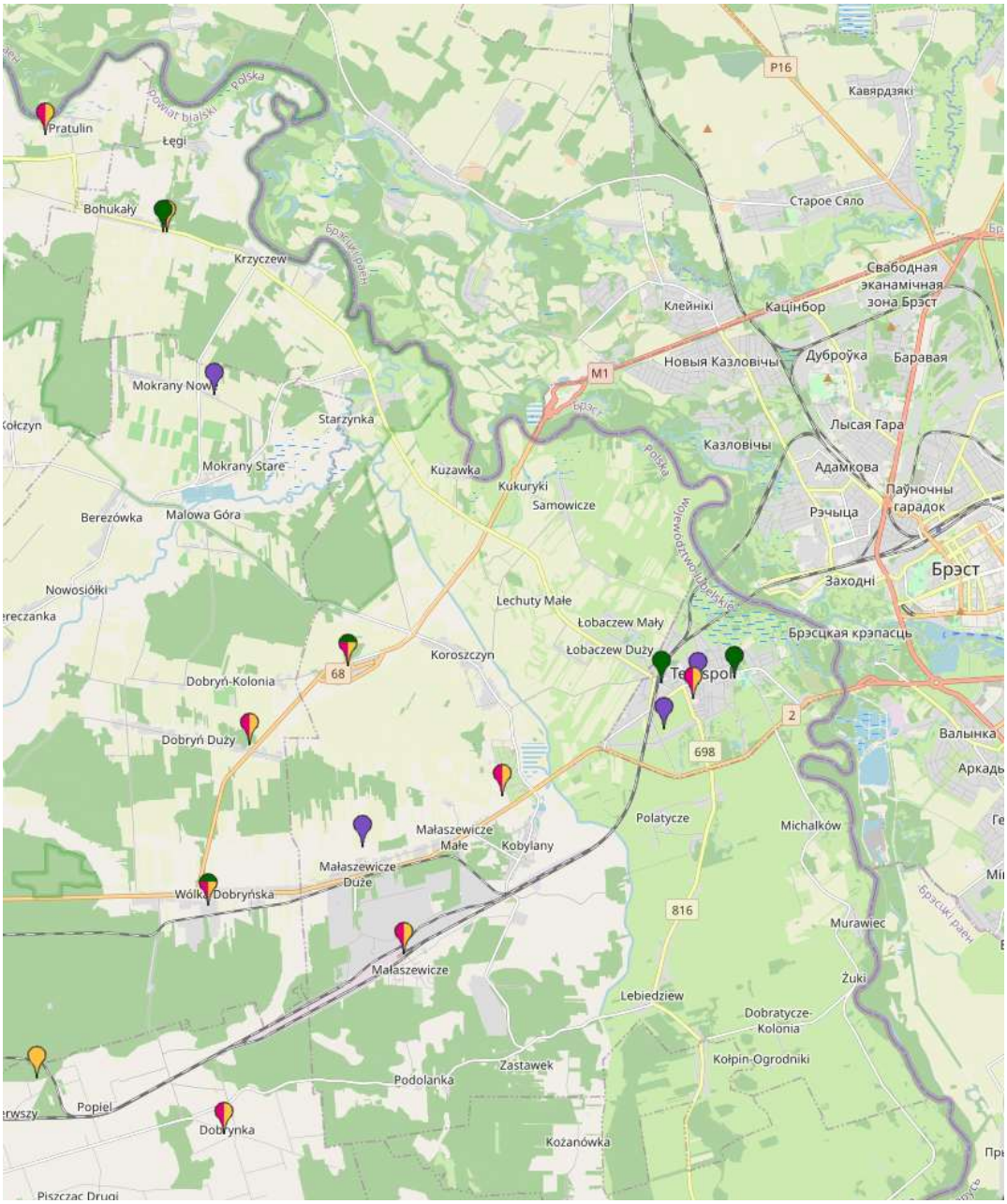
Zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*. Standardy dotyczące jakości środowiska dla pól elektromagnetycznych zostały określone rozporządzeniem *Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.*

Ponadto obowiązują rozporządzenia *Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem.*

Ochrona środowiska przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego jego stanu poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz, gdy poziomy te nie są dotrzymane – na zmniejszaniu poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych. Obowiązek

badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wynika z zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska.

Na obszarze objętym opracowaniem aktualnie przebiega linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV oraz zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej.

Lokalizacja stacji bazowych tk w Gminie Terespol
Źródło:http://beta.btsearch.pl/?dataSource=locations&network=&standards=&bands=&center=52.087093%2C23.591041&zoom=12

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju.

Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wynoszą dla wysokich częstotliwości od 28 V/m do 61 V/m. Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego. W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

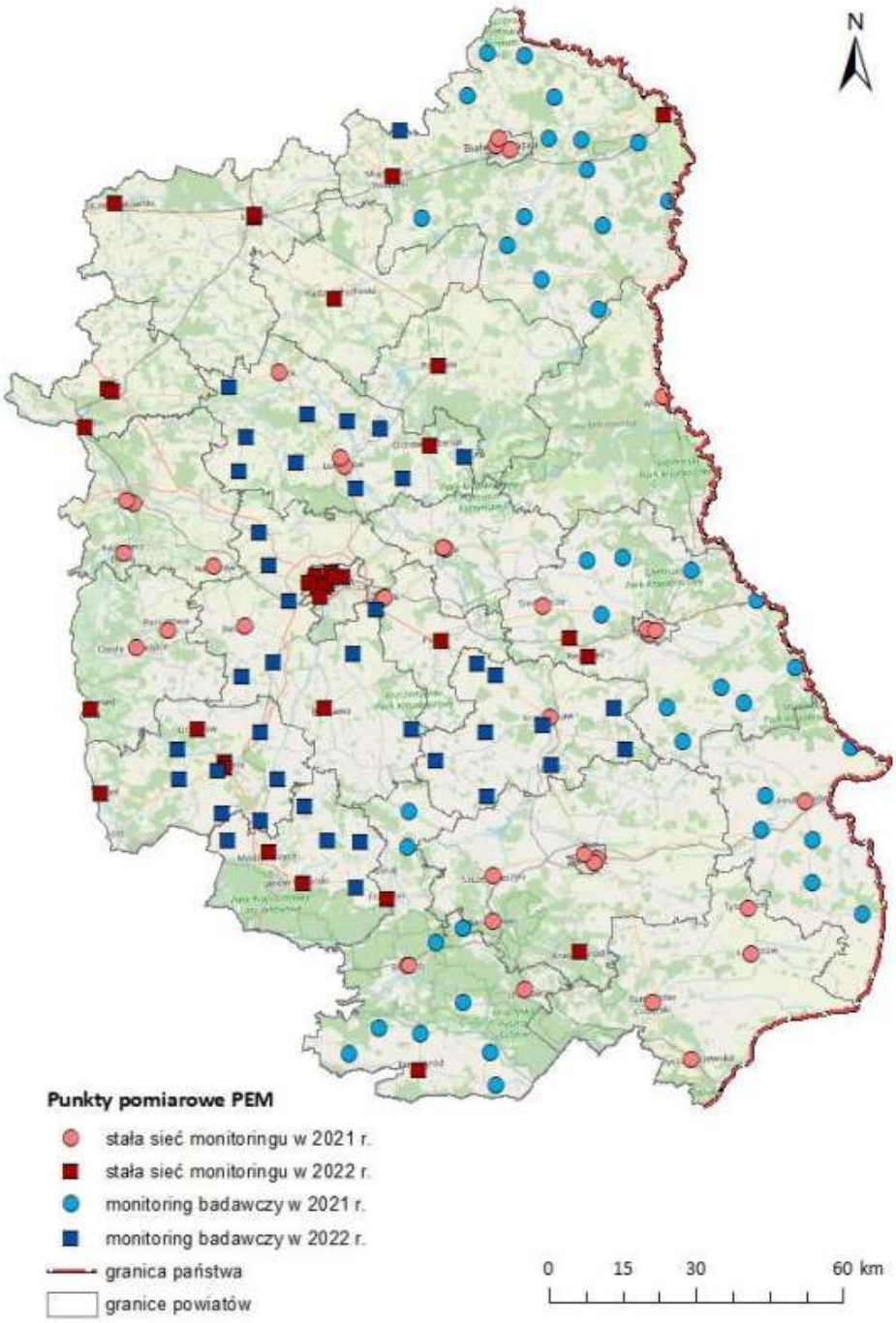
W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

Źródła pól elektromagnetycznych są opomiarowane przez prowadzących instalację oraz użytkowników zgodnie z art. 122a ustawy POŚ. GIOŚ prowadzi aktualizowany corocznie rejestr z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów PEM. Zgodnie z rozdziałem 2b ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 604 ze zm.) wprowadzony został system informacyjny o instalacjach wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne (SI2PEM), który zapewnia gromadzenie, aktualizację i udostępnianie informacji o tego typu instalacjach na terenie całego kraju.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, zgodnie z ustawą: Prawo ochrony środowiska, dokonuje w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Ostatnim dostępnym opracowaniem jest Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie lubelskim, Lublin 2023.

„Analiza wyników badań monitoringowych realizowanych w 2022 r. w zakresie określenia poziomu pól elektromagnetycznych wykazała brak przekroczenia dopuszczalnych wartości PEM, ponieważ w żadnym z badanych punktów pomiarowych nie zarejestrowano wartości, dla których wskaźnik WME przekroczyłby wartości 1. W związku z tym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane na obszarze, w którym realizowano pomiary. Wyniki badań przeprowadzonych na terenie województwa lubelskiego wykazały niskie wartości natężenia pól elektromagnetycznych. Średnia wartość dla stałej sieci monitoringu PEM w 2022 r. wyniosła 0,58 V/m, natomiast dla monitoringu badawczego wartość ta wyniosła 0,37 V/m. Średnia ze wszystkich pomiarów wykonanych na terenie województwa w 2022 r. wyniosła 0,46 V/m (tabela 7). Do wyliczenia średnich wartości z pomiarów realizowanych na terenie woj. lubelskiego w punktach, w których zarejestrowana

wartość pomiaru była poniżej granicy oznaczalności, przyjęta została wartość odpowiadająca połowie czułości sondy pomiarowej."

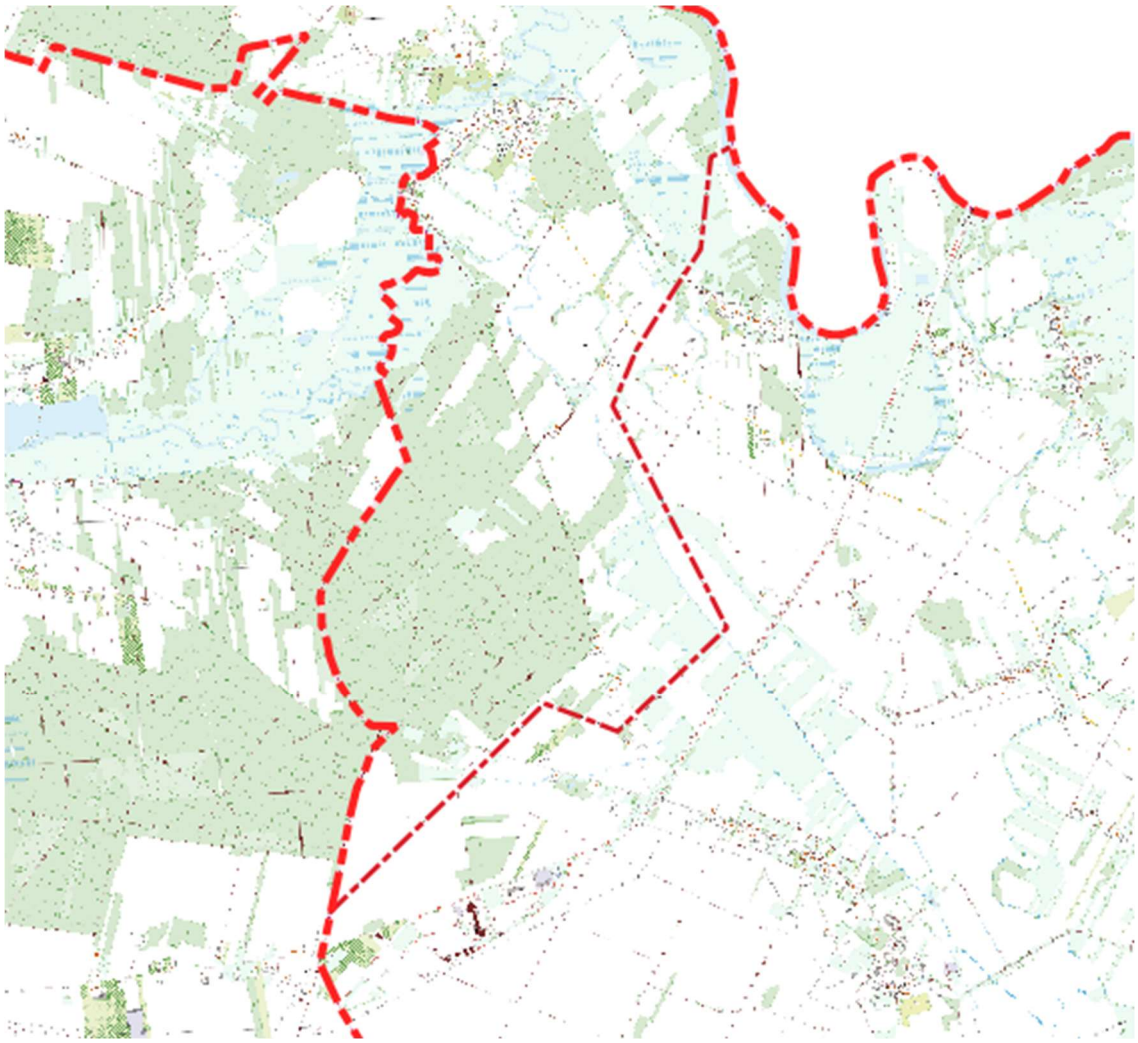

Rozmieszczenie punktów pomiarowych stałej sieci monitoringu oraz monitoringu badawczego PEM na terenie woj. lubelskiego w latach 2021 – 2022 (źródło: PMŚ/RWMŚ w Lublinie)

Uwaga: w Gminie Terespol nie zlokalizowano punktu pomiarowego[16].

Przez teren gminy przebiega linia 110 kV Wólka Dobryńska - Brześć.

[16] Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie lubelskim

Przebieg linii 110 kV na terenie gminy Terespol

Krajobraz

Zaburzenia powstające w krajobrazie wynikają z niewłaściwej i nieumiejętnej gospodarki krajobrazem. Przestrzeń jest niewłaściwie dzielona i degradowana, często zabudowywana przypadkowo tak pod względem lokalizacji jak i architektury. Zagrożenie dla krajobrazu stanowią mało estetyczne budowle na terenach zabudowy, nienawiązujące architekturą do tradycji regionalnej, oderwane od zwartej zabudowy. Zagrożeniem dla krajobrazu są również wyrobiska związane z eksploatacją złóż minerałów.

Podsumowując: oddziaływanie człowieka – antropizacja wpływa na zmiany i stanowi zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Do podstawowych zagrożeń antropizacyjnych istniejących i potencjalnych dla środowiska przyrodniczego w obszarach opracowania, należą:

- związana z działalnością rolniczą chemizacja powodująca skażenie chemiczne gleb z kumulowaniem pestycydów i ich spływ do wód powierzchniowych oraz przenikanie do wód podziemnych, a także do powietrza,

- prowadzenie nadmiernych melioracji powodujących przesuszanie łąk, a w efekcie osłabiania przesuszonych lasów, niszczenie cennych biotopów, gatunków, siedlisk fauny i flory, obniżanie lustra wód w zbiornikach wodnych, czego konsekwencją jest zanikanie i zmiany roślinności przybrzeżnej,
- zanieczyszczenia odpadami (trudno rozkładalne wszechobecne plastiki), powstawanie nielegalnych „dzikich" wysypisk śmieci,
- zagrożenia związane z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych, gleb spowodowane brakiem kanalizacji sanitarnej (nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, pozbywanie się ścieków wprost do gruntu) na terenach bez dostępu do sieci kanalizacji,
- nasilenie ruchu komunikacyjnego będącego źródłem zanieczyszczeń gleb, powietrza i hałasu,
- powstawanie obiektów mieszkalnych, usługowych o architekturze nieestetycznej, szpecącej krajobraz, nienawiązującej do tradycji lokalnej, często w przypadkowej lokalizacji.

Zmiany i zagrożenia dotyczące środowiska mają przyczyny, które ogólnie można określić jako naturalne, będące efektem procesów przyrodniczych oraz antropogeniczne, wynikające z działalności człowieka. Zmiany naturalne zachodzą na terenach, na których dotychczasowa działalność człowieka została zaniechana tj. terenów rolniczo ugorowanych, na których następuje sukcesja roślinności głównie leśnej. Zmiany antropogeniczne zachodzą na nowych terenach zajmowanych pod zainwestowanie kubaturowe oraz przystosowanie do użytkowania (melioracje, niwelacje).

W efekcie rozwoju zainwestowania osadniczego występują typowe zmiany środowiska przyrodniczego, należące do nieuniknionych. Na etapie inwestycyjnym będą to fizyczne przekształcenia płytkiego podłoża, lokalne zaburzanie reżimu płytkich wód gruntowych, miejscowe usunięcie warstwy glebowej i szaty roślinnej (zwłaszcza w miejscu lokalizacji obiektów kubaturowych oraz budowy nasypów lub wymiany gruntu, niwelacje terenu, zmiany fizjonomii krajobrazu (nowe obiekty na terenach dotychczas niezabudowanych).

Na tych terenach mogą również zachodzić pozytywne środowiskowo zmiany tj. rekultywacja, uporządkowanie terenu oraz tworzenie nowych terenów zieleni.

Konsekwencją wprowadzenia zainwestowania będzie dalsza antropizacja środowiska przyrodniczego na etapie funkcjonowania. Oddziaływanie to może być bardzo zróżnicowane w zależności od charakteru nowopowstałych obiektów. W większości oddziaływanie takie ma wpływ na wszystkie komponenty środowiska.

6. PRAWNA OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU, INNE UWARUNKOWANIA PRAWNE

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. formami ochrony przyrody w Polsce są:

1) parki narodowe;
2) rezerwaty przyrody;
3) parki krajobrazowe;
4) obszary chronionego krajobrazu;

5) obszary Natura 2000;
6) pomniki przyrody;
7) stanowiska dokumentacyjne;
8) użytki ekologiczne;
9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W granicach opracowywanego planu występują następujące formy ochrony przyrody:

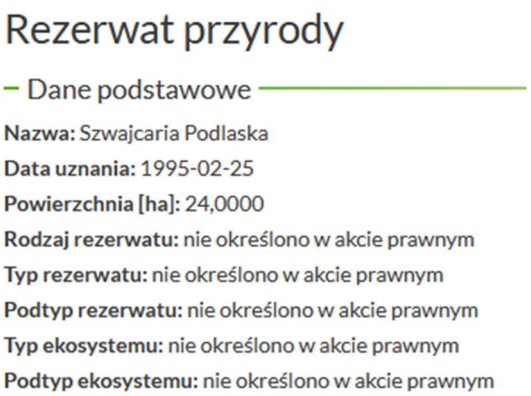
- Obszary Natura 2000:
  - PLB140001 Dolina Dolnego Bugu,
  - PLB060003 Dolina Środkowego Bugu,
  - PLH140011 Ostoja Nadbużańska,
  - PLH060053 Terespol,
- Rezerwaty przyrody:
  - Szwajcaria Podlaska,
  - Czapli Stóg,
- Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu,
- Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- pomniki przyrody.

Rezerwaty przyrody

Czapli Stóg- Celem ochrony jest zachowanie miejsca lęgowego czapli siwej oraz ostoi wielu gatunków ptaków. Utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 18 lutego 1987 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. z 1987r. Nr 7, poz. 54). Nie wyznaczono otuliny. Nie obowiązuje plan ochronny i zadania ochronne.
Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

Szwajcaria Podlaska- Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych urozmaiconych drzewostanów położonych na skarpie rzeki Bug z licznymi drzewami o charakterze pomnikowym oraz z dużym udziałem roślin rzadkich i chronionych. Utworzony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 stycznia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1995 r. Nr 6, poz. 96). Nie wyznaczono otuliny. Nie obowiązuje plan ochronny i zadania ochronne.
Na terenie rezerwatu obowiązują zakazy zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu
Szczególnym celem ochrony Parku jest zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych środowiska ze szczególnym uwzględnieniem unikalnego ekosystemu doliny rzeki Bug.

Park Krajobrazowy "Podlaski Przełom Bugu" z otuliną utworzono w 1994 r. W jego granicach znalazły się tereny o najwyższych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych (z przełomowym odcinkiem doliny Bugu) i kulturowych. Na odcinku przełomowym dolina jest wąska, niekiedy zupełnie bez terasy zalewowej, ze stromymi zboczami. W odcinku przedprzełomowym dolina jest szeroka, dobrze wykształcona. Obydwa typy doliny zachowały wiele naturalnych elementów "dzikiej", niżowej rzeki. Jest to wartość w skali europejskiej, co podkreślają występujące strefowo układy zbiorowisk roślinnych. Osobliwą cechą naturalnej doliny są starorzecza, z bogatą mozaiką zbiorowisk: wodnych, szuwarowych i torfowiskowych. Występuje tu wiele chronionych i rzadkich gatunków roślin.

Obserwuje się również rzadkie, zagrożone i zarazem typowe dla dolin rzecznych gatunki ptaków: rybitwę białoskrzydłą, rybitwę czarną, brodźca krwawodziobego, brodźca piskliwego, bekasa kszyka i inne.
Na terenie parku krajobrazowego obowiązują zakazy zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

Park krajobrazowy

– Dane podstawowe

Nazwa: Podlaski Przełom Bugu
Data utworzenia: 1994-08-25
Powierzchnia [ha]: 30904,0000
Powierzchnia otuliny [ha]:17131,0000
Opis celów ochrony: Szczególnym celem ochrony Parku jest zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych środowiska ze szczególnym uwzględnieniem unikalnego ekosystemu doliny rzeki Bug.

Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu
Jest to teren chroniony ze względu na wyróżniający się krajobraz o wyróżniających się ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyka i wypoczynkiem, a także funkcja korytarzy ekologicznych. Pow. 11300 ha.

Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu – to fragment chronionego terenu, który w gminie Terespol stanowi 26 % ogólnej powierzchni, czyli 3.694 ha. Najcenniejszy pod względem przyrodniczym i krajobrazowym jest fragment doliny Bugu między Kukurykami a Łobaczewem Małym, gdzie zachował się szeroki nieobwałowany odcinek doliny, z czytelnymi terasami rzecznymi, licznymi starorzeczami, zakolami pozbawionymi wody i naturalnymi korytami.

Obszar chronionego krajobrazu

– Dane podstawowe

Nazwa: Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu
Data wyznaczenia: 1990-04-23
Powierzchnia [ha]: 11300,0000
Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej: Jest to teren chroniony ze względu na wyróżniający się krajobraz o wyróżniających się ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także funkcją korytarzy ekologicznych. Pow. 11300 ha

Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu.

Lubel.2006.59.1148 z dnia 2006.03.24
Status: Akt obowiązujący
Wersja od: 24 marca 2006 r.

Wejście w życie:
8 kwietnia 2006 r.

ROZPORZĄDZENIE Nr 35
WOJEWODY LUBELSKIEGO

z dnia 16 lutego 2006 r.

w sprawie Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880, z późn.zm.[1)]) zarządza się, co następuje:

§ 1.
1. Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu, zwany dalej Obszarem, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.
2. Obszar obejmuje powierzchnię 11.300,00 ha i położony jest w powiecie bialskim, na terenie gmin: Hanna, Sławatycze, Kodeń, Terespol.

§ 2. Nadzór nad Obszarem sprawuje Dyrektor Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" w Janowie Podlaskim.

§ 3. Opis granic Obszaru określa załącznik do rozporządzenia.

§ 4. Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów Obszaru:

1) zachowanie oraz poprawa stosunków wodnych poprzez ograniczanie nadmiernego odpływu wód, gospodarowanie zasobami wodnymi w sposób uwzględniający potrzeby ekosystemów wodnych i wodno-błotnych, zachowanie naturalnego charakteru rzek, cieków wodnych, zbiorników wodnych i starorzeczy, ochronę funkcji obszarów źródliskowych o dużych zdolnościach retencyjnych, zachowanie lub przywracanie dobrego stanu ekologicznego wód;

2) zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej właściwej dla danego typu ekosystemu, głównie poprzez zachowanie lub przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów;

3) uwzględnianie potrzeb ochrony przyrody w gospodarce człowieka, w tym w gospodarce rolnej, leśnej, wodnej, rybackiej i turystyce;

4) ochrona i kształtowanie zadrzewień, ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień nadwodnych i śródpolnych;

5) ochrona specyficznych cech krajobrazu doliny Bugu, w tym meandrów rzeki, starorzeczy, naturalnych form rzeźby terenu, otwartego charakteru łąk i muraw ciepłolubnych;

6) restytucja lasów łęgowych wierzbowo - topolowych, szczególnie na obszarach o długim zaleganiu wód zalewowych;

7) propagowanie utrzymania urozmaiconej linii brzegowej cieków i rzek i tworzenie

porośniętych bogatą szatą roślinną stref przybrzeżnych i utrzymanie ich jako naturalnego sposobu zabezpieczeniem brzegu przed erozją boczną;

8) tworzenie i ochrona korytarzy ekologicznych, umożliwiających migrację gatunków;

9) ochrona starych odmian roślin użytkowych oraz ras zwierząt hodowlanych;

10) kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w sposób umożliwiający zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz wartości kulturowych, w szczególności przez: ochronę otwartej przestrzeni przed nadmierną zabudową, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, kształtowanie zalesień w sposób optymalny dla ochrony różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych, ochronę punktów, osi i przedpoli widokowych, usuwanie lub przesłanianie antropogenicznych elementów dysharmonijnych w krajobrazie;

11) dążenie do rewitalizacji zespołów zabudowy, w tym układów zabytkowych, propagowanie tradycyjnych cech architektury;

12) eliminowanie lub ograniczanie źródeł zagrożeń, w szczególności powietrza, wód i gleb, poprzez usuwanie zanieczyszczeń antropogenicznych, kształtowanie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, promowanie sposobów gospodarowania gruntami, ograniczających erozję gleb.

§ 5.

1. Na Obszarze zakazuje się:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.[2)]);

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

3. Zakaz, o którym mowa w ust.1 pkt 3, nie dotyczy prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody.

4. Zakaz, o którym mowa w ust.1 pkt 4, nie dotyczy terenów, dla których udzielono koncesji na wydobywania kopalin przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
5. Zakaz, o którym mowa w ust. 1. pkt 8, nie dotyczy obiektów lokalizowanych w obszarach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gmin lub w ciągach istniejącej zabudowy.
§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.[3)]

[1)] Zmiana wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2005 r. Nr 113, poz. 954 oraz Nr 130, poz. 1087

[2)] Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2001 r. Nr 115, poz. 1229, z 2002r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 233, poz. 1957, z 2003r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717 i 721, Nr 162, poz. 1568, Nr 175, poz. 1693, Nr 190, poz. 1865 i Nr 217, poz. 2124 oraz z 2004r. Nr 19, poz. 177, Nr 49, poz. 464, Nr 70, poz. 631, Nr 91, poz. 875, Nr 92, poz. 880, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1263, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2784, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 62, poz. 552, Nr 113, poz.954, Nr 130, poz.1087, Nr 132, poz.1110, Nr 163, poz.1362, Nr 167, poz.1399, Nr 169, poz.1420 Nr 175, poz.1458 i 1462 i Nr 180, poz. 1495.

[3)] Rozporządzenie było poprzedzone Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białej Podlaskiej Nr XII/75/90 z dnia 23 kwietnia 1990 roku w sprawie utworzenia Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Bialskopodlaskiego Nr 10, poz. 82), Rozporządzeniem Nr 9 Wojewody bialskopodlaskiego z dnia 25 sierpnia 1994 r. w sprawie zmiany granic Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Bialskopodlaskiego Nr 10, poz. 44), które na podstawie art.157 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92,poz.880, z późn. zm.) tracą moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, z tym, że na podstawie art.153 tejże ustawy obszar chronionego krajobrazu utworzony przed dniem wejścia w życie ustawy stał się obszarem chronionego krajobrazu w rozumieniu niniejszej ustawy.

Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Terespol.

Lp.	Data ustanowienia	Rodzaj pomnika przyrody	Położenie
1.	1984-06-15	Grupa drzew: liczba 4 (gatunek: Lipa drobnolistna - Tilia cordata)	na skarpie starorzecza Bugu na terenie zabytkowego parku w Krzyczewie
2.	1994-12-30	drzewo (gatunek: Topola biała - Populus alba)	pas drogowy trasy Siedlce -Terespol w m. Neple
3.	1998-02-17	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - Tilia cordata)	w pobliżu „biwaku” na terenie zabytkowego parku w Neplach
4.	1998-02-17	drzewo (gatunek: Dąb bezszypułkowy - Quercus petraea)	przy wąwozie od strony wsi Mokrany Stare na terenie zabytkowego paru przy „Białym dworku” w Neplach
5.	1998-02-17	drzewo (gatunek: Dąb bezszypułkowy - Quercus petraea)	przy wąwozie na terenie zabytkowego paru przy „Białym dworku” w Neplach, od strony gospodarstwa
6.	1998-02-17	drzewo (gatunek: Dąb bezszypułkowy - Quercus petraea)	przy wąwozie od strony wsi Mokrany Stare na terenie zabytkowego paru przy „Białym dworku” w Neplach
7.	1998-12-28	drzewo (gatunek: Klon pospolity (Klon zwyczajny) - Acer platanoides)	przy zabytkowym kościele we wsi Krzyczew
8.	2000-05-26	drzewo (gatunek: Dab szypułkowy - Quercus robur)	na terenie zabytkowego założenia parkowego w Neplach
9.	2000-05-26	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - Tilia cordata)	na terenie zabytkowego parku w Koroszczynie
10.	2000-05-26	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - Tilia cordata)	w płd części zabytkowego parku w Koroszczynie
11.	1984-08-16	głaz narzutowy	głaz kamienny - na lokalnym wyniesieniu zwanym „kamienna baba” na gruntach wsi Neple w pobliżu żwirowni

Źródło: https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/

Obszary Natura 2000

- PLB140001 Dolina Dolnego Bugu

Na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB 140001 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB 140001, zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001.

Obszar Natura 2000

Dane podstawowe

Nazwa: Dolina Dolnego Bugu
Kod obszaru: PLB140001
Rodzaj ochrony: Dyrektywa ptasia
Data wyznaczenia w Polsce: 2004-11-05
Status: obszar specjalnej ochrony ptaków
Uwagi: Obszar wyznaczony w 2004 r. (zmiana granic w 2007 r.). Obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest rozporządzenie z 2011 r.
Powierzchnia [ha]: 74309,9200

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony (według załącznika nr 5 do Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000, wersja 2012.1, dostępnej pod adresem internetowym: http://www.gods.gov.pl)

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1	A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*	A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie K03.04 Drapieżnictwo	B02.02 Wycinka lasu C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Zamiana łąk zalewowych na grunty orne, połączona z intensyfikacją zabiegów agrotechnicznych. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Nasilająca się presja ze strony kuny, zwiększające straty w lęgach. Usuwanie drzew w ciągu całego roku oraz prace leśne prowadzone w okresie lęgowym w pobliżu gniazd. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
2	A031 Bocian biały *Ciconia ciconia*	D02.01.01 Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie	C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Ze względu na wysoki odsetek gniazd zakładanych na słupach energetycznych (ponad 95%) istnieje niebezpieczeństwo porażenia prądem osobników dorosłych oraz piskląt. Niezbędne więc staje się montowanie platform, tym bardziej, że odnotowuje się wzrost liczby par w graniach ostoi. Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk i wypasu pastwisk. Zamiana łąk zalewowych na grunty orne, połączona z intensyfikacją zabiegów agrotechnicznych. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
3	A055 Cyranka *Anas querquedula*	A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne K03.04 Drapieżnictwo A04.02 Wypas nieintensywny K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Zamiana łąk zalewowych na grunty orne, połączona z intensyfikacją zabiegów agrotechnicznych. Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Sukcesywne zmniejszanie się liczby wypasanych zwierząt powodujące zmiany w biotopie lęgowym. Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim

		J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie		z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Prace melioracyjne powodujące obniżenie wilgotności obszaru. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
4	A056 Płaskonos *Anas clypeata*	A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne K03.04 Drapieżnictwo A04.02 Wypas nieintensywny J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Zamiana łąk zalewowych na grunty orne, połączona z intensyfikacją zabiegów agrotechnicznych. Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Sukcesywne zmniejszanie się liczby wypasanych zwierząt powodujące zmiany w biotopie lęgowym. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk. Prace melioracyjne powodujące obniżenie wilgotności obszaru. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
5	A081 Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*	F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja F02.03 Wędkarstwo	C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Zmniejszanie powierzchni szuwarów na stawach w wyniku intensyfikacji zabiegów hodowlanych. Nasilająca się presja wędkarzy w biotopach lęgowych powodująca płoszenie ptaków. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
6	A084 Błotniak łąkowy *Circus pygargus*	K03.04 Drapieżnictwo K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie.	A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk i wypasu pastwisk. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Intensyfikacja i przyspieszenie zabiegów agrotechnicznych prowadzące do niszczenia lęgów. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
7	A118 Wodnik *Rallus aquaticus*	K03.04 Drapieżnictwo F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja	C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Nasilająca się presja norki amerykańskiej, zwiększająca straty w lęgach. Zmniejszanie powierzchni szuwarów na stawach w wyniku intensyfikacji zabiegów hodowlanych. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
8	A119 Kropiatka *Porzana porzana*	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) J02.01	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie	Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim

		Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie K03.04 Drapieżnictwo	C03.03 Produkcja energii wiatrowej	z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Nasilająca się presja lisa i norki amerykańskiej, zwiększająca straty w lęgach. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
9	A120 Zielonka *Porzana parva*	K03.04 Drapieżnictwo F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja	C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Nasilająca się presja norki amerykańskiej, zwiększająca straty w lęgach. Zmniejszanie powierzchni szuwarów na stawach w wyniku intensyfikacji zabiegów hodowlanych. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
10	A122 Derkacz *Crex crex*	A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne K03.04 Drapieżnictwo K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie A03 Koszenie / ścinanie trawy.	A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Zamiana łąk zalewowych na grunty orne, połączona z intensyfikacją zabiegów agrotechnicznych. Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Niewłaściwe metody koszenia trawy powodujące straty lęgów. Zwiększenie intensywności koszenia łąk, uniemożliwiające wyprowadzenie lęgów. Prace melioracyjne powodujące obniżenie wilgotności obszaru. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
11	A136 Sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*	K03.04 Drapieżnictwo A04.02 Wypas nieintensywny K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	J02.03 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Nasilająca się presja lisa i norki amerykańskiej, zwiększająca straty w lęgach. Sukcesywne zmniejszanie się liczby wypasanych zwierząt powodujące zmiany w biotopie lęgowym. Sukcesja wyższej roślinności (krzewy, drzewa). Prace zmieniające naturalny charakter koryta rzeki, eliminowanie piaszczystych wysp i łach. Penetracja wysp i ławic podczas spływów kajakowych. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
12	A137 Sieweczka obrożna *Charadrius hiaticula*	K03.04 Drapieżnictwo A04.02 Wypas nieintensywny K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych G01 Sporty i różne formy	Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Sukcesywne zmniejszanie się liczby wypasanych zwierząt powodujące zmiany w biotopie lęgowym. Sukcesja wyższej roślinności (krzewy, drzewa). Prace zmieniające naturalny charakter koryta rzeki, eliminowanie piaszczystych wysp i łach. Penetracja wysp i ławic podczas spływów

			czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze C03.03 Produkcja energii wiatrowej	kajakowych. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
13	A153 Kszyk *Gallinago gallinago*	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K03.04 Drapieżnictwo A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie A04.02 Wypas nieintensywny	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk. Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Zamiana łąk zalewowych na grunty orne, połączona z intensyfikacją zabiegów agrotechnicznych. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Sukcesywne zmniejszanie się liczby wypasanych zwierząt powodujące zmiany w biotopie lęgowym. Prace melioracyjne powodujące obniżenie wilgotności obszaru. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
14	A156 Rycyk *Limosa limosa*	A04.02 Wypas nieintensywny K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie K03.04 Drapieżnictwo A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Sukcesywne zmniejszanie się liczby wypasanych zwierząt powodujące zmiany w biotopie lęgowym. Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Zamiana łąk zalewowych na grunty orne, połączona z intensyfikacją zabiegów agrotechnicznych. Prace melioracyjne powodujące obniżenie wilgotności obszaru. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
15	A160 Kulik wielki *Numenius arquata*	G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych K03.04 Drapieżnictwo K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Turystyka konna powodująca płoszenie ptaków w miejscach lęgowych. Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Prace melioracyjne powodujące obniżenie wilgotności obszaru.

		J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie		Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
16	A162 Krwawodziób *Tringa tetanus*	A04.02 Wypas nieintensywny K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K03.04 Drapieżnictwo A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Sukcesywne zmniejszanie się liczby wypasanych zwierząt powodujące zmiany w biotopie lęgowym. Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania, głównie koszenia łąk. Nasilająca się presja lisa, zwiększająca straty w lęgach. Zamiana łąk zalewowych na grunty orne, połączona z intensyfikacją zabiegów agrotechnicznych. Nadmierne przesuszenie łąk i pastwisk wynikające przede wszystkim z przeprowadzonych zabiegów melioracyjnych. Prace melioracyjne powodujące obniżenie wilgotności obszaru. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
17	A168 Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*	K03.04 Drapieżnictwo	J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Drapieżnictwo ze strony ssaków drapieżnych, wpływające na straty w legach. Wykonywanie różnorodnych prac o charakterze regulacji koryta rzeki, zmieniające naturalny charakter brzegów. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
18	A193 Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K03.04 Drapieżnictwo	J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania. Nasilająca się presja lisa i norki amerykańskiej, zwiększająca straty w lęgach. Wykonywanie prac zmieniających naturalny charakter koryta rzeki, głównie polegające na eliminowaniu piaszczystych wysp i łach. Penetracja wysp i ławic podczas spływów kajakowych. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
19	A195 Rybitwa białoczelna *Sternula albifrons*	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K03.04	J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt	Sukcesja drzew i krzewów wynikająca z zaprzestania stosowania dotychczasowych form gospodarowania. Nasilająca się presja lisa i norki amerykańskiej, zwiększająca straty w lęgach.

		Drapieżnictwo	rzecznych G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Wykonywanie prac zmieniające naturalny charakter koryta rzeki, głównie polegające na eliminowaniu piaszczystych wysp i łach. Penetracja wysp i ławic podczas spływów kajakowych. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
20	A197 Rybitwa czarna *Chlidonias niger*	M02 Zmiana czynników biotycznych L08 Powódź (procesy naturalne)	C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Przesunięcie płatów osoki pod wpływem wiatru, powodujące straty w legach. Zatapianie lęgów podczas naturalnego przyboru wody. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
21	A229 Zimorodek *Alcedo athis*	-	J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Wykonywanie różnorodnych prac o charakterze regulacji koryta rzeki, zmieniające naturalny charakter brzegów. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
22	A272 Podróżniczek *Luscinia svecica*	-	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie C03.03 Produkcja energii wiatrowej	Wykonywanie prac hydrologicznych, połączonych z wycinaniem wiklinowisk przy korycie rzeki. Lokalizowanie farm wiatrowych w obszarze oraz w jego sąsiedztwie.
23	A080 Gadożer *Circaetus gallicus*	J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie B02.02 Wycinka lasu	-	Utrata bazy pokarmowej w wyniku osuszania otwartych i zadrzewionych terenów podmokłych, likwidacja oczek wodnych i rozlewisk. Usuwanie drzew w ciągu całego roku oraz prace leśne prowadzone w okresie lęgowym w pobliżu gniazd.

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*	Utrzymanie liczebności bociana czarnego na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 10-12 par), utrzymanie siedlisk na poziomie 100% obecnej powierzchni na wszystkich stanowiskach lęgowych. Zachowanie i polepszenie miejsc żerowania.
2	A031 Bocian biały *Ciconia ciconia*	Utrzymanie liczebności bociana białego na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 240-260 par) wraz z polepszeniem sukcesu lęgowego. Poszerzenie wiedzy o gatunku wśród lokalnej społeczności, zwrócenie uwagi na konieczność ewentualnych interwencji w stosunku do zagrożonych lęgów (urzędy gmin, rejony energetyczne, Państwowa Straż Pożarna, azyle dla ptaków). Utrzymanie żerowisk na poziomie 100% aktualnej powierzchni, dzięki zapobieżeniu zarastania łąk i ich zamiany na grunty orne (w tym promocja Programów Rolno-Środowiskowych).
3	A055 Cyranka *Anas querquedula*	Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa. Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu zarastania łąk poprzez zwiększenie wypasu (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich) Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu zarastania łąk i ich zamiany na grunty orne (w tym promocja Programów Rolno-Środowiskowych) - 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian.
4	A056 Płaskonos *Anas clypeata*	
5	A081 Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*	Utrzymanie liczebności gatunku na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 71-85 par) z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku. Polepszenie warunków siedliskowych.
6	A084 Błotniak łąkowy *Circus pygargus*	Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu zarastania łąk przez krzewy oraz zbyt silnego przesuszenia łąk - 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian.
7	A118 Wodnik *Rallus aquaticus*	Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa i norki amerykańskiej. Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu usuwania szuwarów na stawach hodowlanych; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian.
8	A119 Kropiatka *Porzana porzana*	
9	A120 Zielonka *Porzana parva*	Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu usuwania szuwarów na stawach hodowlanych; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian. Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał norki amerykańskiej.
10	A122 Derkacz *Crex crex*	Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa. Utrzymanie populacji dzięki zachowaniu odpowiedniej struktury i wilgotności siedlisk lęgowych (100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian) wraz z modyfikacją technik zabiegów rolniczych i ich intensywności.
11	A136 Sieweczka rzeczna	Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 52 pary) dzięki zapobieżeniu zarastania łąk przez byliny oraz krzewy; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian; regularne koszenie.

	Charadrius dubius	Utrzymanie populacji dzięki zwiększeniu liczby wypasanych zwierząt i zapobieżeniu zarastania pastwisk przez byliny (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich). Utrzymanie populacji dzięki ograniczeniu presji turystów.
12	A137 Sieweczka obrożna *Charadrius hiaticula*	Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie (9 par) dzięki zapobieżeniu zarastania łąk przez byliny oraz krzewy; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian. Utrzymanie odpowiednich siedlisk dzięki zwiększeniu liczby wypasanych zwierząt i zapobieżeniu zarastania pastwisk przez byliny (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich) Utrzymanie populacji dzięki ograniczeniu presji turystów.
13	A153 Kszyk *Gallinago gallinago*	Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa. Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu zbyt intensywnemu zarastaniu łąk przez krzewy i drzewa oraz nadmiernemu przesuszeniu łąk; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian.
14	A156 Rycyk *Limosa limosa*	Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa. Utrzymanie populacji dzięki zachowaniu odpowiedniej struktury i wilgotności siedlisk lęgowych; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian. Utrzymanie populacji dzięki zapobieżeniu zbyt intensywnemu zarastaniu łąk przez krzewy i drzewa oraz nadmiernemu przesuszeniu łąk; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian. Utrzymanie populacji dzięki zwiększeniu liczby wypasanych zwierząt (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich)
15	A160 Kulik wielki *Numenius arquata*	Utrzymanie populacji dzięki zachowaniu odpowiedniej struktury i wilgotności siedlisk lęgowych; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian. Utrzymanie populacji dzięki ograniczeniu presji człowieka.
16	A162 Krwawodziób *Tringa totanus*	Polepszenie sukcesu lęgowego poprzez odstrzał lisa. Utrzymanie populacji dzięki zachowaniu odpowiedniej struktury i wilgotności siedlisk lęgowych; 100% aktualnie występujących siedlisk musi zostać bez zmian. Utrzymanie populacji dzięki zwiększeniu liczby wypasanych zwierząt (maksymalna dopuszczalna liczba zwierząt według obowiązującego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich).
17	A168 Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*	Utrzymanie liczebności gatunku na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 87 par) z uwzględnieniem naturalnych fluktuacji liczebności gatunku.
18	A193 Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*	Polepszenie sukcesu lęgowego przez ograniczenie presji człowieka. Utrzymanie liczebności gatunku na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 105 par) dzięki poprawie warunków siedliskowych przez regularne wykaszanie siedlisk lęgowych.
19	A195 Rybitwa białoczelna *Sternula albifrons*	Polepszenie sukcesu lęgowego przez ograniczenie presji człowieka. Utrzymanie liczebności gatunku na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 80 par) dzięki poprawie warunków siedliskowych przez regularne wykaszanie siedlisk lęgowych.
20	A197 Rybitwa czarna *Chlidonias niger*	Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 360-380 par) liczebności.
21	A229 Zimorodek *Alcedo athis*	Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie liczebności (to jest około 27 norek).
22	A272 Podróżniczek *Luscinia svecica*	Utrzymanie populacji na co najmniej aktualnym poziomie (to jest około 23-26 par) liczebności.

23	A080 Gadożer *Circaetus gallicus*	Gatunek nie występuje w obszarze. Celem działań ochronnych będzie jedynie stała kontrola terenu pod kątem pojawienia się gatunku w obszarze.

- PLB060003 Dolina Środkowego Bugu

Na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2017r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003.

Obszar Natura 2000

– Dane podstawowe

Nazwa: Dolina Środkowego Bugu
Kod obszaru: PLB060003
Rodzaj ochrony: Dyrektywa ptasia
Data wyznaczenia w Polsce: 2004-11-05
Status: obszar specjalnej ochrony ptaków
Uwagi: Obszar wyznaczony w 2004 r. (zmiana granic w 2007 r.). Obecnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest rozporządzenie z 2011 r.
Powierzchnia [ha]: 28096,5900

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony

lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjalne	
1	A080 gadożer *Circaetus gallicus*	X. brak zagrożeń	X. brak zagrożeń	W związku z brakiem obecności stałych par lęgowych gniazdujących na terenie Polski oraz dużą powierzchnią dogodnych żerowisk występujących w dolinie Bugu nie stwierdza się występowania w granicach obszaru istotnych zagrożeń mogących negatywnie wpływać na potencjalną populację gatunku.
2	A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*	U. Nieznane zagrożenie lub nacisk		Nierozpoznane przyczyny niskiej liczebności gatunku w stosunku do potencjału siedlisk ich występowania.
			K03.04 drapieżnictwo	Zmniejszenie udatności lęgów lub ich całkowita strata.
			A03.01intensywne koszenie trawy	Niedostosowanie terminów prac agrotechnicznych do potrzeb ochrony gatunku.
			A02.01 intensyfikacja rolnictwa	Przekształcanie łąk i upraw zbóż w uprawy kukurydzy i wierzby energetycznej.
			A07 stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	Ograniczenie bazy pokarmowej.
3	A122 derkacz *Crex crex*	A02.03 usuwanie trawy pod grunty orne		Zaorywanie łąk powodujące bezpośrednie zajęcie siedliska oraz jego fragmentację.
4	A156 rycyk *Limosa limosa*	A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja		Niedostosowanie terminów prac agrotechnicznych do potrzeb ochrony gatunku.
5	A162 krwawodziób *Tringa tonus*	A03.03 Zaniechanie / brak koszenia A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)		Odejście od tradycyjnego sposobu użytkowania łąk, poprzez zaprzestanie użytkowania kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych w obszarze, powoduje utratę siedlisk lęgowych w wyniku sukcesji (zarastanie użytków zielonych roślinnością zielną, krzewami, drzewami, trzcina).
6	A151 batalion	J02.01 zasypywanie terenu, melioracje		Osuszanie kompleksów łąk w wyniku prac związanych

	Philomachus pugnax	i osuszanie - ogólnie		z drenowaniem, wykonywaniem rowów nawadniająco-odwadniających, budowę zbiorników retencyjnych, regulację rzek, ochronę przeciwpowodziową.
			A02. Zmiana sposobu uprawy A02.01 intensyfikacja rolnictwa A06.02.01 intensywne wieloletnie uprawy niedrzewne / intensyfikacja	Zmiana modelu użytkowanie łąk – wcześniejsze i bardziej intensywne użytkowanie TUZ. Wprowadzenie w obrębie doliny wielkopowierzchniowych upraw roślin energetycznych lub kukurydzy.
			B01 zalesianie terenów otwartych	Zalesianie doliny powodujące fragmentację siedlisk otwartych – ewentualne zalesianie powinno być dopuszczone jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących kompleksów leśnych.
			K03.04 drapieżnictwo	Zmniejszenie udatności lęgów lub ich całkowita strata. Wzrost liczebności populacji lisa, wrony siwej i innych drapieżników.
7	A168 brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*	G01.08 inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku (kajakarstwo, wędkarstwo)		Płoszenie ptaków.
			B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Utrata miejsc żerowania i odpoczynku.
			J02.02 usuwanie osadów(mułu)	Utrata bazy pokarmowej.
			J02.03 regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	Utrata miejsc żerowiskowych gatunku.
8	A196 rybitwa białowąsa *Chlidonias hybryda*	F02.03 wędkarstwo		Płoszenie ptaków, szczególnie w przypadku wędkowania ze sprzętu pływającego w pobliżu kolonii, mogące powodować straty w lęgach, porzucenie lęgów, lub nieprzystępowanie do lęgów.
9	A197 rybitwa czarna *Chlidonias niger*	G01 sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane		Płoszenie ptaków przez turystów i użytkowników sprzętu pływającego (np. łodzie, rowery wodne), mogące powodować straty

		w plenerze G01.08 inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku (kajakarstwo, wędkarstwo) G01.03.01 regularne kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi		w lęgach, porzucenie lęgów, lub nieprzystępowanie do lęgów.
		K03.04 drapieżnictwo		Drapieżnictwo ze strony ptaków krukowatych i inwazyjnej norki amerykańskiej.
			K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Zarastanie zbiornika przez roślinność szuwarową (trzcina, pałka), powodujące ograniczenie dostępności lub utratę siedlisk lęgowych.
			A07 stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych A08 nawożenie /nawozy sztuczne/ H01.05 rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem	Zmiany warunków w miejscach żerowania, zanieczyszczanie i eutrofizacja zbiorników wodnych.
			F użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo	Utrata miejsc lęgowych na skutek pozyskiwania (koszenia) trzciny na masową skalę, zmieniającego charakter siedliska.
			J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie J02.05.03 modyfikowanie akwenów wód stojących J02.06.01 pobór	Utrata miejsc lęgowych (na skutek ewentualnego spuszczenia wody ze zbiornika).

			wód powierzchniowych na potrzeby rolnictwa	
10	A198 rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*	U. Nieznane zagrożenie lub nacisk		Nierozpoznane przyczyny niskiej liczebności gatunku w stosunku do potencjału siedlisk ich występowania.
			A03.03 zaniechanie / brak koszenia A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	Odejście od tradycyjnego sposobu użytkowania łąk, poprzez zaprzestanie użytkowania kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych w obszarze, powoduje utratę siedlisk lęgowych w wyniku sukcesji (zarastanie użytków zielonych roślinnością zielną, krzewami, drzewami, trzciną).
			K01.03 wyschnięcie	Starorzecze, na którym w roku 2013 stwierdzono obecność kolonii rybitw stwarza dogodne warunki rozrodu ptaków jedynie w okresie wysokiego stanu wód w rzece Bug.
			K03.04 drapieżnictwo	Straty w lęgach - drapieżnictwo ze strony ptaków krukowatych i inwazyjnej norki amerykańskiej.
11	A229 zimorodek *Alcedo atthis*	G01.08 inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku (kajakarstwo, wędkarstwo)		Płoszenie ptaków polujących z tzw. zasiadki.
			J02.03 regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	Likwidacja potencjalnych miejsc gniazdowania gatunku.
			B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Likwidacja tzw. czatowni wykorzystywanych przez ptaki, zmiana charakteru przepływu wody – likwidacja zastoisk, zatoczek będących miejscem gromadzenia się narybku.
			H01 zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)	Ograniczenie bazy pokarmowej gatunku.
12	A294 wodniczka *Acrocephalus paludicola*		A04.01 wypas intensywny	Intensywny wypas powodujący wydeptywanie i niekorzystne, pod względem wymagań gatunku, zmiany roślinności potencjalnych siedlisk, mogący ograniczać

				występowanie gatunku.
			A03.01 intensywne koszenie lub intensyfikacja	Niszczenie lęgów w wyniku niedostosowania terminów koszenia do wymogów gatunku. Ograniczanie potencjalnych siedlisk lęgowych w wyniku zbyt częstego koszenie bez pozostawiania nieskoszonych fragmentów o odpowiedniej wielkości.
			K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Ograniczenie dostępności lub utrata siedlisk lęgowych i żerowisk, na skutek zarastania torfowisk, wilgotnych łąk, i innych terenów podmokłych przez trzcinę, krzewy i drzewa.
			J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie — ogólnie	Utrata lub pogorszenie jakości siedlisk lęgowych i żerowisk na skutek osuszania terenów podmokłych w wyniku budowania nowych lub funkcjonowania istniejących rowów melioracyjnych (w tym w wyniku prac utrzymaniowych i odtworzeniowych) albo innych zaburzeń naturalnego reżimu hydrologicznego - średni, negatywny wpływ. W przypadku prac konserwacyjnych istniejących rowów – skala zagrożenia wymaga szczegółowego rozpoznania lokalnych warunków hydrologicznych i wpływu na nie planowanych prac.
13	A429 dzięcioł białoszyi *Dendrocopos syriacus*		A02.01 intensyfikacja rolnictwa	Utrata lub ograniczenie siedlisk lęgowych i żerowiskowych w wyniku usuwania zadrzewień śródpolnych i sadów. Niszczenie lęgów w wyniku prowadzonej wycinki drzew w sezonie lęgowym.
			B02.02 wycinka lasu B02.04. usuwanie martwych i umierających drzew	Utrata lub ograniczenie siedlisk lęgowych i żerowiskowych w wyniku usuwania zadrzewień nadrzecznych w tym szczególnie łęgów topolowych i wierzbowych.
			J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	Wycinka zadrzewień przydrożnych, stanowiących siedlisko gatunku.

Cele działań ochronnych

l.p.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1.	A080 gadożer *Circaetus gallicus* A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus* A122 derkacz *Crex crex* A151 batalion *Philomachus pugnax* A156 rycyk *Limosa limosa* A162 krwawodziób *Tringa toanus* A168 brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos* A196 rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida* A197 rybitwa czarna *Chlidonias niger* A198 rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus* A229 zimorodek *Alcedo atthis* A294 wodniczka *Acrocephalus paludicola*	Utrzymanie w granicach obszaru Natura 2000 powierzchni optymalnych lęgowisk i żerowisk, będących siedliskami gatunków na łącznym poziomie minimum 10 000 ha, na które będzie się składać mozaika podmokłych łąk i pastwisk, turzycowisk, szuwarów i zabagnień. Utrzymanie naturalnego charakteru i reżimu hydrologicznego doliny Bugu, z charakterystycznymi starorzeczami, śródpolnymi okresowymi zbiornikami, piaszczystymi i mulistymi brzegami, skarpami oraz wyspami.
2.	A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*	Uzupełnienie wiedzy na temat statusu gatunku w obszarze.
3.	A122 derkacz *Crex crex*	Utrzymanie liczebności gatunku tj. ok. 600 samców.
4.	A168 brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*	Utrzymanie liczebności gatunku tj. ok. 150 par
5.	A196 rybitwa białowąsa *Chlidonias hybrida* A197 rybitwa czarna *Chlidonias niger*	Utrzymanie co najmniej dwóch stanowisk gatunków w obszarze.
6.	A229 zimorodek *Alcedo atthis*	Utrzymanie liczebności gatunku tj. 100 par.
7.	A429 dzięcioł białoszyi *Dendrocopos syriacus*	Utrzymanie siedliska gatunku we właściwym stanie, poprzez zachowanie zadrzewień nadwodnych i przydrożnych z udziałem starodrzewu oraz starych sadów.

- PLH140011 Ostoja Nadbużańska

Na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011.

Obszar Natura 2000

– Dane podstawowe

Nazwa: Ostoja Nadbużańska
Kod obszaru: PLH140011
Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa
Data wyznaczenia przez KE: 2008-01-15
Data wyznaczenia w Polsce: 2023-11-21
Status: specjalny obszar ochrony siedlisk
Powierzchnia [ha]: 46036,7400

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotami ochrony (według załącznika nr 5 do Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000, wersja 2012.1, dostępnej pod adresem internetowym: http://www.gdos.gov.pl)

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1	2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*)	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K04.01 Konkurencja	G01.03 Pojazdy zmotoryzowane G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie I01 Obce gatunki inwazyjne	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – wkraczanie roślinności drzewiastej i krzewiastej może doprowadzić do całkowitego zarośnięcia płatów siedliska. K04.01 Konkurencja – rodzime gatunki ekspansywne (na przykład trzcinnik piaskowy), których masowy pojaw może doprowadzić do zaniku siedliska. G01.03 Pojazdy zmotoryzowane – w dolinie Bugu obserwowany jest wzrost zainteresowania sportami motorowymi (quady, motocross). Sporadyczne przejażdżki nie zagrażają w znacznym stopniu płatom siedliska, natomiast systematyczne i rok rocznie powtarzające się na tych samych płatach mogą spowodować ich zniszczenie. G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie – zwiększone zainteresowanie wypoczynkiem plenerowym w okresie letnim może powodować plażowanie i biwakowanie, w tym parkowanie samochodów w obrębie muraw napiaskowych. I01 Obce gatunki inwazyjne - wkraczanie gatunków obcych geograficznie. Murawy są siedliskami, które mogą być kolonizowane przez obce gatunki roślin, między innymi: wiesiołki i przymiotna.
2	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z (*Nympheion, Potamion*)	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) F01 Akwakultura morska i słodkowodna	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – zarastanie zbiorników powoduje stopniowe ich wypłycanie i zanik. A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) - stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej

			D01.02 Drogi, autostrady E01.03 Zabudowa rozproszona H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie K02.02 Nagromadzenie materii organicznej K02.03 Eutrofizacja (naturalna)	łąk spowoduje wzrost żyzności wód starorzeczy w wyniku spływu powierzchniowego z łąk oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym siedlisk łąkowych na korzyść wysokoproduktywnych traw. F01 Akwakultura morska i słodkowodna - zwiększenie obsady ryb, świadome lub nieświadome wprowadzenie obcych gatunków, w tym ryb roślinożernych (amur, tołpyga) spowoduje utratę równowagi biologicznej i pogorszenie się stanu zachowania starorzeczy. D01.02 Drogi, autostrady - spływ substancji ropopochodnych w wyniku katastrof drogowych, pochodnych amoniaku i soli; opad azotu atmosferycznego. E01.03 Zabudowa rozproszona - w obrębie obszaru Natura 2000 występują tereny atrakcyjne pod zabudowę jednorodzinną i turystyczną lobbowane przez właścicieli gruntów, które przez bezpośrednie sąsiedztwo powodują zniekształcenie strefy brzegowej starorzeczy, zanieczyszczenie i zaśmiecanie ich otoczenia. H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) - może nastąpić w wyniku przedostania się do wód starorzeczy substancji ropopochodnych, obornika, nawozów sztucznych lub herbicydów. J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie - wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów oraz zmianę przepływów mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony siedliska. Prace wpływające lub mogące mieć znaczenie dla funkcjonowania i zachowania starorzeczy można wykonywać dopiero po uzyskaniu decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska (art. 118 ustawy o ochronie przyrody). K02.02 Nagromadzenie materii organicznej i K02.03 Eutrofizacja (naturalna) - wzrost trofii w wyniku nadmiernego stosowania nawozów naturalnych, opadu azotu

				atmosferycznego lub pozostawiania na terenie obszaru Natura 2000 martwej materii organicznej (na przykład siano, wykoszone szuwary) oraz starzenia się starorzeczy spowoduje zmiany w ich strukturze i składzie gatunkowym.
3	3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością (*Chenopodion rubri* p.p. i *Bidention* p.p.)	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	I01 Obce gatunki inwazyjne J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń istniejących dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony. I01 Obce gatunki inwazyjne - wkraczanie gatunków obcych geograficznie. Namuliska są siedliskiem, które może być kolonizowane przez obce gatunki roślin, między innymi: nawłocie, uczepy. J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie - wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów oraz zmianę przepływów mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony siedlisk przyrodniczych. W przypadku siedliska 3270 (także 6430) szczególnie niebezpieczne mogą być regulacje koryta. Prace wpływające lub mogące mieć znaczenie dla funkcjonowania i zachowania namulisk można wykonywać dopiero po uzyskaniu decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska (art. 118 ustawy o ochronie przyrody).
4	4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Geniston, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Nie zidentyfikowano	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) –wkraczanie roślinności drzewiastej i krzewiastej może doprowadzić do całkowitego zarośnięcia płatów siedliska.
5	6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) i ciepłolubne murawy z (*Asplenion septentrionalis, Festucion pallentis*)	A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K04.01 Konkurencja	E01.03 Zabudowa rozproszona	A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu - zaprzestanie ekstensywnego wypasu generuje sukcesję wtórną. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – wkraczanie roślinności drzewiastej i krzewiastej może doprowadzić do całkowitego zarośnięcia płatów siedliska. K04.01 Konkurencja – rodzime gatunki ekspansywne (na przykład trzcinnik piaskowy), których masowy pojaw może doprowadzić do zaniku siedliska. E01.03 Zabudowa rozproszona - w obrębie obszaru Natura 2000 występują tereny atrakcyjne pod

				zabudowę jednorodzinną i turystyczną lobbowane przez właścicieli gruntów, które przez bezpośrednie sąsiedztwo powodują zabudowę muraw, zanieczyszczenie i zaśmiecanie ich otoczenia.
6	6120* Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*) [*oznacza siedlisko lub gatunek priorytetowy, to znaczy takie (taki), za którego ochronę szczególną odpowiedzialność ponosi Wspólnota Europejska, gdyż jest zagrożone (zagrożony) zanikiem na terenie Unii Europejskiej]	A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) I01 Obce gatunki inwazyjne K04.01 Konkurencja	B01 Zalesianie terenów otwartych E01.03 Zabudowa rozproszona G01.03 Pojazdy zmotoryzowane	A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu - zaprzestanie ekstensywnego wypasu generuje sukcesję wtórną. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) –wkraczanie roślinności drzewiastej i krzewiastej może doprowadzić do całkowitego zarośnięcia płatów siedliska. I01 Obce gatunki inwazyjne - wkraczanie gatunków obcych geograficznie. Murawy są siedliskami, które mogą być kolonizowane przez obce gatunki roślin, między innymi: wiesiołki, przymiotna. K04.01 Konkurencja – rodzime gatunki ekspansywne (na przykład trzcinnik piaskowy), których masowy pojaw może doprowadzić do zaniku siedliska. B01 Zalesianie terenów otwartych – zalesienia terenów otwartych zarówno drzewami rodzimego, jak i obcego pochodzenia powodują zniszczenie płatów siedliska. E01.03 Zabudowa rozproszona – w obrębie obszaru Natura 2000 występują tereny atrakcyjne pod zabudowę jednorodzinną i turystyczną lobbowane przez właścicieli gruntów, które przez bezpośrednie sąsiedztwo powodują zabudowę muraw, zanieczyszczenie i zaśmiecanie ich otoczenia. G01.03 Pojazdy zmotoryzowane – w dolinie Bugu obserwowany jest wzrost zainteresowania sportami motorowymi (quady, motocross). Sporadyczne przejażdżki nie będą zagrażać murawom w znacznym stopniu, natomiast systematyczne i rok rocznie powtarzające się na tych samych płatach siedliska mogą spowodować jego zniszczenie.
7	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion)*	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	A02 Zmiana sposobu uprawy A03.03 Zaniechanie/brak	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń istniejących dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.

			koszenia A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K06 Inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	A02 Zmiana sposobu uprawy – brak opłacalności wynikającej z użytkowania łąk może spowodować zamianę siedlisk w grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw. A03.03 Zaniechanie/brak koszenia – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąk na znacznej powierzchni w obrębie obszaru. A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) - stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym łąk na korzyść wysokoproduktywnych traw. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) –wkraczanie roślinności drzewiastej i krzewiastej może doprowadzić do całkowitego zarośnięcia płatów siedliska. K06 Inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin - wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych (na przykład nawłoci) oraz nadmierny rozwój ekspansywnych gatunków rodzimych roślin zielnych (na przykład trzęślicy modrej, śmiałka darniowego).
8	6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	I01 Obce gatunki inwazyjne J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń istniejących dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony. I01 Obce gatunki inwazyjne - wkraczanie gatunków obcych geograficznie. Ziołorośla są siedliskiem, które może być kolonizowane przez obce gatunki roślin, między innymi: nawłocie, uczepy i kolczurkę klapowaną. J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie - wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów oraz zmianę przepływów mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony siedlisk przyrodniczych. W przypadku siedliska 6430 (także 3270) szczególnie niebezpieczne mogą być regulacje

				koryta. Prace wpływające lub mogące mieć znaczenie dla funkcjonowania i zachowania ziołorośli nadrzecznych można wykonywać dopiero po uzyskaniu decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska (art. 118 ustawy o ochronie przyrody).
9	6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	A02 Zmiana sposobu uprawy A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń istniejących dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony. A02 Zmiana sposobu uprawy – brak opłacalności wynikającej z użytkowania łąkowo-pasterskiego może spowodować zamianę siedlisk łąkowych w grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw. A03.03 Zaniechanie/brak koszenia – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowo-pasterskiego na znacznej powierzchni siedlisk łąkowych w obrębie obszaru Natura 2000. A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) - stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w jego strukturze i składzie gatunkowym na korzyść wysokoproduktywnych traw. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) –wkraczanie roślinności drzewiastej i krzewiastej może doprowadzić do całkowitego zarośnięcia płatów siedliska.
10	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	A02 Zmiana sposobu uprawy A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń istniejących dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony. A02 Zmiana sposobu uprawy – brak opłacalności wynikającej z użytkowania łąkowo-pasterskiego może spowodować zamianę siedlisk łąkowych w grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw. A03.03 Zaniechanie/brak koszenia – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie

				użytkowania łąkowo-pasterskiego na znacznej powierzchni siedlisk łąkowych w obrębie obszaru Natura 2000. A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) - stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w jego strukturze i składzie gatunkowym na korzyść wysokoproduktywnych traw. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) –wkraczanie roślinności drzewiastej i krzewiastej może doprowadzić do całkowitego zarośnięcia płatów siedliska.
11	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)	K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców B02 Gospodarka leśna, użytkowanie lasów	I01 Obce gatunki inwazyjne K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) K02.04 Zakwaszenie (naturalne)	K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców – położenie obszaru Natura 2000 w obrębie urozmaiconego krajobrazowo i siedliskowo terenu jakim jest dolina Bugu z dużymi kompleksami lasów sprzyja koncentracji zwierzyny płowej w obrębie grądów będących przedmiotem ochrony. Przegęszczenie może wpływać na zgryzanie młodych drzew hamując lub eliminując proces naturalnego odnowienia. B02 Gospodarka leśna, użytkowanie lasów – hodowla i eksploatacja drzewostanów wiąże się z szeregiem zabiegów między innymi trzebieże, zręby, sztuczne nasadzenia, zrywka drewna. W ich wyniku dochodzi do bezpośredniego niszczenia fitocenoz leśnych. Przede wszystkim objawia się to niewielkim udziałem drzewostanów dojrzewających i dojrzałych, osiągających wiek powyżej 100 lat. Tym samym zachodzący w sposób naturalny proces powolnego dojrzewania fitocenoz leśnych zostaje cyklicznie powstrzymywany przez człowieka na jednym z jego etapów. W wyniku gospodarki leśnej brak jest odpowiedniej ilości martwego drewna, tym samym nie występują wszystkie fazy rozkładu drzew stojących i leżących kłód. Drzewostany są ujednolicone wiekowo i przestrzennie. Prace trzebieżowe w okresie wegetacyjnym prowadzą do niszczenia runa, zwłaszcza podczas zrywki drewna. Modyfikacja gospodarki leśnej w dłuższej perspektywie stopniowo

				wpłynie na poprawę stanu zachowania siedliska przyrodniczego. Na siedliskach grądów w składach odnowieniowych występują gatunki niezgodne z siedliskiem: sosna, modrzew, świerk. Zagrożenie nie dotyczy gospodarki leśnej prowadzonej zgodnie z planami urządzenia lasu i uproszczonymi planami urządzenia lasu, które przeszły ocenę strategiczną. I01 Obce gatunki inwazyjne – wkraczanie gatunków obcych geograficznie, między innymi z rodzaju niecierpek. K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) – w ostatnich dekadach dochodziło w obrębie obszaru Natura 2000 do zamierania jesionu i wiązu. W wielu rejonach sygnalizowane jest zamieranie olszy i dębu. W obu przypadkach za ten proces nie odpowiada jeden zidentyfikowany czynnik, lecz zbiór różnych nakładających się w tym samym miejscu i czasie zjawisk powodujących osłabienie a następnie obumieranie drzew. W praktyce nie ma środków i możliwości przeciwdziałających zjawisku masowego obumierania drzew jeśli już takie wystąpi. K02.04 Zakwaszenie (naturalne) – wprowadzanie sosny na siedliska grądu przez kilka pokoleń powoduje proces pinetyzacji i borowienie, w efekcie czego zwiększa się kwasowość środowiska glebowego.
12	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe [*oznacza siedlisko lub gatunek priorytetowy, to znaczy takie (taki), za którego ochronę szczególną odpowiedzialność ponosi Wspólnota Europejska, gdyż jest zagrożone (zagrożony) zanikiem na terenie Unii Europejskiej]	B02.02 Wycinka lasu B02 Gospodarka leśna, użytkowanie lasów K02.01 Zmiana składu gatunkowego (grądowienie)	E01.03 Zabudowa rozproszona I01 Obce gatunki inwazyjne J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie K01.04 Zatopienie	B02.02 Wycinka lasu –zagrożeniem w obrębie obszaru Natura 2000 jest wycinanie fragmentów łęgów pod zabudowę jednorodzinną i letniskową oraz w ramach prac utrzymaniowych rzek. B02 Gospodarka leśna, użytkowanie lasów – hodowla i eksploatacja drzewostanów wiąże się z szeregiem zabiegów między innymi trzebieże, zręby, sztuczne nasadzenia, zrywka drewna. W ich wyniku dochodzi do bezpośredniego niszczenia fitocenoz leśnych. Przede wszystkim objawia się to niewielkim udziałem drzewostanów dojrzewających i dojrzałych, osiągających wiek powyżej 100 lat. Tym samym zachodzący w sposób naturalny proces

			K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców	powolnego dojrzewania fitocenoz leśnych zostaje cyklicznie powstrzymywany przez człowieka na jednym z jego etapów. W przypadku łęgów zrąb zupełny stanowi wręcz przerwanie ciągłości ekosystemu leśnego i jego ponowne odradzanie. Wielokrotność tego procesu objawia się odtwarzaniem łęgu za każdym razem gorszego jakościowo pod względem przyrodniczym. W wyniku gospodarki leśnej brak jest odpowiedniej ilości martwego drewna, tym samym nie występują wszystkie fazy rozkładu drzew stojących i leżących kłód. Drzewostany są ujednolicone wiekowo i przestrzennie. Prace trzebieżowe w okresie wegetacyjnym prowadzą do niszczenia runa, zwłaszcza podczas zrywki drewna. Modyfikacja gospodarki leśnej w dłuższej perspektywie stopniowo wpłynie na poprawę stanu zachowania siedliska przyrodniczego. Zagrożenie nie dotyczy gospodarki leśnej prowadzonej zgodnie z planami urządzenia lasu i uproszczonymi planami urządzenia lasu, które przeszły ocenę strategiczną. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (grądowienie) – obniżenie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów i przesuszenie podłoża łęgów skutkować będzie grądowieniem. E01.03 Zabudowa rozproszona – w obrębie obszaru Natura 2000 występują tereny atrakcyjne pod zabudowę jednorodzinną i turystyczną lobbowane przez właścicieli gruntów, które przez bezpośrednie sąsiedztwo mogą powodować ich zabudowę, zanieczyszczenie i zaśmiecanie. I01 Obce gatunki inwazyjne – wkraczanie gatunków obcych geograficznie. Łęgi są siedliskiem, które może być kolonizowane przez obce gatunki roślin, między innymi z rodzaju niecierpek i nawłoć oraz przez klon jesionolistny czy kolczurkę klapowaną. J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie i J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie – wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym w obrębie doliny

				Bugu powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów oraz zmianę przepływów mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony łęgów. K01.04 Zatopienie – długotrwałe zalanie prowadzi do drastycznych zmian w strukturze i funkcjach siedlisk przyrodniczych, w przypadku siedliska 91E0* zachodzi proces wymierania drzewostanu. Na terenie obszaru Natura 2000 czynnikami powodującymi zatopienie są: działalność bobrów i wysoki poziom wód gruntowych. K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) – w ostatnich dekadach dochodziło w obrębie obszaru Natura 2000 do zamierania jesionu i wiązu. W wielu rejonach sygnalizowane jest zamieranie olszy i dębu. W obu przypadkach za ten proces nie odpowiada jeden zidentyfikowany czynnik, lecz zbiór różnych nakładających się w tym samym miejscu i czasie zjawisk powodujących osłabienie a następnie obumieranie drzew. W praktyce nie ma środków i możliwości przeciwdziałających zjawisku masowego obumierania drzew jeśli już takie wystąpi. K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców – położenie obszaru Natura 2000 w obrębie urozmaiconego krajobrazowo i siedliskowo terenu jakim jest dolina Bugu z dużymi kompleksami lasów sprzyja koncentracji zwierzyny płowej w obrębie łęgów. Przegęszczenie może wpływać na zgryzanie młodych drzew hamując lub eliminując proces naturalnego odnowienia. Również liczna populacja bobra stanowi zagrożenie dla łęgów wierzbowych 91E0*-1 i topolowych 91E0*-2 poprzez ścinanie drzew i zmniejszanie powierzchni, ogólnie i tak niewielkiej, tych podtypów siedliska przyrodniczego 91E0*.
13	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)	B02 Gospodarka leśna, użytkowanie lasów K02.01	I01 Obce gatunki inwazyjne J02.01 Zasypywanie terenu,	B02 Gospodarka leśna, użytkowanie lasów – hodowla i eksploatacja drzewostanów wiąże się z szeregiem zabiegów między innymi trzebieże, zręby, sztuczne nasadzenia, zrywka drewna. W ich wyniku

		Zmiana składu gatunkowego (grądowienie) K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców	melioracje i osuszanie – ogólnie J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe)	dochodzi do bezpośredniego niszczenia fitocenoz leśnych. Przede wszystkim objawia się to niewielkim udziałem drzewostanów dojrzewających i dojrzałych, osiągających wiek powyżej 100 lat. Tym samym zachodzący w sposób naturalny proces powolnego dojrzewania fitocenoz leśnych zostaje cyklicznie powstrzymywany przez człowieka na jednym z jego etapów. W przypadku łęgów zrąb zupełny stanowi wręcz przerwanie ciągłości ekosystemu leśnego i jego ponowne odradzanie. Wielokrotność tego procesu objawia się odtwarzaniem łęgu za każdym razem gorszego jakościowo pod względem przyrodniczym. W wyniku gospodarki leśnej brak jest odpowiedniej ilości martwego drewna, tym samym nie występują wszystkie fazy rozkładu drzew stojących i leżących kłód. Drzewostany są ujednolicone wiekowo i przestrzennie. Prace trzebieżowe w okresie wegetacyjnym prowadzą do niszczenia runa, zwłaszcza podczas zrywki drewna. Modyfikacja gospodarki leśnej w dłuższej perspektywie stopniowo wpłynie na poprawę stanu zachowania siedliska przyrodniczego. Zagrożenie nie dotyczy gospodarki leśnej prowadzonej zgodnie z planami urządzenia lasu i uproszczonymi planami urządzenia lasu, które przeszły ocenę strategiczną. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (grądowienie) – obniżenie się poziomu wód gruntowych i przesuszenie podłoża łęgów wiązowo-jesionowych skutkować będzie grądowieniem. K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców – położenie obszaru Natura 2000 w obrębie urozmaiconego krajobrazowo i siedliskowo terenu jakim jest dolina Bugu z dużymi kompleksami lasów sprzyja koncentracji zwierzyny płowej w obrębie łęgów. Przegęszczenie może wpływać na zgryzanie młodych drzew hamując lub eliminując proces naturalnego odnowienia. I01 Obce gatunki inwazyjne – wkraczanie gatunków obcych geograficznie. Łęgi wiązowo-jesionowe są siedliskiem, które może być kolonizowane przez obce gatunki roślin, na przykład

				z rodzaju niecierpek. J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie) i J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie – wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym w obrębie doliny Bugu powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów oraz zmianę przepływów mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony siedlisk przyrodniczych. K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) – w ostatnich dekadach dochodziło w obrębie obszaru Natura 2000 do zamierania jesionu i wiązu. W wielu rejonach sygnalizowane jest zamieranie olszy i dębu. W obu przypadkach za ten proces nie odpowiada jeden zidentyfikowany czynnik, lecz zbiór różnych nakładających się w tym samym miejscu i czasie zjawisk powodujących osłabienie a następnie obumieranie drzew. W praktyce nie ma środków i możliwości przeciwdziałających zjawisku masowego obumierania drzew jeśli już takie wystąpi.
14	9110* Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) [*oznacza siedlisko lub gatunek priorytetowy, to znaczy takie (taki), za którego ochronę szczególną odpowiedzialność ponosi Wspólnota Europejska, gdyż jest zagrożone (zagrożony) zanikiem na terenie Unii Europejskiej]	B02 Gospodarka leśna, użytkowanie lasów K02.01 Zmiana składu gatunkowego (grądowienie)	I01 Obce gatunki inwazyjne K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe)	B02 Gospodarka leśna, użytkowanie lasów – hodowla i eksploatacja drzewostanów wiąże się z szeregiem zabiegów między innymi trzebieże, zręby, sztuczne nasadzenia, zrywka drewna. W ich wyniku dochodzi do bezpośredniego niszczenia fitocenoz leśnych. Przede wszystkim objawia się to niewielkim udziałem drzewostanów dojrzewających i dojrzałych, osiągających wiek powyżej 100 lat. Tym samym zachodzący w sposób naturalny proces powolnego dojrzewania fitocenoz leśnych zostaje cyklicznie powstrzymywany przez człowieka na jednym z jego etapów. W wyniku gospodarki leśnej brak jest odpowiedniej ilości martwego drewna, tym samym nie występują wszystkie fazy rozkładu drzew stojących i leżących kłód. Drzewostany są ujednolicone wiekowo i przestrzennie. Prace trzebieżowe w okresie wegetacyjnym prowadzą do niszczenia runa, zwłaszcza podczas zrywki drewna. Modyfikacja gospodarki leśnej w dłuższej perspektywie stopniowo

				wpłynie na poprawę stanu zachowania siedliska przyrodniczego. Zagrożenie nie dotyczy gospodarki leśnej prowadzonej zgodnie z planami urządzenia lasu i uproszczonymi planami urządzenia lasu, które przeszły ocenę strategiczną. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (grądowienie) – ze względu na antropozoogeniczny charakter siedliska i brak użytkowania zgodnego z jego wymaganiami proces grądowienia dąbrów jest zaawansowany. I01 Obce gatunki inwazyjne – wkraczanie gatunków obcych geograficznie. Dąbrowy są siedliskiem, które może być kolonizowane przez obce gatunki roślin, między innymi z rodzaju niecierpek oraz przez czeremchę późną. K04.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) – w ostatnich dekadach dochodziło w obrębie obszaru Natura 2000 do zamierania jesionu i wiązu. W wielu rejonach sygnalizowane jest zamieranie olszy i dębu. W obu przypadkach za ten proces nie odpowiada jeden zidentyfikowany czynnik, lecz zbiór różnych nakładających się w tym samym miejscu i czasie zjawisk powodujących osłabienie a następnie obumieranie drzew. W praktyce nie ma środków i możliwości przeciwdziałających zjawisku masowego obumierania drzew jeśli już takie wystąpi.
15	91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum*) i chrobotkowa postać (*Peucedano-Pinetum*)	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
16	1437 Leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum*	A03.03 Zaniechanie/brak koszenia. K04.01 Konkurencja K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Nie zidentyfikowano	A03.03 Zaniechanie/brak koszenia – brak użytkowania kośnego polany na której wykazano gatunek uruchomi proces sukcesji. K04.01 Konkurencja – wkraczanie trzcinnika leśnego. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – w wyniku zaprzestania użytkowania polany zostanie ona narażona na zarastanie (w ciągu kilku lat). Wkraczanie krzewów i drzew spowoduje ocienienie

				i ustępowanie gatunków światłolubnych.
17	1617 Starodub łąkowy *Ostericum palustre*	A03.03 Zaniechanie/brak koszenia. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K06 Inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	A02 Zmiana sposobu uprawy A08 Nawożenie (nawozy sztuczne)	A03.03 Zaniechanie/brak koszenia – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania łąkowo-pasterskiego na znacznej powierzchni łąk w obrębie obszaru Natura 2000. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – w wyniku zaprzestania użytkowania łąki ulegają w ciągu kilku lat procesowi zarastania. Wkraczanie krzewów i drzew powoduje ocienienie i ustępowanie gatunków światłolubnych. K06 Inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin – wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych na przykład nawłoci późnej oraz ekspansywnych gatunków rodzimych roślin zielnych na przykład śmiałka darniowego. A02 Zmiana sposobu uprawy – brak opłacalności wynikającej z użytkowania łąkowo-pasterskiego może spowodować zamianę siedlisk łąkowych w grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw. A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) – stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost ich żyzności oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym siedlisk łąkowych na korzyść wysokoproduktywnych traw.
18	1477 Sasanka otwarta *Pulsatilla patens*	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
19	1032 Skójka gruboskorupowa *Unio crassus*	Nie zidentyfikowano	D01.02 Drogi, autostrady J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych H01.03 Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze	D01.02 Drogi, autostrady – możliwość zanieczyszczenia wody w wyniku katastrof drogowych. J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych - prace hydrotechniczne polegające na umacnianiu brzegów i bagrowaniu powodują powstawanie zawiesin doprowadzających do zakłócenia procesów fizjologicznych u małży (oddychanie). Powyższe przyczyniają się do okresowego wzrostu

			źródeł punktowych	zanieczyszczeń mechanicznych (zawiesiny) wody, niszczenia siedliska poprzez bagrowanie dna i wysypywanie tłucznia kamiennego. H01.03 Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych – zanieczyszczenia lokalne, spuszczanie lub nieszczelności zbiorników na szambo, spływ wód z pól nawożonych organicznie powodują rozwój fitoplanktonu i wzrost materii organicznej w wodzie.
20	1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*	A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja A02 Zmiana sposobu uprawy A03.03 Zaniechanie/brak koszenia A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Nie zidentyfikowano	A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja – koszenie w trakcie żerowania larw oraz brak pozostawienia choćby fragmentów powierzchni nieskoszonych, ogranicza możliwości składania jaj przez imago oraz bazę pokarmową larw, powoduje zanik tak zwanych gatunków roślin przyjaznych zapewniających miejsca odpoczynku i kojarzenia imago. A02 Zmiana sposobu uprawy – brak opłacalności wynikającej z użytkowania łąkowo-pasterskiego może spowodować zamianę siedlisk łąkowych w grunty orne i wprowadzanie na nie dochodowych upraw. A03.03 Zaniechanie/brak koszenia – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania kośnego na znacznej powierzchni siedlisk łąkowych w obrębie obszaru Natura 2000. A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu – brak opłacalności i przemiany ekonomiczno-społeczne spowodowały zarzucenie lub ograniczenie użytkowania pasterskiego na znacznej powierzchni siedlisk łąkowych w obrębie obszaru Natura 2000. A08 Nawożenie (nawozy sztuczne) – stosowanie nawozów w celu zwiększenia wydajności produkcyjnej łąk spowoduje wzrost żyzności siedliska oraz zmiany w strukturze i składzie gatunkowym łąk na korzyść wysokoprodukcyjnych traw. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – w wyniku zaprzestania użytkowania

				łąki ulegają w ciągu kilku lat procesowi zarastania. Wkraczanie krzewów i drzew powoduje ocienienie i ustępowanie gatunków światłolubnych.
21	4030 Szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
22	1083 Jelonek rogacz *Lucanus cervus*	B02.01.01 Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) B02.02 Wycinka lasu	K03.04 Drapieżnictwo	B02.01.01 Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) – z uwagi na swoje wymagania termiczne jelonek jest bardzo wrażliwy na wzrastające ocienianie podłoża, szczególnie na glebach lekkich o małej pojemności cieplnej. Zarastanie dna lasu przez gatunki szybko rosnących drzew i krzewów (na przykład leszczyna, grab) zwiększa ocienienie podłoża i stopniowo pogarsza warunki życia i rozwoju jelonka rogacza. Ponadto przywiązanie jelonka do dębów, jako roślin żywicielskich larw uzależnia jego występowanie od obecności tych drzew w środowisku. Dlatego zbyt niski udział dębów w lasach nie stwarza możliwości dla zachowania populacji jelonka rogacza. B02.02 Wycinka lasu – jednoczesne wylesianie zbyt dużych powierzchni w cięciach gniazdowych i ich odnawianie jednowiekowymi nasadzeniami, znacznie pogarszają strukturę wiekową drzewostanów. Usuwanie drzew martwych, złomów i wykrotów, ogranicza możliwość powstawania mikrośrodowisk niezbędnych dla rozwoju larw wyłącznie do pniaków pozostałych po wycince. Na wielu stanowiskach ich liczba nie zapewnia ciągłości występowania gatunku. K03.04 Drapieżnictwo – wysoka liczebność dzika powoduje silną redukcję ilości larw rozwijających się na karpach dębowych.
23	1084* Pachnica dębowa *Osmoderma eremita, Osmoderma barnabita* [*oznacza siedlisko lub gatunek priorytetowy, to znaczy takie (taki), za którego ochronę szczególną odpowiedzialność ponosi Wspólnota Europejska, gdyż	D01.02 Drogi, autostrady G05.04 Wandalizm G05.06 Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew	K06 Inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	D01.02 Drogi, autostrady – konieczność dopasowania dróg do określonych parametrów oraz utrzymania ich w dobrym stanie technicznym wymusza działania związane niekiedy z wycinką drzew. W omawianym przypadku wiązałoby się to ze zniszczeniem siedlisk pachnicy. G05.04 Wandalizm – dotyczy

	jest zagrożone (zagrożony) zanikiem na terenie Unii Europejskiej]	przydrożnych		uszkadzania spróchniałych drzew poprzez, np. ich zaśmiecanie lub dewastację (odrywanie kory i drewna, odsłanianie dziupli, wypalanie). G05.06 Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych – usuwanie drzew wiąże się ze zniszczeniem siedlisk pachnicy. K06 Inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin - zarastanie poboczy krzewami wpływające na pogorszenie warunków życia drzew (ograniczony dostęp światła i związków pokarmowych).
24	1130 Boleń *Aspius aspius* 5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus* 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis* 1149 Koza *Cobitis taenia* 1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata* 1163 Głowacz białopletwy *Cottus gobio*	E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane F05.04 Kłusownictwo J03.02 Antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk (fragmentacja)	E03 Odpady, ścieki H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych , morskich i słonawych) J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych I01 Obce gatunki inwazyjne K01.03 Wyschnięcie K05.01 Zmniejszenie płodności/depresja genetyczna	E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane – rozwój zabudowy jednorodzinnej i letniskowej, w efekcie czego dochodzi do trwałej zajętości terenu, odwodnienia gruntów, dewastacji strefy brzegowej rzeki oraz utraty siedlisk ryb. F05.04 Kłusownictwo – w trakcie połowów innych gatunków zwłaszcza przy użyciu narzędzi elektrycznych dochodzi do urazów wewnętrznych lub śmierci osobników oraz przepłaszania ryb z obszarów przez nie zasiedlanych. Na podstawie wywiadu prowadzonego wśród wędkarzy i członków straży rybackiej ustalono, że jest to proceder powszechny w obszarze Natura 2000. J03.02 Antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk (fragmentacja) – zmniejszenie możliwości migracji ryb oraz wymiany materiału genetycznego w wyniku funkcjonowania różnego typu piętrzeń. E03 Odpady, ścieki - pozbywanie się odpadów i ścieków z gospodarstw domowych, zaśmiecanie strefy brzegowej, składowanie odpadów komunalnych i zanieczyszczenie wody. H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) - może nastąpić w wyniku przedostania się do wód substancji ropopochodnych, obornika, nawozów sztucznych lub herbicydów. J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych - wszelkie zmiany w systemie hydrologicznym

				w obrębie doliny rzeki Bug i jego dopływów powodujące obniżanie się poziomu wód gruntowych, brak zalewów oraz zmianę przepływów (na przykład zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, usuwanie osadów (mułu), regulowanie (prostowanie) i zmiana przebiegu koryt rzecznych, gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia, zmiany zasilenia, składowanie śmieci i odkładanie wybagrowanego materiału oraz zaniechanie prowadzenia gospodarki wodnej w rozumieniu Ramowej Dyrektywy Wodnej) mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać negatywnie na stan ochrony ichtiofauny. Wszystkie te działania powodują bezpośrednie zmiany w siedliskach ryb. Przy czym na podstawie badań terenowych wydaje się, że największy wpływ na rozmieszczenie gatunków oraz ich liczebność ma bagrowanie i regulacja koryt rzecznych oraz zabudowa hydrotechniczna, zarówno w obszarze Natura 2000 jak i poza nim. Powyższe działania powodują przekształcenia siedlisk lub stanowią bariery ograniczające lub wręcz uniemożliwiające migrację. Powoduje to tworzenie się populacji lokalnych narażonych na działanie takich czynników jak chów wsobny, co wpływa negatywnie na ich zdolności adaptacyjne. I01 Obce gatunki inwazyjne – obce inwazyjne gatunki ryb, między innymi trawianka mające wpływ na spadek liczebności rodzimych gatunków ryb. K01.03 Wyschnięcie – wyschnięcie starorzeczy może doprowadzić do wyginięcia zamieszkujących je ryb. K05.01 Zmniejszenie płodności/depresja genetyczna – istniejące budowle hydrotechniczne stanowią bariery uniemożliwiające migracje ryb izolując od siebie poszczególne populacje co prowadzi do rozmnażania wsobnego.
25	1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*	D01.02 Drogi, autostrady K01.03 Wyschnięcie	L08 Powódź (procesy naturalne) D05 Usprawniony dostęp	D01.02 Drogi, autostrady – na drogach utwardzonych (zwłaszcza asfaltowych) przebiegających w pobliżu zbiorników rozrodczych kumaka (i innych płazów) dochodzi do kolizji z pojazdami podczas ich migracji.

		K03.04 Drapieżnictwo K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	do obszaru G05.04 Wandalizm J02.15 Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja	K01.03 Wyschnięcie – szybkie wysychanie okresowych zbiorników w niektórych latach może skutkować niemożnością ukończenia rozwoju przez larwy traszek (i innych płazów), które potrzebują około 3 miesięcy rozwoju by przejść pełną metamorfozę. Proces wysychania zostaje przyspieszony zwłaszcza w latach suchych, gdy na teren zajmowany uprzednio przez zbiornik wodny wkracza roślinność typowo lądowa. Z kolei w latach bardziej mokrych woda zasila te stanowiska i powoduje zahamowanie lub nawet cofnięcie się procesu sukcesji. K03.04 Drapieżnictwo – kumaki często koegzystują z rybami, w szczególności w kompleksach stawów rybnych, w których niemal zawsze część zbiorników nie jest obsadzona dużymi rybami. W przypadku znacznej obsady ryb w zbiorniku (zwłaszcza drapieżnych) ryby zjadające jaja i kijanki kumaków mogą w znacznym stopniu ograniczać wielkość ich populacji. K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja – wszystkie zbiorniki wodne narażone są w różnym stopniu na zarastanie, którego tempo uzależnione jest od ich wielkości i głębokości a także rodzaju użytkowania zbiornika i jego otoczenia. Kumaki preferują niewielkie i płytkie zbiorniki, które w znacznym stopniu narażone są na zarastanie. L08 Powódź (procesy naturalne) – podczas możliwych wylewów rzeki niektóre stanowiska kumaków mogą być narażone na zalanie przez wody powodziowe. Kumaki nie mogą rozmnażać się w wodzie płynącej, a ponadto wody powodziowe mogą nieść ze sobą najróżniejsze zanieczyszczenia, a także mogą z nimi trafić do zbiornika drapieżne ryby, które są groźnymi wrogami naturalnymi ich kijanek. D05 Usprawniony dostęp do obszaru – ze względu na łatwą penetrację możliwe są także inne zagrożenia (zaśmiecanie, możliwy wandalizm, zatrucie wody różnymi substancjami). G05.04 Wandalizm – takiego

				zagrożenia nigdy wykluczyć nie można, a wzrasta ono w miarę zwiększania się dostępności danego terenu. J02.15 Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – osuszenie, zasypanie, odwodnienie zbiorników lub terenów zalewowych skutkować będzie utratą siedlisk przez kumaki traktowanych często przez miejscową ludność jako nieużytki, które należy uproduktywnić bądź przeznaczyć pod zabudowę (niektóre zbiorniki w obszarze Natura 2000 znajdują się w bliskim sąsiedztwie budynków). H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) - zagrożenie to wynikać może z obecności w pobliżu zbiorników zabudowań gospodarskich, dróg (możliwe jest przedostawanie się do wody różnego rodzaju zanieczyszczeń takich jak odpady komunalne, oleje, smary, lub paliwo) lub przedostania się wraz z wodami płynącymi (na przykład podczas zalewów) niesionych zanieczyszczeń. F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja - zmiana sposobu gospodarowania (zwiększenie obsady ryb, wprowadzenie innych, drapieżnych gatunków, zmiana cyklu produkcyjnego powodująca brak wody w czasie rozmnażania się i rozwoju kijanek) mogłaby skutkować zanikiem lokalnej populacji kumaka.
26	1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*	D01.02 Drogi, autostrady D05 Usprawniony dostęp do obszaru K01.03 Wyschnięcie K02.03 Eutrofizacja (naturalna) K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	G05.04 Wandalizm H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) J02.15 Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	D01.02 Drogi, autostrady – na drogach utwardzonych (zwłaszcza asfaltowych) przebiegających w pobliżu zbiorników rozrodczych traszki (i innych płazów) dochodzi do kolizji z pojazdami podczas ich migracji. D05 Usprawniony dostęp do obszaru – ze względu na łatwą penetrację możliwe są także inne zagrożenia (zaśmiecanie, możliwy wandalizm, zatrucie wody różnymi substancjami). K01.03 Wyschnięcie – szybkie wysychanie okresowych zbiorników w niektórych latach może skutkować niemożnością ukończenia rozwoju przez larwy traszek (i innych płazów), które potrzebują około 3 miesięcy

				rozwoju by przejść pełną metamorfozę. Proces wysychania zostaje przyspieszony zwłaszcza w latach suchych, gdy na teren zajmowany uprzednio przez zbiornik wodny wkracza roślinność typowo lądowa. Z kolei w latach bardziej mokrych woda zasila te stanowiska i powoduje zahamowanie lub nawet cofnięcie się procesu sukcesji. K02.03 Eutrofizacja (naturalna) – wzrost żyzności wód w zbiornikach objawia się masowym rozwojem glonów (woda jest mętna, zielona), na powierzchni mnoży się rzęsa i wskutek czego nastepuje ich zacienienie (tracą przydatność jako miejsca rozrodu traszek). K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja – wszystkie zbiorniki wodne narażone są w różnym stopniu na zarastanie, którego tempo uzależnione jest od ich wielkości i głębokości a także rodzaju użytkowania zbiornika i jego otoczenia. Traszki preferują niewielkie i płytkie zbiorniki, które w znacznym stopniu narażone są na zarastanie. G05.04 Wandalizm – takiego zagrożenia nigdy wykluczyć nie można, a wzrasta ono w miarę zwiększania się dostępności danego terenu. H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) - zagrożenie to wynikać może z obecności zbiorników w pobliżu zabudowań gospodarskich, dróg (możliwe jest przedostawanie się do wody różnego rodzaju zanieczyszczeń takich jak odpady komunalne, oleje, smary, lub paliwo) lub przedostania się wraz z wodami płynącymi (na przykład podczas zalewów) niesionych zanieczyszczeń. J02.15 Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – osuszenie, zasypanie, odwodnienie zbiorników lub terenów zalewowych skutkować będzie utratą siedlisk przez traszki traktowanych często przez miejscową ludność jako nieużytki, które należy uproduktywnić bądź przeznaczyć pod zabudowę (niektóre zbiorniki w obszarze Natura 2000 znajdują się w bliskim sąsiedztwie budynków).

27	1355 Wydra *Lutra lutra*	D01.02 Drogi, autostrady F05.05 Odstrzał F03.02.03 Chwytanie, trucie, kłusownictwo H01.03 Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych	E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	D01.02 Drogi, autostrady - do kolizji z samochodami może dochodzić podczas wysokich stanów wód, kiedy wydry mogą próbować przekraczać drogę (zwłaszcza drogi asfaltowe) przemieszczając się pomiędzy starorzeczami a rozlewiskami na łąkach (na przykład nad rzeką Krzna). F05.05 Odstrzał i F03.02.03 Chwytanie, trucie, kłusownictwo - legalna i nielegalna eliminacja zwierząt szczególnie w okresie zimowym kiedy czynią największe szkody gospodarcze polując na ryby w zimochowach. H01.03 Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych - słaby stan ekologiczny wód może ograniczać bazę pokarmową wydry. Źródło i rodzaj zanieczyszczeń nieznane. E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane - rozbudowa wsi Brańszczyk, Kamieńczyk, Tuchlin może powodować utratę części siedlisk wydry nad brzegami Bugu.
28	1337 Bóbr europejski *Castor fiber*	U Nieznane zagrożenie lub nacisk	F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja F05.04 Kłusownictwo F03.02.03 Chwytanie, trucie, kłusownictwo D01.02 Drogi, autostrady (wszystkie drogi asfaltowe) G05.11 Śmierć lub uraz w wyniku kolizji	U Nieznane zagrożenie lub nacisk - identyfikacja zagrożeń istniejących dokonana zostanie po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony. F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja – ze względu na wyrządzane szkody (budowa tam na dopływach/odpływach ze stawów, rozkopywanie grobli) dochodzi do konfliktu z właścicielami lub dzierżawcami stawów rybnych. F05.04 Kłusownictwo i F03.02.03 Chwytanie, trucie, kłusownictwo – okaleczanie lub uśmiercanie. D01.02 Drogi, autostrady i G05.11 Śmierć lub uraz w wyniku kolizji – sąsiedztwo dróg (zwłaszcza ruchliwych dróg asfaltowych) może powodować kolizje bobrów z poruszającymi się pojazdami przy próbach ich przekraczania.

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*)	Polepszenie struktury i funkcji siedliska poprzez zastosowanie metody czynnej ochrony polegającej na wycinaniu i karczowaniu podrostu drzew, głównie sosny. Ze względu na wysoki stopień wrażliwości na procesy sukcesyjne należy siedlisko monitorować i w razie stwierdzenia wzrostu udziału siewek i podrostu drzew powtórzyć działania polegające na ich usunięciu.
2	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z (*Nympheion, Potamion*)	Utrzymanie dotychczasowej struktury i funkcji siedliska.
3	3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością (*Chenopodion rubri* p.p. i *Bidention* p.p.)	Rozpoznanie rozmieszczenia i stanu zachowania siedliska.
4	4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion*)	Polepszenie struktury i funkcji siedliska poprzez zastosowanie metody czynnej ochrony polegającej na wycinaniu i karczowaniu podrostu drzew, głównie sosny .
5	6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) i ciepłolubne murawy z (*Asplenion septentrionalis, Festucion pallentis*)	Polepszenie stanu zachowania siedliska. Bardzo ważne w tym aspekcie jest przywrócenie ekstensywnego wypasu oraz wykaszania, które zahamuje sukcesję wtórną (przekształcenie siedliska w zakrzewienia, a następnie w las). Jako jeden z mechanizmów, który można wykorzystać do polepszenia stanu siedliska będzie zwiększenie udziału terenów podlegających pakietom rolnośrodowiskowym, zwłaszcza wariantu zorientowanego na ochronę muraw ciepłolubnych, które łączą w sobie ochronę siedliska przy jednoczesnej korzyści dla właścicieli gruntów lub ich dzierżawców przez otrzymywanie dopłat. W przypadku nie objęcia siedlisk pakietami rolnośrodowiskowymi niezbędne będzie wprowadzenie działań związanych z ochroną czynną siedlisk (głównie odkrzewianiem płatów obu typów siedliska).
6	6120* Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*) [*oznacza siedlisko lub gatunek priorytetowy, to znaczy takie (taki), za którego ochronę szczególną odpowiedzialność ponosi Wspólnota Europejska, gdyż jest zagrożone (zagrożony) zanikiem na terenie Unii Europejskiej]	
7	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)	Zachowanie niezmniejszonej powierzchni siedliska, poprawa jego dotychczasowej struktury i funkcji poprzez przywrócenie i utrzymanie ekstensywnej gospodarki łąkowej.
8	6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)	Rozpoznanie rozmieszczenia i stanu zachowania siedliska.
9	6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)	Zachowanie niezmniejszonej powierzchni siedliska, poprawa jego dotychczasowej struktury i funkcji poprzez przywrócenie i utrzymanie ekstensywnej gospodarki łąkowej.
10	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane	Rozpoznanie rozmieszczenia i stanu zachowania siedliska.

	ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)	
11	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)	Zachowanie siedliska na powierzchni 1860,2 ha oraz zapewnienie warunków koniecznych do wykształcenia się prawidłowej struktury lasu (m.in. starzenia się drzewostanu oraz zróżnicowania pionowego i przestrzennego jego struktury, właściwego składu gatunkowego, wzrostu ilości martwego drewna).
12	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso – incanae*) i olsy źródliskowe. [*oznacza siedlisko lub gatunek priorytetowy, to znaczy takie (taki), za którego ochronę szczególną odpowiedzialność ponosi Wspólnota Europejska, gdyż jest zagrożone (zagrożony) zanikiem na terenie Unii Europejskiej]	Zachowanie siedliska na powierzchni 2641,15 ha oraz zapewnienie warunków koniecznych do wykształcenia się prawidłowej struktury lasu (m.in. starzenia się drzewostanu oraz zróżnicowania pionowego i przestrzennego jego struktury, właściwego składu gatunkowego, wzrostu ilości martwego drewna).
13	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)	Zachowanie siedliska na powierzchni 373,9 ha oraz zapewnienie warunków koniecznych do wykształcenia się prawidłowej struktury lasu (m.in. starzenia się drzewostanu oraz zróżnicowania pionowego i przestrzennego jego struktury, właściwego składu gatunkowego, wzrostu ilości martwego drewna).
14	9110* Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) [*oznacza siedlisko lub gatunek priorytetowy, to znaczy takie (taki), za którego ochronę szczególną odpowiedzialność ponosi Wspólnota Europejska, gdyż jest zagrożone (zagrożony) zanikiem na terenie Unii Europejskiej]	Zachowanie siedliska na powierzchni 4,73 ha oraz zapewnienie warunków koniecznych do zwiększenia udziału ilościowego i jakościowego gatunków światło- i ciepłolubnych w runie.
15	91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum*) i chrobotkowa postać (*Peucedano-Pinetum*)	Utrzymanie lub odtworzenie siedliska na określonej powierzchni po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
16	1437 Leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum*	Cel ogólny: Poprawa oceny ogólnej gatunku do stanu właściwego. Cele szczegółowe: Przeciwdziałanie sukcesji (zarastaniu siedliska przez gatunki drzew i krzewów), poprawa warunków świetlnych (ograniczenie rozwoju wysokich bylin i roślin ekspansywnych zacieniających siedlisko, zmniejszenie pokrycia martwej materii organicznej) – poprawa oceny wskaźnika „Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą", „Wysokie byliny/gatunki ekspansywne – konkurencyjne", „Grubość wojłoku", „Miejsca do kiełkowania", „Wysokość runi".
17	1617 Starodub łąkowy *Ostericum palustre*	
18	1477 Sasanka otwarta *Pulsatilla patens*	Utrzymanie lub odtworzenie określonej populacji gatunku po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
19	1032 Skójka gruboskorupowa *Unio crassus*	Zachowania populacji i siedlisk gatunku poprzez utrzymanie i monitorowanie stanowisk i ewentualne przeciwdziałanie na pojawiające się zagrożenia.
20	1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*	Zachowanie populacji i siedlisk rozwojowych gatunku, poprzez utrzymanie lub przywrócenie koszenia z dostosowaniem zabiegu do fenologii gatunku oraz utrzymanie lub przywrócenie ekstensywnego

		wypasu.
21	4030 Szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*	Utrzymanie lub odtworzenie określonej populacji gatunku po uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
22	1083 Jelonek rogacz *Lucanus cervus*	Zachowanie populacji i siedlisk rozwojowych gatunku poprzez między innymi: ograniczenie populacji dzika; zwiększanie ilości martwego drewna dębowego, zarówno na stanowiskach występowania jelonka, jak i w drzewostanach otaczających, usuwanie zbyt gęstego podszytu i podrostu leśnego w celu ogrzania podłoża i poprawy termiki środowiska rozwoju larw.
23	1084* Pachnica dębowa *Osmoderma eremita,* *Osmoderma barnabita* [*oznacza siedlisko lub gatunek priorytetowy, to znaczy takie (taki), za którego ochronę szczególną odpowiedzialność ponosi Wspólnota Europejska, gdyż jest zagrożone (zagrożony) zanikiem na terenie Unii Europejskiej]	Zachowanie populacji i siedlisk rozwojowych gatunku poprzez utrzymanie: alei, szpalerów i grup zadrzewień na wszystkich stanowiskach oraz jak największej liczby starych lub próchniejących drzew w dolinie Bugu mogących stanowić jego siedlisko.
24	1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*	Reintrodukcja gatunku w ciekach w których występował przed rokiem 2009.
25	1130 Boleń *Aspius aspius*	Poprawa możliwości migracji ryb oraz stopniowy wzrost ich populacji przez modernizację budowli hydrotechnicznych oraz ograniczenie kłusownictwa i zasiedlanie nowych odcinków Bugu i jego dopływów.
26	5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*	
27	1149 Koza *Cobitis taenia*	
28	1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*	
29	1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*	
30	1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*	Zachowanie dotychczasowej populacji i siedlisk gatunku oraz podjęcie działań ochronnych zmierzających do polepszenia jego stanu zachowania poprzez między innymi redukcję drapieżników.
31	1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*	Zachowanie dotychczasowej populacji i siedlisk gatunku oraz podjęcie działań ochronnych zmierzających do polepszenia jego stanu zachowania poprzez między innymi budowę zbiorników.
32	1355 Wydra *Lutra lutra*	Poprawa oceny ogólnej gatunku do stanu właściwego.
33	1337 Bóbr europejski *Castor fiber*	Rozpoznanie rozmieszczenia i stanu zachowania gatunku.

- PLH060053 Terespol

Na terenie obszaru Natura 2000 Terespol PLH060053, obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Terespol PLH060053.

Obszar Natura 2000

– Dane podstawowe

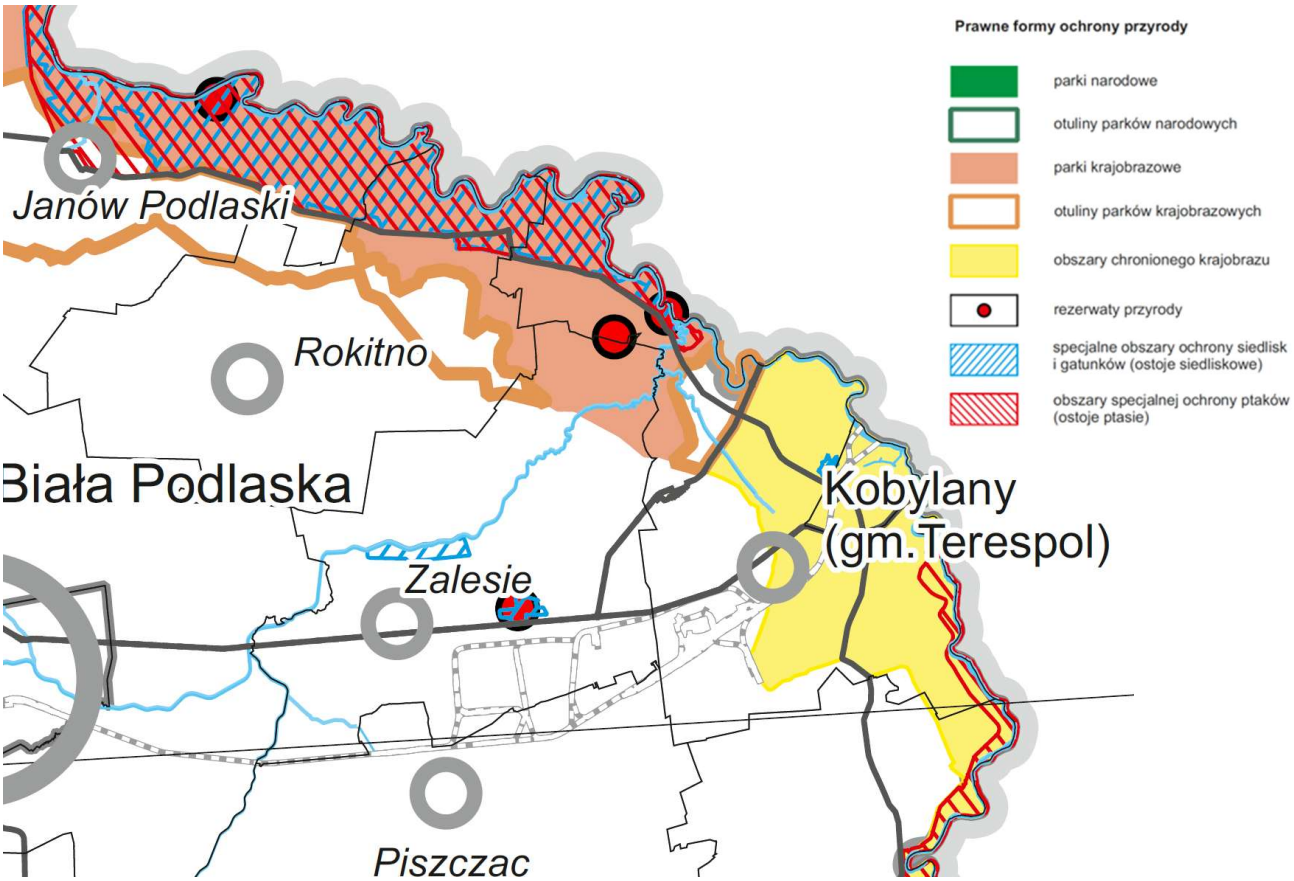
Nazwa: Terespol
Kod obszaru: PLH060053
Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa
Data wyznaczenia przez KE: 2009-02-13
Data wyznaczenia w Polsce: 2019-11-06
Status: specjalny obszar ochrony siedlisk
Uwagi: W 2022 r. opracowano propozycję zmian granic obszaru, którą po akceptacji Rady Ministrów (uchwała Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu „Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000", M. P. z 2023 r. poz. 182) przekazano do KE. Komisja zatwierdziła zmianę decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2024/433 z dnia 2 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia siedemnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny. Geometria zmienionej granicy, zgodna z ww. decyzją, jest przedstawiona na Geoserwisie.
Powierzchnia [ha]: 109,3900

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony

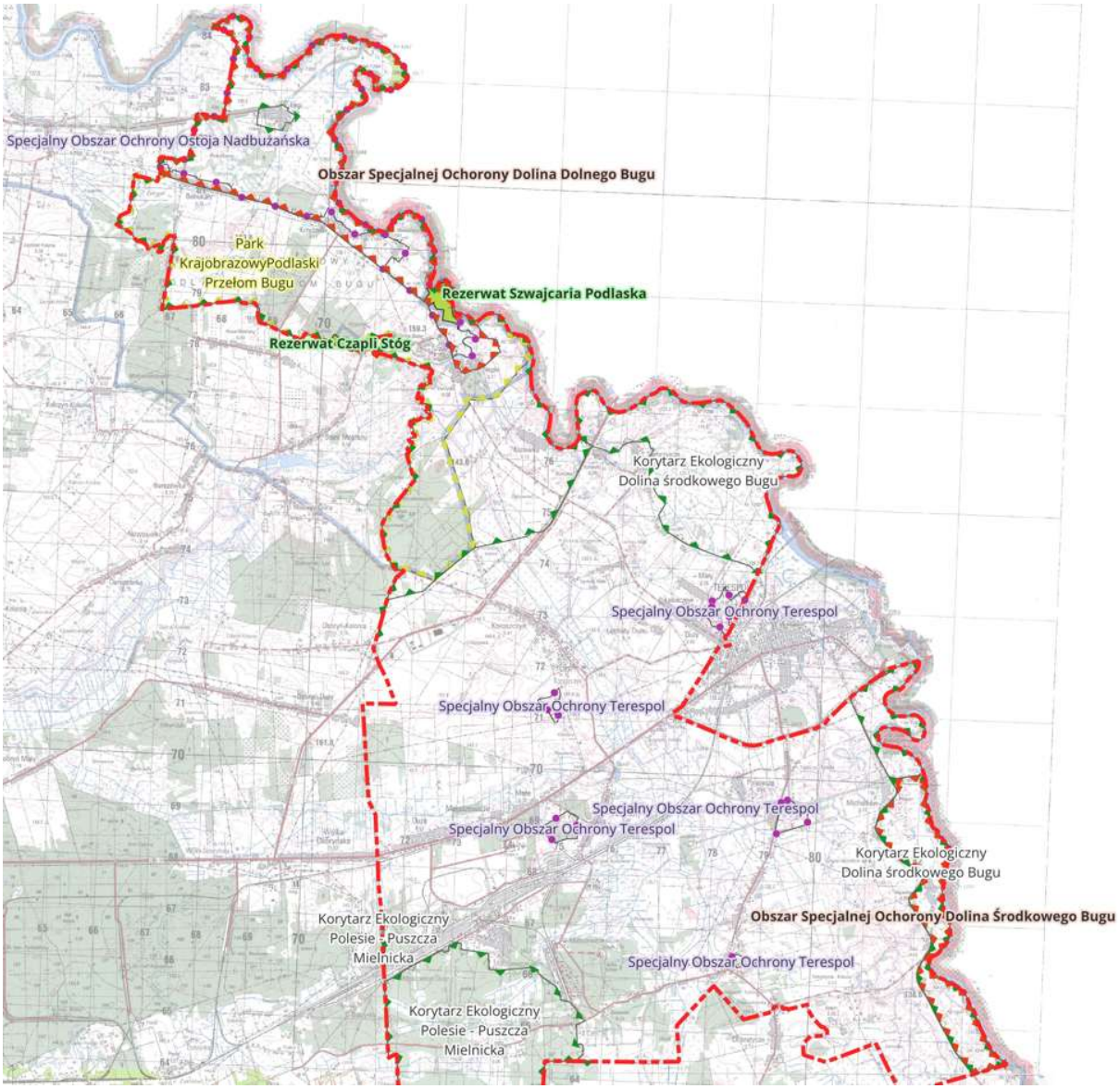
Przedmiot ochrony	**Zagrożenia i ich opis**	
1308 mopek *Barbastella barbastellus*	**Zagrożenia istniejące**	**Opis zagrożenia**
	G05.04 - wandalizm	płoszenie zwierząt, palenie ognisk, zaśmiecanie pomieszczeń zimowiska
	F03.02.03 - chwytanie, trucie, kłusownictwo	wybieranie zimujących zwierząt, chwytanie i zabijanie
	G01.02 - turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	turystyka i zwiedzanie miejsc przebywania hibernujących osobników w okresie zimowym, niepokojenie
	H06.01.01 - zanieczyszczenie hałasem ze źródeł punktowych lub występujące nieregularnie	zwiększenie poziomu hałasu lub istotna zmiana warunków w miejscu posadowienia zimowiska gatunku stanowiącego przedmiot ochrony, zakłócenia spokoju zimujących osobników
	Zagrożenia potencjalne	**Opis zagrożenia**
	B02.02 - wycinka lasu	wielkopowierzchniowe cięcia odkrywające jednorazowo lub w kilkuletnich odstępach znaczne powierzchnie gruntu
	A08 - nawożenie /nawozy sztuczne	stosowanie pestycydów, oprysków pielęgnacyjnych znacząco wpływających na owady stanowiące bazę żerową dla gatunku stanowiącego przedmiot ochrony lub inne wycieki substancji trujących
	E06.02 – odbudowa, remont budynków	remont i/lub zagospodarowanie pomieszczeń zajmowanych na zimowisko z przeznaczeniem do późniejszego wykorzystania
	D01 - drogi, ścieżki i drogi kolejowe	śmiertelność w skutek kolizji komunikacyjnych
	A10.01 – usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej	usuwanie drzew i alei pełniących funkcje orientacyjne dla przedmiotu ochrony

Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1308 mopek *Barbastella barbastellus*	Szczegółowa inwentaryzacja stanowiska z kolonią w celu oceny stanu zachowania populacji.
	Szczegółowa inwentaryzacja innych obiektów fortecznych pod kątem występowania zimujących osobników chronionego gatunku.
	Wyznaczenie tras przelotów między kolonią i żerowiskami w celu uniemożliwienia ich likwidacji.
	Poprawa warunków siedliskowych w okresie zimowania.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego- Główne elementy systemu obszarów chronionych źródło: https://umwl.bip.lubelskie.pl/?id=935&action=details&document_id=1035314

Położenie gminy Terespol na tle powierzchniowych form ochrony przyrody

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ustawowe wymagania w zakresie ochrony środowiska, które winny być spełnione w planie miejscowym – podczas realizacji ustaleń planu należy zapewnić ochronę siedlisk i stanowisk chronionych gatunków, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dotyczącymi ochrony gatunkowej:

- dziko występujących roślin objętych ochroną,
- dziko występujących zwierząt objętych ochroną,
- dziko występujących grzybów objętych ochroną.

Ochrona gatunkowa, zgodnie z art. 46.1. Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku *„ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych,*

gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej". W stosunku do gatunków objętych ochroną obowiązują zakazy określone w art. 51 i 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i wprowadzone:

- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt;
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin;
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów.

Inne uwarunkowania prawne

Linie elektroenergetyczne

Przez teren gminy przebiega linia 110 kV. Zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska. Ochrona środowiska przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego jego stanu poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz, gdy poziomy te nie są dotrzymane – na zmniejszaniu poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych. Obowiązek badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wynika z zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska.

Obszary predysponowane do występowania ruchów masowych

Zgodnie z informacjami zawartymi w Systemie Osłony Przeciwosuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego PIB, na terenie gminy Terespol brak zidentyfikowanych/ zarejestrowanych osuwisk oraz terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.[17]

Cmentarze

Dla terenów cmentarzy i ich stref ochronnych obowiązują przepisy odrębne o cmentarzach i chowaniu zmarłych m.in. rozporządzenie ministra gospodarki komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. *w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze.* (Dz. U. z dnia 16 września 1959 r.):

§ 3. 1. Odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

2. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 m.

[17] https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3

W gminie Terespol w 2019 roku oddano do użytku cmentarz komunalny w Koroszczynie.

Fot. Cmentarz w Koroszczynie
źródło: https://www.gminaterespol.pl/news.php?readmore=2211

Linia kolejowa

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa. Na obszarach przyległych do terenów kolejowych, na których zlokalizowana jest linia kolejowa, realizacja wszelkich inwestycji powinna być zgodna z:

1) ustawą z dnia 28 marca 2003 r o transporcie kolejowym,
2) rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
3) szereg innych rozporządzeń.

Zgodnie z art. 53 ust. 2 i 3 ustawy o transporcie kolejowym: *2.Budowle i budynki mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10m od granicy obszaru kolejowego, z tym, że odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20m. 3. Odległości, o których mowa w ust. 2, dla budynków mieszkalnych, szpitali, domów opieki społecznej, obiektów rekreacyjno-sportowych, budynków związanych w wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży powinny być zwiększone, w zależności od przeznaczenia budynku, w celu zachowania norm dopuszczalnego hałasu w środowisku, określonych w odrębnych przepisach.*

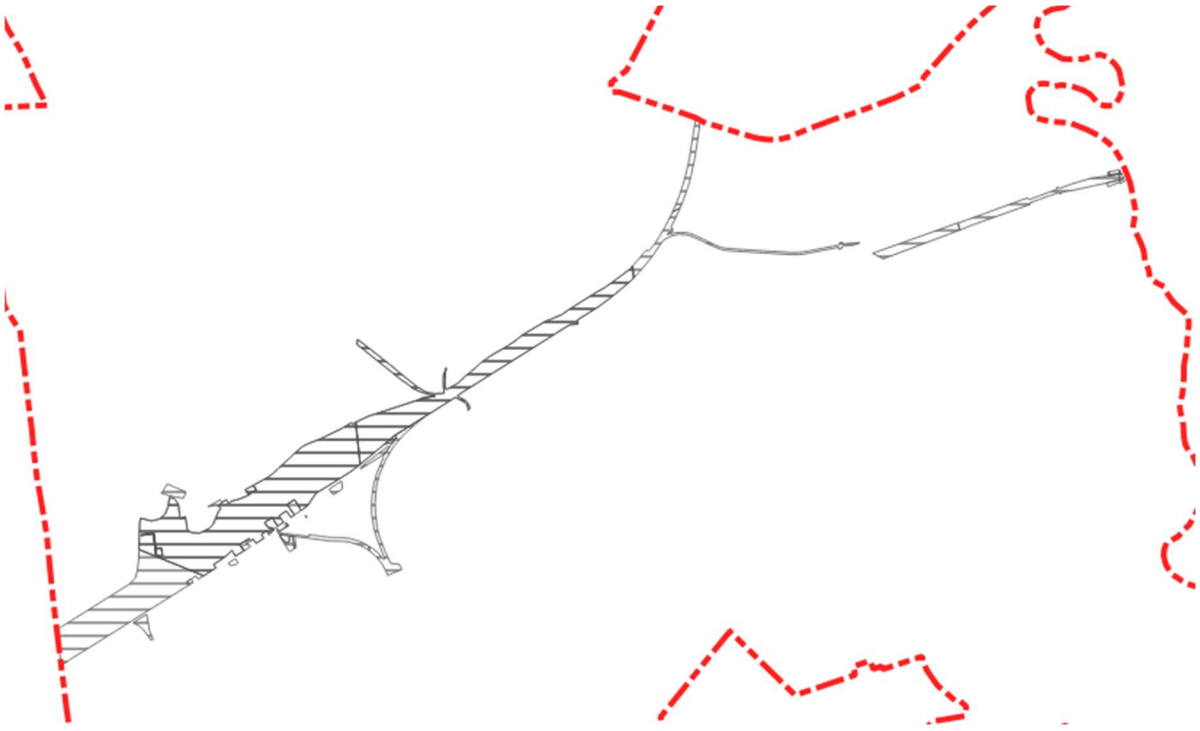
Zgodnie z §1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych: *Na gruntach położonych w sąsiedztwie linii kolejowej drzewa i krzewy mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 15m od osi skrajnego toru.*

Tereny zamknięte

Obowiązuje decyzja Nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. Urz. MI, poz. 38 z 2020 r.), zmieniona decyzją nr 16 Ministra Infrastruktury z dnia 14 października 2025 r. (Dz.U. MI, poz. 39 z 2025 r.).

Wykaz numerów działek dla terenów kolejowych:

46	bialski	Terespol-gmina	0003 Kobylany	697/14	0,3227	060116_2.0003.697/14
47	bialski	Terespol-gmina	0003 Kobylany	697/17	53,7476	060116_2.0003.697/17
48	bialski	Terespol-gmina	0003 Kobylany	750	6,9200	060116_2.0003.750
49	bialski	Terespol-gmina	0015 Małaszewicze	21/50	0,4522	060116_2.0015.21/50
50	bialski	Terespol-gmina	0015 Małaszewicze	21/52	0,3959	060116_2.0015.21/52
51	bialski	Terespol-gmina	0015 Małaszewicze	21/53	0,2514	060116_2.0015.21/53
52	bialski	Terespol-gmina	0015 Małaszewicze	21/57	98,2981	060116_2.0015.21/57
53	bialski	Terespol-gmina	0015 Małaszewicze	384/1	2,5200	060116_2.0015.384/1
54	bialski	Terespol-gmina	0015 Małaszewicze	2658/2	48,0981	060116_2.0015.2658/2
55	bialski	Terespol-gmina	0022 Polatycze	134	8,6100	060116_2.0022.134
56	bialski	Terespol-gmina	0022 Polatycze	470	6,6200	060116_2.0022.470

Mapa terenów kolejowych zamkniętych, gmina Terespol

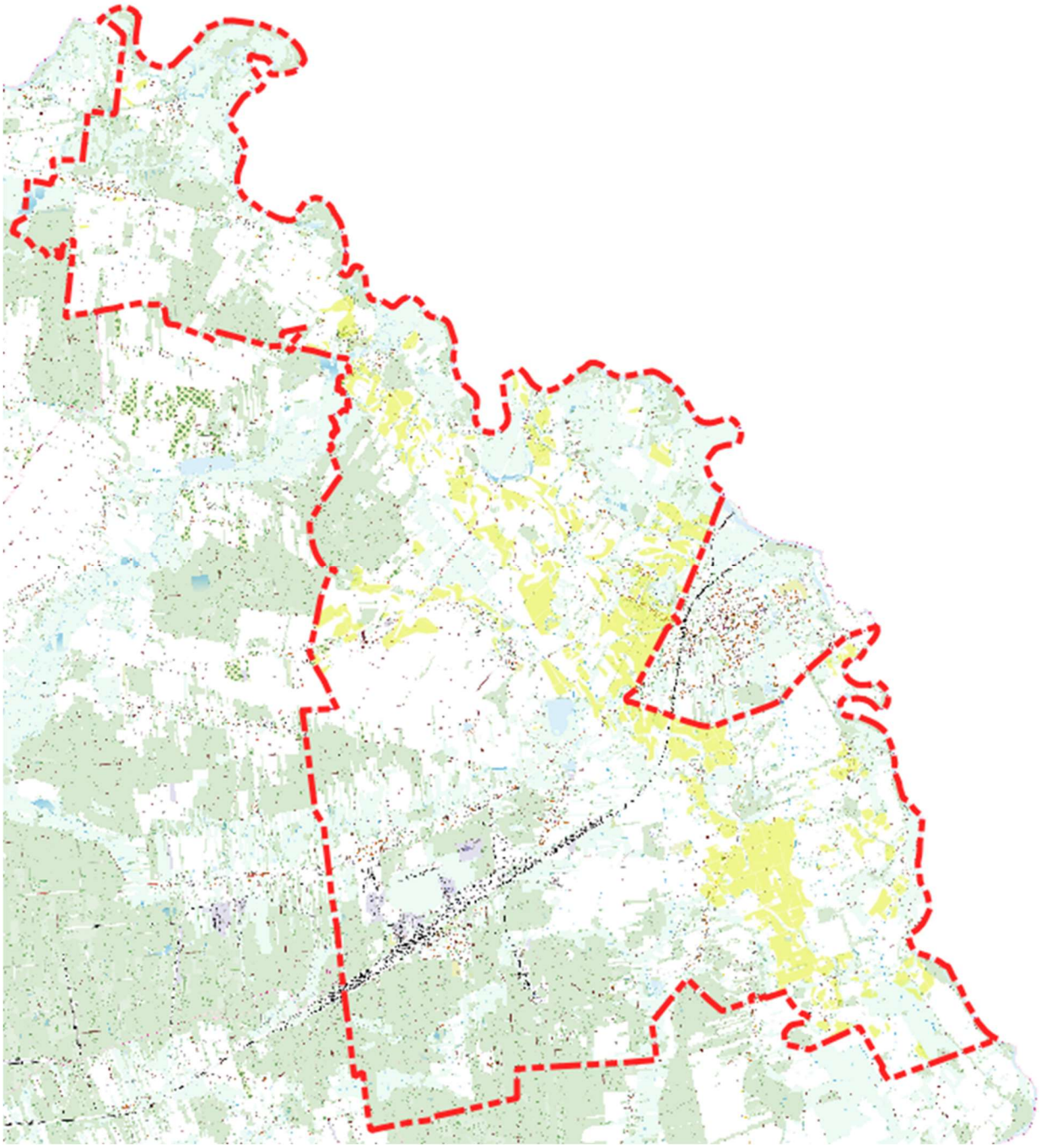
Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 3.1.) w odniesieniu do terenów zamkniętych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

ustala się tylko granice tych terenów oraz granice ich stref ochronnych. W strefach ochronnych ustala się ograniczenia w zagospodarowaniu i korzystaniu z terenów, w tym zakaz zabudowy. Przepisów ust. 3. ustawy nie stosuje się do terenów zamkniętych ustalanych przez ministra właściwego do spraw transportu. W związku z tym dla tych terenów (kolejowych) plan musi zawierać ustalenia jak dla innych terenów nim objętych.

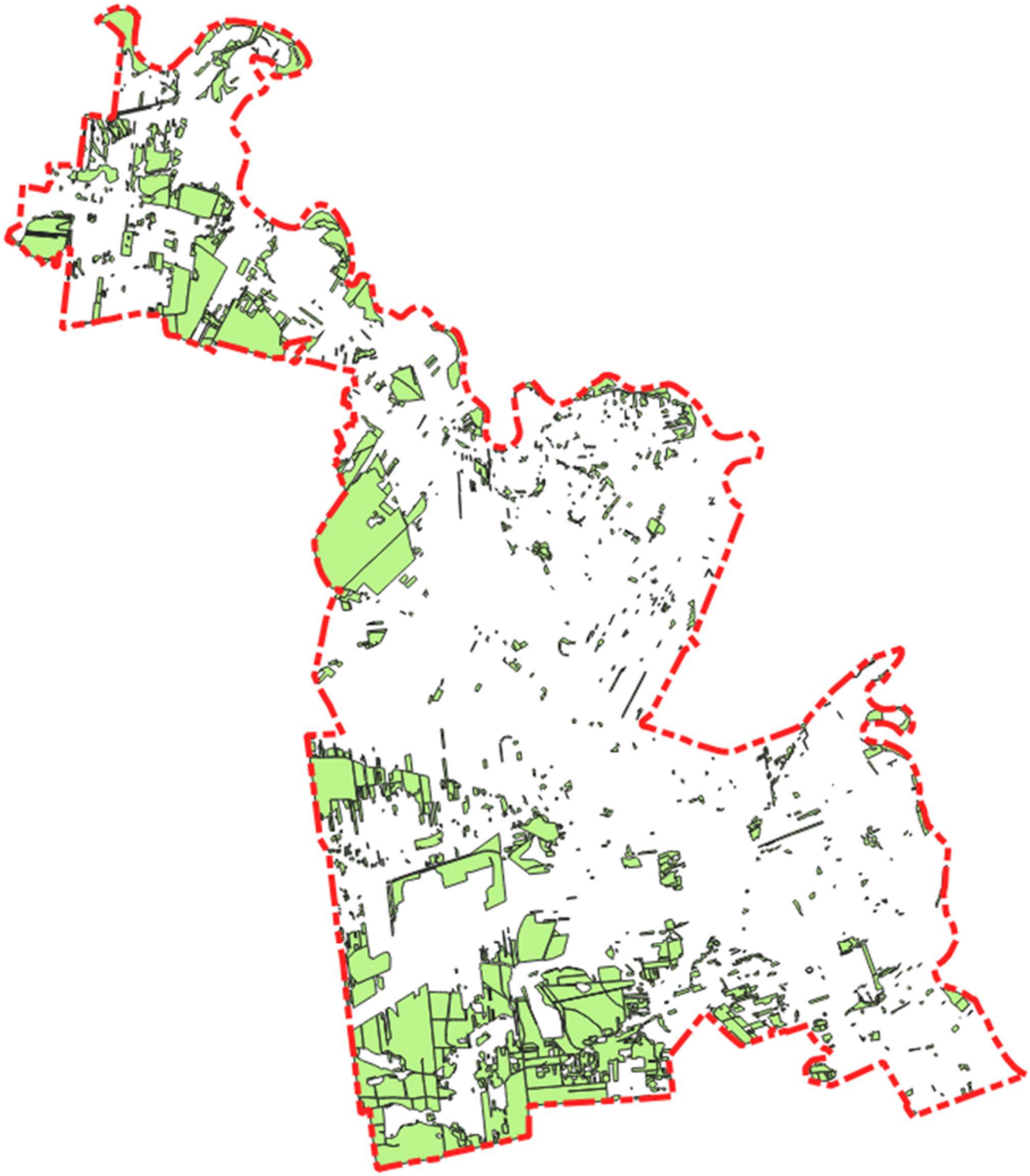
W świetle decyzji nr 187/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 grudnia 2025 r., na terenie gminy Terespol nie występują tereny zamknięte ustanowione przez ministra właściwego do spraw obrony narodowej.

Grunty rolne i leśne

Zgodnie z Art. 3 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (t.j. Dz.U. z 2024r. poz. 82) ochronie podlegają grunty rolne na glebach klas I-III oraz lasy. Ochrona gruntów rolnych i leśnych polega głównie na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze i nieleśne. Jest to ochrona warunkowa, co oznacza, że mogą zostać one przeznaczone na inne cele, przy spełnianiu wymagań wskazanych w ustawie. Poniżej zamieszczono mapkę przedstawiającą najcenniejsze grunty podlegające ochronie.

Grunty rolne na glebach klas I-III- rozmieszczenie na terenie gminy Terespol

Grunty leśne- rozmieszczenie na terenie gminy Terespol

7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM

Każdy dokument o charakterze kierunkowym wyrażający wolę polityczną dla przyszłych zamierzeń tworzony jest w oparciu, m. in. o uwarunkowania zewnętrzne, na które składają się ustalenia innych dokumentów na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. W dokumentach tych ważne miejsce zajmują zagadnienia ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Ochrona środowiska jest przedmiotem regulacji wspólnotowej głównie w postaci dyrektyw UE. Jeśli chodzi o zasadę zrównoważonego rozwoju, która jest przedmiotem głównie dokumentów kierunkowych o charakterze politycznym, to pojęcie to nie jest rozumiane jednoznacznie, a jego aktualną interpretację zawierają materiały opublikowane w 2005 roku. Najważniejsze dla tych zagadnień są następujące dokumenty: Szósty Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska, Strategia Lizbońska, Strategia z Goeteborga, Europejska Konwencja Krajobrazowa, Strategia na rzecz różnorodności biologicznej UE 2030, Zrównoważona Europa do 2030 r. Inicjatywa przewodnia tej strategii to *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*. Strategia ta tworzy długookresowe ramy działania w wielu obszarach polityki, takich jak walka ze zmianami klimatu, energia, transport, przemysł, surowce, rolnictwo, rybołówstwo, ochrona różnorodności biologicznej oraz rozwój regionalny. Ochrona środowiska na poziomie krajowym jest obecnie jednym z głównych zadań współczesnego społeczeństwa i państwa. Fundamentalnym dokumentem w zakresie zrównoważonego rozwoju jest Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej (art. 5). Ustawa prawo ochrony środowiska oraz ustawy jej pokrewne i rozporządzenia zobowiązują do kierowania się zasadą zrównoważonego rozwoju w różnych etapach działań: planistycznych, realizacyjnych i zarządzania.

Do dokumentów o charakterze programowym, które wyznaczają politykę państwa w zakresie ochrony środowiska, należą: Polska 2030 Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju, II Polityka Ekologiczna Państwa, Polityka Ekologiczna Państwa. Oprócz wymienionych dokumentów o charakterze ogólnym, w Polsce, w nawiązaniu do przepisów ustawy (Prawo ochrony środowiska i Prawo o odpadach), funkcjonuje kilka innych programów szczegółowych w zakresie ochrony środowiska: Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, Krajowy Program Zwiększenia Lesistości, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej wraz z Programem Działań, Program Wodno-Środowiskowy Kraju, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 została zlikwidowana na mocy przyjętej w 2020 r. nowelizacji Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Jednocześnie przewidywany w ustawie nowy zintegrowany dokument, jakim ma być Koncepcja Rozwoju Kraju 2050- dokument, który ma umożliwić najlepsze wybory strategiczne w perspektywie nadchodzącego ćwierćwiecza, w ramach średniookresowych strategii i polityk publicznych wdrażanych przez rząd, samorządy terytorialne i innych interesariuszy gry o rozwój.

Wśród dokumentów na poziomie regionalnym są m.in.: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego (2015), Strategia rozwoju województwa lubelskiego do roku 2030, Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2021-2027, Program Ochrony

Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027, Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028.
Inne dokumenty to Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2018-2026, Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2023-2030, Strategia Rozwoju Gminy Terespol, Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bialskiego na lata 2022-2025, Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Terespol.

Planowane przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenu w obszarze objętym planem ogólnym nie koliduje z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

Podstawowym celem o randze międzynarodowej uwzględnionym podczas sporządzania planu był trwały, stabilny i zrównoważony rozwój dla osiągnięcia ładu społecznego, ekonomicznego, ekologicznego i przestrzennego. Ponadto w planie ogólnym swoje odzwierciedlenie znalazły następujące cele ochrony środowiska:

- konieczność zachowania równowagi środowiska naturalnego, w tym różnorodności biologicznej przy szybko zmieniających się warunkach gospodarczych i społecznych;
- poprawa jakości środowiska dla ochrony zdrowia mieszkańców;
- ochrona wysokich walorów krajobrazowych i zrównoważone wykorzystanie wartości przyrodniczych;
- ochrona i rekompensowanie koniecznych ubytków terenów zieleni oraz wprowadzenie terenów powierzchni biologicznie czynnej na terenach przeznaczonych pod zainwestowanie.

W miastach i gminach województwa Lubelskiego, w tym w granicach obszaru planu ogólnego, obowiązują ustalenia Programu ochrony powietrza dla stref województwa lubelskiego. W dniu 28 czerwca 2023 r. Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął zaktualizowane programy ochrony powietrza (POP) dla strefy aglomeracja lubelska oraz strefy lubelskiej. Programy powstały w oparciu o wyniki opracowanej w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2021".

Dokumenty zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego:

- Aktualizacja POP dla strefy aglomeracja lubelska – Uchwała nr XLIX/717/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 czerwca 2023 r.
- Aktualizacja POP dla strefy lubelskiej – Uchwała nr XLIX/716/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 czerwca 2023 r.

8. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Uchwałą NR XI/162/2015 8 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 30.10.2015r. przyjęto Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. PZPW został ukształtowany przez ustawodawcę jako poziom odniesienia dla planowania przestrzennego

gmin, łączący politykę przestrzenną państwa i województwa. Oznacza to, że w PZPW poza polityką przestrzenną województwa, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, powinny znaleźć się także ustalenia polityki przestrzennej państwa.

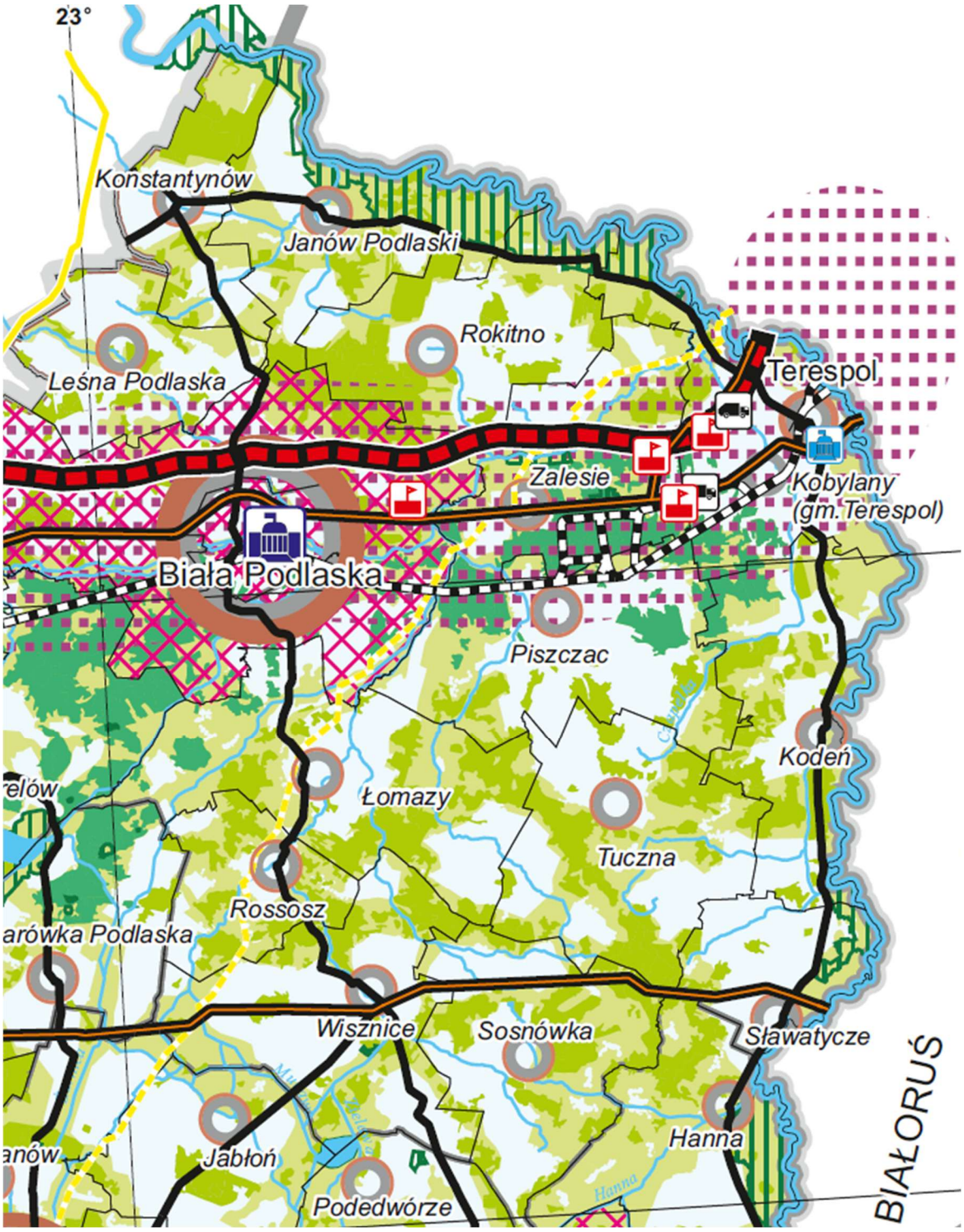
*Z analizy planu wynika, jednym z celów **polityki przestrzennego zagospodarowania kraju** w horyzoncie roku 2030 są następujące w odniesieniu do województwa lubelskiego (str.10):*

- *rozwijanie powiązań funkcjonalnych, zwłaszcza pomiędzy regionami Polski Wschodniej,*
- *koncentrację urbanizacji w miastach subregionalnych: Biała Podlaska, Chełm, Puławy, Zamość oraz wskazanych do wzmacniania funkcji subregionalnych,*
- *zwiększanie produktywności działalności rolniczej i leśnictwa wspierającej rozwój wielofunkcyjności obszarów wiejskich,*
- *wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary otaczające główne ośrodki miejskie,*
- *restrukturyzację i rozwój nowych funkcji na obszarach peryferyjnych, tj. o niskim poziomie rozwoju i słabej dostępności do usług, a także restrukturyzację i rewitalizację obszarów zdegradowanych,*
- *wzmacnianie funkcji transgranicznych ośrodków subregionalnych (Biała Podlaska, Chełm, Zamość) i funkcji przygranicznych ośrodków lokalnych, rozwijanie współpracy pomiędzy miastami bliźniaczymi (Brześć – Terespol) oraz modernizację istniejących i budowę nowych przejść granicznych.*

Jako kluczowe zadania w zakresie wzmacniania powiązań transgranicznych, rekomendowane w Strategii Współpracy Transgranicznej Województwa Lubelskiego, Obwodu Wołyńskiego, Obwodu Lwowskiego i Obwodu Brzeskiego na lata 2014-2020 wskazuje się budowę mostu na rzece granicznej Bug na przejściu granicznym Terespol – Brześć (str. 58).

Uwzględniając istniejące i planowane elementy infrastruktury transportowej, przeładunkowej i magazynowej PZPWL określa sieć ośrodków logistycznych w województwie, wskazanych do rozwoju infrastruktury logistycznej, obejmującą:

- *międzynarodowe węzły intermodalne stanowiące platformy multimodalne sieci TEN-T: Małaszewicze/Terespol (oparte o sieć terminali Centrum Logistycznego Małaszewicze), Dorohusk/Okopy, Lublin/Świdnik,*
- *regionalne węzły logistyczne: Szczebrzeszyn, Zamość/Zawada, Hrubieszów, Chełm, Puławy, Łuków, Międzyrzec Podlaski, Lubartów, Biłgoraj, Rejowiec/Zawadówka, Lubycza Królewska/Hrebenne, Dęblin, Włodawa, Nałęczów/Drzewce. (str. 111).*

Fragment planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego – kierunki rozwoju

Projektowana trasa autostrady A2

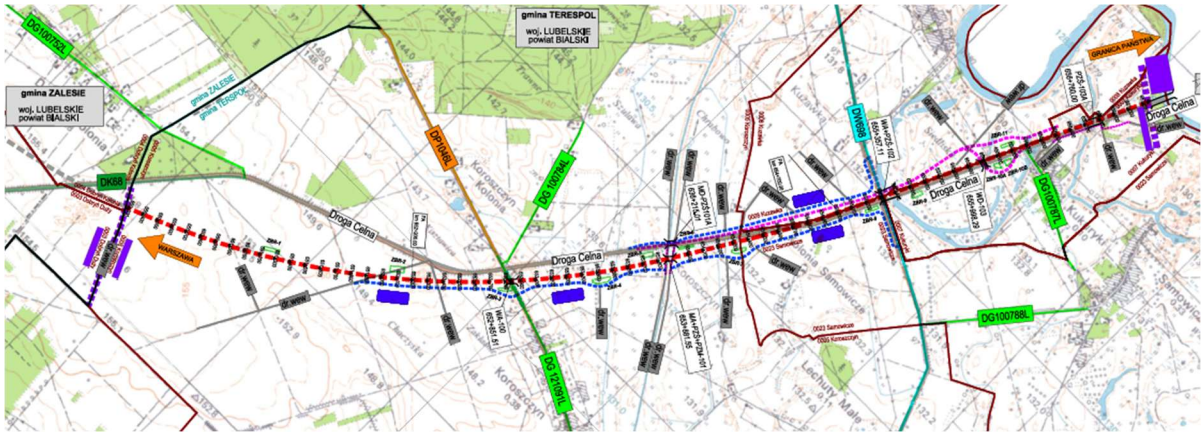
Według dostępnych informacji na stronie GDDKiA planowana jest realizacja autostrady A2. W ramach inwestycji zostanie uzyskana decyzja ZRID oraz opracowana dokumentacja dla odcinka autostrady A2 od węzła Biała Podlaska (dawniej Cicibór) do granicy państwa, podzielonego na trzy odcinki:

- węzeł Biała Podlaska (dawniej Cicibór) – rejon miejscowości Kijowiec,

- rejon miejscowości Kijowiec – węzeł Dobryń,
- węzeł Dobryń – granica państwa.

Odcinek Biała Podlaska – granica państwa w Kukurykach stanowi ostatni fragment autostrady A2, która w przyszłości ma połączyć Wielką Brytanię z Białorusią i Rosją poprzez szlak lądowy biegnący przez Holandię, Niemcy i Polskę.

Inwestycja zlokalizowana jest w województwie lubelskim, na terenie powiatu bialskiego, obejmując obszar gmin: Biała Podlaska, Zalesie, Rokitno i Terespol. Łączna długość opracowywanego odcinka wynosi 32,31 km.

Przebieg trasy: źródło: GDDKiA

9. ZAPISY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TERESPOL

Należy uznać, że obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol, przyjęte uchwałą Nr **XX/154/05** Rady Gminy Terespol **dnia 9 czerwca 2005r.** (z późniejszymi zmianami), nie jest już aktualne. Niemniej jednak pozostaje ono kluczowym dokumentem na poziomie gminy, stanowiącym punkt wyjścia dla opracowywanych rozwiązań w sporządzanym planie ogólnym.

Zidentyfikowane problemy w obowiązującym Studium:

1. **Uzależnienie od gospodarki wschodnich sąsiadów** – Rozwój gminy Terespol silnie zależy od sytuacji gospodarczej Białorusi i Rosji. Choć ich potencjał jest ogromny, okresowe kryzysy mogą osłabiać funkcje tranzytowe gminy.
2. **Konflikt rozwojowy a ochrona środowiska** – Rozwój urbanizacyjny koliduje z koniecznością ochrony walorów przyrodniczych i kulturowych. Planowanie przestrzenne musi uwzględniać zasady zrównoważonego rozwoju i kompromisowe rozwiązania.

3. **Nierównowaga między Terespolem a Brześciem** – Dysproporcja w wielkości obu miast (stosunek 7:300) ogranicza rozwój Terespola, który nie posiada odpowiednich terenów do ekspansji. Jego ograniczona funkcja jako centrum gminy negatywnie wpływa na jej rozwój.
4. **Brak spójnej koncepcji rozwoju** – gmina nie posiada kompleksowej i długoterminowej strategii rozwoju. Obecne działania, mimo zgodności z planem miejscowym, są nieskoordynowane i mogą prowadzić do utraty szans rozwojowych. Studium powinno wyznaczyć klarowną wizję rozwoju.

Kierunki działań

Problemy gminy Terespol nie są na tyle poważne, by uniemożliwiały rozwój, ale wymagają odpowiednich działań planistycznych. Studium powinno uwzględniać wspólną koncepcję rozwoju z miastem Terespol i gminą Zalesie, tworząc spójny, współzależny organizm.

Wytyczne zawarte w Studium dla nowej zabudowy (str. 47):

W celu ochrony i podkreślenia tożsamości kulturowej regionu, w tym krajobrazu kulturowego podlaskich wsi, należy wprowadzać lokalne (gminne) wytyczne dotyczące form architektonicznych nowej zabudowy. Powinny one zostać uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z art. 10 ust. 4, 6 i 8 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, i opracowane na podstawie specjalistycznych studiów kulturowych.

Wytyczne powinny opierać się na zasadzie ochrony dziedzictwa i tożsamości kulturowej, zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej zawartymi m.in. w *Zielonej Karcie* (1990) oraz *Nowej Karcie Ateńskiej* (1998).

Zaleca się ich szczególne stosowanie w historycznych wsiach o zachowanej tradycyjnej zabudowie. W rejonach zdominowanych przez nowe siedliska dopuszcza się większą elastyczność pod warunkiem, że nowa zabudowa nie zakłóci krajobrazu, np. poprzez odpowiednie usytuowanie lub otoczenie zielenią.

Kluczowe jest kształtowanie nowej zabudowy w harmonii z tradycyjną architekturą i krajobrazem kulturowym gminy oraz unikanie bezstylowej, nowoczesnej architektury obcej duchowi regionu, co jest zgodne z polityką przestrzenną krajów Unii Europejskiej.

W Studium podzielono gminę na trzy sektory:

- **Sektor A** – centralny, przeznaczony pod inwestycje przygraniczne,
- **Sektor B** – północny, obejmujący w większości Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu,
    - **Sektor C** – południowy, w przeważającej części w granicach Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

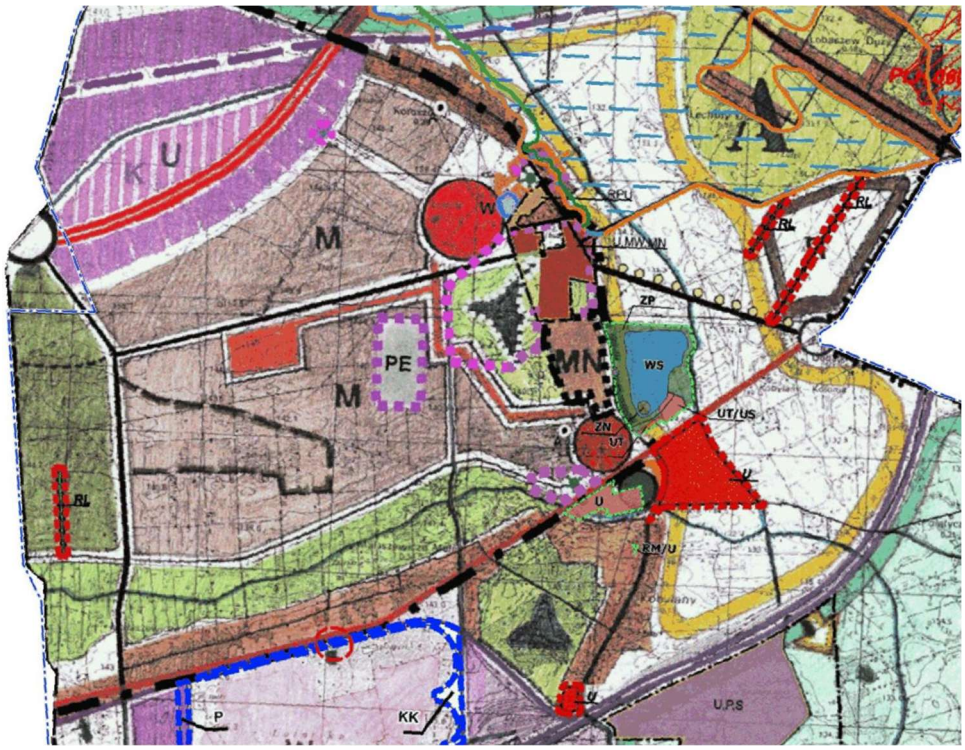
Sektory **B i C** pełnią funkcję turystyczną, rekreacyjną oraz rolno-leśną, natomiast **sektor A** przeznaczony jest pod intensywną urbanizację przygraniczną. Jego dodatkowym zadaniem jest integracja przestrzenna pozostałych sektorów poprzez:

- ciąg ekologiczny pasa nadbużańskiego,
- ciąg ekologiczny rzeki Czapelki,
- trasę komunikacyjną (tzw. Nadbużańską), stanowiącą główną oś transportową gminy (N-S),
- powiązania infrastrukturalne, gospodarcze i społeczne.

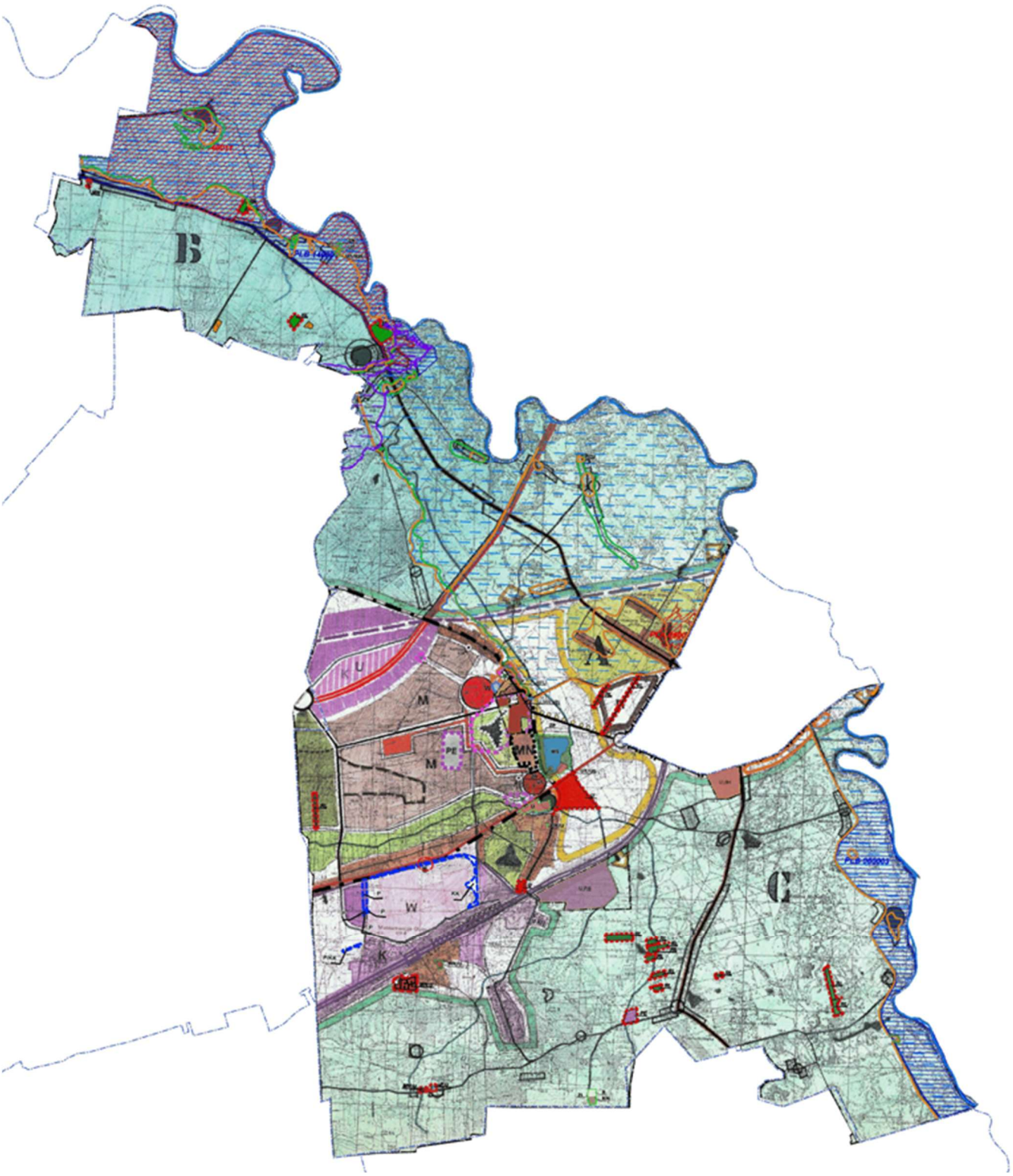
Wyznaczenie sektora A wynikało z wytycznych województwa bialskopodlaskiego oraz strategii Rządowego Centrum Studiów Strategicznych, które zakładało jego rolę jako potencjalnego "pasma przyspieszonego rozwoju".

Studium z 2005 r. prognozowało dynamiczny wzrost funkcji transgranicznych, co miało skutkować wzrostem miejsc pracy i liczby ludności do 30 tys. mieszkańców, z czego 10 tys. miało zamieszkiwać istniejące osiedla wiejskie, a 20 tys. nowe tereny urbanizacyjne. Założenia te nie sprawdziły się, a rezerwy terenowe pod budowę nowego miasta, obejmujące dostępny płaskowyż między centrum a lasami oraz obszar od Małaszewicz po planowaną strefę biznesu w rejonie Terminalu Koroszczyn, pozostały w przewadze niewykorzystane.

Brak dostępnych danych, w tym prognoz demograficznych, które uzasadniałyby dalsze utrzymywanie tych rezerw terenowych.

Fragment rysunku Studiu z oznaczeniem „M" – nowe tereny urbanizacyjne

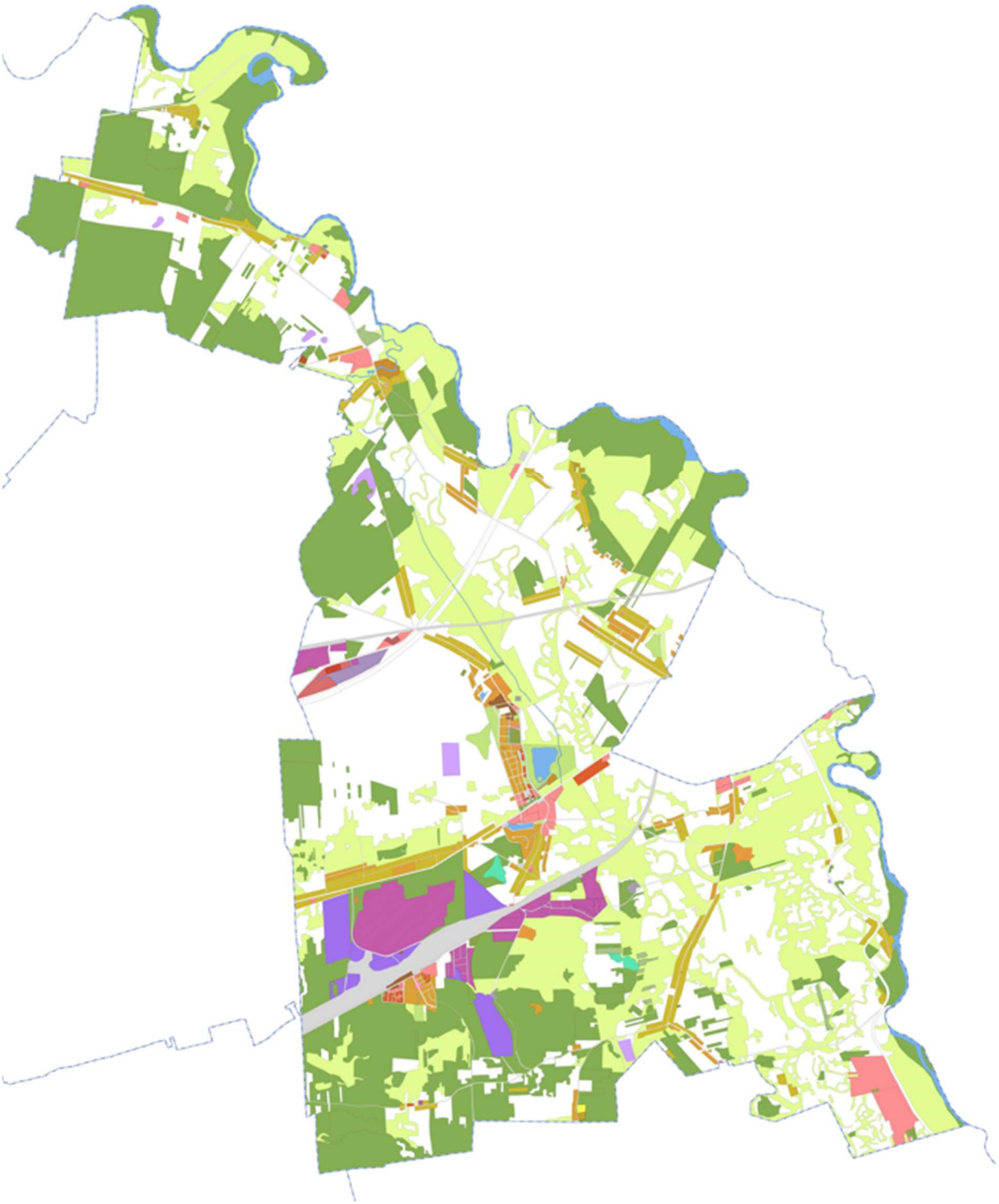
Rysunek Studium – struktura terenu (źródło: https://terespol.e-mapa.net/)

10. OBOWIĄZUJĄCE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują znaczną część gminy, regulując jej rozwój i sposób zagospodarowania terenów. W rejonach istniejącej zabudowy wyznaczono obszary pod uzupełnienie funkcji mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej oraz rekreacyjnej, co pozwala na stopniowy rozwój osiedli i infrastruktury.

Plany miejscowe precyzują również szczegółowe rozwiązania komunikacyjne, obejmujące układ dróg publicznych, dostępność terenów inwestycyjnych oraz parametry infrastruktury transportowej. Istotnym elementem są również wskaźniki urbanistyczne, takie jak intensywność zabudowy, wysokość budynków, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej czy warunki obsługi komunikacyjnej.

Obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego są w dużej mierze zgodne z kierunkami wyznaczonymi w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ewentualne niezgodności mogą wynikać z kilku czynników, takich jak różnice w skalach opracowań, stopniowe uaktualnianie dokumentacji planistycznej na coraz dokładniejszych podkładach mapowych oraz różny okres ich sporządzania – rozpiętość sięga nawet 20 lat. Zmieniające się uwarunkowania przestrzenne i technologiczne mogą prowadzić do pewnych rozbieżności, jednak w większości przypadków plany miejscowe uwzględniają i wdrażają politykę przestrzenną gminy.

Zestawienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
źródło: https://terespol.e-mapa.net/

11. PROGNOZA ZMIAN W ŚRODOWISKU PRZY BRAKU PLANU OGÓLNEGO

Aktualnie obszar objęty projektem planu ogólnego podlega ustaleniom Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Terespol. Ważnym punktem odniesienia dla niniejszej prognozy jest określenie prawdopodobnych zmian w środowisku w sytuacji braku planu ogólnego.

Podstawowym parametrem dla takiej analizy jest określenie stopnia atrakcyjności inwestycyjnej terenu, czy też wielkości popytu na nowe działki pod zabudowę produkcyjno-usługową, mieszkaniową, usługową, obiekty sportowe. Brak w tym zakresie szczegółowych danych, natomiast w odczuciu autorów prognozy należy się spodziewać wzrostu liczby nowych inwestycji w tym zakresie w stosunku do inwestycji realizowanych obecnie, zwłaszcza jeśli chodzi o inwestycje mieszkaniowe czy zabudowy letniskowej w rejonie jezior.

Plan ogólny pozwoli na prawne przygotowanie terenów inwestycyjnych dla realizacji różnego rodzaju inwestycji, w tym uwzględnienie licznie składanych wniosków dotyczących zagospodarowania przestrzennego tj. zmiana warunków zagospodarowania nieruchomości objętych obowiązującymi planami wraz ze zmianą przeznaczenia niektórych terenów.

Sporządzany plan ogólny pozwoli na uaktualnienie obowiązującego prawa miejscowego, dostosowanie do potrzeb gminy, mieszkańców oraz innych zainteresowanych. W konsekwencji, plan ogólny ułatwi wszystkim zainteresowanym posługiwanie się tym narzędziem prawnym w procesach inwestycyjnych oraz dotyczących gospodarowania nieruchomościami.

Z punktu widzenia ochrony środowiska sporządzany projekt planu ogólnego jest korzystny z uwagi na uwzględnienie w ustaleniach planu aktualnych przepisów ochrony środowiska oraz ustalenie stosunkowo dużej powierzchni terenów leśnych, zieleni urządzonej i naturalnej, a także z uwagi na ustalenie wskaźników urbanistycznych, w tym minimalnej powierzchni biologicznie czynnej.

Projekt planu poprzez kompleksowe rozwiązania w zakresie określenia przeznaczeń terenu oraz ich granic, wraz ze znacznym uszczegółowieniem w zakresie wyposażenia w szeroko rozumianą infrastrukturę techniczną, stwarza formalno – prawne podstawy do zapewnienia rozwiązania problemów w ww. zakresie.

Analizowany plan ustala zasady kształtowania funkcjonalnego i przestrzennego gminy Terespol. Wnioski w niniejszym opracowaniu mają charakter ogólny, wskazujący jedynie kierunki zmian i zagrożeń wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego. Sporządzany plan jest formalnie zmianą obowiązujących obecnie planów miejscowych oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W odczuciu autorów prognozy procedowany projekt planu ogólnego zawiera ustalenia korzystniejsze z punktu widzenia ochrony środowiska oraz ekologicznych warunków życia mieszkańców.

Duża część potencjalnych zmian w środowisku, związanych z realizacją ustaleń planu ogólnego, będzie zależna od technologii prowadzenia prac oraz przyjętych rozwiązań projektowych.

Plan ogólny ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, zatem jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i przy

wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą posiadały większy wpływ na rozwój miejscowy zabudowy i jej charakter. Rozwiązanie to ma na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy. Ustawodawca przewidział na uchwalenie planów ogólnych termin do 31 grudnia 2025 r. Po tej dacie studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy tracą moc. Brak planu ogólnego na terenie gminy uniemożliwi prowadzenie jakichkolwiek prac o charakterze planistycznym. Podobnie bowiem jak w przypadku decyzji WZ, która nie będzie mogła być wydana bez wcześniejszego określenia obszarów uzupełnienia zabudowy, niemożliwe także będzie uchwalanie planów miejscowych.
Brak realizacji ustaleń planu – nie spowoduje likwidacji istniejącego zainwestowania gminy, może przyczynić się jedynie do jego nieprawidłowego i ograniczonego rozwoju.

12.OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I INNYCH USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

12.1 Cel opracowania projektu planu ogólnego

Plan ogólny jest obligatoryjnie sporządzanym dokumentem planistycznym o zasięgu całej gminy, który ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W przeciwieństwie do swojego poprzednika plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Oznacza to przede wszystkim, że jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ).

Zatem zasadniczym celem sporządzenia planu ogólnego dla obszaru gminy Terespol jest ustalenie funkcji dla poszczególnych terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokument ten będzie musiał zachować zgodność.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) w planie ogólnym gminy Terespol określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne odpowiednie do specyfiki miejsca.

Zamknięty katalog stref planistycznych określony został w art. 13c ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Dla poszczególnych stref, co wynika z art. 13e, określono ich profil funkcjonalny oraz:

- wartość maksymalnej nadziemnej intensywnej zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy (dla stref o których mowa w art. 13c ust 2 pkt 1-7 ww. ustawy);
- wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (dla stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-10 ww. ustawy), nie mniejszego niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W tym miejscu należy zauważyć, że w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) określona została charakterystyka stref planistycznych, w ramach której ustalono profil funkcjonalny podstawowy i dodatkowy dla każdej stref – zamknięty katalog rodzajów przeznaczeń terenów, które mogą występować w danej strefie.

Z przytoczonych powyżej przepisów jasno wynika, iż w planie ogólnym nie można ustalić ani też zabronić planowanych do realizacji przedsięwzięć, które zaliczane są do grupy zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływujących na środowisko.

Wiodące znaczenie przy podziale gminy Terespol na w/w strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna oraz kierunki rozwoju określone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol, jak również miejscowe plany obowiązujące na terenie gminy oraz Strategia Rozwoju Gminy Terespol do 2020 roku, uwzględniająca kierunki rozwoju przestrzennego określone w Studium.

Ponadto wyznaczając strefy planistyczne uwzględniono aktualny stan zagospodarowania. Taki sposób postępowania zapewnia spójność wyznaczonych stref z dotychczasowym ładem przestrzennym oraz pozwala na kontynuację istniejących zasad kształtowania i zagospodarowania przestrzeni. Dodatkowo, podejście to umożliwia elastyczne dostosowanie nowych ustaleń planistycznych do lokalnych uwarunkowań i potrzeb społeczno-gospodarczych gminy.

Z zestawienia danych wynika, że zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe wyrażone w liczbie ludności 455,69, a chłonność terenów mieszkalnych wyznaczonych w obowiązujących MPZP szacuje się na 10 890 osób. W konsekwencji tej sytuacji, zgodnie z przepisami obowiązującej ustawy, nie ma konieczności i możliwości wyznaczenia nowych terenów mieszkaniowych w gminie podczas sporządzania niniejszego planu.

12.2 Ustalenia projektu planu ogólnego

Głównym celem planu ogólnego jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy oraz harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni.

Plan ogólny ustala funkcje dla poszczególnych terenów, które następnie będą mogły być określone w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego lub w decyzjach o warunkach zabudowy. Plan określa również ramowe zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi inne dokumenty planistyczne będą musiały być zgodne, w szczególności plan zawiera wskaźniki urbanistyczne takie jak: wartość maksymalnej nadziemnej intensywnej zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Integralną część planu ogólnego stanowią gminne standardy urbanistyczne, obejmującą dwa kluczowe elementy: gminny katalog stref planistycznych oraz gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej.

Gminny katalog stref planistycznych jest obowiązkowym elementem planu, który zawiera szczegółowe ustalenia dotyczące poszczególnych stref planistycznych. W zależności od funkcji i przeznaczenia terenu w danej strefie, przypisane zostaną odpowiednie wskaźniki, takie jak:

- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy,

- maksymalna wysokość zabudowy,
- maksymalny udział powierzchni zabudowy,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

Dzięki tym wskaźnikom plan będzie mógł precyzyjnie regulować rozwój urbanistyczny, uwzględniając specyficzne potrzeby i warunki danego obszaru.

Gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej to fakultatywny element planu, który określi zasady zapewnienia dostępu do infrastruktury społecznej dla zabudowy mieszkaniowej. Jeśli gmina zdecyduje się na ich ustalenie, standardy te muszą obowiązkowo dotyczyć:

- dostępu do publicznej szkoły podstawowej,
- dostępu do terenów zieleni publicznej.

Dodatkowo, gmina ma możliwość określenia standardów dostępności do innych obiektów infrastrukturalnych, takich jak:

- żłobki,
- przedszkola,
- obiekty kultury, itp.

Te standardy mają na celu zapewnienie odpowiedniej jakości życia mieszkańcom, gwarantując im dostęp do niezbędnych usług i obiektów społecznych w dogodnej odległości od miejsca zamieszkania.

Należy jednak zauważyć, że jeśli w planie ogólnym na danym obszarze zostaną ustalone standardy dostępności infrastruktury społecznej, to będzie to miało kluczowe znaczenie przy podejmowaniu decyzji dotyczących zabudowy mieszkaniowej w danym rejonie. W takim przypadku, w planie miejscowym, pod zabudowę mieszkaniową będą mogły zostać przeznaczone wyłącznie te działki ewidencyjne, które będą spełniały określone standardy dostępności do infrastruktury społecznej, np. szkoły podstawowe, tereny zieleni publicznej czy inne usługi.

Wprowadzenie takich standardów będzie miało również wpływ na decyzje o warunkach zabudowy (WZ) dla nowych inwestycji mieszkaniowych. Decyzje te będą musiały być zgodne z ustaleniami planu ogólnego i uwzględniać wymogi dotyczące dostępności do infrastruktury społecznej. Oznacza to, że inwestorzy, którzy planują budowę budynków mieszkalnych, będą musieli zadbać o zapewnienie odpowiedniego dostępu do kluczowych usług publicznych, co może wpłynąć na wybór lokalizacji oraz charakter projektowanej zabudowy.

Takie rozwiązanie, choć ma na celu zapewnienie mieszkańcom wygodnego dostępu do niezbędnych usług i obiektów społecznych, co niewątpliwie przyczynia się do zrównoważonego rozwoju gminy oraz poprawy jakości życia jej mieszkańców, jednocześnie wprowadza poważne ograniczenia w zakresie dotychczasowych możliwości zagospodarowania wielu nieruchomości w gminie. Wprowadzenie standardów dostępności do infrastruktury społecznej może wpłynąć na ograniczenie obszarów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, co w konsekwencji może zredukować liczbę działek, które mogą być wykorzystane pod nowe inwestycje. Takie podejście może być szczególnie problematyczne na terenach, gdzie dostęp do infrastruktury społecznej, jak szkoły czy tereny zieleni publicznej, jest ograniczony lub gdzie już istniejący układ urbanistyczny nie spełnia wymogów nowych standardów. Dla inwestorów i właścicieli nieruchomości może to oznaczać konieczność przemyślenia planów zabudowy lub wprowadzenie dodatkowych kosztów związanych z dostosowaniem terenów do wymagań planistycznych. Ponadto, w

obszarach, gdzie brakuje odpowiedniej infrastruktury, rozwój nowych osiedli może być utrudniony, co wpłynie na tempo urbanizacji i dynamikę rozwoju gminy.

W rezultacie, choć standardy dostępności są ważnym narzędziem w planowaniu przestrzennym, mogą również stanowić wyzwanie dla elastyczności i rozwoju inwestycji w gminie. W tej sytuacji, w planie ogólnym dla gminy Terespol nie wyznacza się standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Na podstawie analizy dokumentów planistycznych, złożonych wniosków, a także stanu faktycznego przestrzeni gminy, wyznaczono podstawowe strefy funkcjonalne oraz określono ich potencjał rozwojowy. Zostały one dostosowane do wymogów ochrony środowiska, przyrody, dóbr kultury oraz ładu przestrzennego.

Proces ten miał na celu:

- określenie przeznaczenia terenów w sposób minimalizujący negatywny wpływ na walory krajobrazowe oraz środowisko naturalne,
- zachowanie zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- harmonijne rozmieszczenie inwestycji celu publicznego, które odpowiadają zarówno na potrzeby mieszkańców, jak i na wyzwania wynikające z lokalnych uwarunkowań przestrzennych.

Kluczowym elementem planu ogólnego jest wyznaczenie ram dla szczegółowego zagospodarowania przestrzeni w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W tym celu określono wskaźniki urbanistyczne, takie jak maksymalna intensywność zabudowy, maksymalna wysokość zabudowy, czy minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, co pozwala na precyzyjne dostosowanie form zabudowy do specyfiki poszczególnych obszarów gminy.

Podjęte decyzje planistyczne były wynikiem zrównoważonego podejścia do rozwoju przestrzennego. Uwzględniono w nich zarówno potrzeby inwestycyjne, jak i konieczność ochrony zasobów przyrodniczych oraz kulturowych. Takie podejście zapewnia stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, wspierającej rozwój gospodarczy, a jednocześnie chroniącej dziedzictwo środowiskowe i krajobrazowe gminy.

Plan ogólny, jako dokument integrujący różnorodne uwarunkowania i potrzeby, stanowi fundament dla dalszych działań planistycznych, zapewniając gminie spójność i przejrzystość w realizacji polityki przestrzennej.

W planie ogólnym dla gminy Terespol ustalono następujące strefy planistyczne:

a) **SW** – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
b) **SJ** – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
c) **SZ** – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
d) **SU** – strefy usługowe,
e) **SP** – strefy gospodarcze,
f) **SR** – strefy produkcji rolniczej
g) **SI** – strefy infrastrukturalne,
h) **SN** – strefy zieleni i rekreacji,
i) **SC** – strefy cmentarzy,

j) **SG** – strefy górnictwa
k) **SO** – strefy otwarte,
l) **SK** – strefy komunikacyjne.

Załącznik NR 1 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. (ze zmianami) w formie tabeli określa charakterystykę stref planistycznych:

Lp.	Symbol literowy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy planistycznej		Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%][1)]
			podstawowy[2)]	dodatkowy[2)]	
1	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
2	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
3	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
4	SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
5	SH	strefa handlu wielkopowierzch-niowego	teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
6	SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20
7	SR	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
8	SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20
9	SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	50
10	SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30

11	SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobycia, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	–
12	SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej	–
13	SK	strefa komunikacyjna[4)]	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej[3)]	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	–

Dla każdej z tych stref, z wyjątkiem strefy komunikacji, górnictwa oraz strefy otwartej, określono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, zgodnie z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. (ze zmianami) w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów. Wartości te nie mogą być mniejsze niż przewidziane w przywołanych przepisach. Dla stref planistycznych wymienionych w punktach od a) do f) obowiązkowo określono wartości maksymalnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Ponadto, dla wybranych stref zdefiniowano również profile dodatkowe, które umożliwiają bardziej precyzyjne dostosowanie przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenu do lokalnych potrzeb i uwarunkowań.

Punktem wyjścia dla parametrów zabudowy są dotychczasowe opracowania planistyczne, czyli Studium, obowiązujące plany miejscowe oraz przede wszystkim wskaźniki wynikające z analizy istniejącego zagospodarowania.

Zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (str. 28):

„Projektowanie i realizacja obiektów budowlanych podporządkowana być musi następującym zasadom:

- budynki mieszkalne parterowe z użytkowym poddaszem, lub dwukondygnacyjne, z wyjątkiem przypadków dostosowywania nowej zabudowy do zabudowy już istniejącej. Przy dostosowywaniu zabudowy należy stosować zasadę harmonijnego sąsiedztwa w zakresie gabarytów obiektów i charakteru zabudowy oraz charakterów dachów i pokryć dachowych.

- budynki gospodarcze do 4 m od poziomu terenu do okapu,

- budynki produkcyjno-usługowe i użyteczności publicznej nie więcej niż 7 m od poziomu terenu do okapu,

- poziom podłogi parteru nie wyżej niż 1 m od poziomu terenu,

- dachy symetryczne dwuspadowe z możliwością wprowadzania naczółków lub czterospadowe, o nachyleniu połaci 35o do 45o, z jednoczesnym zakazem realizowania obiektów budowlanych z dachami pulpitowymi i asymetrycznymi,

- zaleca się stosowanie do prac elewacyjnych materiałów pochodzenia rodzimego,

- zachowanie istniejącej linii zabudowy przy zabudowie plombowej, (...).

W planie proponuje się, aby dla budynków oświaty, usług publicznych, produkcyjno-usługowych, usługowych i wielorodzinnych przy uwzględnieniu ustaleń Studium ustalić wysokość 16 m, dla zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej 12 m. Pozostałe wskaźniki urbanistyczne proponuje się przyjąć na podstawie obowiązujących planów oraz analizy istniejącego zagospodarowania.

Dla uproszczenie opisu przyjętych rozwiązań przyjęto określać symbolami literowymi następujące wskaźniki podane w tabelkach:

- P - maksymalny udział powierzchni zabudowy,
- I - maksymalna nadziemna intensywność zabudowy,
- W - maksymalna wysokość zabudowy,
- B - minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej.

3.1.1. SW - STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej *(dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2)*.

Profil dodatkowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa obejmuje istniejące oraz planowane obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, uzupełnione o zabudowę usługową oraz tereny ogólnodostępnej zieleni urządzonej. Charakteryzuje się dużą elastycznością funkcjonalną i możliwością różnicowania profili podstawowych i dodatkowych, co sprzyja kształtowaniu spójnych jednostek mieszkaniowo-usługowych w strukturze gminy.

W ramach profili dodatkowych dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na całym obszarze strefy, co pozwala na elastyczne kształtowanie programu mieszkaniowego zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami funkcjonalnymi i przestrzennymi. Również tereny zieleni naturalnej, lasów oraz wód mogą być wprowadzone w obręb tej strefy w celu zachowania równowagi środowiskowej oraz zapewnienia odpowiedniego udziału zasobów przyrodniczych i właściwego zagospodarowania cieków wodnych.

W projekcie ustalono wskaźniki:

P	I	W	B
50	0,60 - 2,00	9,5 - 16,0	30

3.1.2. SJ - STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej.

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury *(dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2)*. Jej funkcja sprzyja tworzeniu zintegrowanych jednostek mieszkaniowo-usługowych w strukturze przestrzennej gminy.

W ramach profilu podstawowego strefy przewiduje się możliwość lokalizacji terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług, komunikacji, zieleni urządzonej, ogrodów

działkowych oraz infrastruktury technicznej – z zastrzeżeniem, że dla terenów infrastruktury technicznej dotyczy to wyłącznie obszarów przeznaczonych pod telekomunikację lub innych o powierzchni nieprzekraczającej 5000 m².

W zakresie profili dodatkowych dopuszcza się wprowadzenie terenów zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, zieleni naturalnej, lasów oraz wód, w celu utrzymania równowagi środowiskowej i odpowiedniego gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

W terenach stricte mieszkaniowych jednorodzinnych wysokość nie przekracza 9 metrów. Intensywność zabudowy przyjęto zakładając możliwość realizacji do 2 kondygnacji naziemnych. Do projektu przyjęto parametry w następujący sposób:

P	I	W	B
10 - 50	0,20 - 0,80	7,0 - 12,0	30 - 60

3.1.3. SZ - STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ

Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej *(dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2)*. Profil dodatkowy: teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa obejmuje obszary istniejącej lub planowanej zabudowy zagrodowej, związanej z prowadzeniem gospodarstw rolnych lub leśnych. W ramach profili dodatkowych dopuszcza się lokalizowanie usług, zieleni naturalnej, lasów oraz wód. Takie podejście umożliwia elastyczne kształtowanie funkcji wspomagających, a także zapewnia zachowanie odpowiednich komponentów środowiskowych i właściwe gospodarowanie zasobami wodnymi.
Nie przewiduje się natomiast lokalizacji terenów wielkotowarowej produkcji rolnej ani biogazowni, ze względu na charakter struktury osadniczej oraz brak funkcjonujących gospodarstw o takim profilu działalności na obszarze gminy.

W terenach zabudowy zagrodowej dominuje wysokość 2 kondygnacje. Ze względu na możliwość realizacji budynków gospodarskich przyjęto maksymalną wysokość o wartości 15 m. Do projektu przyjęto parametry wyjściowe w następujący sposób:

P	I	W	B
30 - 70	0,5 – 1,2	15,0	30 - 60

3.1.4. SU - STREFA USŁUGOWA

Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej (*dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2*). Profil dodatkowy: teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Strefa obejmuje tereny istniejącej lub planowanej zabudowy usługowej, w tym obiekty przeznaczone na potrzeby administracji, edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury, kultu religijnego, sportu oraz działalności biurowej.

W ramach profilu podstawowego przewiduje się możliwość lokalizacji usług, infrastruktury komunikacyjnej, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych oraz infrastruktury technicznej – w tym terenów przeznaczonych pod telekomunikację oraz innych instalacji technicznych, o ile ich powierzchnia nie przekracza 5000 m².

W profilu dodatkowym dopuszcza się lokalizację elektrowni słonecznych jako formy rozwoju odnawialnych źródeł energii, a także terenów zieleni naturalnej, lasów i wód, co pozwala na utrzymanie równowagi środowiskowej i właściwe zagospodarowanie zasobów przyrodniczych.

W projekcie ustalono wskaźniki:

P	I	W	B
20 - 70	0,50 – 4,00	6,0 – 23,0	30

3.1.5. SP - STREFA GOSPODARCZA

Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej (*dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2*).

Profil dodatkowy: teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa obejmuje obszary istniejącej lub planowanej zabudowy produkcyjno-usługowej, na których zakłada się rozwój funkcji produkcyjnych, w tym odnawialnych źródeł energii, magazynowo-składowych, baz transportowych, a także parków technologicznych oraz centrów wystawienniczych. W ramach profili dodatkowych dopuszcza się lokalizację terenów usługowych na całym obszarze strefy, jako elementu uzupełniającego program funkcjonalny i wspierającego różnorodność użytkowania terenu. Ponadto, dla zachowania równowagi środowiskowej oraz właściwego zagospodarowania zasobów wodnych, dopuszcza się również obecność terenów zieleni naturalnej, lasów i wód we wszystkich strefach.

W projekcie ustalono wskaźniki:

P	I	W	B

45 - 60	0,6 – 4,0	9,0 - 25,0	20 - 30

3.1.6. SR - STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ

Profil podstawowy: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej (*dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2*). Profil dodatkowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa zakłada rozwój gospodarstw rolnych, w tym dużych obiektów wielkotowarowej produkcji rolniczej, a jednocześnie wyklucza możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jak i zagrodowej. W profilu dodatkowych dopuszczono przeznaczenia: teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

W projekcie ustalono wskaźniki:

P	I	W	B
50	0,50 – 1,00	10,5 – 16,0	30

3.1.7. SI - STREFA INFRASTRUKTURALNA

Profil podstawowy: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych. Profil dodatkowy: teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa obejmuje przede wszystkim obszary, na których zlokalizowane są istotne obiekty infrastruktury technicznej.
W ramach profili dodatkowych dopuszcza się obecność zieleni urządzonej w celu zachowania równowagi środowiskowej i właściwego gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

W projekcie ustalono wskaźniki:

P	I	W	B
5 - 60	0,1- 2,0	9,0 - 16,0	20

3.1.8. SN - STREFA ZIELENI I REKREACJI

Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej (*dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2*). Profil

dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu.

Strefa obejmuje tereny przeznaczone pod istniejącą lub planowaną zieleń urządzoną z funkcjami parkowymi i rekreacyjnymi. Dodatkowo w strefie uwzględniono istniejące gminne rodzinne ogrody działkowe (ROD). Należy przy tym zaznaczyć, że tereny ogrodów działkowych mogą być elementem przeznaczenia podstawowego w każdej strefie planistycznej, co umożliwia ich dalsze funkcjonowanie i rozwój.

Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu.

Do projektu przyjęto parametry w następujący sposób:

P	I	W	B
0 - 50	0,00 – 1,20	0,0 – 16,0	30 - 100

3.1.9. SC - STREFA CMENTARZY

Profil podstawowy: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej (*dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2*). Profil dodatkowy: teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Strefa obejmuje tereny istniejących, historycznych oraz planowanych cmentarzy.
W ramach profili dodatkowych dopuszcza się lokalizację obiektów kultu religijnego na terenie strefy 1SC, umożliwiając realizację obiektów związanych z praktykami wyznaniowymi, ponadto zieleni naturalnej, co pozwala na utrzymanie odpowiednich proporcji komponentów środowiska i właściwe zagospodarowanie zasobów wodnych w ramach strefy.

W terenach przewidzianych pod cmentarze ustawodawca przewidział również usługi kultu religijnego (kościoły), nawet w przypadku, gdy na obszarze nie występuje cmentarz. Parametry przyjęto inne dla terenów kościołów, a inne dla cmentarzy, dla których umożliwia się lokalizację kaplicy o wysokości do 16 m. Wysokości istniejących kościołów pomierzono korzystając ze specjalnych narzędzi programu Qgis i uwzględniono w planie.

P	I	W	B
5 - 30	0,05 – 0,60	10,0 – 28,0	30

3.1.10. SG - STREFA GÓRNICTWA

Profil podstawowy: teren górnictwa i wydobycia, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej (*dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2*).

Profil dodatkowy: teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Część terenów jest obecnie przeznaczona w planach miejscowych pod funkcje związane z górnictwem i wydobyciem surowca. Pozostałe tereny wyznaczono na podstawie dostępnych danych o udokumentowanych złożach według listy złóż kopalin (Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, grudzień 2025r.).

3.1.11. SO - STREFA OTWARTA

Profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej *(dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2*).

W zakresie profili dodatkowych przewiduje się możliwość lokalizacji elektrowni słonecznych. Nie dopuszcza się elektrowni geotermalnych, wodnych ani biogazowni ze względu na potencjalnie negatywny wpływ tych inwestycji na walory środowiskowe i krajobrazowe objętych strefą obszarów.

Dopuszcza się realizację zieleni urządzonej w celu stworzenia zorganizowanych przestrzeni rekreacyjnych, poprawiających dostępność tych obszarów dla mieszkańców oraz wzmacniających ich funkcję społeczną i ekologiczną.

Strefa obejmuje obszary stanowiące kluczowe elementy osnowy ekologicznej gminy, wymagające ochrony przed intensyfikacją zabudowy oraz zachowania ciągłości naturalnych powiązań przyrodniczych. Do najważniejszych komponentów tych terenów należą przede wszystkim użytki leśne, istniejące formy ochrony przyrody, rejony brzegów rzek, tereny zieleni naturalnej i krajobrazowo-ekologicznej (w tym łąki, zadrzewienia, zalesienia oraz uprawy rolne), a także obszary wód powierzchniowych obejmujące główne cieki i zbiorniki wodne.

Uwaga: dla masztów telefonii komórkowej, oraz sieci elektroenergetycznych dopuszcza się wysokość 50 m.

3.1.12. SK - STREFA KOMUNIKACYJNA

Profil podstawowy: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej (*dotyczy: 1) terenów telekomunikacji; 2) innych terenów infrastruktury technicznej o powierzchni nie większej niż 5000 m^2*).
Profil dodatkowy: teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód.

Strefa obejmuje kluczowe elementy infrastruktury komunikacyjnej o podstawowym znaczeniu dla funkcjonowania gminy – zarówno istniejące, jak i planowane, których przebieg potwierdzony został poprzez wyznaczenie linii rozgraniczających teren. W skład tej strefy wchodzą m.in. drogi o klasie technicznej nie niższej niż zbiorcza. Jej granice określono na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków, struktury własności, programów funkcjonalnych oraz ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
Pozostałe tereny komunikacyjne, takie jak drogi lokalne, dojazdowe, wewnętrzne, ciągi piesze i rowerowe, przyporządkowane zostały do przyległych wielofunkcyjnych stref planistycznych, stanowiąc ich integralną część.

W ramach profili dodatkowych dopuszcza się możliwość realizacji dróg zbiorczych, zieleni urządzonej, lasów, terenów zieleni naturalnej oraz wód, co pozwala nie tylko na rozbudowę systemu drogowego, ale także na zachowanie i wzmacnianie środowiskowych funkcji przestrzeni oraz właściwe gospodarowanie wodami.

Uwaga: w wyżej wymienionych strefach planistycznych uwzględniono odstępstwa od przyjętej reguły dla terenów, na których ustalono inny zakres profilu dodatkowego ze względu na ustalenia obowiązujących planów miejscowych lub inne uwarunkowania (np. tereny zagrożone powodzią lub warunki uzgodnień projektu planu).

Z zestawienia danych wynika, że zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe wyrażone w liczbie ludności **469**, a chłonność terenów mieszkalnych wyznaczonych w obowiązujących MPZP szacuje się na **10 890** osób.

Art. 13d ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym mówi: „W przypadku gdy na obszarach, o których mowa w ust. 1, suma chłonności terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie, jest większa niż 130% wartości zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie, dopuszcza się wyznaczenie stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1–3, na tych obszarach oraz nie wyznacza się tych stref planistycznych na pozostałych obszarach gminy.”

W konsekwencji tej sytuacji, gdy chłonność terenów mieszkaniowych wyznaczonych w obowiązujących MPZP przekracza zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

(2 322 %), zgodnie z przepisami obowiązującej ustawy, nie ma możliwości wyznaczenia nowych terenów mieszkaniowych w gminie podczas sporządzania niniejszego planu.

Obszar uzupełnienia zabudowy opracowano w na podstawie Rozporządzenia Ministra Rozwoju i technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania granic obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym:

„§ 1. 1. W celu wyznaczenia granic obszarów uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy:
1) określa się zgrupowania nie mniej niż 5 budynków, w których obrys każdego z budynków w zgrupowaniu znajduje się w odległości nie większej niż 100 m od obrysu co najmniej jednego innego budynku w zgrupowaniu, przy czym uwzględnia się następujące rodzaje budynków według Klasyfikacji Środków Trwałych, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 773):
a) budynki przemysłowe o symbolu 101,
b) budynki handlowo-usługowe o symbolu 103,
c) budynki biurowe o symbolu 105,
d) budynki szpitali i inne budynki opieki zdrowotnej o symbolu 106,
e) budynki oświaty, nauki i kultury oraz budynki sportowe o symbolu 107,
f) pozostałe budynki niemieszkalne o symbolu 109,
g) budynki mieszkalne o symbolu 110;
2) wyznacza się obszary ograniczone krzywą poprowadzoną w odległości 50 m od obrysu budynków położonych w zgrupowaniach, o których mowa w pkt 1;
3) do obszarów wyznaczonych w wyniku wykonania czynności określonej w pkt 2 dodaje się obszary o jednostkowej powierzchni nie większej niż 5000 m2, ograniczone z każdej strony krzywą, o której mowa w pkt 2;
4) wewnątrz obszarów, które powstały w wyniku wykonania czynności, o których mowa w pkt 2 i 3, wyznacza się krzywą poprowadzoną w odległości 40 m od granicy tych obszarów;
5) od obszarów, które powstały w wyniku wykonania czynności, o których mowa w pkt 2 i 3, odejmuje się obszary znaj-dujące się między krzywą będącą granicą tych obszarów a krzywą, o której mowa w pkt 4.”
Przy wyznaczaniu tych granic w planie ogólnym gminy Terespol wykorzystano dane ewidencji gruntów i budynków w formacie GML, udostępnione przez Geodezyjny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej. Dzięki temu możliwe było precyzyjne zdefiniowanie obszarów podlegających uzupełnieniu zabudowy, zgodnie z obowiązującymi standardami technicznymi.

Łączna powierzchnia obszaru uzupełnień zabudowy bez dopuszczalnego rozszerzenia, wyznaczona w sposób, o którym mowa w §1 ust. 1 (pkt 1-5) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczanie granic obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy wynosi 308,92 ha.

118,27 ha = 25% * (782,02 ha - 308,92 ha)

Na podstawie wyliczeń przeprowadzonych zgodnie ze wzorem, o którym mowa w § 1 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r., ustalono maksymalną dopuszczalną powierzchnię rozszerzenia obszaru uzupełnienia zabudowy na poziomie 118,27

ha. Wartości Pp, Pb i Pu zostały ustalone przy pomocy rządowej wtyczki *https://www.gov.pl/web/zagospodarowanieprzestrzenne/wtyczka-app.*

```
▼<Dane>
   <!-- Podane wartości Pu, Pb, Pp podane są w metrach kwadratowych. Zostały obliczone na elipsoidzie WGS84. -->
   <JPT>060116</JPT>
   <Numer_zbioru>9399</Numer_zbioru>
   <Plik_OUZ>N:/24_Morąg_ogólny/#zbiory/QGis/# dane zrodlowe/08_Projekt/OUZ ROZSZERZENIE/Dokumentacja/ObszarUzupelnieniaZabudowy-wyjsciowy.gml</Plik_OUZ>
 ▼<Powierzchnie>
     <Pu>7581228.55</Pu>
     <Pb>15849704.43</Pb>
     <Pp>2067118.97</Pp>
   </Powierzchnie>
 </Dane>
```

Wartości podane w pliku xml

W projekcie planu ogólnego dokonano rozszerzenia obszarów uzupełnienia zabudowy o łącznej powierzchni 10,38 ha. Działania te objęły strefy planistyczne SW, SJ oraz SZ, zlokalizowane głównie na terenach nieobjętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W wyniku przyjętych rozwiązań nie wykorzystano pełnego limitu, pozostawiając rezerwę w wysokości 107,89 ha.

12.3 Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. nakłada obowiązek zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy z zapisami Planu ogólnego gminy. Jednocześnie Plan ogólny jako dokument wyrażający politykę przestrzenną na szczeblu lokalnym musi być zgodny z polityką przestrzenną prowadzoną na szczeblu wojewódzkim, a ta z krajową polityką przestrzenną. Wzajemne powiązanie tych dokumentów zapewnia spójne i całościowe kształtowanie przestrzeni oraz umożliwia przeprowadzanie inwestycji strategicznych w skali krajowej.

Uchwalenie planu ogólnego ureguluje rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne i zasady zagospodarowania, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

Projektowane strefy planistyczne nawiązują do istniejącego przeznaczenia opracowywanego terenu jak i terenów sąsiednich. Jednocześnie wprowadzenie wartości minimalnej powierzchni biologicznie czynnej terenów pod zabudowę pozostawi możliwość przepuszczalności gleb oraz możliwość odprowadzania wód opadowych do wód gruntowych. Zachowanie w znacznej mierze terenów zielonych, lasów, gruntów rolnych (w tym w szczególności gruntów ornych klasy III), łąk, wód na obszarze gminy jako strefy otwartej wolnej od zabudowy również należy pozytywnie ocenić pod względem przyrodniczym.

Głównymi dokumentami, powstałymi na szczeblu gminnym, mającymi wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego są lokalne programy ochrony środowiska oraz od 1 stycznia 2012 r. wojewódzkie plany gospodarki odpadami.

Projekt planu ogólnego i dalsze jej dokumenty planistyczne, które będą na jego podstawie tworzone muszą uwzględniać obostrzenia prawne poprzez zapisy dotyczące gospodarki odpadami lub zaopatrzenia w energię cieplną.

Ze względu na przynależność do Unii Europejskiej Polska zobowiązana jest do przestrzegania prawa Unii oraz brania udziału w działaniach zapobiegawczych i regulujących w zakresie ochrony środowiska.

Zadania priorytetowe to przede wszystkim: przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochrona różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie oraz lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych. Tworząc zapisy planu miejscowego należy uwzględniać cele ochrony środowiska wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej.

Należą do nich m.in.:

1. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. UE L 26/1 z 28.01.2012),
2. dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992),
3. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),
4. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003),
5. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003),
6. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 334/17 z 17.12.2010).

Ponadto są to ustalenia wynikające z szeregu konwencji międzynarodowych, a szczególnie z konferencji ONZ w Rio de Janeiro z 1992 r. zawartych w ramowej konwencji w sprawie zmian klimatu. Działania na rzecz ochrony krajobrazu określa m.in. Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r., nr 14 poz. 98).

Europejska Konwencja Krajobrazowa

Europejska Konwencja Krajobrazowa obejmuje obszary przyrodnicze wiejskie, miejskie i podmiejskie i dotyczy krajobrazów, które mogą być traktowane jako wyjątkowe, jak również krajobrazów pospolitych i zdegradowanych. Celem konwencji jest promowanie ochrony i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu, w tym tworzenie dobrej praktyki krajobrazowej. Sygnatariusze konwencji zobowiązani są do podjęcia działań na rzecz:

- prawnego uznania krajobrazów jako: istotnego komponentu otoczenia ludzi, wyrażenia różnorodności kulturowej i przyrodniczej, podstawy ich tożsamości,
- ustanowienia i wdrożenia polityki w zakresie krajobrazu ukierunkowanej na ochronę, gospodarkę

- i planowanie krajobrazu poprzez przyjęcie środków specjalnych,
- ustanowienia procedur udziału społeczeństwa, organów lokalnych i regionalnych oraz innych
- stron zainteresowanych zdefiniowaniem i wdrożeniem polityki w zakresie krajobrazu.

Program działań na rzecz ochrony środowiska

Środowiskowa polityka Unii Europejskiej oparta jest obecnie na ósmym Programie działań na rzecz ochrony środowiska (8. EAP), który wszedł w życie 2 maja 2022 r. i którego jednym z kluczowych elementów jest adaptacja do zmian klimatu, powiązana z wieloma innymi aspektami środowiskowymi, takimi jak: ochrona gleby, zrównoważone środowisko miejskie oraz zrównoważona ochrona wód. Program określa trzy obszary priorytetowe, w których należy podjąć więcej działań na rzecz przyspieszenia transformacji ekologicznej w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej, nietoksycznej, zasobooszczędnej, bazującej na energii ze źródeł odnawialnych, odpornej i konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób sprawiedliwy, równy i sprzyjający włączeniu społecznemu, a także ochrony, odbudowy i poprawy stanu środowiska, między innymi poprzez powstrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej. Wspiera on i wzmacnia zintegrowane podejście do polityki i wdrażania, opierając się na Europejskim Zielonym Ładzie. Wśród celów priorytetowych, które mają zostać osiągnięte do końca 2030 r., znajdują się:

- osiągnięcie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. oraz neutralności klimatycznej do 2050 r.,
- wzmocnienie zdolności przystosowawczych, zwiększenie odporności i zmniejszenie podatności na zmianę klimatu,
- dążenie do modelu regeneracyjnego wzrostu, uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i degradacji środowiska oraz przyspieszenie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- osiągnięcie zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, w tym zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby, oraz ochrona zdrowia i dobrostanu Europejczyków,
- ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej oraz wzmocnienie kapitału naturalnego (zwłaszcza powietrza, wody, gleby oraz ekosystemów leśnych, słodkowodnych, podmokłych i morskich),
- redukcja presji na środowisko i klimat związanej z produkcją i konsumpcją (zwłaszcza w dziedzinie energii, rozwoju przemysłowego, mieszkalnictwa i infrastruktury, mobilności i systemu żywnościowego).

Program zawiera wizję na rok 2050, która zawarta została także w poprzednim programie siódmym, w której obywatele mają się cieszyć dobrą jakością życia, z uwzględnieniem ekologicznych ograniczeń planety, w gospodarce nic się nie marnuje, przywracana jest różnorodność biologiczna, a niskoemisyjny wzrost wyznacza drogę rozwoju globalnego. Dla potrzeb oceny spójności projektu Planu z celami ochrony środowiska przeanalizowano dokumenty zawierające cele środowiskowe istotne dla kształtowania przestrzeni regionu w odniesieniu do następujących obszarów tematycznych: rozwój zrównoważony, zachowanie różnorodności biologicznej, poprawa jakości komponentów środowiska w kontekście jakości życia i zdrowia ludzi. Do najważniejszych obowiązujących dokumentów określających priorytety w zakresie ochrony środowiska należą: Projekt Europa 2030, Agenda Terytorialna UE 2030, Agenda Miejska dla Unii Europejskiej

oraz Europejska Konwencja Krajobrazowa. Większość wyznaczonych w nich celów jest istotna z punktu widzenia określenia uwarunkowań oraz kreowania kierunków zagospodarowania przestrzeni. Proekologiczny i prospołeczny wzrost gospodarczy, dla którego opracowywany Plan wskazuje przestrzenne ramy, możliwy będzie m.in. dzięki realizacji ustaleń Projektu Europa 2030, który zakłada rozwój gospodarki bazujący na: wiedzy, niskoemisyjnych i przyjaznych środowisku technologiach, oszczędnym gospodarowaniu zasobami oraz dbałości o spójność społeczną. Od 2011 roku Polska wdrożyła 44% wszystkich skierowanych do niej zaleceń.

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 stanowi plan długoterminowy, którego celem jest ochrona przyrody i odwrócenie procesu degradacji ekosystemów. Odbudowa bioróżnorodności w Europie powinna się odbyć do 2030 r. poprzez zastosowanie konkretnych działań i wypełnienie zobowiązań.

Zaproponowano w niej, jaki wkład UE może wnieść w przyszłe międzynarodowe negocjacje w sprawie globalnych ram bioróżnorodności na okres po 2020 roku. W ramach strategii, stanowiącej zasadniczy element Europejskiego Zielonego Ładu, wspierana będzie również ekologiczna odbudowa gospodarki w następstwie pandemii COVID-19, która polegać będzie na budowaniu odporności społeczeństwa na zagrożenia takie jak skutki zmian klimatu, pożary lasów, brak bezpieczeństwa żywnościowego, występowanie chorób – w tym poprzez ochronę dzikiej fauny i flory i zwalczanie nielegalnego handlu dziką fauną i florą.

W strategii zawarto konkretne zobowiązania i działania, które należy zrealizować do 2030 r.:

- utworzenie w całej UE większej sieci obszarów chronionych na lądzie i na morzu,
- rozpoczęcie planu odbudowy zasobów przyrodniczych,
- wprowadzenie środków umożliwiających niezbędną zmianę transformacyjną,
- wprowadzenie środków mających na celu sprostanie globalnemu wyzwaniu, jakim jest zachowanie bioróżnorodności.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład to strategia rozwoju, która ma przekształcić Unię Europejską w obszar neutralny klimatycznie. Jest odpowiedzią na kryzys klimatyczny i silne procesy degradacji środowiska. Wedle ogólnych założeń Unia Europejska ma stać się społeczeństwem neutralnym klimatycznie, sprawiedliwym i dostatnim z gospodarką nowoczesną, zasobooszczędną, przyjazną środowisku. Unia Europejska postawiła sobie za główny cel osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. poprzez:

- dostarczanie czystej i bezpiecznej energii,
- wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym,
- budynki o niższym zapotrzebowaniu na energię,
- przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność,
- ochronę i odbudowę ekosystemów oraz bioróżnorodności,
- przystosowanie się do zmiany klimatu,
- ochronę zdrowia.

Dla Polski Europejski Zielony Ład jest szansą na przejście na gospodarkę niskoemisyjną i odejście od gospodarki pochłaniającej nieodnawialne zasoby naturalne w wyniku powstającego na podstawie tej strategii Europejskiego Prawa Klimatycznego.

Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2030

Agenda Terytorialna 2030 została przyjęta przez ministrów odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne, rozwój terytorialny i spójność terytorialną 1 grudnia 2020 roku w Niemczech i stanowi ramy dla działań służących promowaniu spójności terytorialnej w Europie. W agendzie podkreślono znaczenie strategicznego planowania przestrzennego i wyznaczono jego kierunki, które zostały oparte na dwóch nadrzędnych celach: Sprawiedliwa Europa i Zielona Europa, które obejmują sześć priorytetów na rzecz rozwoju terytorium Europy jako całości ze wszystkimi jej obszarami:

- bardziej zrównoważony rozwój terytorialny wykorzystujący różnorodność Europy,
- zbieżny rozwój lokalny i regionalny, mniej nierówności między obszarami,
- łatwiejsze życie i praca ponad granicami państwowymi,
- lepsze, ekologiczne środki utrzymania, neutralne dla klimatu i odporne gminy i regiony, silne i zrównoważone gospodarki lokalne w zglobalizowanym świecie,
- zrównoważona łączność cyfrowa i fizyczna obszarów.

Na poziomie krajowym strategiczne cele ochrony środowiska, oparte o prawo międzynarodowe, zawarte są w dokumentach rządowych takich jak: II Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028, Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.).

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, co powoduje, że musi być uwzględniana we wszystkich dokumentach strategicznych i programach, mających wpływ na środowisko. Jednocześnie zgodnie z art. 74 Konstytucji RP nakłada to obowiązek dbałości o środowisko na instytucje publiczne. Dnia 16 lipca 2019 r. Rada Ministrów przyjęła dokument „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" – tym samym PEP2030 stało się najważniejszym dokumentem strategicznym w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Dokument ten jest dostosowaniem wcześniejszych dokumentów do zmian w prawodawstwie polskim i wspólnotowym w zakresie ochrony środowiska. Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje „Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)" przyjętą 14 lutego 2017 r. przez Radę Ministrów. Kierunki działań określone w celach PEP2030 mają stać się odpowiedzią na przywrócenie właściwej roli planowaniu przestrzennemu, w szczególności w zakresie lokalizacji nowych inwestycji. Cele szczegółowe polityki ekologicznej państwa ujęto jako trzy pochodne głównego celu, jakim jest rozwój potencjału środowiska

na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Są to „Środowisko i zdrowie" – traktujący o poprawie jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, „Środowisko i gospodarka" – uszczegóławiający temat zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska oraz „Środowisko i klimat", który nakreśla działania w ramach łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich oraz zarządzania ryzykiem klęsk żywiołowych. PEP2030 określa ponadto dwa cele horyzontalne wspierające powyższe cele środowiskowe: „Środowisko i edukacja", który wiąże się z rozwijaniem kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa oraz „Środowisko i administracja", opisujący działania w ramach poprawy efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Wymienione cele odnoszą się do najważniejszych trendów w obszarze środowiska: przybierającego na znaczeniu negatywnego wpływu środowiska na zdrowie ludzi, zwiększającej się konkurencji o zasoby, rosnącej presji na ekosystemy, nasilających się skutków zmian klimatu oraz wyczerpywania się dotychczasowych źródeł finansowania ochrony środowiska. Dla każdego z celów szczegółowych wyszczególniono kierunki interwencji, w przypadku celu „Środowisko i zdrowie" są to: zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód, likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania, ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej. Dla celu „Środowisko i gospodarka" kierunkami działań są: zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu, wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa oraz wspieranie wdrażania ekoinnowacji. Dla celu „Środowisko i klimat" działania mają być przeprowadzane w kierunku przeciwdziałania zmianom klimatu oraz adaptacji do zmian klimatu i zarządzaniem ryzykiem klęsk żywiołowych. Ponadto dla celu horyzontalnego „Środowisko i edukacja" kierunkiem działania jest edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji, a dla celu horyzontalnego „Środowisko i administracja" – usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 („Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.")

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) jest poprawa jakości powietrza, w szczególności na obszarach, gdzie stwierdzone zostały przekroczenia standardów norm. Dotyczy to zwłaszcza osiągnięcia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu, związków azotu, ozonu i innych substancji szkodliwych w powietrzu (wymaganych przepisami prawa unijnego), a także – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia, w perspektywie do 2030 r. w programie przedstawione zostały:

- propozycje zmian prawa, dotyczące m.in. jakości paliw, wymagań technicznych dla nowych kotłów opalanych paliwami stałymi,
- harmonogram działań (organizacyjnych, inwestycyjnych itp.) niezbędnych

do osiągnięcia poprawy jakości powietrza w Polsce,
- podmioty odpowiedzialne za realizację działań (na poziomie rządowym i samorządowym),
- systemy monitorowania realizacji programu (ustalone zostały wskaźniki, które powinny zostać osiągnięte w latach 2018 i 2020),
- możliwe źródła finansowania (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, fundusze wojewódzkie, a także środki unijne przeznaczone na ochronę środowiska).

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótko, średnio i długoterminowej, które będą spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2028

Plan określa politykę zagospodarowania wszystkich wytwarzanych odpadów (w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach, przemyśle), która wpisuje się w założenia gospodarki o obiegu zamkniętym. Przewiduje realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami tj. wg kolejności: zapobieganie powstawania odpadów, przygotowywanie do ponownego użycia (realizacja niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła), recykling i inne procesy odzysku. Za wiodące cele plan przyjmuje: zmniejszenie ilości powstających odpadów, zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami (w tym odpadami z żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji), zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów oraz osiągnięcie odpowiednich poziomu odzysku i recyklingu.
W dokumencie zakłada się: przeciwdziałanie nielegalnemu, transgranicznemu przemieszczaniu odpadów, tworzenie synergii pomiędzy nurtem gospodarki o obiegu zamkniętym i unijną polityką klimatyczno – energetyczną, jak również tworzenie praktyk sprzyjających rozwojowi rynku surowców wtórnych.

Zapisy powyższych przepisów zostały przede wszystkim uwzględnione w procedurze sporządzania planu ogólnego, który wymaga opracowania prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania planów i programów. Niniejszy dokument dodatkowo, oprócz samego projektu planu, podlega ocenie społeczeństwa i jest dostępny do wglądu w trakcie sporządzania planu, jak i po jego zakończeniu. Ponadto społeczność może składać zarówno wnioski, jak i uwagi do tego dokumentu. Prognoza zawiera opis metod analiz skutków realizacji ustaleń miejscowego planu na środowisko oraz sposób oddziaływania zapisów planu na poszczególne komponenty środowiska. Jednocześnie integralną częścią każdego planu jest pisemne podsumowanie uzasadniające wybór przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych oraz zawierające propozycje metod przeprowadzania monitoringu realizacji ustaleń planu i jego częstotliwość.

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020 (w trakcie opracowywania Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej na lata 2022-2027 z perspektywą do 2030 roku)

Ponadto w dniu 6 listopada 2015 r. Rada Ministrów uchwaliła „Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020", natomiast w trakcie opracowywania jest „Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej na lata 2022-2027 z perspektywą do 2030 roku". Dokument ten zakłada kompleksową i uwzględniającą wszelkie najistotniejsze potrzeby zachowania różnorodności biologicznej realizację zobowiązań wynikających z zawartych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych oraz efektywną ochronę i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody. Jest to także kontynuacja i rozwinięcie analogicznego dokumentu zatwierdzonego przez Radę Ministrów w dniu 26 października 2007 roku.

Projekt planu powiązany jest z powyższym dokumentami, m. in. poprzez wprowadzenie ustaleń dotyczących:

- ochrony gleb (wyznaczenie lokalizacji stref otwartych, określenie optymalnych wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej);
- jakości wód powierzchniowych (w miejscach występowania wód powierzchniowych stojących i płynących wyznaczenie lokalizacji stref otwartych, wprowadzenie profilu dodatkowego dla poszczególnych stref – tereny wód, dodatkowo określenie optymalnych wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej);
- jakości powietrza (odpowiednia lokalizacja planowanych stref gospodarczych z zachowaniem bufora od terenów zamieszkania).

Opracowywany projekt planu ogólnego musi być zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz planami i programami przyjętymi w gminie. Natomiast dokumenty te, jak zostało to wyżej wspomniane, są dostosowywane do zapisów krajowych polityk i strategii opartych na standardach i przepisach wspólnotowych oraz przyjętych przez Polskę konwencjach międzynarodowych.

Analizowany projekt planu ogólnego uwzględnia powyższe zapisy poprzez poddanie go ocenie oddziaływania na środowisko, jaką jest także opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko skutków ustaleń planu ogólnego. Jednocześnie w procedurze sporządzania planu ogólnego, jak i prognozy zapewniony jest dostęp społeczeństwa i możliwość konsultacji obu dokumentów. Przeanalizowano również wszystkie aspekty środowiskowe, takie jak wpływ na ewentualne obszary Natura 2000 występujące w sąsiedztwie opracowania. Dodatkowo w zakresie prognozy został określony monitoring realizacji ustaleń planu i ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Jednocześnie określając w projekcie planu szczegółowe parametry zagospodarowania terenu i jego możliwe przeznaczenie wzięto pod uwagę możliwości przyjęcia nowej zabudowy na dany obszar oraz jego chłonność środowiskową.

Ważne również pod względem klimatycznym opracowanie „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" (tzw. SPA2020) wskazuje, iż skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów

i społeczności międzynarodowej. Przeprowadzone badania naukowe wykazały, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

Przy formułowaniu działań SPA przesądzono, że dokument powinien zawierać różne grupy działań adaptacyjnych m. in. minimalizację podatności na ryzyko związane ze zmianami klimatu, uwzględniając ten aspekt na etapie planowania inwestycji. Projekt planu uwzględnia powyższe założenie, wprowadzając m.in. odpowiednie strefy otwarte wolne od zabudowy i utwardzenie terenu oraz minimalne udziały powierzchni biologicznie czynnej, dodatkowo obszar lasów, występujących na obszarze gminy Terespol, zostaje zachowany. Zapewniony planem znaczny udział zieleni w istniejącej i planowanej zurbanizowanej strukturze gminy będzie miał niewymierne pozytywne skutki poprawy klimatu lokalnego, w tym zmniejszenia zjawisk ekstremalnych.

12.4 Istotne dla projektu planu ogólnego zapisy zawarte w ustawach

Projekt planu zawiera istotne z punktu widzenia ochrony środowiska i krajobrazu, zapisy wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Zgodnie z art. 72 ww. ustawy w planie należy zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, m.in. poprzez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi,
- zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy (...), ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej,
- zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,
- uwzględnienia potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom,
- uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

Ustawa ta wskazuje na zakres zagadnień, które należy w planie uwzględnić, a analizowany projekt planu ogólnego, odpowiednio do zakresu i problemów, które reguluje, spełnia warunki ustawowe. W zakresie zasad ochrony środowiska i przyrody w planie:

a) wyznaczono obszary uzupełnienia zabudowy w celu racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi i ograniczenia rozprzestrzeniania się zabudowy;
b) ustalono strefy otwarte wolne od zabudowy na których zachowuje się funkcję gruntów leśnych, rolnych, wodnych, terenów łąk, zieleni naturalnej;
c) dopuszczenie zagospodarowania zielenią naturalną większości wolnych od zainwestowania fragmentów stref planistycznych;
d) wyznaczono strefy planistyczne dopuszczające zainwestowanie i zabudowę, określając

jednocześnie optymalne wskaźniki zabudowy i zachowanie minimalnego udziału biologicznie czynnego na ich terenie zapewniając tym m.in. ochronę krajobrazu środowiska i lokalnych warunków klimatycznych;

e) nie wyznaczono terenów zagrożonych ruchami masowymi, ani terenów, na których występują te ruchy z uwagi na brak występowania takich zagrożeń na obszarze gminy; Zgodnie z informacjami zawartymi w Systemie Osłony Przeciwosuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego PIB, na terenie gminy Terespol brak zidentyfikowanych/ zarejestrowanych osuwisk oraz terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 73 ust. 1 stanowi, że w planie ogólnym należy uwzględniać ograniczenia wynikające z:

1. ustanowienia szczególnych form ochrony przyrody,
2. utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych,
3. wyznaczenia obszarów cichych w aglomeracji oraz obszarów cichych poza aglomeracją,
4. strategicznych map hałasu,
5. ustalenia w trybie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.), warunków korzystania z wód regionu wodnego i zlewni oraz ustanowienia stref,
6. ochronnych ujęć wód, a także obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
7. przepisów ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, z dnia 16 kwietnia 2004 r., w planie ogólnym muszą być uwzględnione cele ochrony przyrody, wśród których do najbardziej istotnych należą:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami,
- przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w gminach i wsiach oraz zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody.

Ustalenia analizowanego projektu planu ogólnego nie powinny negatywnie wpływać na gatunki oraz siedliska przyrodnicze występujące w sąsiedztwie, jak i na obszarze objętym opracowaniem, gdyż uściślają w zakresie ochrony przyrody warunki, na jakich ma odbywać się zagospodarowanie terenu, istotne dla zachowania siedlisk przyrodniczych.

Analizowany projekt planu ogólnego realizuje inne cele ustawy o ochronie przyrody poprzez m.in.: zachowanie strefy otwartej i jej bioróżnorodności.

Ochrona środowiska związana jest z różnymi dziedzinami działalności ludzkiej. Dodatkowo występują ustawy, regulujące w sposób szczegółowy zakres i zasady tej ochrony – takie jak: Prawo łowieckie, ustawa o ochronie zwierząt, ustawa o lasach, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

12.5 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego

Wśród istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska w gminie Terespol, które dotyczą także terenu objętego opracowaniem, wymienić należy m. in.:

- zanieczyszczenie pochodzenia antropogenicznego wód podziemnych,
- zanieczyszczenie pochodzenia rolniczego wód podziemnych i powierzchniowych,
- występowanie charakterystycznych dla terenów zabudowanych gleb antropogenicznych - przekształconych w wyniku działalności człowieka,
- zanieczyszczenia powietrza i wód oraz zagrożenia związane z generowaniem hałasu z terenów komunikacyjnych,
- emisja zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: ośrodków osadniczych i rolniczych.

Opracowywany dokument odnosi się do obszaru położonego w jednostce administracyjnej miejscowo zurbanizowanej, gdzie dokonano już przekształcenia środowiska. Znaczne niezagospodarowane na chwilę obecną tereny zielone i rolne, w tym lasy oraz tereny łąk, plan zakłada zachować. Dla jednostek osadniczych – gdzie plan zakłada strefy związane z zabudową i zainwestowaniem najistotniejsze jest ograniczenie zanieczyszczeń przenikających do gleby oraz powietrza, oraz zapewnienie maksymalnej możliwej różnorodności biologicznej. Projekt planu dla terenów (stref planistycznych) wprowadza wymogi i ograniczenia, które zachowują harmonię terenów z otoczeniem oraz nawiązują do obecnie obowiązujących przepisów oraz standardów ochrony środowiska.

13. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA KOMPONENTY ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU

13.1 Oddziaływanie na rzeźbę terenu i gleby

Na obszarze opracowania nie przewiduje się większych zmian rzeźby terenu. Przekształceniom mogą ulec jedynie tereny pod nowymi budynkami, co związane jest z ich posadowieniem i fundamentowaniem.

Wszelkie tego typu przekształcenia, prowadzące do wprowadzenia nowego zainwestowania, w postaci nowych budynków i obsługującej je infrastruktury komunikacyjnej, wiążą się z nieodwracalnym zniszczeniem powierzchni ziemi i gleby. Mogą w ten sposób powstawać nowe formy antropogeniczne, takie jak: zwałowiska, nasypy, powierzchnie niwelowane. Ograniczenie strefowe dopuszczonych zabudowań w planie ogólnym, jak również wyznaczenie obszaru uzupełnień zabudowy powinien w znacznym stopniu ograniczyć przekształcanie nieracjonalne powierzchni ziemi.

Ponadto prace ziemne związane z fundamentowaniem budynków powodują powstawanie mas ziemnych, które należy w odpowiedni sposób zagospodarować. Dlatego też zagospodarowanie mas ziemnych pochodzących z wykopów, a spełniających standardy jakości gleby lub ziemi powinno być dokonywane na działce inwestorskiej, poprzez wykorzystanie ich do kształtowania terenów zieleni towarzyszącej inwestycjom, z możliwością usuwania ich także poza

obszar planu, zgodnie z przepisami odrębnymi (tj. ustawy o odpadach).

13.2 Oddziaływanie na warunki podłoża

W wyniku wprowadzonych zapisów do projektu Planu ogólnego warunki podłoża na przedmiotowym obszarze nie powinny ulec większym zmianom, biorąc pod uwagę niewielką powierzchnię potencjalnej nowej zabudowy oraz planowane zainwestowanie terenów. W miejscach wprowadzenia nowej zabudowy i lokalizacji elementów infrastruktury technicznej i dojazdów nastąpi uszczelnienie powierzchni kosztem obszarów biologicznie czynnych. Istotną ingerencją w warunki gruntowe może być ewentualna realizacja kondygnacji podziemnych, dlatego należy rozważyć zastrzeżenie na etapie sporządzania miejscowego planu lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy, że ich budowa nie może doprowadzać do destabilizacji stosunków wodnych lub niekorzystnego oddziaływania na stateczność gruntów.

Pod względem warunków geologiczno-inżynieryjnych obszar gminy przeznaczony pod zabudowę nie przedstawia większych trudności dla sytuowania budynków. Niemniej jednak wskazane byłoby, podczas wprowadzania nowych inwestycji, wszelkie prace zmieniające kształt terenu i wpływające na nośność gruntów poprzedzać szczegółowymi badaniami geotechnicznymi, wykonywanymi zgodnie z przepisami szczególnymi (rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012r. poz. 463). Należy również uwzględnić występowanie na terenie opracowania – obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

13.3 Oddziaływanie na warunki wodne

Wprowadzone ustalenia planu ogólnego nie określają zasad ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, jednak poprzez wyznaczenie odpowiednich stref – adekwatnych do istniejących uwarunkowań hydrograficznych w sposób racjonalny powinny chronić zarówno powierzchniowy jak i podziemny zasób wodny.

Niemniej w późniejszym etapie procesu planistycznego tj. w trakcie sporządzania miejscowego planu lub wydawania decyzji ustalających warunki zabudowy winien być określony dla poszczególnych terenów, sposób odprowadzenia ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych, który zagwarantuje ochronę gruntów przed zanieczyszczeniami. Ścieki bytowe i komunalne odprowadzane winne być do kanalizacji sanitarnej z ograniczeniem lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków (w szczególności na terenach znajdujących się w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych).

Ponadto ścieki przemysłowe winny być odprowadzane wyłącznie do kanalizacji sanitarnej, a w przypadku lokalizacji zakładów odprowadzających ścieki przemysłowe o zanieczyszczeniach przekraczających dopuszczalne normy dla ścieków komunalnych, należy na terenie działki inwestora pobudować podczyszczalnię ścieków przemysłowych. W zakresie kanalizacji deszczowej i melioracji docelowo do odwodnienia ulic i placów umiejscowionych na terenie intensywnej zabudowy, powinno się przewidzieć odprowadzenie do sieci kanalizacji deszczowej (z zainstalowanymi separatorami w ramach obowiązujących przepisów). Dla ulic położonych poza większymi miejscowościami, ciągów pieszo- rowerowych, ulic niepublicznych, czy małych ulic dojazdowych należy przewidzieć odwodnienie w sposób niekonwencjonalny, tj. poprzez budowę nawierzchni przepuszczalnych, rowów żwirowych lub odkrytych, czy rynsztoków

przykrawężnikowych stosownie do podłoża, zagospodarowania terenu i stosunków gruntowo-wodnych.

Ponadto odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z terenów działek budowlanych o funkcji usługowej, w zależności od warunków i możliwości powinny być odprowadzone do sieci kanalizacji deszczowej lub zagospodarowywane w indywidualny sposób, tzn. w razie braku możliwości dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych na własny teren nieutwardzony, do dołów chłonnych lub do zbiorników retencyjnych. Natomiast na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo- usługową należy dążyć do maksymalnego retencjonowania wód opadowych i roztopowych z możliwością wtórnego ich wykorzystania do celów bytowo-gospodarczych (tj. ograniczyć odprowadzanie wód na rzecz ewaporacji).

Plan ogólny umożliwia takie rozwiązanie poprzez zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej w strefach zabudowanych.
Wprowadzenie powyższych zapisów do dokumentów planistycznych niższego szczebla pozwoli, aby stan wód gruntowych nie uległ pogorszeniu w wyniku potencjalnych zanieczyszczeń, mogących pochodzić z wprowadzanych zapisami Planu ogólnego stref planistycznych o podstawowym profilu związanym z zabudową.

Zabudowa większej liczby terenów może przyczynić się w zakresie wód powierzchniowych do zagrożenia ich zanieczyszczeniami na terenach o nieuregulowanej gospodarce wodno-ściekowej oraz możliwości zmiany kierunku spływu wód opadowych w obszarze wykonywania ziemnych prac budowlanych, jak i z terenów zabudowanych i utwardzonych. Wobec czego przy wzroście powierzchni zabudowy na terenie gminy należy w sposób równomierny rozwijać sieć wodociągową oraz sieci kanalizacji ściekowej i deszczowej.

Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły" zatwierdzonym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. (Dz.U. z 2023 poz. 300) celem środowiskowym wg art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej dla wód powierzchniowych jest:

- niepogorszenie się stanu wód powierzchniowych oraz ochrona i przywrócenie dobrego stanu JCW,
- osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych,
- stopniowe eliminowanie, a w rezultacie zaprzestanie zrzutów do wód powierzchniowych substancji priorytetowych i niebezpiecznych, a także zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- odwrócenie każdej znaczącej i ciągłej tendencji wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wynikającego z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych,
- osiągnięcie zgodności ze wszystkimi normami i celami określonymi w ustawodawstwie wspólnotowym dla obszarów chronionych.

Natomiast zgodnie z art. 59 ustawy Prawo wodne, celem środowiskowym dla wód podziemnych jest:
- zapobieganie lub ograniczenie wprowadzania lub ich zanieczyszczeń,
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,

- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnienie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu. Ze względu na fakt, iż jakość wód podziemnych w JCWPd nr GW200067 określono jako dobry, wskazane jest przynajmniej utrzymanie tego stanu.

Natomiast dla wód powierzchniowych cele środowiskowe zostały oparte na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód, wg rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Wprowadzenie zapisami planu ogólnego nowych stref pod zabudowę dotychczas użytkowanych rolniczo, wpłynie na ograniczenie zanieczyszczeń środowiska gruntowo – wodnego pochodzącego ze źródeł rolniczych. Przy rozwoju nowego rodzaju zabudowy należy jednak, wraz z powstawaniem nowych inwestycji, zapewnić odprowadzanie ścieków i doprowadzenie wód w sposób powodujący jak najmniej zanieczyszczeń (jak wyżej wymieniono).

Ponadto projektowane przeznaczenie strefowe określone w Planie Ogólnym i ograniczenie rozprzestrzeniania się niekontrolowanej zabudowy, powinno przyczynić się do osiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły", gdyż rozbudowa sieci wodociągowej i budowa sieci kanalizacyjnej stanie się bardziej opłacalna.

13.4 Oddziaływanie na szatę roślinną, świat zwierzęcy oraz obszary chronione i obszary Natura 2000

Ochrona środowiska na obszarze objętym opracowaniem, opiera się na ustaleniach dotyczących udziału powierzchni terenu biologicznie czynnego na terenie przeznaczonym pod zabudowę oraz wyznaczeniu na obszarze w chwili obecnej niezagospodarowanym, zielonym – strefy otwartej, dla której profil podstawowy to m.in: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód.

Plan ogólny zachowując istniejące skupiska leśne oraz tereny wód, pozwoli na utrzymanie ciągłości biologicznej w gminie (w tym zachowanie korytarza ekologicznego)

Istotnym zagadnieniem przy oddziaływaniu na szatę roślinną jest wystrzeganie się na obszarze opracowania wprowadzania nasadzeń gatunków obcych i inwazyjnych. Takie zapisy winny znaleźć się na etapie sporządzania dokumentacji planistycznej niższego szczebla (planów miejscowych czy decyzji ustalających warunki zabudowy).

Proponowane funkcje terenów, zgodnie z ustaleniami projektu planu ogólnego, nie powinny negatywnie oddziaływać na formy ochrony przyrody w tym na obszary Natura 2000, które są zlokalizowane na terenie gminy oraz poza jej granicami. Tym samym, nie przewiduje się

oddziaływania skutków realizacji ustaleń planu ogólnego na cele ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.

Realizacja zapisów planu wpłynie na faunę obszarów analizowanych poprzez potencjalne zwiększenie udziału zabudowy (w nowo wyznaczanych strefach zabudowy). Należy jednak zauważyć, że planowana zabudowa uwzględnia zasadę zrównoważonego rozwoju, gdyż zachowuje część terenów biologicznie czynnych.

Ze względu na silny wpływ czynnika antropogenicznego, który wyraźny jest szczególnie w centralnej części gminy, tj. zurbanizowany obszar godpodarczy oraz istniejący przebieg dróg, teren ten nie stanowi miejsca migracji dużych zwierząt.

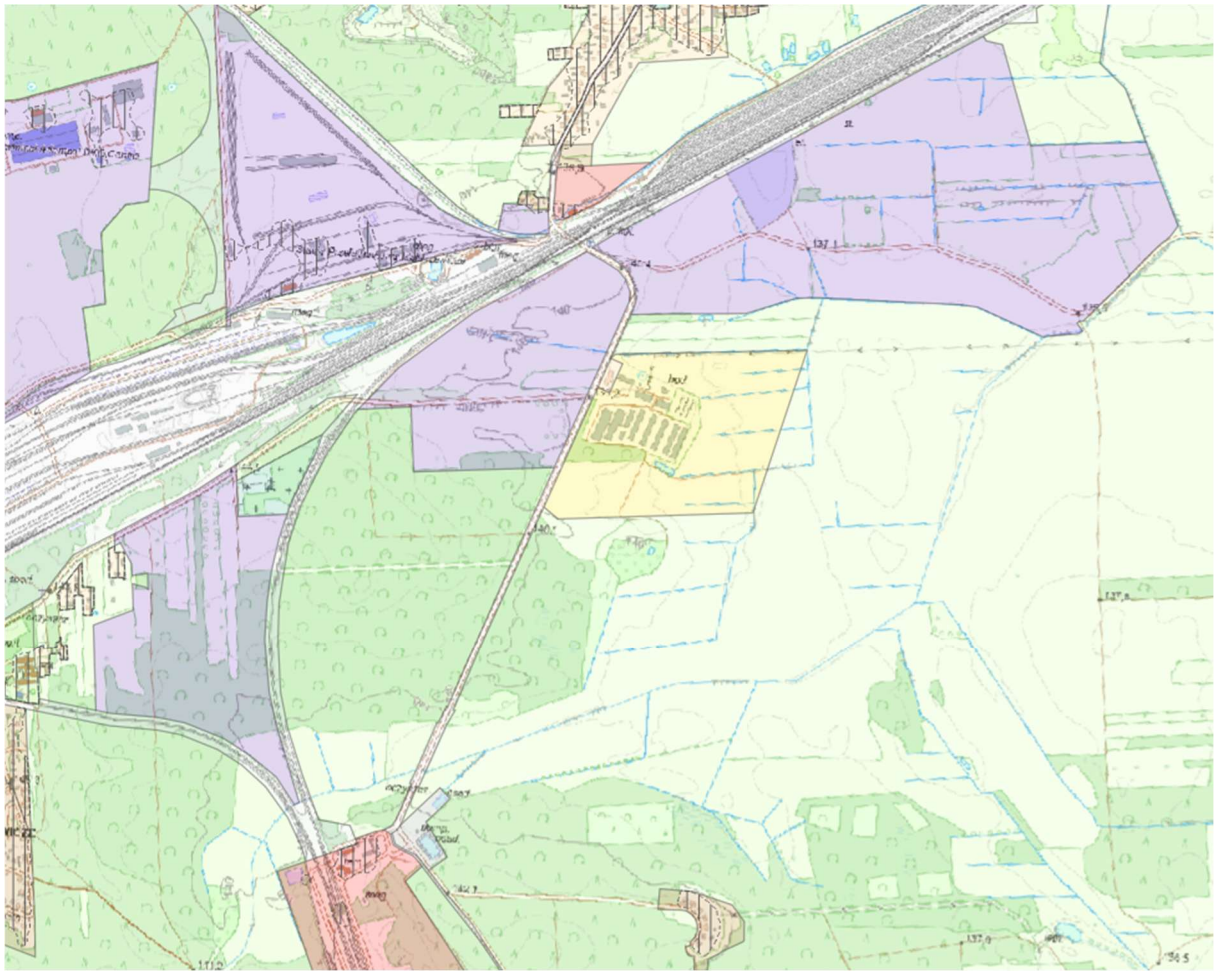
Natomiast zachowanie jako strefy otwartej korytarza ekologicznego oraz kompleksów leśnych, powinno zapewnić migrację i ochronę zwierząt lądowych w tym gatunków chronionych.

Zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1580), dla gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, obowiązuje szereg zakazów i nakazów, które w przypadku zaobserwowania tych gatunków muszą być bezwzględnie przestrzegane.

Część projektowanych stref planistycznych – są funkcjami mogącymi generować pewne uciążliwości dla tych gatunków, dlatego należy, szczególnie w czasie budowy, przestrzegać okresów lęgowych oraz stosować rozwiązania technologiczne ograniczające hałas.

Uwaga: w planie ustalono strefę planistyczną 3SR, w której w profilu dodatkowym dopuszcza się: „teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.” Strefa leży w granicach W granicach Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Rozwiązanie dopuszczające biogazownie nie będzie wpływało znacząco negatywnie na walory oraz cele ochrony terenów OChK ponieważ:

- biogazownia nie należy do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- teren leży poza obszarami zabudowanymi o funkcjach chronionych, takich jak mieszkalnictwo, edukacja lub ochrona zdrowia; wokół wyznaczono strefy gospodarcze SP oraz tereny otwarte SO lasów i pól. Najbliższa zabudowa mieszkaniowa znajduje się na północ za magistralą kolejową w odległości ok. 600 m, na zachód w odległości ok. 1270 m, na południe w odległości ok. 1020 m,
- teren obejmuje już istniejący i funkcjonujący teren produkcji rolniczej (istniejące obiekty) oraz umożliwia jego uzupełnienie,
- teren leży na skraju obszaru objętego formą ochrony przyrody jaką jest Obszar Chronionego Krajobrazu.

Teren 3.SR oznaczono kolorem żółtym.

13.5 Oddziaływanie na stan higieny atmosfery, klimat lokalny i akustyczny

Realizacja ustaleń projektu Planu Ogólnego, szczególnie biorąc pod uwagę projektowane w większości strefy funkcjonalne, nie powinny wpłynąć znacząco na zmianę warunków klimatu akustycznego.

Jednocześnie każde zwiększenie terenów zabudowy kosztem terenów biologicznie czynnych, w szczególności zadrzewionych, przyczynia się do przekształcenia warunków topoklimatycznych. Natomiast oba ww. czynniki mogą wpływać na pogorszenie jakości powietrza. Dotyczy to głównie centralnej części gminy.

Wyznaczone w planie strefy gospodarcze pokrywają się z istniejącą lokalizacją zakładów produkcyjnych, uwzględniając jednocześnie ich możliwy obszarowy rozwój. Usytuowanie stref gospodarczych na terenie gminy Terespol nie powinny mieć negatywnego oddziaływania na klimat, akustyczny i lokalny oraz stan higieny atmosfery.

Ze względu na uszczelnienie części powierzchni terenu, obecnie biologicznie czynnego, zmniejszy się powierzchnia parowania. W okresie prowadzenia prac budowlanych nastąpi wzrost zapylenia, szczególnie w suche dni. Temperatura może ulec nieznacznemu wzrostowi w miejscach intensywniejszej zabudowy, a zabudowa w bliższej odległości od cieków wodnych może przyczynić się do dłuższego zatrzymania chłodnych mas powietrza w dolinach rzecznych i tym samym cieplejszego powietrza nad nimi zalegającego.

Należy dążyć do ograniczeń natężenia hałasu związanego z komunikacją (droga krajowa i ekspresowa), poprzez wprowadzanie zieleni izolacyjnej, ewentualnie poprzez lokalizację ekranów akustycznych oraz stosowanie „cichych nawierzchni" drogowych (takich jak: asfalt porowaty (PA), dwuwarstwowe nawierzchnie porowate, MNU mieszanka o nieciągłym uziarnieniu lub SMA- mastyks grysowy, mieszanka z dodatkiem gumy) lub jeszcze innych środków technicznych, technologicznych i organizacyjnych niwelujących to negatywne oddziaływanie.

Postulowane jest, aby tereny podlegające ochronie przed hałasem (określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014, poz. 112), przebiegały w maksymalnej możliwej odległości od terenów intensywnej uciążliwości komunikacyjnej (w tym tereny kolejowe). W celu ich uniknięcia lub minimalizacji niezbędne będzie stosowanie odpowiednich środków organizacyjnych, technicznych i technologicznych (ciche nawierzchnie, ronda, ekrany akustyczne, wydzielenie terenów zieleni izolacyjnej).

W celu poprawy higieny powietrza należy dążyć do utrzymania wysokiej jakości powietrza ograniczając emisję zanieczyszczeń, poprzez stosowanie do celów grzewczych technologii opartej o przepisy odrębne.

Jedyne uciążliwości w zakresie emisji pyłów i gazów mogą wystąpić w fazie budowy poszczególnych obiektów i będą one związane z pracami budowlanymi i konstrukcyjno-montażowymi (m.in. wykopy, wzmożony ruch pojazdów, szczególnie ciężarowych), bądź w projektowanych strefach gospodarczych. Z tego względu należy zawrzeć odpowiednie zapisy ograniczające emisję przy sporządzaniu planów miejscowych dla tych terenów. Dodatkowo plan ogólny dopuszcza na części terenów (części stref otwartych) lokalizację terenów elektrowni wiatrowych oraz terenów elektrowni słonecznych, których realizacja przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

Projektowane i istniejące zainwestowanie sankcjonowane zapisami analizowanego projektu Planu ogólnego powinno wszelkie oddziaływanie ograniczać wyłącznie do terenów, na których dana inwestycja jest lub będzie realizowana lub będzie mieć niewielki wpływ lokalnie.

13.6 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Wprowadzenie wszelkiego zainwestowania pozostaje nie bez znaczenia dla istniejących na terenie opracowania roślin i zwierząt. Proponowane zmiany zawarte w omawianym dokumencie nie wpłyną na rozerwanie/ fragmentację siedlisk, gdyż nie mają one charakteru wielkoskalowego, a rozbudowa będzie po wprowadzeniu planu ogólnego przebiegać w sposób bardziej kontrolowany, wzdłuż istniejących już zabudowań.

Niemniej każde nowe zainwestowanie na terenie niezagospodarowanym, przyczynia się do niszczenia gatunków występujących samoczynnie, ważnych z punktu widzenia różnorodności biologicznej. Z tego względu istotne jest by w późniejszych ustaleniach planistycznych (miejscowych planach, czy decyzjach ustalających warunki zabudowy) w miarę możliwości zawrzeć odpowiednie zapisy chroniące bioróżnorodność gminy Terespol, m. in. poprzez zapisy takie jak:

- utrzymywanie powierzchni biologicznie czynnych w obrębie terenów zurbanizowanych w formie korytarzy zieleni,

- zachowanie odległości zabudowy od akwenów wodnych, pozwalającej utrzymać równowagę ekologiczną,
- zachowanie ciągłości ochrony systemów terenów otwartych, ciągów ekologicznych, parków i terenów rekreacyjnych oraz terenów rolnych,
- zachowanie i ochrona lokalnych korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzek, cieków i zbiorników wodnych poprzez odpowiednie kształtowanie ich struktury przyrodniczej (wyłączanie z zadrzewień i zalesień terenów łąk i pastwisk, pozostawiając je w dotychczasowym użytkowaniu),
- zachowanie i ochronę przeciwerozyjną zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, miedz, żywopłotów, pasm łąk, drobnych płatów roślinności bagiennej, niewielkich śródpolnych zbiorników wodnych i mokradeł stanowiących miejsca ostojowe dla zwierząt i roślin,
- w miarę możliwości przestrzennych, stosowanie zasady omijania istniejących drzew przydrożnych przy projektowaniu, budowie i przebudowie dróg, po uprzedniej inwentaryzacji,
- bezwzględna ochrona pomników przyrody oraz siedlisk przyrodniczych,
- bezwzględną ochronę drzewostanów większych skupisk zieleni o charakterze parkowym,
- stałe uzupełnianie ubytków drzewostanu na terenach ogrodów prywatnych przy zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej oraz na terenach parków i placów publicznych. Przy czym, przy wprowadzaniu nowej roślinności na obszarze opracowania wystrzegać się nasadzeń gatunków obcych i inwazyjnych.

13.7 Oddziaływanie na ludzi

Projekt planu ogólnego będzie wpływał na warunki życia społeczności lokalnej poprzez wprowadzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Jednocześnie zapisy projektu planu niosą za sobą dążenie do rozwoju infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców.

Plan ogólny ograniczy również niekontrolowane rozprzestrzenianie się zabudowy, w tym mieszanie funkcji uciążliwej z mieszkaniową. Ustalenia planu ogólnego odnosząc się szeroko (ramowo) do zasad ochrony środowiska i jego zasobów oraz kształtowania ładu przestrzennego, dają podstawy do rozwijania terenów inwestycyjnych przy jednoczesnej dbałości o środowisko.

W przypadku nowej lokalizacji funkcji usługowej, należy na etapie planu miejscowego, rozstrzygnąć charakter działalności, która będzie najmniej kolizyjna z zabudową mieszkaniową oraz zasady takiego zagospodarowania, aby budynki będące miejscem prowadzenia spokojniejszej działalności były lokalizowane bliżej zabudowy mieszkaniowej, a te o znacznej uciążliwości w oddaleniu.

13.8 Oddziaływanie na krajobraz

Projekt planu ogólnego w swoim zakresie wpłynie na krajobraz poprzez zmiany krajobrazu naturalnego na tereny zabudowane. Głównie dotyczy to terenów zieleni, nieużytków oraz gruntów rolnych, których część zostanie przekształcona pod tereny zabudowy.

W pobliżu terenów, gdzie wyznaczone zostały obszary intensywniejszych przekształceń i zainwestowania, nastąpi miejscowe ograniczenie różnorodności biologicznej. Niemniej nowowyznaczone strefy inwestycyjne w planie ogólnym występują wyłącznie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, stanowią jej uzupełnienie lub poszerzenie – z tego względu

krajobraz gminy winien zostać zachowany, również poprzez ustalenie w dokumencie ogólnych parametrów zabudowy – w tym intensywności i wysokości zabudowy nawiązujących do istniejącego zagospodarowania.
Przed zaburzeniem ciągłości systemu przyrodniczego, charakterystycznej topografii terenu, a także układów ruralistycznych, ustalenia projektu planu wprowadzają ustalenia strefowe dla poszczególnych terenów. Przy czym na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego tereny zabudowy należy łączyć spójnym systemem zieleni urządzonej i krajobrazowej, celem poprawy wizerunku i walorów krajobrazowych terenów zurbanizowanych jak i z nimi sąsiadujących terenów rolnych i leśnych, objęcie ochroną miejsc i terenów eksponowanych, panoram i punktów widokowych przed dominacją elementów obcych, w szczególności sieci infrastruktury technicznej, tablic reklamowych, zabudowy substandardowej. Plan ogólny nakreśla swoimi ustaleniami w danym zakresie ramy.
Dodatkowo obiektom kubaturowym oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej należy nadawać formy architektoniczne, które będą harmonizować z otoczeniem. Należy ponadto ograniczyć lokalizację na całym obszarze gminy obiektów wymagających makroniwelacji i znacznych przekształceń topografii terenu.

13.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Gmina Terespol jest stosunkowo uboga w surowce mineralne. Na jej terenie występują wyłącznie udokumentowane złoża piasku i żwiru.
Plan ogólny wyznacza strefy górnictwa, uwzględniając dane z Rejestru Obszarów Górniczych i Terenów Górniczych (Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy).
Teren i obszar górniczy został wyznaczony na terenie złoża Krzyczew. Koncesja jest ważna do 2040 roku.

13.10 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Zapisy planu ogólnego w sposób ramowy odnoszą się do ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się na obszarze opracowania (wyłącznie poprzez ustalenia wskaźników zabudowy i wyznaczania odpowiednich profili funkcjonalnych stref planistycznych).

Jednocześnie realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego powinna przyczynić się do poprawienia walorów krajobrazowych terenów opracowania, a przez to do wzrostu ich atrakcyjności.
Zapisane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne nie powinny powodować uciążliwości i oddziaływać na nieruchomości sąsiednie, przez co zapewniony jest rozwój z poszanowaniem zasad kształtowania ładu przestrzennego i wartości historycznych.

13.11 Podsumowanie

Wnioski z analizy oddziaływania na środowisko projektowanych ustaleń projektu planu zagospodarowania przestrzennego zostały ujęte syntetycznie poniżej. Potencjalne zmiany w środowisku spowodowane realizacją planu zostały ujęte w skali:

- **wpływ pozytywny**- są to obszary, na których wprowadzono zapisy korzystne dla stanu środowiska przyrodniczego wpływające na jego poprawę i ochronę,
- **wpływ neutralny -** są to obszary, dla których wprowadzane zmiany nie mają istotnego znaczenia dla dotychczasowego funkcjonowania komponentów środowiska,
- **wpływ umiarkowany -** w ramach tej kategorii wydzielono obszary, na których przewiduje się utrzymanie lub nieznaczną zmianę dotychczasowego sposobu użytkowania terenu. Zachodzące tu zmiany środowiska prowadzące do zamiany dotychczasowego użytkowania terenu na inne funkcje o podobnym stopniu "agresywności" wobec środowiska nie spowoduje radykalnych zmian funkcjonowania lokalnych ekosystemów,
- **wpływ wyraźny** - wydzielono tu obszary o relatywnie największych przewidywanych zmianach w środowisku spowodowanych zmianami dotychczasowego użytkowania. Do tej kategorii zaliczono tereny planowanej zabudowy w obrębie terenów dotychczas wolnych od zabudowy. Skala wprowadzanych zmian dotychczasowego użytkowania terenu powoduje istotne zmiany lub zagrożenia poszczególnych komponentów środowiska oraz krajobrazu, np. tereny nowoprojektowanej zabudowy i usług oraz komunikacji.

Zastosowana wyżej skala poziomu oddziaływania projektowanych ustaleń na otoczenie jest względna i została odniesiona indywidualnie do projektu planu. W innych warunkach planistycznych i terenowych skala ta byłaby dostosowana do innych relacji między ustaleniami planu a dotychczasowymi warunkami środowiskowymi i przewidywanymi zmianami.

Strefa planistyczna	Wpływ na różnorodność biologiczną	Wpływ na zdrowie i warunki życia ludzi	Wpływ na szatę roślinną i świat zwierzęcy	Przekształcenia powierzchni ziemi oraz jej właściwości	Zanieczyszczenie wód oraz wpływ na stosunki wodne	Zanieczyszczenie atmosfery	Zmiany mikroklimatu	Wpływ na zmiany krajobrazu	Wpływ na zabytki i dobra materialne	Charakter skutków
SU, SP, SR, SG	wyraźny	brak	negatywne	negatywne	nieznacząco negatywne	nieznacząco negatywne	nieznacząco negatywne	negatywne	brak	**nieznacząco negatywne**
SW, SJ, SZ, SN	wyraźny	brak	nieznacząco negatywne	nieznacząco negatywne	brak/ nieznacząco negatywne	nieznacząco negatywne	brak	nieznacząco negatywne	brak	**nieznacząco negatywne**
SK, SI, SC	wyraźny	nieznacząco negatywne	negatywne	negatywne	nieznacząco negatywne	nieznacząco negatywne	nieznacząco negatywne	negatywne	brak	**nieznacząco negatywne**
SO	pozytywne	pozytywne	pozytywny	brak	brak/ pozytywne	brak/ pozytywne	brak/ pozytywne	brak/ pozytywne	brak	**pozytywne**

W celu uściślenia charakteru danego oddziaływania zastosowano gradację kolorów*:*

	pozytywne
	brak wpływu
	nieznacząco negatywne/ wyraźne
	negatywne

Skutki oddziaływania projektowanych ustaleń planu na otoczenie.

14.INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Realizacja zapisów planu ogólnego nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko, z uwagi na brak obiektów znacząco negatywnie oddziałujących na środowisko.

Proponowany sposób zagospodarowania terenów jest kontynuacją istniejącego zainwestowania na tym obszarze. Zachowane zostają kompleksy leśne oraz tereny zieleni naturalnej, a projekt uchwały zawiera szereg ustaleń z zakresu ochrony środowiska.
Tym samym, zarówno zasięg przestrzenny analizowanego terenu jak i ocena zapisów projektu planu wskazuje, że realizacja jego założeń nie będzie powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko.

15.ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Zaproponowany w projekcie planu ogólnego układ strefowy gminy, będzie mieć wpływ na obszary z nim sąsiadujące oraz niesie za sobą pewne skutki dla środowiska przyrodniczego, choć rozwiązania zawarte w planie dążą do ograniczenia negatywnych skutków przyjętych rozwiązań.

Możliwe rozwiązania alternatywne zostały przeanalizowane na etapie sporządzania projektu dokumentu, w tym również po analizie wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Zaproponowane rozwiązanie w opracowywanym projekcie można uznać za najkorzystniejsze. Jednocześnie należy zauważyć, iż projekt planu ogólnego został sporządzony na bazie obowiązujących kierunków rozwoju wynikających ze Studium i obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Projekt planu ogólnego stanowi zatem alternatywę dla już istniejących dokumentów. Analizowany projekt planu ogólnego uwzględnia wnioski władz gminy, instytucji oraz mieszkańców i przyjmuje rozwiązania optymalne.

16.ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJA PRZYRODNICZA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W działaniach tych szczególny nacisk położony powinien być na ograniczenie inwestycji mogących mieć negatywny wpływ na środowisko, a także na zadrzewianie, dolesianie, ochronę obszarów chronionych.
Stan funkcjonowania środowiska przyrodniczego przy obecnym stanie zagospodarowania obszaru objętego opracowaniem jest dobry. Zapisy projektu planu ogólnego omówione w rozdziale 11 zapewniają ograniczenie ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko istniejących i projektowanych funkcji.
Planowany rozwój terenów zabudowanych uwzględnia rozwój infrastruktury technicznej, która pozwoli na zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej na terenach zurbanizowanych, a zapisy dotyczące ochrony zasobów środowiska przyrodniczego są wystarczająco restrykcyjne, aby niwelować wszelkie negatywne skutki wprowadzanej zabudowy. Dodatkowo dopuszczenie w Planie ogólnym

realizacji terenów elektrowni wiatrowych oraz terenów elektrowni słonecznych na części stref, pozwoli na redukcję emisji zanieczyszczeń do środowiska.
Jednocześnie realizacja ustaleń Planu ogólnego, na późniejszym etapie planistycznym, nie powinna spowodować istotnego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze obszarów objętych ochroną, wynikających z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.). W przypadku inwestycji drogowych w sąsiedztwie opracowywanego terenu dla zabezpieczenia przed hałasem może być konieczne wykonanie ekranów akustycznych dla terenów wymagających ochrony przed hałasem oraz niwelujących negatywne oddziaływanie (w tym zakresie na zwierzęta przemieszczające się) na terenach sąsiadujących z obszarami chronionymi.
W planie ogólnym zawarto wytyczne dla projektantów sporządzających miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i organu wydającego decyzje o warunkach zabudowy, określające dopuszczalny zakres i ograniczenia zmian w przeznaczeniu terenów.

17. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Analiza skutków realizacji zapisów Planu Ogólnego w zakresie funkcji i sposobu zagospodarowania nastąpi po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniu pierwszych decyzji ustalających warunki zabudowy, które powstaną w oparciu o opracowywany dokument.

Wynika to z faktu, iż plan ogólny stanowi dokument prawa miejscowego – jednak wyłącznie na jego podstawie nie mogą być wydawane pozwolenia na budowę.

Monitorowanie zamierzeń inwestycyjnych odbywać się będzie na etapie występowania inwestora o pozwolenie na budowę, a następnie poprzez coroczną analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy. W zakresie ochrony środowiska prowadzony jest monitoring przeprowadzany przez odpowiednie służby, zarówno ochrony środowiska, przyrody czy sanitarne. Należą do nich m.in. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, jak i wydziały ochrony środowiska urzędu wojewódzkiego, powiatowego oraz gminy Terespol.

Polega on na corocznej analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu (w szczególności dotyczącego: stanu wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, klimatu akustycznego, gleb) oraz na analizie i ocenie innych dostępnych wyników pomiarów i obserwacji. Wyniki monitoringu stanu środowiska przyrodniczego są publikowane w odpowiednich opracowaniach, takich jak np. Raport o stanie środowiska w województwie lubelskim, wydawanym co roku.

Dodatkowo w zakresie indywidualnych rozwiązań dotyczących gospodarki ściekowej na terenie gminy wskazuje się na uwzględnienie przeprowadzania okresowych kontroli dokumentów potwierdzających wywóz nieczystości ze zbiorników bezodpływowych, w tym częstotliwości ich opróżniania, a w przypadku indywidualnych oczyszczalni ścieków – przeprowadzania okresowych kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się osadów ściekowych.

Ze względu na umożliwienie zapisami projektu Planu ogólnego częściowej ekspansji zabudowy na terenach rolniczych, należy przestrzegać wytycznych zapisanych ww. projekcie, ilości terenu biologicznie czynnego oraz przestrzegać linii zabudowy od lasu, dla inwestycji sąsiadujących z innymi terenami leśnymi.

Jednocześnie poza aspektem środowiskowym, ważny jest aspekt społeczny skutków realizacji zapisów Planu ogólnego. Sporządzający plan może zbadać stopień zadowolenia mieszkańców gminy z tych postanowień drogą ankietową bądź poprzez wprowadzenie konsultacji społecznych, przeprowadzanych przy okazji analizy wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

18.STRESZCZENIE

Niniejsza prognoza dotyczy oceny oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Terespol, który został opracowany w związku z Uchwałą Rady Gminy Terespol Nr XXXI/307/23 Rady Gminy Terespol z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Terespol. Analizie i ocenie poddano projekt uchwały zawierający ustalenia danych przestrzennych, a także rysunek projektu planu na tle uwarunkowań.

W planie ogólnym gminy Terespol określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne odpowiednie do specyfiki miejsca. Wiodące znaczenie przy podziale gminy Terespol na w/w strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna oraz kierunki rozwoju określone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol, w tym miejscowe plany obowiązujące na terenie gminy jak również Strategia Rozwoju Gminy Terespol. Taki sposób postępowania zapewnia spójność wyznaczonych stref z dotychczasowym ładem przestrzennym oraz pozwala na kontynuację istniejących zasad kształtowania i zagospodarowania przestrzeni. Dodatkowo, podejście
to umożliwia elastyczne dostosowanie nowych ustaleń planistycznych do lokalnych uwarunkowań i potrzeb społeczno-gospodarczych gminy.

Plan ogólny zakłada wprowadzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz związane z rozwojem gospodarczym – jako stref wiodących wyznaczonych na podstawie istniejących uwarunkowań, tj. kontynuacji istniejącego zainwestowania oraz realnego zapotrzebowania z dążeniem do uzyskania wyższych standardów zamieszkania, a także zapewnienia wyższego poziomu usług dla jego mieszkańców z zachowaniem obecnego charakteru gminy. Jako funkcje uzupełniające wprowadzono do projektu planu strefy usługowe, strefy zieleni i rekreacji. W planie ogólnym, przy wyznaczaniu stref wzięto pod uwagę również przebieg istniejącego korytarza ekologicznego, tereny leśne, dla których wiodącą funkcją jest strefa otwarta bez możliwości zabudowy (miejscami strefa zieleni rekreacji) oraz tereny objęte formami chroniony przyrody. Omawiany dokument zachowuje również istniejące grunty leśne oraz większość gruntów rolnych (gruntów chronionych klasy III). W ustaleniach planu ogólnego uwzględnia się istniejącą obsługę komunikacyjną gminy w zakresie zarówno ruchu samochodowego jak i kolejowego.

W planie ogólnym dla gminy Terespol ustalono następujące strefy planistyczne:

a) SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
b) SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
c) SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
d) SU – strefy usługowe,
e) SP – strefy gospodarcze,
f) SR – strefy produkcji rolniczej,
g) SI – strefy infrastrukturalne,
h) SN – strefy zieleni i rekreacji,
i) SC – strefy cmentarzy,
j) SG – strefy górnictwa,
k) SO – strefy otwarte,
l) SK – strefy komunikacyjne.

Plan ogólny wyznacza dodatkowo obszary uzupełnienia zabudowy w poszczególnych jednostkach osadniczych – na terenie, którego możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy.

Łączna powierzchnia obszaru uzupełnień zabudowy bez dopuszczalnego rozszerzenia, wyznaczona w sposób, o którym mowa w §1 ust. 1 (pkt 1-5) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczanie granic obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy wynosi 308,92 ha.

118,27 ha = 25% * (782,02 ha - 308,92 ha)

Na podstawie wyliczeń przeprowadzonych zgodnie ze wzorem, o którym mowa w § 1 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r., ustalono maksymalną dopuszczalną powierzchnię rozszerzenia obszaru uzupełnienia zabudowy na poziomie 118,27 ha. Wartości Pp, Pb i Pu zostały ustalone przy pomocy rządowej wtyczki *https://www.gov.pl/web/zagospodarowanieprzestrzenne/wtyczka-app.*

```
▼<Dane>
   <!-- Podane wartości Pu, Pb, Pp podane są w metrach kwadratowych. Zostały obliczone na elipsoidzie WGS84. -->
   <JPT>060116</JPT>
   <Numer_zbioru>9399</Numer_zbioru>
   <Plik_OUZ>N:/24_Morąg_ogólny/#zbiory/QGis/# dane zrodlowe/08_Projekt/OUZ ROZSZERZENIE/Dokumentacja/ObszarUzupelnieniaZabudowy-wyjsciowy.gml</Plik_OUZ>
 ▼<Powierzchnie>
    <Pu>7581228.55</Pu>
    <Pb>15849704.43</Pb>
    <Pp>2067118.97</Pp>
   </Powierzchnie>
 </Dane>
```

Wartości podane w pliku xml

W projekcie planu ogólnego dokonano rozszerzenia obszarów uzupełnienia zabudowy o łącznej powierzchni 24,4 ha. Działania te objęły strefy planistyczne SW, SJ oraz SZ, zlokalizowane głównie na terenach nieobjętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W wyniku przyjętych rozwiązań nie wykorzystano pełnego limitu, pozostawiając rezerwę w wysokości 93,87 ha.

Z zestawienia danych wynika, że zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe wyrażone w liczbie ludności 469, a chłonność terenów mieszkalnych wyznaczonych w obowiązujących MPZP szacuje się na 10 890 osób. W konsekwencji tej sytuacji, zgodnie z przepisami obowiązującej ustawy, nie ma konieczności i możliwości wyznaczenia nowych terenów mieszkaniowych w gminie podczas sporządzania niniejszego planu.

Niniejsza prognoza stanowi m.in. ocenę istniejących uwarunkowań środowiska przyrodniczego, z uwzględnieniem podziału na jego poszczególne elementy: obecne użytkowanie terenu, warunki gruntowe, warunki glebowe, rzeźbę terenu, warunki wodne, szatę roślinną i świat zwierzęcy, klimat lokalny i komfort akustyczny, ludzi, zabytki oraz krajobraz.

Administracyjnie omawiany obszar położony jest w południowo- wschodniej części województwa lubelskiego. Swoim zasięgiem obejmuje teren gminy Terespol o powierzchni 141 m^2.

Funkcjonalnie plan obejmuje gównie tereny niezainwestowane, tj. lasy, tereny zieleni i rekreacji, tereny rolnicze, nieużytki, tereny porolne ugorowane. Tereny wielofunkcyjne oraz tereny aktywności gospodarczej, skupiają się wzdłuż głównych układów komunikacyjnych (główne miejscowości: Kobylany, Małaszewicze, Polatycze, Koroszczyn, Łobaczew, Lechuty, Morderowicze, Leple, Krzyczew, Bohukały, Lebiedziew).

Tereny wielofunkcyjne są w części zainwestowane w postaci zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, jak również zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami towarzyszącymi.

Obsługę komunikacyjną gminy Terespol zapewnia system dróg o znaczeniu międzynarodowym, krajowym, regionalnym, powiatowym i lokalnym. Na terenie Gminy Terespol krzyżują się transeuropejskie trasy ruchu tranzytowego. Z zachodu na wschód przebiega droga międzynarodowa E-30 oraz z północy na południe droga wojewódzka (tzw. „Nadbużanka") łącząca Siedlce z Zosinem przez Łosice, Janów Podlaski, Terespol, Włodawę, Dorohusk, droga krajowa DK nr 2 (relacji Warszawa - Siedlce - Terespol) oraz droga krajowa DK nr 68 (trasa ta łączy przejście graniczne z Białorusią w Kukurykach z drogą krajową nr 2 w Wólce Dobryńskiej).
Na terenie gminy znajdują się dwa międzynarodowe drogowe przejścia graniczne, Koroszczyn-Kukuryki oraz Terespol.
Podstawową sieć drogową uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Sieć drogowa w gminie jest rozwinięta w stopniu dobrym. Przez teren Gminy Terespol przebiegają wszystkie kategorie dróg, drogi krajowe o długości 18,8 km, drogi wojewódzkie – 21,4 km, drogi powiatowe 29,6 km oraz drogi gminne – 110,7 km. Na terenie gminy planowane jest przeprowadzenie autostrady A2.
Istotne dla regionu jest połączenie kolejowe, tj. linia kolejowa nr 2 relacji Warszawa - Łuków - Terespol. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa E 20 łącząca Berlin z Moskwą. Ważną rolę gospodarczą o znaczeniu międzynarodowym odgrywa „Port Przeładunkowy PKP" oraz kolejowe przejście graniczne Terespol- Brześć (Centrum Logistyki).

W pobliżu Wolnego Obszaru Celnego w miejscowości Małaszewicze Małe, trasa kolejowa przebiega przez „suchy" kolejowy Port Przeładunkowy. Port stanowi jeden z najważniejszych tego typu obiektów w Polsce i pełni ważną rolę w wymianie międzynarodowej opartej na kolei. Na jego terenie stykają się tory typu europejskiego (1435 mm szerokości) i rosyjskiego (1520 mm szerokości). w latach 90-tych XX w. obiekt podlegał modernizacji i przebudowie.
W Małaszewiczach, trasy: drogowa od północy, a kolejowa od południa, otaczają teren Wolnego Obszaru Celnego, sąsiadującego bezpośrednio z Kolejowym Portem Przeładunkowym. WOC został utworzony w 1993 r. na powierzchni 166,41 ha celem ułatwienia międzynarodowej wymiany towarowej i obsługi ładunków w tranzycie. Na terenie WOC może być prowadzona działalność gospodarcza o charakterze przemysłowym, usługowym i handlowym, z wyłączeniem handlu detalicznego. Infrastruktura techniczna jest wykonana w ok. 60%. Teren ten posiada własne bocznice kolejowe, sieci wodociągowe, energetyczne, kanalizacyjne, główną drogę przystosowaną do ruchu ciężkiego, sieć telefoniczną. Na terenie Wolnego Obszaru Celnego Małaszewicze działają firmy m.in.: ADAMPOL, GASPOL natomiast w jego sąsiedztwie: DAROCHA, TRASA, TRANSBET
i ALEKSANDRA i kilka innych.
Na południe od portu PKP, w miejscowości Zastawek, zlokalizowana jest Baza Paliw Nr 22 „Naftobazy" obecnie PERN Baza Paliw nr 22 w Małaszewiczach. Zakład również posiada własne bocznice kolejowe.

Gmina Terespol, w/g regionalizacji fizycznogeograficznej opracowanej przez J. Kondrackiego i A. Rychlinga, leży w obrębie dwóch mezoregionów: Równiny Kodeńskiej i Podlaskiego Przełomu Bugu. Wymienione mezoregiony, wraz z innymi jednostkami tworzą makroregion Polesie Zachodnie zwanym również Podlasiem. Przynależność gminy do dwóch jednostek fizjograficznych świadczy o odrębności przyrodniczo-krajobrazowej, której wizualnym odzwierciedleniem jest wyraźne

zróżnicowanie ukształtowania terenu. Część północna o większym zróżnicowaniu hipsometrycznym i większych wysokościach względnych, wykazują wyraźną odrębność krajobrazową od niemal płaskiej równinnej części południowej. Elementem wspólnym dla obu mezoregionów jest rozległa płaska dolina Bugu z meandrującą rzeką Bug, wzdłuż której przebiega granica państwowa z Białorusią.

Uwarunkowania przyrodnicze mezoregionów, oceniane dla potrzeb zagospodarowania przestrzennego, wynikają z fizjonomii krajobrazu będącego syntezą ukształtowania terenu, nagromadzonych zasobów i walorów przyrody oraz jego pokrycia antropogenicznego. Należy podkreślić, iż specyfika i unikalny charakter krajobrazu w skali kraju wynika z rozległej doliny Bugu i nieuregulowanej, dziko płynącej rzeki Bug.

Rzeźba terenu jest zasadniczo mało zróżnicowana i równinna. Jedynie w północnej części występują niewielkie falistości. Tam też znajdują się dwa najwyżej położone punkty w gminie, są to: Góra (163,6 m n.p.m.) i Góra Kamienna Baba (159,3 m n.p.m.). Charakterystyczne dla krajobrazu gminy są również: lasy, stosunkowo rzadka sieć osadnicza i tereny podmokłe związane z dolinami trzech rzek: Bugu, Czapelki i Krzny.
Dolina Bugu zajmuje wschodnią część gminy. Moreny czołowe występują w kilku ciągach, wyraźnie widoczne są w rejonie Koroszczyna i Nepli.

Decydującą rolę w kształtowaniu pogody w gminie Terespol, jak i w całym regionie, odgrywają przeważające masy powietrza polarno-morskiego i kontynentalnego. W ogólnej cyrkulacji stanowią one aż 90% wszystkich mas powietrza napływających nad ten obszar. Lubelszczyzna leży więc w strefie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego z dominacją cyrkulacji polarno-morskiej z wyraźniej zaznaczającym się kontynentalizmem we wschodnich rejonach województwa.

W granicach opracowywanego planu występują następujące formy ochrony przyrody:
- Obszary Natura 2000:
  - PLB140001 Dolina Dolnego Bugu,
  - PLB060003 Dolina Środkowego Bugu,
  - PLH140011 Ostoja Nadbużańska,
  - PLH060053 Terespol,
- Rezerwaty przyrody:
  - Szwajcaria Podlaska,
  - Czapli Stóg,
- Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu,
- Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- pomniki przyrody.

Gmina Terespol jest stosunkowo uboga w surowce mineralne. Na jej terenie występują wyłącznie udokumentowane złoża piasku i żwiru.
Plan ogólny wyznacza strefy górnictwa, uwzględniając dane z Rejestru Obszarów Górniczych i Terenów Górniczych (Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy).
Teren i obszar górniczy został wyznaczony na terenie złoża Krzyczew. Koncesja jest ważna do 2040 roku.

W gminie Terespol w 2019 roku oddano do użytku cmentarz komunalny w Koroszczynie. Dla terenów cmentarzy i ich stref ochronnych obowiązują przepisy odrębne o cmentarzach i chowaniu zmarłych m.in. rozporządzenie ministra gospodarki komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. *w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze.* (Dz. U. z dnia 16 września 1959 r.).

Obecnie w Ewidencji Zabytków Gminy Terespol znajdują się 74 zabytki nieruchome oraz 59 stanowiska archeologiczne. Większość obiektów ujętych w ewidencji prezentuje dobry stan zachowania.

W rejestrze zabytków województwa lubelskiego wpisane są 24 obiekty budownictwa i architektury z obszaru gminy Terespol. Gminna ewidencja zabytków zawiera w swoim spisie 58 takich obiektów. z kolei spis zabytków, o którym mowa w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 1999 r., zawiera 92 pozycje. Na terenie gminy Terespol zidentyfikowano 169 stanowisk archeologicznych.

Samorząd nie posiada lokalnego dokumentu dotyczącego diagnozy i kierunków ochrony środowiska kulturowego gminy, czyli ani studium wartości kulturowych, ani gminnego programu ochrony zabytków. Zabytki położone na terenie gminy są objęte Powiatowym Programem Opieki nad Zabytkami Powiatu Bialskiego na lata 2020 – 2023.

Klimat akustyczny środowiska obszaru opracowania kształtowany jest przez hałas komunikacyjny drogowy, przede wszystkim pochodzący z natężenia ruchu pochodzącego z dróg wojewódzkich oraz w mniejszym stopniu z dróg powiatowych i dróg gminnych.

Druga część niniejszej prognozy odnosi się do konkretnych zapisów projektu planu w kontekście ich zgodności z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, jak również ich oddziaływania na poszczególne komponenty. Prognoza wykazuje, iż ustalenia projektu planu ogólnego dla obszaru gminy Terespol przy ich przyszłościowej realizacji wpływać będą na środowisko na analizowanym obszarze, ale w sposób nieznaczny w jego otoczeniu. Warunkiem jest wprowadzenie również odpowiednich obostrzeń prawnych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych niższego szczebla (mpzp i decyzje wz). Potrzeba opracowania projektu planu ogólnego gminy Terespol wynika ze zmian ustawodawczych jak również z faktu zapobieżeniu „paraliżu" inwestycyjnego z końcem roku 2025 w gminie.

Na obszarze planu nie przewiduje się większych zmian rzeźby terenu. Przekształceniom mogą ulec jedynie tereny pod nowymi budynkami, co związane jest z ich posadowieniem i fundamentowaniem. Z tego powodu ważnymi w tym zakresie zapisami projektu planu są wytyczne określające maksymalne powierzchnie zabudowy i minimalne powierzchnie biologicznie czynne. W miejscach wprowadzenia zabudowy i lokalizacji elementów infrastruktury technicznej i dojazdów nastąpi uszczelnienie powierzchni kosztem obszarów biologicznie czynnych. Przy czym w wyniku wyznaczenia w planie ogólnym obszaru uzupełnienia zabudowy – możliwość posadowienia nowych obiektów budowlanych przy wydawaniu decyzji WZ będzie przestrzennie ograniczona i dokument chronić będzie niekontrolowane przekształcenia powierzchni ziemi.

W prognozie odniesiono się m.in. do zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska, o ochronie przyrody, Prawo wodne oraz przytoczono konkretne ustalenia projektu planu, spełniające

wymogi wynikające z tych i innych ustaw. Dotyczą one m.in. gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi, gospodarki odpadami, zagospodarowania ścieków, ochrony terenów zieleni. Wprowadzone ustalenia planu nawiązują do zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, w tym istniejących warunków wodnych (m.in. poprzez wyznaczenia stref otwartych – wolnych od zabudowy). Zapisy te pozwolą, aby stan wód gruntowych nie uległ pogorszeniu w wyniku potencjalnych zanieczyszczeń mogących pochodzić z wprowadzanej zapisami planu stref inwestycyjnych.

Projekt planu zakłada nieznaczne zwiększenie terenów zabudowy, co zawsze wiąże się z uszczelnieniem powierzchni kosztem trenów biologicznie czynnych. W konsekwencji powoduje to również ograniczenie miejsc bytowania lokalnej fauny. Wprowadzenie wszelkiego zainwestowania pozostaje nie bez znaczenia dla istniejących na terenie opracowania roślin i zwierząt. Jednakże proponowane zmiany zawarte w omawianym dokumencie nie wpłyną na rozerwanie/ fragmentację siedlisk, gdyż nie mają one charakteru wielkoskalowego i nawiązują do sąsiednich jednostek osadniczych, niemniej jednak ich efekt będzie skumulowany. W celu zachowania możliwości migracji zwierząt projekt planu zachowuje jako strefę otwartą obszar korytarza ekologicznego oraz zachowuje istniejące kompleksy leśne, występujące na terenie opracowania.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego, biorąc pod uwagę projektowane w większości strefy, nie wpłynie znacząco na zmianę warunków klimatu akustycznego. Zmiany lokalnych warunków klimatycznych, w wyniku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego, ograniczą się wyłącznie do miejscowego hamowania przepływu mas powietrza w jednostkach osadniczych, w których występuje już zabudowa.

Projekt planu ogólnego może wpływać na warunki życia społeczności lokalnej. Jednocześnie zapisy projektu niosą za sobą dążenie do rozwoju infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców. Ustalenia planu ogólnego, odnosząc się szeroko do zasad ochrony środowiska i jego zasobów oraz kształtowania ładu przestrzennego dają podstawy do rozwijania terenów inwestycyjnych wyłącznie w wyznaczonych dla nich miejscach, przy jednoczesnej dbałości o środowisko.

Ponadto projekt planu także zapewnia dbałość o tereny zabytkowe, co będzie pozytywnie oddziaływać na obecnych i przyszłych mieszkańców.

Projekt planu nie wpłynie na zmianę krajobrazu poszczególnych terenów objętych opracowaniem. Wprowadzone w planie nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową lub zagrodową nawiązują do istniejącej w sąsiedztwie zabudowy. Stanowią jej uzupełnienie lub poszerzenie z zachowaniem parametrów zabudowy istniejących w chwili obecnej.

Zaproponowane w projekcie planu ogólnego zagospodarowanie będzie mieć wpływ na obszary z nim sąsiadujące oraz niesie za sobą pewne skutki dla środowiska przyrodniczego, choć ustalenia w gminie Terespol m.in. stref otwartych z zachowaniem ich funkcji leśno - łąkowej dążą do ograniczenia negatywnych skutków przyjętych rozwiązań. Możliwe rozwiązania alternatywne zostały przeanalizowane na etapie analizy wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy i zaproponowane zagospodarowanie w opracowywanym projekcie można uznać za najkorzystniejsze. Jednocześnie należy zauważyć, iż projekt planu ogólnego jest nawiązaniem do obowiązującego studium i wyznaczonych w nim kierunków rozwoju, Strategii Rozwoju Gminy Terespol oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Tym samym stanowi on alternatywę dla już istniejącego dokumentu.

Zapisy planu nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem nieruchomość, na której mają być realizowane. Skumulowane oddziaływanie na elementy środowiska ustaleń planu ogólnego nie będzie mieć zasięgu transgranicznego.

OŚWIADCZENIE*

Gdynia, 16.01.2026 r.

Mariusz Fudala

ul. Św. Antoniego 6

81-577 Gdynia

Oświadczam jako osoba kierująca zespołem autorskim dokumentu:

Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego gminy Terespol, że ukończyłem jednolite studia magisterskie na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej i posiadam 13-letnie doświadczenie w pracach w zespołach przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko. Oświadczam, że zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 1 lit. f. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.), spełniam wymagania zawarte w art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. d wyżej wymienionej ustawy, uprawniające mnie do sporządzania prognoz oddziaływania na środowisko, raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

„Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”

.....

Podpis (czytelny) oświadczającego

GDYŃSKA GRUPA URBANISTYCZNA s.j.
Mariusz Fudala, Tomasz Płocke
81-305 Gdynia, ul. Poznańska 10
NIP 586-20-29-659, Regon 191964050

Oświadczenie na podstawie art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (j.t. Dz. U. z 2024r. poz. 1112)

OŚWIADCZENIE*

Gdynia, 16.01.2026 r.

Anna Szczypińska-Woźniak

ul. Pomorska 82C/2

80-345 Gdańsk

Oświadczam jako współautor dokumentu:

Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego gminy Terespol, że ukończyłam jednolite studia magisterskie na Wydziale BGiO, Uniwersytetu Gdańskiego, w zakresie Kształtowania i Ochrony Środowiska, na kierunku Geografia oraz Podyplomowe Studia z Urbanistyki i Gospodarki Przestrzennej- projektowanie przestrzeni i zarządzanie na Wydziale Architektury Politechniki Gdańskiej i posiadam co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko. Oświadczam, że zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 1 lit. f. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.), spełniam wymagania zawarte w art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. d wyżej wymienionej ustawy, uprawniające mnie do sporządzania prognoz oddziaływania na środowisko, raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

„Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia."

Anna Szczypińska-Woźniak

Podpis (czytelny) oświadczającego

GDYŃSKA GRUPA URBANISTYCZNA s.j.
Mariusz Fudala, Tomasz Płocke
81-305 Gdynia, ul. Poznańska 10
NIP 586-20-29-659, Regon 191964050

Oświadczenie na podstawie art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (j.t. Dz. U. z 2024r. poz. 1112)

19. MATERIAŁY WYKORZYSTANE PRZY SPORZĄDZANIU OPRACOWANIA

1. *Objaśnienia do mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1: 50 000, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2002*
2. *Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50 000*
3. *Mapa geośrodowiskowa Polski, PIG*
4. *Potencjalna roślinność naturalna Polski, Jan Marek Matuszkiewicz, IGiPZ PAN, Warszawa 2008,*
5. *Atlas - Regiony fizycznogeograficzne Polski wg Jerzego Kondrackiego, Geografia Regionalna Polski, Warszawa, 2002*
6. *Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000,*
7. *Matuszkiewicz, 2008: Regionalizacja geobotaniczna Polski, IGiPZ, Warszawa,*
8. *Matuszkiewicz, 2008: Potencjalna roślinność naturalna Polski, IGiPZ, Warszawa,*
9. *Piękoś-Mirkowa H., Mirek Z., 2006: Flora Polski. Rośliny chronione. Oficyna wydawnicza Mulico, Warszawa,*
10. *Sudnik Wójcikowska B., 2011: Flora Polski. Rośliny synantropijne. Atlas roślinności lasów. Oficyna wydawnicza MULTICO, Warszawa,*
11. *Witkowska-Żuk L., 2008: Flora Polski. Atlas roślinności lasów. Oficyna wydawnicza MULTICO, Warszawa,*
12. *Wysocki Cz., Sikorski P., 2009: Fitosocjologia stosowana w ochronie i kształtowaniu krajobrazu,*
13. *Atlas klimatu Polski (1991–2020), Redakcja naukowa: Arkadiusz M. Tomczyk, Ewa Bednorz, Bogucki Wydawnictwo Naukowe Poznań 2022*
14. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Terespol*
15. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z dnia 29 października 2002 r. Nr 155, poz. 1298)*
16. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*
17. *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*
18. *Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych*
19. *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*
20. *Ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne*
21. *Andrzejewski R., 1980, Ekofizjografia i ekologiczne kształtowanie środowiska biotycznego na obszarach zurbanizowanych, Człowiek i Środowisko, t. 4, nr 4;*
22. *Opracowanie fizjograficzne w planach przestrzennego zagospodarowania województw, miast i gmin, 1984, opr. zbior., Instytut Kształtowania Środowiska, Warszawa;*
23. *Różycka W., 1986, Zakres badań ekofizjograficznych i zasady wdrażania wyników do planów zagospodarowania przestrzennego, w: Człowiek i Środowisko, t. 10, nr 4;*
24. *Stala Z., 1990, Ekofizjograficzne zasady kształtowania struktury przestrzennej miast w planach zagospodarowania przestrzennego, IGPiK, Warszawa*
25. *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (j.t. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380)*
26. *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014r. poz. 1409)*
27. *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014r. poz. 1408)*
28. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*
29. *Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 września 2021 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji*

30. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem*
31. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku*
32. *Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku*
33. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem*
34. *Ocena Stanu Jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach– stan na rok 2022*
35. *„Państwowy Monitoring Środowiska" (marzec 2023)*
36. *Atlas klimatu Polski (1991–2020) Redakcja naukowa: Arkadiusz M. Tomczyk, Ewa Bednorz, Poznań 2022*
37. *Regiony klimatyczne Polski wg Okołowicza*
38. *Podział geobotaniczny Polski według J. M. Matuszkiewicza*
39. *„Projekt korytarzy ekologicznych łączących sieć Natura 2000 w Polsce", wykonanego pod kierownictwem prof. W. Jędrzejewskiego*
40. *Program ochrony powietrza dla stref województwa lubelskiego*
41. *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego (2015) Uchwała NR XI/162/2015 8 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO z dnia 30.10.2015r.*
42. *Strategia rozwoju województwa lubelskiego do roku 2030*
43. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2021-2027*
44. *Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027*
45. *Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028*
46. *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2018-2026*
47. *Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2023-2030*
48. *Strategia Rozwoju Gminy Terespol*
49. *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bialskiego na lata 2022-2025*
50. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Terespol, przyjęte uchwałą Nr XX/154/05 Rady Gminy Terespol dnia 9 czerwca 2005r. (z późniejszymi zmianami)*
51. *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Terespol*
52. *Uchwała Nr XVII/291/2020 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu"*
53. *Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie lubelskim*
54. *Ocena stanu klimatu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2022*
55. *Dane Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska"(marzec 2023)*
56. *Raport o stanie Gminy Terespol za rok 2023*
57. *Opracowano na podstawie Ekofizjografia podstawowa gminy (tekst ujednolicony 2024r.)*
58. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Terespol na lata 2024-2030*
59. *https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/metadane*
60. *https://wody.gios.gov.pl/pjwp/maps/*
61. *https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/367*

62. *https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88*
63. *https://mjwp.gios.gov.pl/*
64. *http://beta.btsearch.pl/bts/?query=Wolan%C3%B3w*
65. *https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/7/publications/*
66. *https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3*
67. *https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/*
68. *http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web*
69. *https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Z%C5%82o%C5%BCa*
70. *https://www.igipz.pan.pl/Regiony-geobotaniczne-zgik.html*
71. *https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Otwory-i-punkty-badawcze*
72. *https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Mapy-geologiczne*
73. *https://ios.edu.pl/aktualnosci/nowy-podzial-fizycznogeograficzny-polski/*
74. *https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Wody-podziemne*
75. *https://www.igipz.pan.pl/Roslinnosc-potencjalna-zgik.html*
76. *https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps/#Mean_Temperature/Monthly/2010/1/Winter*
77. *https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/publications/publication*
78. *https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html?gpmap=gp0*
79. *https://mapy.geoportal.gov.pl/imapnext/imap/index.html?moduleId=modulRol&mapview=51.978352%2C19.400858%2C4000000s*
80. *http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=5*
81. *https://www.google.pl/maps/*
82. *https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/367*
83. *http://beta.btsearch.pl/?dataSource=locations&network=&standards=&bands=&center=52.087093%2C23.591041&zoom=12*
84. *https://mapy.geoportal.gov.pl/imapnext/imap/index.html?moduleId=modulRol&mapview=52.088414%2C23.508833%2C100000s*
85. *https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/monitoring_halasu/stan_srodowiska/Ocena_stanu_akustycznego_lubelskie_2020.pdf*
86. *https://www.lubelskie.pl/polityka-ekologiczna/ochrona-powietrza/programy-ochrony-powietrza/*
87. *https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/*
88. *http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/*
89. *http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=GW200067*
90. *https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpPGW*
91. *http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW2000152671439929*
92. *http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW200015267144989*
93. *http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW20001626714499*
94. *http://karty.apgw.gov.pl:4200/api/v1/jcw/pdf?code=RW200012267145533*
95. *https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/home/webmap/viewer.html?layers=d5b0848edcf348f39292dd8c72c507bd)*
96. *https://gminaterespol.pl*
97. *https://ugterespol.bip.lubelskie.pl/index.php?id=300&action=details&document_id=2013713*
98. *https://baza.pgi.gov.pl/resources.html?type=surowce-zloza&id=19499*
99. *http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=5*
100. *https://emgsp.pgi.gov.pl/emgsp/*
101. *https://umwl.bip.lubelskie.pl/?id=935&action=details&document_id=1035314*

102. *https://mbpr.pl/audyt-krajobrazowy/*
103. *https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/*
104. *https://www.gminaterespol.pl/news.php?readmore=2211*
105. *https://terespol.e-mapa.net/*